

A. V. 30

Biblioteka
Ojców Kamedulów
w Bieniszewie

...ommium Deum tuu
Antuer

Pr

R O S Æ

Selectissimarum Virtutum,

Quas

Dei Mater Orbi exhibet.

P A R S II.

Coram

Ser^m utriusque Bavarix Duce, S.R.I.
Archidapifero, Electore,

MAXIMILIANO,

Et Ser^{ma} Coniuge

ELISABETHA,

Explicata

A B

HIEREMIA DREXELIO

è Societate IESV.

A N T V E R P I Æ,

Apud JOANNEM CNOBBAERT,
Typographum Juratum.

ANNO M. DC. XXXVII.

LECTORI BENEVOLO

A V C T O R.

RIMAM Rosarum partem dedimus. En alteram earum, quas natura gignit, non artificium. Enuclatam interpretationem horum symbolorum plerumque tibi, mi Lector, relinquimus, praesertim cum res ipsa saepius loquatur. Pari modo, si quando Virtutum actus ab habitibus, elicitos ab imperatis (quod scholarum est) parum anxie distinguimus; si quid aquivocum, aut quod pluribus Virtutibus videtur commune, uni aptamus, tua id prudentia secernet, quae & Typographi manum delinquentem, & oculum ad haec talia delicta conniuentem, amice corriget. Hoc autem potissimum age, benevole Lector, & his Rosis aspira vitam actionibus tuis. Moschum in ipsa pyxide foetet, eminus fragrantissimum est; sol non urit cominus, sed a terra longissime disjunctus. Haec Rosa chartis impressa & odore caret & vita; utrumque eis conferunt actiones sanctae. Tu has Rosas fac odoriferas, fac vivas, fac tuas Agendo & Patiendo, idque ad Virtutis leges. Optime vale,

INDICVLVS
IN
ROSAS
SECUNDÆ PARTIS.

- I. Rosa Trachinia, seu, *Prudentia*.
- II. Flava, seu, *Lectio sacra*.
- III. Milesia, seu, *Diligentia*.
- IV. Cæli Rosa, seu, *Desiderium cæli*.
- V. Silvestris, seu, *Patientia*.
- VI. Centifolia, seu, *Resignatio, Indifferentia*.
- VII. Candida, seu, *Sacra communionis devotio*.
- VIII. Coroneola, seu, *Spes*.
- IX. Græca, Lychnis, seu, *Paupertatis amor*.
- X. Purpurea, seu, *Mortificationis studium*.
- XI. Græcula, seu, *Misericordia, Compassio*.
- XII. Alabandica, seu, *Verecundia, Modestia, Pudicitia*.
- XIII. Hierichuntina Germaniæ, seu, *Obedientia*.
- XIV. Spineola, seu, *Humilitas, Animi submissio*.
- XV. Hierichuntina Palæstinæ, seu, *Charitas Dei*.

PARS

PA

CA

fantulus
humi t
manu a
lavando
frustra.
mis, cha
re cogni
blanda
gitis ch
erat An
lutatio.
chartula
tam mo
Id pe
care pl

5
P A R S A L T E R A

R O S A R V M.

C A P V T P R I M V M.

Rosa Trachinia,

seu,

Prudentia.

HEOLOGORVM antistes
Thomas Aquinas à teneris
unguiculis miro affectu in
Domini Matrem ferebatur,
quem in ipsis etiam cunis ex-

hibuit. Nam etiamnum in-
fantulus, cum lavandus esset, chartulam
humi temerè abjectam arripuit, eamque
manu arctè compressit. Nutrix schedulam
lavando è manu subtrahere nitebatur, sed
frustra. Nam infans, quantis potuit lacri-
mis, chartam defendit. Ita lotus est. Mater
re cognitâ infanti post adhibitum balneum
blandâ & tamen difficili dexteritate è di-
gitis chartulam subtraxit. In hac perscripta
erat Angeli ad beatissimam Virginem sa-
lutatio. Nec cessabat infans: ademptam
chartulam constanti fletu repetiit, reddi-
tam mox deglutivit,

Id porrò nec miraculo nec mysterio va-
care plerisque visum est, quòd eximius

olim futurus Ecclesiæ Doctor in eam chartulam primus incidisset, tanto eam conatu retinisset, non dimissurus, nisi vis inferretur. Quod quidem non obscurum fuit argumentum, huic infantulo post aliquot annos & scientiæ laudem, & virginitatis florem à virginum Virgine impetrandum. Et verò Thomas suos in hanc Matrem amoris plenissimos sensus, cum libris aliis, tum præcipuè opusculo *a* de Angeli ad Virginem salutatione, insignissimè declaravit. *b* Ita maturè utunt vrticæ, ita vix nataræ redolent Rosæ. Ita pietas & prudentia subinde annos prævenit nec in morte moritura. Virgo beatissima illud è cælo Ave humanæ genti impetravit, quod ad cælestem nos sapientiam & prudentiam erudiret. Siquidem Virgo ab Angelo inauditis laudibus affecta, & Dei Mater jam pronuntiata, prudentissimè quæsit: Quomodo fiet istud? quomodo, Angele Dei, quomodo & Mater & Virgo sim? Interrogatio prudentissima Nam sui propositi sibi conscia non prius cælesti nuntio assensâ est, quàm edocta sit, futurum ut virginitate pareret inoffensâ.

In hac igitur Parte alterâ, prima Matris Virginis virtus occurrit explicanda *Prudentia*. Et de hac, more jam instituto disseremus.

a Quod editum minore formâ.

b Vide Anton. Spinell. c. 35 pag. 515.

Prud
non in
ra serv
nostri
Camp
nûs rub
simillir
ruber;
specta
eticâ,
Sicut il
finem
citur ef
hoc ges
le, qu
vivere
dentia
recta ra
bus hu
tia, inq
perficit
tum ad
ribus,
Prud
trix: n
tur, vi
bus op

a Pl
b S.
c Id
d A
e S.

§. I.

Prudentiam Rosa, quæ Trachinia dicitur, non immeritò comparamus. De hac naturæ scrutator Plinius: Illius, inquit, genera nostri fecêre celeberrima, Prænestinam & Campanam: proximam ei *Trachiniam* minùs rubentem, albicantibus foliis. *a* Huic simillima est Prudentia: non ea nimium rubet; pallidula est, quia semper circumspecta & cauta. Prudentia in ratione practicâ, inquit D. Thomas, consistit. Addit: Sicut ille qui ratiocinatur bene ad aliquem finem particularem, puta ad victoriam, dicitur esse prudens, non simpliciter, sed in hoc genere, scilicet in rebus bellicis: ita ille, qui bene ratiocinatur ad totum bene vivere, dicitur Prudens simpliciter. *b* Prudentia porrò, ut sanctus Doctor affirmat, est recta ratio agibilium, seu, Sapiencia in rebus humanis. *c* Hinc Aristoteles: Prudentia, inquit, in sensu interiori consistit, qui perficitur per memoriam & per experimentum ad promptè judicandum de particulatibus. *d*

Prudentia virtutum omnium gubernatrix: nam, ut princeps Theologus loquitur, virtutes omnes adjuvat, & in omnibus operatur. *e* Hoc illud divinum animi

a 4

aurum

a Plin. l. 21. nar. histor. cap. 4. initio.

b S. Thom. 2. 2. q. 47. a. 2. concl. & ad 1.

c Idem q. ead. art. 2. & 3.

d Aristoteles tom. 5. l. 6. Ethic. c. 3. sine.

e S. Thom. dicta q. a. 5. ad 2.

aurum est, hæc illa virtutum princeps, quæ reliquis omnibus uritur, atque ipsarum ordinem, modum, & occasionem tanquam oculus mentis undequaque perspicacissimus ostendit.

Beatus Ephrem Domini Matrem laudaturus, Principem omnium prudentissimam & sagacissimam vocat. Damascenus, Sapientiæ thesaurum nominat. Illa paradisi hortulana Evâ nimium credulâ simplicitate & inexpiabili pænè imprudentiâ serpentinae facundiæ cessit. Hanc imprudentiam Mater Domini correxit, cum ad Angeli affatus prudentissimè subjecit: Quomodo fiet istud? Hinc Ecclesia Virginem in cælum evectam velut interrogans: Quò, inquit, progredieris Virgo prudentissima? Quòd si, Salomone teste, qui moderatur labia sua, prudentissimus est, a Virgo præ omnibus prorsum hominibus longè prudentissima erit dicenda. Imò verò si in hac Virgine, quod miremur, aliud non sit, quàm quòd tam prudenter loqui, tam opportunè sciverit tacere, posset ea nihilominus *Miraculorum miraculum*, prodigiorum Mundi prodigium maximum appellari.

Bernardus Virginis cultor eximius solenter ad calculum revocavit, quoties Virgo ab Evangelistis memoretur locuta, ter cum Deo, bis cum Angelo, bis cum hominibus. Verè diffusa est gratia in labiis illius. b Ergo quæ labia sic moderari potuit, planè prudentissima fuit: nam antequam loque-

a *Prov. c. 10. v. 19.* b *Psal. 44. v. 18.*

loquebatur, cogitabat qualis illa esset saluatio. De unâ & panè solâ hac Virgine jure meritissimo carabunt templa: Hæc est Virgo sapiens, & una de numero prudentium. Quid enim, inquit Bernardus, non sapiebat Maria, in quâ Dei Sapientia latebat? Hæc abditissima mysteria nec Apostolis, nec Prophetis, sed neque Angelis satis cognita intelligebat. Apostolos certè in plurimis erudit, iis præcipuè, quæ ad Christum in utero conceptum, in stabulo natum, in Nazarethana domo educatû pertinebant. Prophetas eo superavit hæc Virgo: nam illorû aliqui de præteritis vaticinati. Ita Moses: In principio creavit Deus cælum & terram. De futuris aliqui. Sic Isaias: Ecce, inquit, Virgo concipiet. De præsentibus alii. Ita Joannes: Ecce, agebat, ecce Agnus DEI, Mater Domini hanc triplicem gratiam conjunctim habuit. De præterito namque sic vaticinatur: Suscepit Israël puerum suum. De futuro: Beatam me dicent omnes generationes. In nuptiis Canæ præscia miraculi: Quæcunque, ait, dixerit vobis, facite. De præsentis: Fecit mihi magna, qui potens est. Latentem utero filium monstravit, Agnum suum in præsepi decumbentem orbi universo exhibuit.

Porro Angelos superavit, quia supremi Angeli arcanum illud Christi in utero concepti, per infusam inspirationem, ut Theologi loquuntur, à Deo hauserunt, medii à superioribus per traditam illuminationem, infimorum saltem aliqui ab Apostolis

stolis cognōrunt. Non obscure divinus Paulus id significans : Ut innotescat , inquit, principatibus & potestatibus in cælestibus per Ecclesiam, multiformis sapientia Dei. ^a Hoc gentis humanæ decus Maria excellentissime cognovit modo triplici. Primo quidem per afflatum divinum : quod pulchrè dixit Bernardus illi soli datum nōsse, cui datum est experiri. Deinde per Angelum, qui Virgini dixit : Spiritus sanctus superveniet in te. Perinde si diceret : Scies utique illo doctore, quo & actore : Hunc interrogabis, & respondebit tibi. Tertio per experientiam prorsus felicissimam : siquidem æternam sapientiam corpore vestitam suis spectavit oculis, suis tractavit manibus, suis appressit vberibus. Hinc verè Virgo prudentissima.

^a Ephes. c. 3. v. 10.

§. II.

In Regum fastis commendatur Abigail mulier prudentissima & speciosa. ^a Sed nihil illa ad hanc Virginem, sub cujus linguā mel & lac; favus distillans labia illius : non enim effondebat verba, sed stillabat. Cujus testis Ambrosius : Corde humilis, verbis gravis, animi prudens, loquendi parcior, legendi studiosior. En quàm sibi familiariter jungantur verborum parsimonia & laudabilis prudentia. Juditham ipsi hostes curiosius contemplati, mirabantur ad sapien-

^a 1. Reg. c. 25. v. 18.

pienti
Non e
ctu,
rum.
cunt
gum
trivit
Hæc il
sapien
in eā
locavi
Heb
domū
ejus in
Omni
fastis
nem f
apud
pruden
rit, ut
becce
modu
dictio
Pruden
omne
que n
fuit, ut
impet
Rom
vultu
pora,
plect
a 24
b E

DE PRUDENTIA. II

pietiam ejus, & dicebant alter ad alterum: Non est talis mulier super terram in aspectu, in pulchritudine, & in sensu verborum. *a* Hæc longè veriùs de Heroide illâ dicuntur, quæ Holofernem ab inferis sub jugum misit, quæ Itygii serpentis caput contrivit, quæ Apostolorum magistra fuit. Hæc illa Sapientiæ domus est, in quâ sibi sapientia columnas septem excidit, cum in eâ septem Spiritûs divini munera collocavit.

Hebræus Ezechiel: Ista est, inquit, lex domûs in summitate montis, omnis finis ejus in circuitu sanctum sanctorum est. *b* Omnia in Virgine sanctissima. In Regum fastis prædicatur Thecuitis, quod Absalonem filium prudentem in gratiam restituerit apud parentem. Laudatur Bethsabea, quod prudentiâ suâ Salomonem plurimum juverit, ut paternum solium adipisceretur. Rebecca quoque prudentia effertur, quæ filio modum tradidit impetrandæ à patre benedictionis. At omnis harum solertiâ cum Prudentiâ Mariæ conferenda non est, quæ omne humanum genus Deo reconciliavit, quæ nostræ mortalitatis pelle Filium Dei vestiit, ut à Patre benedictionem largissimam impetraret.

Romani veteres Prudentiam pinxerunt vultu triplici, ut quæ tria potissimum tempora, præteritum, præsens, futurum complecteretur. De primo Salomon: Qui con-

a 6

gregat

a Judith. c. 11. v. 19.

b Ezech. c. 43. v. 12.

gregat in messe, inquit, filius sapiens; qui autem stertit æstate, filius confusionis est. *a* Dum vivimus, æstas & messis est: minimum temporis spatium tam pretiosum est, ut eo lucrari liceat, quod totâ proficit æternitate. Quid ergo agimus? æstate non colligimus? stertimus? Pars magna æstatis transiit. Nihilominus multa superest messis: obsecro, dum licet, non feriemur.

Alterum tempus, quod Prudentia respicit, est præsens. Ejus nos Salomon quoque commonefaciens: Qui cum sapientibus, ait, graditur, sapiens est. *b* Huic tali cogitandum: Quæ mea sunt opera, cujus pretii, quàm Deo grata? qui mei sunt socii? quò tandem tendo? quis itineris mei finis ac exitus erit?

Tertium tempus futurum, de quo piè monemur à religiosissimo scriptore: Memento semper finis, & quia præteritum non redit tempus. Age, age nunc, quicquid agere potes. Dum tempus habes, congrega tibi divitias immortales. *c* Boëthii scitum est: Rerum exitus Prudentia metitur. Itaque si prudens fuerit animus tuus, præterita cogita, præsentia ordina, futura provide. In tria hæc tempora vita dividitur: quod est, quod fuit, & quod futurum est. Ex his, quod agimus, breve est: quod acturi sumus, dubium: quod egimus, certum. Homo frugi præteritorum meminisse, agere præsentia, futura cavere debet. Nos ple-

a Prov. c. 10. v. 5. *b* Prov. c. 13. v. 2.
c Imit. Christi l. 1. c. 23.

plerumque circa præsentia occupati sumus. Ad tempora malè exacta inviti revocamus animum. Ille qui ambitiosè multa concupivit, superbè contempsit, insidiosè decepit, avarè rapuit, prodigè effudit, libidinosè invasit, necesse est memoriam suam timeat & fugiat. Huic ergo primus Prudentiæ vultus deest, quo respiciat præterita. Fortassis & tertius quoque deest, quo prospiciat futura, & imminentem consideret æternitatem. Non enim tam videndum, quid in præteritâ blandiatur, quàm quid deinceps è re futurum sit. Eò nos impellens Augustinus: Prudentia, inquit, docet te, ut quæ non potes perpetuò tenere, fructuosè permittas abire. Prudentia docet, ut in cunctis semper idem sis, tam in prosperis, quàm adversis. Prudentia promissa accelerat, & ampliùs quàm promisit, præstat. *a* Ab exemplis res patebit.

a Aug. serm. 4. ad frat. in eremo.

§. III.

Moses, antequam Hebræi agminis Dux esse juberetur à Deo, regis Ægyptii Pharaonis exercitum contra Æthiops duxit. Quâ in re illud excogitavit, quod non vulgarem hominis prudentiam argueret. Nam ut hostem opprimeret, priusquam is de adventu suo cognosceret, non per fluminis ripam, sed per interiora terræ expeditionem fecit. Quâ in re satis declaravit, quan-

a 7. *tum*

uit ingenio polleret ac prudentiâ. Fuit difficillimum hoc iter præ serpentum copiâ. Eorum plurimos hic tractus gignit, aliquot etiam genera quæ nusquam alibi reperiuntur, noxios omnes, & ipso aspectu horrendos, & in his quosdam volucres, ut non solum humi latentes insidientur, sed & sublimes ex improvise noceant. In hostem hunc venenatum Moses strategema prudens & omnino dignum admiratione commentus est. Vim ibidem ingentem comparare pro magno habuit negotio. Est avis hæc serpentibus inimica: Ibides namque mansuetæ alites, contra solos serpentes, feroces. a Curaverat autem Moses caveas non paucas in arcæ formâ, quas ibidibus completas secum deferebat, & sic exercitus iter à serpentibus securum reddebat. Specimen hoc fuit excellentis prudentiæ, quæ hoc potissimum suggerit, ut suum cuique malo antidotum maturè prævideamus.

Sed apparuit hominis ejusdem prudentia non vulgaris in Aaronis dignitate vindicandâ, cui cum sacerdotium tumultuosè à populo abrogaretur, ille ut motus savientis multitudinis, qui in horas gliscebatur, cohiberetur, nec frater temerè spoliaretur sacerdotio, disquisitionem rei non ad multitudinis studium, cujus proprium est, nihil sapere, sed ad Numinis voluntatem relegavit, cujus assensu dignitas fratri stabilita est, & competitorum impietas graviter vindicata.

Amasis
a Iosephus l. 2, Antiquit. c. 5. ante medium.

Amasis Regis prudentiam quis non miretur? Fuit is pænè ultimus eorum, qui priscis temporibus Ægypti regnum tenuere. Prudentiæ specimen Rex iste hoc etiam dedit. Cùm omnia Samiorum tyranno Polycrati prosperrimè fluerent, isque fortunam in cunctis indulgentissimam experiretur, Amasis illi per litteras (ut fertur) jus omne veteris amicitiaë remisit, testatus, absque dubio fortunam ei truculenter insidiari, cui tam indulgenter obsequeretur. Prævidit Rex prudentissimus Polycratis exitium. A primis certè dissidebant ultima. Nam Oroëtes Darii Regis satrapa Polycratem victum captumque, morte, nec eâ communi, affecit; sed in cruce altâ suspensum, mirabile & miserabile orbi spectaculum subjecit. Proprium Prudentis est, oculos in ventura mittere; qui de futuro nihil præmeditatur, in omnia iacutus incidit.

Epimenides Cretensis (de cujus ætate ac somno fabulas Græcas non tangimus) cùm Munichiam locum Athenis naturâ magis, quàm opere munitum vidisset, multis audientibus testatus est, nescire Athenienses quantas ille locus clades civibus esset allaturus; quòd si futura prævidere ac pericula cavere vellent, dentibus eum locum demolituros, si manibus non liceret. Præfagium hoc fuit, aut certè præmonitus prudentissimi. Nam eventus (quod satis constat) prædictioni non defuit. Nimirum murus abeneus est homini Prudentia.

Sed

§. IV.

Sed quid profit, ô Christiani, ruituros parietes solerter inspicere, & fulcrâ iis apponere, præcipitium ad inferos aut prævidere, aut sedulò cavere nolle? Euerunt, qui aliena mala prudentissimè præviderint, in prævidendis suis minùs oculati.

Fabius ille Maximus, qui Punicos in Italiâ successus non pugnando magis quàm cunctando fregit, ferociâ Varronis Consulâ animadversâ, collegam ejus Paulum Æmylium multùm diuque præcatus dicitur, ne temerè quippiam à Varrone fieri pateretur: prævidere se, nisi conatibus illius iretur obviam, brevî fore, ut aliquis in Italiâ locus supra Trasimenum & Trebiam Romanâ clade insigniretur. Prudentissimè prævidit vir iste, sed aliena potiùs mala quàm sua.

Non minùs prudens illud sapientiæ corculum Scipio Nasica, Romæ inter Patres agebatur de Carthagine funditus delendâ; exiitque ea consultatio in longam & difficilem disceptationem. Portius Cato, cui antea Prisci nomen, censebat Carthaginem evertendam, ut Roma staret incolumis. In hanc sententiam multi pedibus ivère. At contra Scipio Nasica identidem contestatus est, viderent illi qui tam cupidè vellent Carthaginem excisam, ne populus Romanus amulæ civitatis metu liberatus in domesticam incideret discordiam, aut certè peri-

peritiam militandi perderet. Multò prius prospexit Scipio, prædixitque hoc malum non sibi sed vrbi obventurum. Inter Christianos prudentior est, qui suis ante omnia, dein alienis malis studet occurrere.

Prævidit & Hanno, nobilissimus Carthaginienſis Senator, ſecundi belli Punic eventum ſuæ civitati fore calamitoſum. Cùm autem Mago Annibalis frater in curiâ referret, ducenta millia Romanorum intra biennium ab Annibale cæſa, quatuor Conſulares exercitus deletos, magnam Italiæ partem ad Pænos defeciſſe, & quò major fides iis, quæ dicebantur, accederet, tres annulorum modis in curiæ veſtibus eſfudit, & ſimul Hannonem interrogavit, an belli, quod in Italiâ gererent, adhuc pœniteret? Hanno viciffim percunctatus eſt Magonem: Ecquis ex vrbe Româ poſt tot clades acceptas ad Annibalem veniſſet petiturus pacem? & an Romæ vlla pacis mentio facta diceretur? Negavit utrumque Mago. Ergo bellum, ſubjungit Hanno, tam integrum & periculoſum hodie, quàm à principio fuit, cum Romanis habemus. Hinc maximè vereor, ſi (quod nolim) fortuna variare cœperit, fruſtra pacem imploremus victi, quàm nobis etiam vincentibus nemo detulit.

Prudenter omnino & in rem civitatis, ſi aures reperiffet tam excoctæ prudentiæ capaces. Verùm & Hanno non tam ſibi quàm aliis optima quæque prudentiffimè ſuaſit.

suasit. Prudentia Christiana omnium primò sibi ipsi consulit, & hoc partem sui arbitratur, sic curare aliena, ut non negligantur propria: sic corpori providere, ut tamen magis animo, parti hominis longè digniori.

Seriò monet divinus Paulus: Prudentia carnis mors est, prudentia autem spiritus, vita & pax. * Hæc imminencia mala non solum prospicere novit, sed & cavere; nec vlla putat esse mala, nisi ea quæ malos efficiunt, uti sunt peccata.

Hæc Prudentia bona fallacia à solidis acutè internoscit, hæc futura vigilanter prospicit, proinde fluxis æterna cupidissime præponit.

Psalmodographi vaticinium est: Simul insipiens & stultus peribunt. *b* Super his verbis Augustinus disserens, & simul Prudentiam Christianam exhibens noscendâ: Quis est imprudens? inquit. *Qui* non sibi prospicit in futurum. *Quis* est insipiens? *Qui* non intelligit in quo malo sit. Tu verò intellige in quo malo sis modò, & prospice, ut in bonis sis in posterum. Intelligendo in quo malo sis, non eris insipiens; prospiciendo tibi in futurum, non eris imprudens. *c*

a Rom. c. 8. v. 6. *b* Psal. 48. v. 11.

c Aug. tom. 8. in Psal. 48. mihi pag. 183.

§. V.

Hac Prudentiâ caruerunt illi Philosophorum, qui, ut Augustinus loquitur, de
virtu-

virtutibus & vitiis subtilia multa tractantes, dividentes, definiētes, ratiocinantes, acutissimè concludentes, libros implentes, suam sapiētiā ventilantes, a plurimum laboris adhibuerunt assequendæ Prudentiæ, eam tamen nunquam assecuti. Hieronymus illorum conatus explicans: Reliquerunt, inquit, frequentias vrbium, & suburbanos hortulos, ubi ager irriguus, & comæ arborum, ubi susurrus avium, rivus immurmurans, & fontis speculum, ubi illecebræ plurimæ cum aurium, tum oculorum. Ne igitur luxu & rerum videndarum copiâ, vigor animi remollesceret, procul his omnibus degere voluerunt. Ita Pythagorei, quorum Musis solitudo visa est commodior, quàm cæsus hominum. Fuerunt qui ipsum sibi oculorum usum interdixerunt; quò mens Prudentiam induta cerneret acutiùs.

Sed irriti fuerunt conatus isti: Prudentiam illam non assecuti sunt, quam Bernardus hoc afficit elogio: Ista regit affectus, dirigit actus, corrigit excessus, componit mores, vitam honestat & ordinat. Postremò humanarum pariter & divinarum rerum scientiam confert. Hæc est, quæ confusa determinat, hiantia cogit, sparsa colligit, secreta rimatur, vera vestigat, verisimilia examinat, ficta & fucata explorat. Hæc est, quæ agenda præordinat, acta recogitat, ut nihil in mente relideat, aut incorrectum, aut egens correctione. Hæc est, quæ in prospere

ris adversa presentit, quod & fortitudinis & prudentiæ est. *a*

Atque hæc Prudentia à Bernardo sic laudata non otiosa & marcens, æstuosa est & multi laboris, satagit, ut fiat quod rectè fieri judicavit. Hic plerique capite valemus, sed caremus manibus. Annos atque dies deliberamus, tandem nihil fit. Consilia conferimus de optimo vitæ statu, sed nulla consiliis opera succedunt: facienda quidem cum ratione statuimus, & tamen nihil fit: prudenter optima quæque decernimus, diceres uno die ad perfectionis culmen evoluturos, & demum, heu! nihil fit.

Fuit, ut in comitiis provincialibus varia esset consultatio, & nulla ferè conclusio. *b* Id homo ingenii non infaceti observans, id commentus est. Chartam virginem puramque sine scripturâ, nullis in eâ syllabis, nec vllis quidem litteris exaratis, in litterarum tamen formam convolvit, & fronti hoc unum inscripsit: *Comitiarum acta*. Complicatâ signatâque chartâ, candidus campus sine vllâ nigellâ pectore repertus est. Inde rumor emanavit: Hæc esse prolixæ consultationis acta, quod nihil actum sit. Talibus plerumque clausulis nostra sepelitur prudentia. Statuimus prudenter multa, tandem vrcus exit, currente rotâ, cum tamen amphora cœperit institui. *c* Seriam emendationem vitæ in dies proponimus,

a Bern. l. 1. de Consid. c. 7. fine.

b Annum studio tacemus.

c Horat. de arte Poët. post initium.

mus, & quando tandem vitam emendamus? Nostra proposita comitiorum sunt acta, hoc est, de multis consultamus, nihil exequimur. Nimirum difficultatibus fracti aut terri manum retrahimus, ita in pristinam relabimur ignaviam.

At verè Prudens malis non premitur, sed utitur: novit enim æquè tam in adversis quàm in secundis rebus virtutem suam explicare. Bonus scriba quovis calamo pulchros efformat characteres. Virtutem Prudens inter opes, si liceat, monstrabit, si minùs, in paupertate; si possit, in patriâ præcellet, si minùs, in exilio: si possit, dux militiæ, si minùs, miles: si possit, firmus & integer, si minùs, debilis; quamcunque fortem acceperit, aliquid ex illâ memorabile efficiet. Ferarum domitores savissima animalia, elephantes, tigrides, leones jugum pati docent, imò vsque in contubernium mitigant: ita prudens artifex omnia sibi mala attemperat, ut profint; dolor, egestas, ignominia, & alia quæcunque horrenda, cum ad prudentem perveniunt, mansueta sunt, & profunt. Ita Prudens in adversis & prosperis semper idem est, uti eadem est manus, & quæ in palmam extenditur, & quæ in pugnum constringitur. Eâ causâ Prudentem verè beatum hoc ratiocinio asserimus: Qui prudens est, & temperans est; qui temperans est, & constans est; qui constans est, & imperturbatus est; qui imperturbatus est, sine tristitiâ est; qui sine tristitiâ est, beatus.

beatus est. Ergo Prudens beatus est, & Prudentia ad beatam vitam satis est.

A C T I O N E S

P R U D E N T I A E,

1. Actus Prudentiæ plerumque tres principales Theologi assignant. Primus horum est, *Consilium*; nam sine, ad quem tenditur constituto, voluntas intelligentiam impellit, ut ea viam inveniat, quâ ad finem illû perveniatur. Siracides monet: Fili, sine consilio nihil facias, & post factum non poenitebis. *a* Sed parum est, inquis, in me consilii Nil interest, sive tuo, sive alieno consilio utaris: eo enim utendum est, & sapientius alieno uteris quàm tuo. Quocirca, quod Tobias jubet, consilium semper à sapiente perquire. *b*

2. Alter Prudentiæ actus est *Judicium*: eùm quis rationem init, quâ illud obtinendum sit quod humanâ Prudentiâ obtentum cupit. Exempli causâ: Est, qui Castitatem ambiat. Quis modus virtutis hujus assequendâ? Judicium hos suggerit modos. Primus omnium est, nunquam otari. Alter, oculos coërcere. Tertius, omnes ad lasciviam occasiones, malos socios, feminarum commercium, impuros libros, mensarum luxum amoliri. Quartus, precandi ac lectitandi studium conjungere. Quintus, diversis corpus rigoribus, præsertim inediâ, exercere. Sextus, Sacramento-

a Eccl. c. 32. v. 24. *b* Tob. c. 4. v. 18.

rum usum identidem iterare. Septimus, Dei præsentiam & æternitatis præmium assidue cogitare. Atque hos tales modos *iudicium*, alter Prudentiæ actus, suggerit. Eadem in aliis virtutibus obtinendis ratio est.

3. Tertius Prudentiæ actus est, *Imperium*, cum intelligentia imperat voluntati, ut id, quod rectè iudicatum est, illa exequatur studiosè. Augustinus de Prudentiâ mentionem injiciens; Hujus, inquit, excubiæ, atque diligentissima vigilantia est, ne subrepente paulatim malâ suasionem fallamur. *a* Et ad Hieronymum: Certè hinc persuadent, inquit, qui unam virtutem habuerit, habere omnes; & omnes deesse, cui una defuerit, quòd Prudentia nec ignava, nec injusta, nec intemperans potest esse. *b* Prudentia doctrix morum, ordinatrix affectuum, moderatrix & auriga virtutum; murus tutissimus Prudentia.

4. Prioribus tribus Prudentiæ actibus jungendi sunt & isti. Homo Prudens scopolum illum, ad quem alter offendit, solertissimè declinat. Ipsæ pecudes locum fugiunt ubi læsæ sunt, viam non repetunt quæ in foveam deduxit; tenaces laqueos avis panè capta prætervolat, rete piscis suspensum non innatat. Multò magis Prudentia cladibus alienis fit cautior, & inter mala non sua discit sapere. Imò quod plus est, Prudentia Christiana è malis omnibus cum suis tum alienis aliquid boni elicit, bene iis utendo. Hinc vetus ac verum verbum

a Aug. de moribus Ecclesie c. 24, *b* Idè epi, 29.

bum est : Malis bene uti , nervus est Prudentiæ.

5. Nobilissimum Prudentiæ opus est , potuisse nocere , sed noluisse. Quemadmodum stulti proprium est , non posse , velle tamen nocere. Mitissimus , sed & prudentissimus David , nondum Rex , Regi Sauli , cujus insidiis assiduè fatigabatur , sapius nocere potuit , nunquam voluit. Potuisset capitali huic insidiatori & vitam adimere , si voluisset : sed quia Prudens fuit , constanter noluit : Propitius sit mihi Dominus , inquit , ne faciam hanc rem. *a* Et quotquot illum ad hoc facinus instigârunt , acri sermone cohibuit. Nempe Prudentiæ est , posse , sed nolle nocere.

6. Prudentia simplicitatem non tantùm non excludit , sed illi se sociam jungit æterno foedere. Luculentum Domini pronuntiatum est : Estote prudentes sicut serpentes , & simplices sicut columbæ. Simplicitas Prudentiæ juncta sic temperat hominem , ut nec fallere velit , nec falli possit , nisi in rebus quæ damnum animo non inferunt. Hinc optimè Hieronymus dixit : Prudentia absque bonitate malitia est , & simplicitas absque ratione stultitia nominatur. Ita Prudentia & simplicitas , si jungantur , plurimum possunt ; nullarum virium sunt separatae. Imò omnis virtus sine prudentiâ periculosa temeritas est.

7. Prudentiæ est , omnia in homine ordinare & componere ; Cogitationes , ne extra Deum

a 1. Reg. c. 24. v. 7.

Deum temerè vagentur; Affectus, ne circa res conditas nimium occupentur; Voluntatem, ne à DEO avertatur; Intentionem, ne illi mala misceatur; Suspiciones & iudicia, ut in bonum convertantur. Sic & verba factaque omnia, gestus omnis & incessus à Prudentiâ ad moderationem reducendus est, ut omnia, quod Paulus monet, honestè & secundum ordinem fiant. *a* Sapientia hominis lucet in vultu ejus, affirmat Salomon. *b*

8. Prudentiam quotidiana conscientiarum discussio seu examen mirè auget. Beati qui custodiunt iudicium, & faciunt iustitiam in omni tempore. *c* Optimus hinc monitor Bernardus: Integritatis tuæ, inquit, curiosus explorator, vitam tuam in quotidianâ discussione examina. Attende diligenter, quantum proficias, vel quantum deficias: qualis sis in moribus, & qualis in affectibus: quàm similis Deo, vel quàm dissimilis: quàm propè vel longè, non locorum intervallis, sed morum affectibus. Stude cognoscere te, quia multò melior & laudabilior es, si te cognoscis, quàm si te neglecto cognosceres cursûs siderum, vires herbarum, complexionem hominum, virtutes gemmarum, proprietates aquarum, naturas animalium, & haberes omnium cælestium & terrestrium scientiam. Redde ergo te tibi. Statue te ante te, tanquam ante alium, & sic te metipsum plan-

b ge.

a 1. Cor. c. 14. v. 40. *b* Eccles. c. 8. v. 1.

c Psal. 105. v. 3.

ge. *a* Hæc est optima Prudentiæ actio.

9. Veræ Prudentiæ est prudentiam carnis studiosissimè declinare. Carnis prudentia est, Magno Gregorio teste, cor machinationibus tegere, sensum verbis velare; quæ falsâ sunt, vera ostendere; quæ vera sunt, fallacia demonstrare; irrogata ab aliis mala multipliciùs reddere; *b* cùm vires suppetunt, nullis resistentibus cedere. E diverso veræ Prudentiæ actus sunt, nil per ostensionem fingere, sensum verbis aperire, vera ut sunt diligere, falsa devitare, bona gratis exhibere, mala libentiùs tolerare quàm facere, nullam injuriæ ultionem querere, contumeliam pro veritate lucrum putare, pro maledicentibus orare. *c* Hæc vera est Prudentia, hanc Dominicum præceptum exigit: Estote prudentes.

a Bern. *l. Meditat c. 5 mibi pag. 1054.*

b Für ein Mauttaschen/ein paar.

c Greg. *l. 19. mor. c. 16. mibi pag. 560.*

CAPVT SECVNDVM.

Rosa Flava,

seu,

Lectio sacra.

§. I.

LECTIO mirificè facit ad sacram contemplationem, cui Virgo nostra longè dedi-

deditissima, Cedreno teste, Litteras Hebræas etiamnum superstitite Joachimo patre didicit, linguæ scilicet sacræ mysteria, & illius, quam nos in libris veneramur notitiam. *a* Atque hinc, quod Origenes affirmat, habebat Maria legis scientiam, & varicinia quotidianâ meditatione cognorat. Hinc etiam, ut Ambrosii loquamur ore, nunquam minus sola esse videbatur, quam cum sola esset. Nam quomodo sola, cui tot libri adessent, tot Archangeli, tot Prophetæ? Legerat quia Virgo conciperet, non legerat quemadmodum Virgo generaret, ideo sciscitatur ab Angelo, quod in Prophetâ non inveniebat. *b*

E Græcis Andreas Cretenensis: Consentaneum, inquit, erat eam uti nobilem & Davidis filiam Scripturæ non ignaram esse, Augustinus singulari fiducia velut familiaris sanctissimæ Virgini: Revolve, ait, ô Maria, propheticam lectionem, quæ ipsam plenitudinem paritura est Prophetarum: recole in libro Isaïæ Virginem quam legisti, & gaude quia tu esse meruisti. *c*

Ildefonsus studiosissimus Virginis cultor: Unum profectò scimus, inquit, quia omnis ejus vita & actio intenta fuit sermoni Dominico; corpore erat in domo parentum, spiritu in illo divinæ contemplationis. *b 2*

a Origen. hom. 6. in Lucam. *b* Ambros. l. 2. de Virg. & l. 2. in Lucam. Legerat hoc Maria; ideo credidit futurum; sed quomodo feret, ante non legerat.

c August. serm. 21. de Nati vit. B. Virg.

rionis intuitu. Nimirum ab ore Dei pendebat. Nemo divinam hanc Virginem otiosam aut feriantem unquam somniet, quam aut lectionis, aut precationis, aut laboris assiduitas semper occupatissimam tenuerunt. Nam à nonâ diei horâ ^a ad primam facem quotidie divinos libros lectionavit: profuitque plus uni virguncula singularis lectio ad beatitatem & decus, quam omnibus sapientibus omnes bibliothecæ. Subinde Virgo divina tanto lectionem ardore complexa est, ut eam ad mediam usque noctem perduceret. Nam Simon Cassianus, pluresque alii censent Angelum mediâ nocte in Virginis sacratissimum musæum venisse, & vel precanti, vel lectionanti exoptabilem cælo nuntium attulisse.

Neque tantum ipsa Virgo Lectionem sacram ardentissimè sitiit, sed insuper illustribus miraculis testata est, quàm ea sit grata Deo.

Edmundus Cantuariensis Pontifex in adultam usque noctem Bibliis inhærens lucubraverat. Subito lumen deficiens attentissimo lectori se negavit. Doluit religiosissimus lector legendi occasionem sibi præreptam. Noluit tamen optimus Antistes domesticorum quietem turbare, ita ad Domini Matrem versus fidentissimè rogavit igniculum redderet extendendæ lectioni. Hic cæcus denuò spirare cœpit, & vivere, ad nutum Lectioni sacræ futurus famulus. Edmundus Deo Matrique Virgini gratias egit,

^a Est nostra tertia pomeridiana.

egit, quòd tam impensè sacris lucubrationibus faverent. Arcanum hoc prodigium non dissimili sic confirmatum.

Edmundus ad multam noctem in libris vigilabat. Tandem oculi tam pertinaci lectione fatigati claudi cœperunt & nictare, cereus interim, duobus oculis velut custodibus sopitis, in libri paginas delapsus, eas tamen penitus illasas reliquit, & potius se ipsum consumpsit: nam flamma ceram devoravit, chartam non adussit; adeò virium suarum oblitus est ignis, ut noluerit litteras illas delere, quas Dominus extare voluit ut legerentur. *a*

a Sur. tom. 6. in vitâ S. Edmundi die 16. Novembr.

§. II.

Quisquis nonnunquam meditari & penficulatiùs quiddam cogitare, quisquis jacta virtutis semina in se fovere desiderat, necesse est omnino, ut piam lectionem non intermittat, eamque quantum fieri potest, stato tempore vrgeat. Si nequeat totas paginas, integra rerum capita perlegere, unam saltem alteramve periodum legat, idque quotidie, si vlllo modo possit. Absque hac lectione, nec ille unquam exactius meditari, nec conceptam animo pietatem nutrire poterit. Oratio una est, quâ ad cælum subvolamus, ala, Lectio altera: una non tollit in auras; geminis volatur alis.

Sed quid facient, inquis, iis, qui legere non

nōrunt, aut quibus negotia lectionem non permittunt? Piores illi audiendo sarciant, quod negligunt non legendo. De aliis mihi nemo persuaserit, tantam esse negotiorum molem, quin quotidie unam alteramve capitis partem perlegant. Nimum se negotiis permittunt, nec suæ potestatis sunt, qui hoc tale non possunt: nec ab eis solida pietatis quidquam expectes, qui toto die nunquam sibi vacant, nunquam sui sunt. Rectè illos dixeris nunquam domi suæ esse, tametsi nec pedem domo eferant.

Tales nunquam se sibi vendicant, sed inter occupationes vitam exigunt velut mancipia; vix unquam liberius respirant ad Deum. A sinos dixeris, non homines. Quotiescunque illis animi salutem ingesseris, illud unum respondebunt semper: *Non vacat*. Equidem otii fugam & occupationes commendamus, nimias illas & quæ hominem sibi ipsi furentur, quis laudat? Ergo ad nutriendam in animo virtutem ea sapius non audienda tantum, sed & legenda sunt, quæ amorem ac cultum doceant virtutis. De hac tali piâ Lectione, mi Lector, Nicetas a noster differit; sed hîc alium callem insistimus. Patere, oro, tibi hoc idem saluberrimum legendi studium pluribus rationibus persuaderi.

Et quæso, num ab Idololatris hoc in genere nos sinemus vinci? Quantum illi temporis, Deus bone, quantum oculorum consumpserunt in vanissimis nugis & scri-

ben-

a Nicet. l. 2. c. 3.

DE LECTIONE SACRA. 31

bendis, & legendis? Nec alii ex eis, qui valde ferri, multo sanctioribus studiis vitam exegerunt. Virtutis umbram vix assecuti, ad arcaniora illa vivendi documenta, ad Humilitatis penetralia, ad Castitatis adyta, ad suiipsius odium, ad secreta illa quotidianæ mortis exercitia nunquam penetrarunt, & tamen dies noctesque chartis involuti, hoc impetrarunt, ut doctiores morerentur, non ut sanctiores.

Fuit tam inter Romanos, quàm Græcos suus lectionis affectus. Plato sapientiæ, sed humanæ longè princeps, tantum Pythagoricæ disciplinæ tribuit, ut Philolai Crotoniæ Pythagorici tres libros quadraginta millibus sestertiùm, seu mille Philippeis emerit, aemptos tanto studio lestitarit, ut ad ejus defuncti caput sint reperti. Quis nostrum, ô juvenes, ô viri, sic sacra Biblia, sic Augustinum, sic Chrysostomum, sic Bernardum, sic librum de Christo imitando scriptum lestitat?

Ceterum, quantum Plato vir summus Philolaum miratus est, tantum, nec minùs, Platonem Tullius Cicero, qui usque adeò ejus copiam legendo imbibit, dicendo effinxit, ut pænè ille ipse sit factus. Pari affectu Isocratis jucunditatem, ac vim Demosthenis ita legendo hausit, ut eorum virtutes aut exarquarit, homo ad eloquentiam natus, aut propriâ vi nixus superarit,

b 4

§. III.

a *Zausent Thaler vmb drey Bücher!*
Ita Gellius l. 3. Noct. Atticar. c. 17.

§. III.

Nec inter Reges hoc sedulum legendi studium inusitatum. Didicit Alexander Macedo non pauca ab Aristotele, sed puer: adultus verò mediòque gerendarum rerum ardore, Homerici carminis lectione captus, tanto ejus rei studio tenebatur, ut aureum scrinium in Darianâ prædâ reperi- tum, gemmis opulentissimè variegatum, illi usui destinârit, ut Homeri opera eo inclusa bellicis gestarentur expeditionibus. Silent alioquin inter arma & leges & libri, sed vocales eos fecit, præ ipsò tubarum fremitu, tantum in Rege studium legendi. Quid agimus, ô Sodales Parthenii, ô viri Religiosi, qui non inter lituos in pulvere & sole, sed in silentio amœno fastidimus sanctissimos quosque scriptores. Fabulis nonnunquam optimas horas ducimus: collatiunculas non Cassiani, sed Aniani, aliorumque talium fabulatorum quærimus, diem kudo frangimus, è fenestris prætereuntem turbam numeramus, colloquia sterilissima miscemus, omnia agimus, ut nihil agamus. Quin ergo partem horulæ lectioni damus, & saluberrima vitæ monita haurimus, Regum etiam ac Imperatorum exemplis accensi?

Tiberius Imperator tanti Parthenium, Arianum & Euphorionem fecit, ut horum Poëtarum carmen, & imagines inter vetusta & illustria vatum nomina omnibus

biblio-

biblio-
rit. Q
pensè
Maro
sendu
tum
pond
fortè
se aur
nius r
que le
anima
quem
comb
feri pe
Cicer
Ovidi
pèrtiu
vunt
stinia
Amb
rium
hauri
rum l
honet
num
felice
Gemi
cium
Ascen
spure
num
contr
ptores

bibliothecis religiose propemodum dicar-
 rit. Quos nisi frequenter legisset, tam im-
 pensè iis favisset nunquam. Quid Virgilius
 Maro, quâ indagine, quantâ solertiâ cen-
 sendus est Ennium legisse, quoties repeti-
 tum dextrâ lavâque pertractâsse, rerum
 pondere exegisse, verba pensitâsse? Qui
 fortè rogatus quid ageret, ex Ennii luto
 se aurum dixit colligere. Iam verò ipse En-
 nius nisi Homerum miratus frequèter quo-
 que lectitâisset, nunquam illius se sortitum
 animam testatus esset. Adedò scriptoris,
 quem assiduè legerat, sensa spiritumque
 combiberat, ut illius animum induisse cen-
 seri potuerit. Ita fit: Ciceroniani fiunt qui
 Ciceronem; Catulliani, Propertiani, aut
 Ovidiani evadunt, qui Catullum, qui Pro-
 pertium, qui Ovidium dies noctesque vol-
 vunt: sic omnino Ambrosiani aut Augu-
 stiniani, vel etiam Gregoriani fiunt, qui
 Ambrosium & Augustinum, qui Grego-
 rium diurnis nocturnisque lectionibus ex-
 hauriunt. Eorum animas sortiuntur, quo-
 rum libros legendo devorant. Sed quanto
 honestius est, ô Christiani, Bellarminia-
 num potius quàm Tibullianum dici, qui
 scilicet Bellarmini Principem Christianum,
 Gemitum Columbinum, Moriendi artifi-
 cium, Aeternam felicitatem Sanctorum,
 Ascensionem mentis in Deum potius quàm
 spurcum Tibullum, aut impurum Venusi-
 num, aut similis farinae librum legendo
 contriverit. Bellarminus & ejus generis scri-
 ptores, aurum & gemmas, alimentum & fa-

lutem animi propinant : illi alii cænum & sordes, venena & mortem instillant. Quælis rerum lectio, talis & legentium profectus. Non tam legenda sunt varia, quàm utilia.

§. IV.

Diu multumque Aurelius Augustinus inter Dialecticos Sophistas verum indagavit, at non solum id non invenit, sed à vero longè aberrans in Manichæum delirium incidit, nec à lapsu tam gravi prius erigi cupivit, quàm Tarfensis Pauli divina monimenta legit.

Fuit beati Thomæ Aquinatis Lectio adèò diligens & pensiculata, ut illius oculi libris assiduè affixi, nec in proximo quidem stantes viderent, neque interpellantium vocibus turbarentur aures. Nullum fuit meliorum scriptorum genus, in quo non esset studiosè ac multum volutatus. Collationes Patrum assiduè pervolvebat. Hinc illud cum doctrinæ tum sanctimonix jubar emicuit.

Citra fidem proditum videri potest, quod de Bernardi Abbatis solertiâ narratur, qui nullo unquam præceptore usus, ceterum lectione assiduâ ita profecit, ut in mysticis scriptis explicandis nullus hodie sagacior numeretur. *a* Hinc nihil miri, Lectionem sacram à Bernardo tantopere omnibus esse commendatam. Beata vitæ dulcedinem, inquit, Lectio inquit, meditatio invenit,

a M. Anton. Cocc. l. 2, c. 7

nit, oratio postulat, contemplatio degustat. Lectio quasi solidum cibum ori apponit, meditatio masticat & frangit, oratio saporem acquirit; contemplatio est ipsa dulcedo, quæ jucundat & reficit. Ex his possumus colligere, quòd Lectio sine Meditatione arida est, Meditatio sine Lectione erronea. Hauriendus est sæpe de Lectionis serie affectus, & formanda oratio, quæ Lectionem interrumpat, & non tam impediatur interrumpendo, quàm puriorem continuò animum ad intelligentiam lectionis restituat. In omnibus autem scripturis initium legendi debet esse timor Domini, ut in eo primo solidetur intentio legentis, & ex eo ordinetur, & exurgat totius lectionis intellectus & sensus, *a*

Hinc ejusdem Bernardi verbis rectissime asseritur: Valde nobis necessaria est lectio divina. Nam per lectionem discimus quid facere, quid cavere, quò tendere debeamus. Per lectionem sensus & intellectus augentur, Lectio nos ad orationem instruit, & ad operationem. Lectio & oratio sunt arma, quibus diabolus expugnatur; hæc sunt instrumenta, quibus æterna beatitudo acquiritur. Per orationem & lectionem vitia destruantur, & virtutes in animam nutriuntur. Lectio demit errorem vite, subtrahit hominem à vanitate mundi. His utile prorsus documentum subnectens Bernardus: Certis horis, inquit, certæ lectioni vacandum

b 6

dum

*a Bern. de orando Deo, initio & propius fin.
Et ad fratres de Monte Dei; medio serè.*

dum est. Fortuita enim & varia lectio, & quasi casu reperta non ædificat, sed reddit animam instabilem: & leviter admissa, levius recedit à memoriâ. Sed certis ingenijs immorandum est, & assuefaciendus est animus. Quo spiritu scripturæ factæ sunt, eo spiritu legi desiderant, ipso etiam intelligendæ sunt. Nunquam ingredieris in sensum Pauli, donec usu bonæ intentionis in lectione ejus, & studio assidua meditationis, spiritum ejus imbiberis. Nunquam intelliges David, donec ipsâ experientiâ ipsos Psalmorum affectus indueris. Sed & de quotidianâ lectione aliquid quotidie in ventrem memoriæ demittendum est, quod fidelius digeratur, & sursum revocatum crebrius ruminetur, quod proposito conveniat, quod intentioni proficiat, quod detineat animum, ut aliena cogitare non libeat. *a*

a Idem ibid.

§. V.

Tractârunt alii divinarum rerum lectionem solertiùs fortasse, sùntque ob eam rem majus nomen adepti, sed qui Hilarione religiosiùs id fecerit, vix quisquam fuit. Quippe qui Davidicum carmen, & aliorum sacra vaticinia tanquam præsentem Numine recitabat, sæpe ac multum testatus, consideratè ac religiosè ea prorsus esse legenda, quæ à divino spiritu essent profecta. *a*

Hunc non infeliciter æmulatus Servulus à Gregòrio Magno plurimùm laudatus. *a Hieron. in ejus vitâ c. 5.*

tus. *a* Fuerat hic homo mendicus & morbidus, gravi paralyfi sic lecto affixus, ut nec movere se posset, omnisque litterariæ disciplinæ insuper ignarus. Sed eo legendi & audiendi studio ardebat, ut è pecuniolâ emendicatâ sacrarum litterarum opuscula mercatus sit: quodcumque autem lectorem nactus est, ea illi legenda, sibi auscultanda & ediscenda tradidit, vsque ad eò Lectioni sacræ intentus, ut assiduitate audiendi, curâ & diligentia percipiendi ea quæ legerentur, sanctioris doctrinæ oppidò gnarus evaserit. Tanti est animum iis, quæ leguntur, serio intendere. Hinc ea memoriter recitabat, quæ ipse legere nesciebat: hinc opibus inopiam, ægritudinem valetudini præferebat: hinc omnem calamitatis impetum ridendo perferebat.

Hic multis non possum non indignari, qui librorum copiâ abundant, sed nec ipsi eos legunt, nec aliis legendos permittunt, verè canes, ut ajunt, in præsepio; qui quidem fænum ipsi non comedunt, eos autem, qui fano imminent, rictu invadunt. Nam ut quidam disciplinæ, sic alii voluptati & jactantiæ libros colligunt. Sunt qui libris non aliter quàm Corinthiis vasis, aut pictis tabulis, sculprisque statuis utantur, & hac supellectilis parte conclavia exornent, quæ exornandis animis est inventa. Sunt qui libros egregios & multos habent, sed eos in vinculis tenent, qui si forsitan erumperent & loqui possent, ad judicium

b 7

privati

a Greg. l. 4. dial. c. 14.

privati carceris suos dominos evocarent. Nunc fient taciti, & queruntur, illud præcipuè, quòd aliqui stupores avari libris affluant, quibus multi adolescentes ingenio si egeant.

Calvisius Sabinus avo Senecæ, dives auri, sed certè non ingenii fuit. Huic memoria tam infida & mala, imò tam nulla erat, ut illi modò nomen Ulyssis excideret, modò Achillis, modò Priami, quos tam bene noverat, quàm nos pædagogos nostros novimus. Nihilominus eruditus volebat videri. Hanc itaque compendiarium artem excogitavit; magnâ pecuniæ summâ servos emit, unum qui Homerum teneret, alterum qui Hesiodum; novem præterea Lyricis singulos assignavit. Postquam hæc familia illi comparata est, cœpit convivas suos inquietare. Habebat autem servos ad lecti fulcracum cenare, ut illos aspicere, iisque innuere posset. Ab his subinde cùm peteret verus, quos referret; sæpe in medio versu excidebat. Ille tamen in eâ opinione erat, ut putaret se scire, quod quisquam in domo suâ sciret. *a* Ita Sabinus servorum suorum scientiâ gloriabatur, tu tuorum librorum. Quid inter te atque illum interest, nisi quod aliquantò tu stultior; equidem uterque alieno, verùm ille servorum, & certè suorum, at tu librorum nil ad te pertinentium ingenio gloriaris. Quòd si librorum copia doctos faceret aut bonos, doctissimi omnium atque optimi esse possent, qui ditissimi, cujus sæpe contrarium videmus.

a Senec. epist. 27.

Qui

Qui
haber
blioth
mitte
dendi
blioth
Pro
Alexa
lia sel
diver
simul
Seren
privat
duo n
legit,
pati
quit.
suffe

Sun
rii, q
nullâ
tos ce
mensi
brum
Mula
rarissi
testud
fritill
aleato
nes.
sub ta

Qui gloriam è libris quærit, huic libri non habendi solùm, sed noscendi; neque bibliothecæ tantùm, sed & memoriæ committendi; cerebro non armario concludendi sunt, alioquin vel bibliopolâ, vel bibliothecâ nemo erit gloriosior.

Ptolemæus Philadelphus Ægypti rex, Alexandrinâ bibliothecâ quadraginta millia selectissimorum librorum conclusit: qui diversis ex locis diu magno studio quæriti simul arserunt. Regium hunc apparatus Serenus Samonicus vir ingentis doctrinæ privatis fortunis superavit. Nam sexaginta duo millia librorum doctissimis curis collegit, quos omnes Gordiano Juniori, cujus patri familiarissimus erat, moriens reliquit. Magna prorsus hæreditas, & multis suffectura ingeniis.

§. VI.

Sunt & alii prioribus illis planè contrarii, qui nullâ librorum, & quod sequitur, nullâ lectionis curâ tanguntur. Inter eruditos censeari volunt, sed totis quandoque mensibus, imò annis pænè integris vix librum aperiunt, vix pauculos versus legunt. Musæa illorum scrutare, raros illic codices, rarissima volumina reperies: eorum loco testudinem aut chelyn, fistulâsque æneas, fritillum & abacum lusorium, omnèque aleatorium choragium primo aspectu cernes. Hic ingemiscunt Musæ velut captivæ, sub tam indoctâ tyrannide.

Regi

Regi Ptolemæo tot nobilissimos libros ignis abstulit: hinc panem contrarium imperat fatum. Paucos eosque neglectos libros pulvis consumit. Ita multorum ignavia, solius panem culinæ sollicita, litterarum negligens, coquos examinat non scriptores.

Quam longè aliter Basilius Magnus, qui à principio Philosophiæ studiis inescatus, ubi verò sanctioris scientiæ dulcedinem gustavit, humanas artes & disciplinas aspernatus, divina solum studia mirari, eaque tanto affectu complecti cœpit, ut panis vni-que usu omni sibi interdicto (sic ajunt) perditus & perniox lectioni sacræ inhæserit, dum salubrioris sapientiæ compos fieret. Hic cocum & culinam in libris reperit, totos dies, noctes totas sine fastidio epulaturus.

Huic non multum impar Equitius Abbas Valeriis, qui, ne sibi unquam deesset quod legeret, quocumque ibat scortas manticas libris refertas secum deferebat. Nec illi hoc visum est onus, quod lectionis tam multiplex utilitas pensaret. ^a Ita militem strenuum non lorica, non gladius, non galea, non alia gravant arma, quibus defendenda est vita. Non aliter qui sacrâ se lectione armat, cacodæmonis insultus non tantum facile sustentat, sed illius machinamenta expugnat. Nam, quod Bernardus dixit, lectio & oratio sunt arma, quibus diabolus expugnatur.

Gervasius & Protasius sanctissimi martyres,

^a Greg. 1. 1. Dial. c. 4.

tyre
tos,
litudi
narem
dem
cræ f
tem
extite
Hic p
spon
tasus
gendo
tem h
Christi
codem
enim
rii dor
manib
victus
lectio
Ear
pliam
nes dia
tinuer
ipsis
a
Cæc
clatiffi
longè
ria lib
tum ge
cunqu

DE LECTIONE SACRA. 41

tyres, gemelli fratres, qui se uno partu editos, non formæ magis quàm morum similitudine probârunt, cùm tyrannidem declinarent, decennio toto latuerunt, quod quidem tempus omne orationi & lectiõni sacrae studiosissimè impenderunt. Quàm autem hoc vitæ institutum Numini gratum extiterit, cacodæmonis confessione patuit. Hic per idolum consultus, non priùs se responsurum dixit, quàm Gervatius & Protasius thura sibi adolevissent. Sed qui legendo fidem, precando constantiam ingentem hauserant, occidi potuerunt, cogi ut Christum negarent, non potuerunt. Ita cacodæmonis doli in contrarium cessere: quos enim perditos cupiebat, eos coronâ martyrii donatos vidit. Sic iis omnino armis, quæ manibus eorum extorquere cogitaverat, victus ipse succubuit, hoc est, oratione & lectiõne. *a*

Eandem orationis & lectiõnis panopliam etiam feminae induerunt, eaque omnes diabolorum exercitus non tantum sustinuerunt, sed & profligârunt; sexu ac se ipsis fortiores.

a Ambros. epist. 85.

§. VII.

Cæcilia Romana patricii generis virgo clarissimam profapiam castissimis moribus longè superabat. Hæc Evangelicæ historiæ librum aut legit, aut in sinu obvolutum gessit, ut quocumque irer, & quotiescunque vellet, lectiõne sacra idètidem resciri posset.

posset. Sic castimoniam defendit, sic martyrii palmam obtinuit, sic supplicii acerbitatem pertulit. Nimirum ad Christum festinabat, qui virginem toties allocutus est, quoties illa lectionem de Christo exorsa est. Notissimum illud Augustini: Oratio tua locutio est ad Deum: quando legis, Deus tibi loquitur; quando oras, cum Deo loqueris. *a* Idem Hieronymus asseverans: Oras? inquit, loqueris ad sponsum: legis? ille tibi loquitur *b*

Hinc Sylvia Ruffina heroïis nobilissima per assiduam lectionem id didicit, ut sciret etiam in solitudine non esse sola. Nam toties secum loquentem Christum habuit, quoties lectioni sacræ operam navavit.

Par ferè legendi studium studi que affectus in Marcellâ nobili viduâ vigeat. Hæc incredibili curâ divinas paginasolvebat. Inde hoc denique assecuta est, ut carmen illud Davidicum assidue secum ipsa repeteret: In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi. *c*

LECTIO sacra semper fructuosa, nonnunquam non sine prodigio salutaris exitit. Dederat Burdigalæ magister discipulo libellum pium stato tempore legendum. Vidit hunc in adolescētis manibus, qui à multo tempore familiaris fuit illi ipsi adolescenti. Atque ut est curiositas, humanę gentis vitium videndi avidissima, sic iste amicitia

a Aug. in Ps. 85, mihi pag. 385. *b* Hieron tom. 1. epist. 22. ad Eustoch. mihi pag. 60.

c Psal. 118, v. 11.

citia nomine : Quæso, inquit, tu mihi hunc libellum penitiùs inspiciendum præbe. Cœpit legere, cœpit probare, & illo affici. Sed ut hunc hominem discipuli amicum & socium noveritis, erat is religiosæ familiæ defensor, sed occultus, poterátque hunc sinæ perfidiæ bolum induratâ jam conscientia glutire & concoquere. Libellum ergo commodatum à socio paulò pressius legere, nonnunquam insistere, varias lectioni cogitationes miscere, subinde ingemiscere, sentire se tangi, agnoscere se peti, vulnerari se non negare, sed etiamnum dissimulare, & vulnus tegere, nec tamen posse quiescere, librum illum & amare & odisse, nihilominus lectionem sibi terrificam curiosius repetere, & inde graviùs sauciari. Eò demum hæc una lectio hominem adegit, ut primò ad seipsum, deinde etiam ad vitam, quam turpiter desererat, priorem redierit. *a* Huic sanè profuit in lectione tam piâ curiositati frena laxasse. Fructuosa semper lectio sacra, non animo solùm, sed ipsi etiam subinde corpori, quod eventu longè mirissimo testor, & hæc finio.

Fuit ut vir religiosus *b* Turnonum è viâ diverteret in domum honestissimam sibi que notam. Suscepit hunc hospitem perhonorificè matrona nobilis, cui duo erant filii, & alter quidem jam sacerdos. Hi cum matre in iisdem ædibus degebant. Religio-

a *Annales Franc. Bencii anno 1587. in Provinciâ Aquitaniâ.*

b *Sacerdos è Societate Iesv.*

giosus hospes tam humaniter habitus, ut
 aliquam grati animi symbolam relinque-
 ret, fratri natu majori librum, *De consola-
 tione afflictorum* inscriptum, obtulit dono,
 amplam insuper gratiarum actionem ad-
 jiciens, quòd tam lautè licuerit diversari:
 sibi porro ad manus non esse nisi librum
 illum, tenue quidem munusculum, sed pro-
 nissimæ voluntatis tesseram. Hoc igitur
 unum rogare, hanc hominis religiosi ino-
 piam dignetur non spernere. Animo pro-
 fus benevolo acceptus est liber, cujus pri-
 ma frons placuit. Ita hospes abiit, Non
 multo post, cùm ille filius familias eum ip-
 sum librum attentius volutaret, rixas au-
 diit fratris cum matre altercantis. Mox li-
 bro, ut fit, temerè in sinum coniecto, litem
 compositurus accurrit. Et quia in fratrem
 natu minorem plusculum sibi juris ab ata-
 te concessum credidit, germanum paullo
 acerbius objurgans: Tunc, inquit, cum ma-
 tre digladiari? hoc genus jurgii tam impar-
 tis & indecori non erubescis? Sed frater
 prolixæ reprehensionis impatiens, & impo-
 tens iræ, jamque furore geminato æstuans,
 arreptum calente impetu cultrum in fratris
 pectus defigit. Sed providentissimus Deus
 letalem plagam prodigio luculento avertit.
 Siquidem ille ipse quem diximus liber in
 sinum abditus contra ferrum, velut scutum
 objectus vitam servavit fratri. Nam eam
 pectoris partem petebat culter, quam tege-
 bat liber. Fidem fecit, quòd inventum est
 volumen totum panè trajectum, ut parùm
 abfuerit,

fuerit, qui
 I comperte
 um non an
 tum corp
 c Cyprianu
 ctio affidu
 luere, nun
 Franc. B
 l vincia Lug
 a Donatum.

i. Quamv
 bet tamen
 m. Prima
 m fieri por
 t ipus cupit
 em tales su
 sper temp
 trum fruct
 pveniant, p
 aem præco
 ce decidui s
 pasquam a
 crumpunt
 ercitiū,
 i, radiū
 lguere cog
 e. Non ni
 tnpore leger
 hii Secund
 uiter suade

abfuerit, quin cutis per ipsum fringeretur. a
Ita compertum est, piorum libellorum
usum non animis solum esse utilem, sed in-
terdum corporibus etiam salutarem. Idcir-
co Cyprianus optimè monet : Sit tibi vel
oratio assidua, vel lectio : nunc cum Deo
loquere, nunc Deus tecum, b

a Franc. Bencius in *Annal. An. 1587. in
Provincia Lugdunensi.* b *Cypr. l. 2. epist. 2.
ad Donatum.*

ACTIONS

LECTIIONIS SACRÆ.

1. Quamvis ipsa lectio virtutis actus sit,
habet tamen hæc sui exercitii certam ratio-
nem. Prima est, sacræ lectio (quantum qui-
dem fieri potest) certum sibi statumque diei
tempus cupit assignari, sicut & oratio. Hi
enim tales sunt labores, qui non quovis
semper tempore rectissimè fiunt. Sicut ar-
borum fructus qui statis anni temporibus
proveniunt, paulatim aucti dulcescunt, si
autem præcoces sint aut serotini, plerum-
que decidui sunt, nec atatem ferunt, sed
priusquam ad maturitatem pervenerint,
corrumpuntur : sic orationis ac lectionis
exercitium, ordine servato juvat; confuso
illo, radium sui facit, & mentis affectum
languere cogit.

2. Non nimis multa simul eodémque
tempore legenda, ne obruatur memoria.
Plinii Secundi documentum id fuit, qui
utiliter suadebat, multum esse legendum,
sed

sed non multa. Rectè dixeris virum prudentem voluisse, multum quidem legendum unâ hebdomade, aut mense uno, sed non unâ horâ. Quemadmodum stomachus in prandio cenâve unâ nō obruendus est cibis, sic memoria & intellectus non impediendus est monitis, cū serâ est lectio, & animi salutem spectat, Ex isto sequens præceptum deducitur.

3. Non obiter & perfunctoriè, non festinanter, sed consideratè ac meditatè legendum, Subinde subsistendum, & quæ lecta sunt, paulò attentius expendenda: eo profus modo quo gallinæ bibunt, quæ ubi aliquid liquoris rostro hauserint, mox erigunt se, haustum liquorem per breve guttur demissurâ: iterum mergunt rostrum, iterumque atrollunt, dum sitim expleverint; ita nos aliquot perlectis versibus, mentem erigamus cælo, & quid in rem nostram sit, dispiciamus. Sed iterum legamus, iterumque perpendamus lecta. Sic altiùs hærebunt quæ legerimus, nec unquam sine fructu erit lectio. Hoc fecit Martinus Delrius a lectionis longè studiosissimus, qui totos dies etiam impransus, idq; ex more, usque ad seram cenam affixus libris hærebat. Cū scriptorem arripuit, non antè dimisit, quàm attentè atque integrè perlegisset, & quæcūquæ in capedunculas litterarii sui thesauri referenda iudicasset, ea scitè descripsisset. Ita plus simplici vice omnia

Tolsta-

a Eruditionem viri publica loquuntur monumenta.

Abulensi
non suspen
ligio perlegit.
Sacra lectio
tere scriptores
sapient Romar
um auctorum,
n, habet aliq
tis ingeniis im
si velis aliquid
iter sedeat. N
b Idem & Hie
Scripturas san
nimm tractatu
tum fides nota
onymo, ine
Paulus mone
ns
Libelli pii sic
antur ad opus
e conatur quæ
Optimè dixit
facias, discer
nō tendas: n
si tamen facis
Seneca epist. 2.
er epist. ad Furc
Etâ item apocr
rias, miracula
racula a stimula
nas, iudicac
siones falsas,
omnia quæ un
proscripta esse
Bern. de modo b

Toftati Abulensis volumina (sunt quinde-
cim) non fufpenfo aut volante, fed preffo
veftigio perlegit.

4. Sacra lectionis eft, non quofvis ad-
mittere fcriptores, fed cum delectu. Erudi-
te fapiens Romanus monet: Lectio mul-
torum auctororum, & omnis generis volumi-
num, habet aliquid vagum & inftabile.
Certis ingeniis immorari & innutriti oportet,
fi velis aliquid trahere, quod in animo
fideliter febeat. Nusquam eft, qui ubique
eft. *b* Idem & Hieronymus commendans:
Post Scripturas sanctas, inquit, doctorum
hominum tractatus lege, eorum duntaxat,
quorum fides nota eft. *b* Nos cum eodem
Hieronymo, ineptas & aniles fabulas,
quod Paulus monet *c*, femper exclusas vo-
lumus

5. Libelli pii fic legendi funt, ut lecta
dirigantur ad opus. Frufta legit, qui non
facere conatur quæ legit. Fiant è verbis fa-
cta. Optimè dixit Bernardus: Lectio docet
quid facias, difcernit quid caveas, osten-
dit quò tendas: multum proficis, cum le-
gis, fi tamen facis ea quæ legis. *d* Exem-
pli

a Seneca epist. 2.

b Hier epist. ad Furiã vid. *c* 1. Tim. c. 4. v. 7.

d Facta item apocrypha & dicta, inanes ge-
nealogias, miracula ficta, hiftorias commenti-
tias, oracula a simulata, vaticinia fubdititia, le-
gu pu nas, ludicras fabulas, quæftiones ftultas,
promiffiones falsas, veras nugas, deliria, figmen-
ta, fomnia quæcunque alia e noftrũ libris om-
nibus proferipta effe volumus, jubemus.

e Bern. de modo bene vivendi.

pli causâ : Lego, quantâ virtutis sit, quanti-
 que animi, promptam dare veniam gravi-
 ter lædenti. Hic ego mecum ipse disquiro :
 Cur ergo tot nobilissimas occasiones negli-
 go, cur præmium facillimè obtinendum
 sperno ? Cur non omnibus inimicis meis, &
 quisquis me unquam læsit, non quàm
 promptissimè veniam tribuo ? Ita lectio
 actioni attemperanda. Pari modo legenti
 occurrit, quàm abstinentia animum & cor-
 pus juvet ; quàm nobile sit fenus Eleemo-
 syna, quàm cælestis & Deo digna sit vita ad
 castimoniam leges instituta. Hic novis me
 stimulis impello : Cur ergo non exactius
 abstinentiam servo ? cur non liberalius
 eleemosynam spargo ? cur non ardentius
 castimoniam colo ? doleo tantum à me vir-
 tutis & præmii neglectum, jamque statuo
 conatu omni omnibusque viribus dein-
 ceptis facturum, cujus me sacra hæc monet
 lectio. Ita fiunt è vocibus actiones. Ni-
 mirum lecta in vitam regulam convertenda.
 Tunc enim est utilis notitia litterarum,
 cum in actum transit, seque ipsam rebus
 approbat, non verbis. Hinc optimè dictum
 ab Isidoro : Omnis profectus ex lectione &
 meditatione procedit : quæ enim nescimus,
 lectione discimus : quæ didicimus, medita-
 tione conservamus. a

a Isidor. l. 3. de summo bono.

CA-

M
 diffim
 Accur
 exemp
 enim
 cognat
 statur
 tione
 & long
 & calc
 ubi Za
 ginta d
 go cæle
 cum fe
 in via
 censet
 exemp
 do filio
 tuisset
 est, in
 a Lu
 b Ch
 pag. 22

CAPVT TERTIVM.

Rosa Milesia,

feu,

Diligentia.

§. I.

MILESIA Rosæ, cujus ardentissimus est color, rectè confertur secundissima omnium virtutum Diligentia, sive Accuratio in rebus omnibus. Illustrissimis exemplis hac in re Mater Dei præluet. Vix enim nuntium accepit è celo Elisabetham cognatam uterum ferre, mox, ut Lucas testatur, Exurgens Maria abijt cum festinatione in montana. *a* Arduum fuit hoc iter, & longum. Nam optimi Auctoris *b* sensu & calculo è Nazareth in Hebron civitatem, ubi Zacharias habitabat, Mater Domini triginta duas leucas *c* confecit. Hoc iter Virgo cælestis alacritate mirâ objit, siquidem cum festinatione abijt in montana; moras in viâ trahere, notos salutare, superfluum censebat; festinabat. Alterum industriæ exemplum præbuit Virgo divina querendo filio. Diligentiam Virginis turbare potuisset hæc cogitatio: Jam duodecennis est, imò Deus est meus filius, amissus esse

a Luc. c. i. v. 39.*c*

non

b Christoph. de Castro in hist. Virg. mibi pag. 226. *c* Singulis horarum assignando.

non potest, absque meâ operâ seipsum sistet inventum, inventor rerum omnium. Obvium erat hæc cogitare, & domi desiderè. Sed alia fuit mens Virginis, singularis diligentia specimen præbere voluit; triduo quæsivit, cum curâ & luctu invenit.

Diligentia plurimis nostrorum laborum deest. Negotiamur, agimus, laboramus, sed frequenter parùm accuratè ac diligenter. Subinde omnia nostra languent, frigent, jacent, multi laboris plerumque non sumus,^a plurima solutè ac negligèter facimus. Adeò rara est in rebus omnibus diligentia. Hæc una quascunque actiones, tam interiores quàm exteriores, mirificè commendat. Verissimè dicitur: Homo diligens & accuratus duos meretur panes, cum alius deses & marcidus vix dimidium. Considerate mihi, obsecro, veterum pictorum opera, quàm accurata, quàm artificio plena, quàm elaborata, quàm ea denique absoluta sint. Quid, obsecro, causæ, quòd ævo nostro vix ulli tales sint pictores? An colorum, an artis, aut potiùs accuratationis est defectus? Sunt è nostris pictoribus, qui respondeant, non artem sibi defuturam, si adforent æstimatores artis; ævi nostri genium nimis in luxum excurrere, hinc artes nimiam parsimoniâ sepeliri. Et ubi jam, inquit, Candaules Rex Lybiæ, qui Bularchi tabulam auro repensam emit? *b* Ubi hodie Julius Cæsar, qui Timomachi duas tabulas,

Me-

^a Wir horen nit gern dicke Bretten.

^b Plin. l. 35, nat. hist. c. 8. Idem. l. 35, c. 10. & 11.

Medeam & Ajacem, octoginta talentis seu quadraginta octo millibus philippeorum emit? Ubi Rex Attalus, qui unicam Aristidis pictoris Thebani tabulam centum talentis, seu sexaginta millibus philippeorum licitatus est? Ubi hodie qui tabulam, quantumvis artificiosam & grandem, decem millibus philippeorum emit? Et hinc, ajunt, artis neglectus; hinc nos penicillo pingimus volante nec multum sollicito; hinc nunquam ad sui perfectionem veniet pictura. Si quid exactius fiat, sunt qui mirentur & laudent; qui verò dignum arti premium rependat, nemo hominum est. Equum aliquot philippeorum millibus mercari in levi habent, tantundem pro absolutissimâ picturâ dare, extremæ prodigalitatîs specimen censent. Sic terpet industria. Sic artes jacent. Nam licet laudatores forsan habeant, non habent largitores.

Quàm hæc verè dicantur, non disputem. Hoc assero: De laboribus nostris, quos Deo largitori munificentissimo vendimus, id neutiquam affirmari posse. Abrahamo dictum: Ego sum protector tuus, & merces tua magna nimis. Deus operum nostrorum non æstimator solùm benignissimus, sed restitutor liberalissimus est. Idcirco nimium sibi ipsi invidet, qui quidquid huic Domino facit, non id studio, quàm potest, contentissimo facit. Rectissimè dixit religiosus ille scriptor: Multum facit, qui rem bene facit: sine sollicitudine & diligentia nunquam acquires virtutes; homo ferta Gen. 6, 15, v. 1. c 2 vidus

vidus & diligens ad omnia est paratus. *a*

Quæri potest, quæ ars, quodve opificium maximam desideret diligentiam. Videtur sanè labor typographicus summam exigere industriam. Nam sutor unum alterumve acûs errorem facilè teget; typographus, si vel litterulam unicam non suo loco, non ordine recto, intervallo non congruo ponat, in centum & plures annos errorem mittit. Nunquam non errâsse dicitur: tanti est, vel semel, vel levissimum quid neglexisse. Dum in orbe hoc agimus, in officinâ typographicâ sumus; formas ponimus, prælum ducimus, volumina excudimus. Erramus? in omnem æternitatem abit error. Cum Zeuxide pictore quivis nostrum dixerit, *Æternitati pingo*; quicquid demum faciam, *Æternitati cuncta facio*. *b* Hinc jure meritissimo non mediocris, non mollis, sed summa exigitur diligentia, idque in rebus omnibus, cum omnia *Æternitati* facienda sint. Nos sæpissime, quod apud typographos frequens est, formulas peritè collocamus, sed ignaviter imprimimus; *c* bene statuimus, sed malè ac segniter exequimur: deest nervus, diligentia deficit, languor omnia corrumpit.

a Thom. de Kemp. l. 1. c. 25. b Vide Consider. de Æternit. Consider. 9. §. 3. initio.

c Wir setzen wol/ trucken aber ybel.

§. II.

Rex Ezechias omnibus sui regni ministris solertiam persuasurus exhortatione
quàm

quàm m
ciatis,
& cum
quam e
neglige
cis doc
Severus
Roman
genario
Imperiu
latus ef
que con
rerum g
militare
voluit h
verò jar
ra, qua
hoc ipse
mana d
& Labo
Nun
labori p
Eam ob
mantif
miles, c
Præc
faciliùs
mus, in
tiâ sub
cum ut
lerent
amant

quàm maximè seriâ : Videte, ait, quid faciatis, &c. Sit timor Domini vobiscum, & cum diligentia cuncta facite. *a* Nunquam enim bene fit, quidquid honestæ rei negligenter fit. Huc omnino spectant vivacis documenta diligentia, quæ Septimius Severus & Helvius Pertinax Imperatores Romani posteris dedere. Uterque septuagenario jam major erat, Pertinax cum ad Imperium elatus, Severus cum morte sublatus est. Ætatem bellicis laboribus uterque contriverat. Et Helvius post suscepta rerum gubernacula, ubi primùm Tribuno militarem tesseram de more dedit, eam esse voluit hanc vocem, *Militemus*. Septimius verò jam animam acturus, ejus ipsius tessera, quam Pertinax dederat, non immemor, hoc ipse signum edidit, *Laboremus*. Hæc germana diligentia sunt symbola, *Militemus* & *Laboremus*. *b*

Nunquam triumphabit diligentia, ubi labori parcitur, cui omnia vendunt superi. Eam ob causam Paulus laboris & ipse amantissimus hortatur : Labora sicut bonus miles. *c* Ingenuos animos labor nutrit.

Præclarè Musonius apud Stobæum : Ut facilius ac promptius labores illos sustineamus, inquit, quos virtutis & honestatis gratia subituri sumus, hæc animo reputare secum utile fuerit : Quàm multi multa tolerent propter malas cupiditates, ut qui amant flagitiosè, qui otia consecretantur, qui

c 3

ho-

a 2. Paralip. c. 19. v. 7. *b* Vide supra in parte 1. c. 8. §. 2. *c* 2. Timoth. c. 2. v. 3.

honores venantur & gloriam. Non est ad magna facilis ascensus. Absque diligentia nihil sui perfectionem obtinet. Grandis est labor? Præmium multò erit grandius. Sed labor forsitan est assiduus? Quàm tamen & brevis & nullus ad aternitatem?

Clodius Albinus Cæsar omnium, qui ante eum fuerunt, bellicosissimus extitit, acer ingenio, ad quærendum diligens, ad omnia, quæ intendisset, in finem perseverans. Hunc Aurelius Victor tam prudentem ac industrium fuisse ait, tamque felicem armis præcipuè, ut nullo cum hoste congressu nisi victor discesserit. Nos cælum ascendere molimur; sed à cælitibus sanè ride-mur, nisi assiduè adversus ignaviam pugne-mus. Hunc hostem nisi quotidiano congressu vincimus, frustra speramus cælum. Tam immensum beatitudinis præmium desidiosis ac frigidis obtingere non potest. Verissimè dixit Chrysostomus: Mala res est ubique remissio, charissime; propterea ab initio Adè dictum est: In sudore vultus tui vescèris pane tuo. *a* Omnia obsequuntur diligentia. Hæc in rebus omnibus summo studio se-ctanda, idque plures ob causas.

a Chrys. tom. 5. hom. 54. ad Antioch. mihi pag. 306.

§. III.

Prima causa. Quod diligenter fit, altero tanto melius est eo, quod oscitanter & obiter est factum. Scripturam aspice duorum scribarum, diligentis & torpidi: quàm ille.

ille prim
fos, elega
deforme
Scripturæ
consider
tabulas,
gladios,
stes, ter
Quidqu
tiæque c
mercede
ter & lev
res nihil
mechani
etiam se
non eru
etiam d
Alter
tes & el
invitat.
maximã
sed tanta
cinã cive
calceos
omnibus
opifex n
nec forn
longè al
ad hunc
meritò
mum q
Tertia
nis hom
a sum

ille primus characteres format aequales, ter-
 sos, elegantes; quàm alter impares, curvos,
 deformes! Socordia in causâ est tam fœdæ
 scripturæ. Omnium opificum fabriles operas
 considera, anrifabrorum scypos, pictorum
 tabulas, sculptorum statuas, cultrariorum
 gladios, bibliopegorum libros, sartorum ve-
 stes, textorum pannos, futorum calceos.
 Quidquid in omnibus cum curâ diligen-
 tiâque confectum est, laudem fert, statâ
 mercedè dignissimum; quidquid indiligen-
 ter & levi brachio factum, ab omnibus ut
 res nihili *a* repudiatur. M. Crassus eam à
 mechanicis diligentiam requirebat, ut ipse
 etiam servos suos in iis artibus instituere
 non erubesceret. *b* Quidquid cum curâ fit,
 etiam diligenter fit.

Altera causâ. Diligentia omnium vo-
 ces & elogia meretur, omnes ad emendum
 invitat. A rebus vilissimis id patet. Fuit in
 maximâ civitate homo mechanicus, futor,
 sed tantæ industriæ, ut ex illius unius offi-
 cinâ cives plerique omnes nec sine ambitu
 calceos sibi confici voluissent, si is unus
 omnibus satisfacere potuisset. Corium hic
 opifex nō aliud, quàm alii cerdones, habuit,
 nec formis ferè aliis est usus, sed diligentia
 longè aliâ calceos confecit. Hinc emptorum
 ad hunc unum accursus maximus. Jure
 meritò: nam in rebus etiam vilibus exi-
 mium quid est, & appetendum, diligentia.

Tertia causâ. Si spectetur is, cui om-
 nis hominum labor consecrandus est, jure

c 4

meri-

a Lumpenarbeit. *b* Plutarch. in ejus vitâ,

merito quàm diligentissimè omnia sunt faci-
cienda. Diligentia cum virtute cōjuncta se-
ipsam sapius examinat: Eccui hæc facis? cui
laboras? si Deo, cui certè labor omnis debe-
tur, nihil ei nimis diligēter & exactè fiet. Hic
illud veterū, Ne quid nimis, valere jubemus.
Nulla nimia est cura, quæ Deo impenditur.

Sanctus Ignatius Lojola cūm hominem
è suis remissiùs agentem cerneret, sic eum
allocutus est: *Quæso te, quid spectas?*
quò tuæ actiones eunt? cui laboras? Ille
Deo se laborare respondit, DEVM sibi fi-
nem esse, cujus causâ omnia faceret. Cui
denuò Ignatius: Tūne Deo, inquit, hæc fa-
cis tam languidè, tam negligenter? Mundo
tam segniter servire, nil magni criminis sit:
in Dei obsequiis socordiùs rem agere, error
est intolerabilis: *a* Maledictus qui facit
opus Domini fraudulenter. *b* Hic illud Eze-
chiæ millies ter millies ingerendum: Cum
diligentiâ cuncta facite.

Quarta, Nunquam sine præmio est dili-
gentia. Rectè Gregorius: Studioso, inquit,
tarditas ad præmium proficit, desidiosus
velocitas *c* ad supplicium crescit. Imò pars
præmii est, diligenter fecisse quod facien-
dum erat. Nam suavissimè conscientiam af-
ficit, debitam rei diligentiam adhibuisse.

Quinta, Decus omnium virtutum dili-
gentia, nec earum ulla sine hoc ornamen-
to perfecta. Quod Theologiæ princeps
Thomas Aquinas optimè dixit: Diligentia
requi-

a Ribad. in vitâ S. Ignatii l. 5. c. 10. sine.

b Hierem. c. 48. v. 10. *c* Darvon hudson.

requirit
dit: N
solicite
Inde di
tam in
dem si
non pe
omnia
libroru
timi scr
mendat
rum tar
altissim
omnibu
canda?
gnissim
ratio ot
illum se
rum rit
gnat, h
tranant
nit: sic
docuere
Sed a
solicite
actione
quitatu
quàm c
Nocrate
lans: U
diligent
rem adi
a S. T.
b/so

requiritur in qualibet virtute, a Et concludit : Negligentia speciale vitium est, quæ sollicitudinis debitæ defectum importat. Inde diligentiam rectè appellabimus, *debitam in quovis opere sollicitudinem*, quæ quidem singularis virtutis actus est. Ex quo non possum non plurimum mirari, cum omnia libris plena sint, & scribendorum librorum necdum ullus finis, cumque plurimi scriptores omne genus virtutum commendare, sui esse instituti, profiteantur, eorum tamen plerosque omnes de diligentia altissimè silere, & mutos esse. An non hæc omnibus ingerenda, & quovis modo inculcanda? An non omnibus elogiis longè dignissima? sed ea jam plerumque scribendi ratio obtinuit, ut, cum unus tacet, omnes illum sequentes taceant. Ovium aut cervorum ritu incedimus: quò primus viam signat, hæc ceteri sequuntur; & cum flumen tranant, alter alterius tergori caput imponit: sic ferè scribimus; quod priores non docuère, hoc & ceteri silendo transeunt.

Sed ad rem. Cum diligentia, seu debita sollicitudo, ad quamlibet virtutem, imò ad actionem quamlibet rectè obeundam requiratur, par est, eam virtutis cultoribus quàm commendatissimã esse. Quod etiam Socrates discipulorum suorù auribus instillans: Ut in cicurandis feris, agebat, cura & diligentia plurimum momenti, sic ad virtutem adipiscendam vires habet maximas. b.

c. 5.

§. IV.

a S. Thom. 2. 2. q. 54. art. 1. ad 1.

b Isocr. proemia orat. ad Nicoclem de regno.

§. IV.

Sexta caussa. Quanta plurimorum in suam perniciem est diligentia, quam rectè nimiam aut vitiosam appellemus. Ecclesia Christum Dominum in Oliveto cum discipulis sic introducit loquentem: Unâ horâ non potuistis vigilare mecum, qui exhortabamini mori pro me? vel Judam non videtis, quomodo non dormit, sed festinat tradere me Judæis? ^a Idem licebit dicere de plurimis ad excutiendum torporem: Vel non videtis impuros amatores, avatos Euclyones, ambitiosos Alexandros, quomodo non dormiant? illi ut amoribus suis indulgeant, isti ut pecunias suas augeant, hi ut per altiores honorum gradus ascendant. Nimirum dulce est, vigilare, cum numi crescunt, cum honores exsurgunt, cum amores incendunt. Ah quàm sæpe solertes sumus, & industrii in nostrum exitium! Quoties vigilamus, cum longè sanctius in utramque aurem dormiremus!

Vt jugulent homines, surgunt de nocte latrones;

Vt te ipsum serves, non expergisceris? b

Ignavissime amator cæli, nescis mereri quod amas, quod optas; alii inveniunt, quo prius beneficium afferant, quàm poscant. Vel improbum quemque non vides, quomodo non dormiat, sed omnem moyeat lapidem, quomodo manibus pedibusque obnixè

om.

^a Fer. 5. in Cenâ Dom. noct. 3. lect. 2.

^b Horat. epist. l. 1. epist. 2. ad Lolium.

omni
mis, qu

Septi

erat: l

num in

genia b

unqua

sapillu

pericul

hic con

imò fu

peecat

diligen

culenta

exporri

quand

gitante

fere op

Ergo u

rium p

dem, c

test stu

sibi virt

lignicia

quisqu

peffima

non po

nus. D

alienis

a A

magnu

suu. Se

c Vic

6. 3. 3.

omnia faciat, ut votis potiatur; & tu dormis, qui ascendere moliris calum?

Septima causa. Priscorum sapientum vox erat: Diligens industria utilior, quam bonum ingenium. *a* Ratio in promptu est: Ingenia bona plerumque exorbitantia, nec unquam ferè sine mixturâ dementiæ. *b* Hinc sapissime quanto meliora ingenia, tanto periculosiora, nisi patiantur se regi. Sed quis hic communem pavè omnium stultitiam, imò furorem usitatissimum non obstupescat? Ingeniosi videri malumus, quam diligentes & industrii. *c* Insania proflus luculenta, & quæ auriculas Midæ longissimè exporrigat. Imò quod amplius, otiosos quandoque nos esse fingimus & laboris fugitantes, modò videamur ingeniosi. Nam ea ferè opinio invaluit, ingeniosos esse pigros. Ergo ut ingenii laudem feramus, vituperium pigritiæ non horremus. Vestram fidem, ô mortales, quid esse, aut fingi potest stultius? Quis unquam ingenium suâ sibi virtute comparavit? at nemo aliter diligentiam. Ingenio bono sæpe nequissimus quisque est, & eo nonnunquam ad artes pessimas abutitur. At diligentiam habere non potest, nisi homo frugi, & virtuti pronus. Deinde quid ingenio re alienâ, velut alienis plumis cornicula, vanissimè gloriamur?

c 6

a Apud Stobæum. *b* Aristoteli nullum magnum ingenium sine mixturâ dementiæ fuit. Seneca de Tranquill. sine libri.

c Vide de hac re Phaëthontis partem 2. s. 13. §. 4. de ostentatione.

mur? Diligentia nostra est; industria in nostro censu reponenda est, iisque adnumeranda, quæ fecimus ipsi. Adeoque non tutius solum atque utilius, sed & reverà laudabilius est, diligentiam quam ingenio præstare: quòd si utrumque conjungatur, mixtura fiet longè nobilissima. Ingenium vel mediocre ad maximam dignitatem evehet ea, quam commendamus, diligentia.

Hanc Valerius jure meritissimo dilaudans: Quid cesso, inquit, vires industriæ commemorare? cujus alacri spiritu stipendia militiæ roborantur, forensis gloria accenditur, cuncta studia fido sinu recepta nutriuntur? quidquid animo, quidquid manu, quidquid linguâ admirabile est, ad cumulum laudis perducitur diligentiam. *a* Neque hinc opus ingenti testium catervâ.

Q. Roscius histrio, industriæ scenicæ nobilissimum exemplum, tantâ in rebus suis accuratatione fuit, ut nullum unquam spectanti populo gestum, nisi quem domi meditatus fuerat, proponere sit ausus. Quapropter non ludicra ars Roscium, sed Roscius ludicram artem commendavit: nec vulgi tantum favorem, verum etiam Principum familiaritates amplexus est. Hæc sunt attentæ ac solliciti, & nunquam cessantis studii præmia. Atque hæc etiamnum ubique fulgent. Aulas, Curias, aliasque domos opulentas ingrediamur; videbimus hinc illic plurimos, qui nullo natalium splendore, nullo numerum subsidio, sed solis diligentia ac industria experimentis ad amplissimas dignita-

tes è lo
bilissimi
vel quia
vestigia
strios vi
re ferun
cam seg
inutili ac
nobilitat
dò indu
cam opu

Quan
athenes,
spiritus
rium
tanto st
ram, &
habitus
sit mur
tus imp
seander
fluctu
patient
nis fren
in os ca
est: q
vocem
ribus so
edere si
referret
æo, ut
etiam c

tes è loco humili evaserunt. Hòs tales nobilissimi quique, vel quia inertes & stupidi, vel quia segnes & pigri, coguntur sequi, & vestigia eorum longè adorare. Illos industrios viri Principes & in oculis & in pectore ferunt; aliorum opulentam & magnificam segnitiam pro ornamento habent, sed inutili ac sterili. Atque adeò ultrò divitiarum & nobilitas in manu diligentiarum sunt. Tu modò industriam ama, & ultrò te ambientem cum opulentia, tum profapia.

S. V.

Quantus olim notissimus orator Demosthenes, homo antea balbus, blasus, exilis spiritus, acerbæ vocis? sed ille oris sui vitium, ceteramque naturæ malignitatem tanto studio expugnavit, ut & vocem sonoram, & lateris firmitatem, quam corporis habitus negaverat, à labore ac diligentia sit mutuatus. Multos enim versus uno spiritus impetu complexus, dum adversa loca scanderet, pronuntiabat: ad oblectantes fluctuum fragores declamabat, ut aures patientiæ jam duratæ ad concitatæ concionis fremitus nil moverentur. Infertis etiam in os calculis multum ac diu loqui solitus est: quâ quidem exercitatione continuâ vocem asperam ad maturum & gratum auribus sonum perduxit, & litteram caninam edere sic didicit, ut eam nemo expressius referret. Consuetum illi angusto cubare lecto, ut citius expersceretur: in specum etiam descendere, ibique philosophari di-

midia capitis parte abrasâ, quò facultas egrediendi prariperetur. Ferunt etiam speculum Demostheni fuisse æquale ipsi, ad quod seipsum exerceret, gestus & vitia corrigeret. Cùmque inter declamandum, inconvenienter movere soleret humerum, suspenso è lacunari veru aut gladio, cuius metu se continebat, id desuevisse. Quis nostrum, animi vitia sedulitate tantâ corrigit? Itaque alterum Demosthenem mater, alterum diligentia enixa est. Plusque omnino diligentia, quàm matri debuit Demosthenes. Mater hominem edidit, diligentia Oratorem, & quidem tantum, qui omnem Atheniensem populum, quò vellet, duceret, quem omnium & voces & digiti loquebantur: En, hic ille Demosthenes est. Absque diligentia fuisset, Demosthenes cultelarius inter opificum sordes consenuisset.

Non est, quò Platonem divini eloquii virum memorem. Hic altero & octogesimo ætatis anno decedens sub capite Sophronis a numeros habuisse fertur. Ita nec extrema quidem ejus hora agitatione studii fuit vacua: idemque illi vitæ fuit finis qui diligentia, Democritum Philosophum non immeritò veneramus, qui quanto animo sprexit opulentiam, tanto diligentiam amplectus est. Democriti pater iis opibus florebat, ut Xerxis exercitui epulum præbere facile potuerit. At Democritus, parvâ admodum retentâ summâ, reliquum patrimonium

a Fuit hic Poëta Syracusanus, qui Mimas scripsit.

nium patrię donavit. Ipse Athenas migrans, annis compluribus sic ibi moratus est, ut omnia temporum momenta ad percipiendã & exercendam doctrinam contulerit. Hic profectò diligentię genius est, nullas temporis particulas etiam minimas negligere.

Carneades tam diligens & laboriosus, quàm diuturnus sapientię miles, nonaginta expletis annis eundem vivendi ac philosophandi finem habuit. Doctrinę operibus eã se contentione addixerat, ut cùm cibi capiendi causã recubisset, cogitationibus inhærens manum ad mensam porrigere oblivisceretur. Quis nostrum, obsecro, sic cælum cogitat, quis æternitatem sic animi medullis haurit, ut laudatissimam Carneadis oblivionem æmuletur?

Porro fructuosam Archimedis industriam, quã Marcelli conatus tamdiu sustinuit, aliunde notam fileo. Cleanthis silere non possum. Quis enim unquam tam laboriosè hausit, tam pertinaciter tradidit sapientiam, ac Cleanthes, ipsa panè diligentia. Nam cùm inops adolescens esset, nocturnum tempus trahendæ aquæ, diurnum studiis impendit. Enimverò tam solerter didicit, ut ad annum nonagesimũ ætatis nonum auditores suos attētissimã curã doceret. Ita studiosissimus senex duplici labore unius sæculi spatium ^a occupavit, incertumque reddidit an discipulus, an præceptor fuisset diligentior ac laudabilior. In parando victu non absimilis Cleanthi Plautus, ille festivissimus fabularum parens.

^a Centum annos.

Hic

Hic dies noctesque in paupertatem pugnavit diligentia : Interdium fabulas exarabat, noctu pistori operam locabat, & molas trufatiles agitabat. *a* Industria nihil nimis difficile.

Non possum, quin hic addam incredibilem p̄nē diligentiam Themistoclis, qui rerum maximarum curis districtus, omnium tamen civium suorum (uti Rex Cyrus omnium suorum militum) nomina memoriā comprehendit. Per injuriam patriā pulsus, & ad Xerxem, quem paullo antē devicerat, confugere coactus, priusquam in conspectum ejus veniret, Persico sermoni se assuefecit, ut regis auribus familiarem vocis sonum adhiberet. Hera, quid non potes diligentia? omnia tibi velut Numini obsequuntur.

Sed nefas Diodorum Siculum exactissima diligentia virum tacere. Nam Diodorus ne in descriptionibus orbis faceret quod alii, & sapius erraret, bonam Asiae Europaeque partem non sine gravibus incommodis peragravit. Gorgias Leoninus Isocratis magister, centum & septem exegit annos, nec tamen tam longævus ab opere & industria unquam cessavit.

Sed ut longae felicisque industriae velut in acervum unum, exempla redigamus, Isocrates cum quartum & octogesimum annum ageret, opus composuit nobilissimum ardentis spiritus plenum. *b* Ex quo apparet, fence.

a Gell. l. 3. c. Noct. Atticar.

b Παναθηναίων.

fenefcentibus eruditorum membris, in animo florem juventæ, beneficio industriæ retineri. Nimirum diligentia non tantum facit eruditum, sed partam eruditionem etiam conservat & auget. Omnia diligentia propofuit Deus. Estque Tullianum illud etiamnum veriffimum: Diligentia subji- ciuntur omnia. Diligentia nobiliffimum cujuscunque artificis instrumentum est, hinc omnibus officinis, museis omnibus neceffarium. Nobile, inquis, instrumentum diligentia, sed pretio tam levi non paratur: mea indolis est, maturare & agilter rem fa- cere: operi morofius immorari non pos- sum. *a* Audio, & cum Ambrosio respon- deo: Vince naturam diligentia: naturam nobis formare non possumus, possumus diligentiam. *b*

a Dingern bald fertig.

b Ambr. l. de Ioseph.

§ VI.

Neque verò tantum in gravioris momen- ti rebus nulli opera parcendum, nil omit- tendum industriæ, sed in quibuscunque aliis etiam vilioribus. Sapiens Polycleti di- ctum est: Etiam lutum ad unguem elabo- randum. Quòd si lutum accuratè tractan- dum, multò magis marmor & ferrum, mul- tòque magis argentum & aurum; quæ tan- dem diligentia gemmis dabitur? atqui ea quæ divino fiunt obsequio, pretiosiora sunt marmore, & ferro, argento & auro, gem- misque omnibus. An non ergo convenit,

ut

ut ea usque ad unguem, & quantâ possu-
mus diligentiam elaboremus?

Narrant Annales prisca, à Sebastiano
Ziano Venetorum Principe architectum
Constantinopoli evocatum, qui à dem divi
Marci educeret. Architectus omnem ope-
ram ad hoc aedificii largiter promissit, eâ ta-
men lege, ut in templo à se struendo, statua
sibi locaretur ad propagandam nominis
memoriam. Annuit Senatus. Aedificio fi-
nito Architectus linguâ paululum solutio-
ris, non usquequaque se accuratum fuisse
dixit, & potuisse quædam aut firmius aut
venustius strui. Rescivit hoc Princeps, & vo-
catum hominem objurgans: Itane, aiebat,
stetisti pollicitis? cur opus, quod immorta-
le cupimus, parciori diligentia confecisti?
Ergo neque nos pactis stamus. Statua tibi
ponetur, sed extra templum. Stat illa ho-
dieque digito labris imposito, æternum di-
ligentia minus exacta & linguâ intemper-
rantius soluta monumentum.

Ergo illud Ezechia Regis monitum assi-
duè ingerendum: Sit timor Domini vobis-
cum, & cum diligentia cuncta facite. Non
potest justè unquam reprehendi diligentia:
quod veterum testimoniis abundè confir-
matum.

Romanus scriptor rem scitu dignam nar-
rat industria plurimum extollenda. C. Fu-
rius Cresinus è servo liber, cum in parvo
admodum agello largiores multò fructus
perciperet, quam ex amplissimis vicinitas,
in invidia magna erat, ceu fruges alienas
pel-

pellice
catus,
omne in
liam vali
tam, fer
nes, vor
Ipse sibi
mea sum
ostender
striam, su
absolutu
Ita est
animi cu
constat,
tor nisi i
flexilis d
imò eas
plectitur
peratore
trahit dil
in re bell
tripartita
publica
Adria
Arithme
Muscen
nes illu
sum Ara
ptem reg
meræ cu
sit, retir
tantus j
num lit

a Plin.

pelliceret veneficiis, *Quamobrem* in jus vocatus, dictâ die instrumentum rusticum omne in forum attulit, unâque adduxit filiam validam atque bene curatam, ac vestitam, ferramenta egregiè facta, graves ligones, vomeres ponderosos, boves saturos. Ipse sibi patronus: Hæc, inquit, ô *Quirites*, mea sunt veneficia: neque possum vobis ostendere, aut in forum adducere industriam, sudores, vigiliâs. Sententiis omnium absolutus est. *a*

Ita est profectò: tam agrorum quàm animi cultura non impensis, sed diligentiam constat. Hinc optimè dictum à priscais: Arator nisi incurvus prævaricatur. Agilis est & flexilis diligentia, neque molestias horret, imò eas ut suarum laudum materiam amplectitur. Neque aratores solum, sed & Imperatores & Reges in sui commercium trahit diligentia. Julius Cæsar consumptis in re bellicâ diebus, noctes nihilominus ad tripartita dividebat officia, quietis scilicet, publicæ rei, & musarum.

Adrianus Imperator Geometriæ gnarus, Arithmeticæ peritissimus; egregiè pinxit, Musicen tenuit, Astronomiæ scientiam omnes illius ævi faciliè superavit. Alphonsus Aragonium Siciliæ Regem, non septem regnorum administratio, non innumeræ curæ, non bella ingentia, quæ gessit, retinere potuerunt, quò minùs Rex tantus jam annum agens quinquagesimum litterario præceptorum se submitteret, ne

ne Latinè loquendi usu careret, ita suam acui volebat industriam. Ne verò Hispani litterarum expertes Livianâ lectione fraudarentur, ipse Livium è Romano in Cafulonense idioma transtulit.

§. VII.

E tanto industriorum ac diligentium hominum numero, plurimos admiror, omnes veneror & laudo, plerosque imitandos censeo. Si quis tamen ex me quærat, quem ex omni hoc numero, non prædicandum duntaxat, sed & imitandum arbitrer; dicam quod sentio, idque ex animi mei sententiâ. E præcis neminem non laudandum magis quam imitandum arbitror, exemplar diligentia longè illustrissimum C. Plinium Secundum. Erat huic viro acre ingenium, incredibile studium, summa vigilantia. Erat somni parcissimi, hinc nonnunquam etiam inter ipsa studia instantis: nam ille quoque noctibus ad studia utebatur, & minimum dormiebat. Quod verò maximè diligentiam sapit, quodque omnibus, qui litteras tractant, imitandum censeo, istud est. Nihil unquam legit vir iste, quod non exciperet, nec in museo solùm aut bibliothecâ, sed etiam in mensâ, in lecticâ: sed & equitans quoque vel scribebat, vel scribendum dictabat. Ita totos dies usque ad cenæ tempus inhærebat libris. Ne quid verò de studiis decerperet cena, super eam liber legebatur, interim adnotabat ipse & exciperet. Fuit ut unus aliquis amicorum lectorem

tem in
nuntiâ
Intelles
annuiss
cem an
perdidi
ris, Per
tur, quo
simâ di
comme
ta reliq
nius em
si vendi
ceteris e
gè avari
enim un
quam l
ret, Ho
ditque,
judicio
plorum
dè pius.
met nos
pere doc
frui. b S
& docto
Priusc
cula sub
jam octo
divinaru
psit itaq
fides est

a 100
b Plin

rem in mensâ, cùm quædam perperam pronuntiâset, repetere coëgerit. Huic Plinius: Intellexeras nempe? aiebat. Cùmque ille annuisset; Cur ergo revocabas? inquit: decem amplius versus hac tuâ interpellatione perdidimus, Tanta erat parsimonia temporis, Perire autem omne tempus arbitrabatur, quod studiis non daretur. Hac intentissimâ diligentia tot volumina conscripsit, commentarios electorum centum sexaginta reliquit, quos in Hispaniâ Largius Licinius emisset quadringentis millibus H S. a si venditorem reperisset Plinium. Illud præ ceteris omnibus placet, quod temporis longè avarior quàm auri & gemmarum (hujus enim unius avaritia laudabilis) nihil unquam legerit, quin exciperet & adnotaret. Hoc & studia & virtutem acuit, accenditque, Sine excerptis nemo unquam, meo iudicio, eruditus; sine sanctorum exemplorum observatione nemo unquam solidè pius. Aliorum virtus & instruat & amet nos necesse est: aliorum clades nos sapere doceat. Nam optimum alienâ insaniâ frui. *b* Sic excerptum: hæc nos industria & doctos reddet & pios.

Priusquam finiam, vera diligentia miracula subiiciam. Aurelius Augustinus cùm jam octogenarius esset, non minùs operosè divinarum litterarum studia exercuit. Scripsit itaque plura, quàm quisquam legerit, si fides est Possidonio, cui jure merito esse de-

bet,

a 1000. *Philippeorum.*

b *Plin. l. 18. nat. hist. c. 5.*

ber, qui Augustino familiarissimus, omnia ipsius arcana potuit arbitrari. Neque nostrum ullus gloriatur omnia Augustini scripta à se lecta, cum sermones, epistolæ ac libri amplius ducenti vel temporum voragine absumpti, vel injuriâ abditi delitescant. Incredibile videri posset, quomodo vir iste sanctissimus, inter amplissimas curas, inter negotia gravissima, in munere concionandi assiduo, tot divina scribere volumina potuerit. Sed nihil nimis arduum diligentia.

Ambrosius in sacris Augustini præceptor, morbo lenioque confectus, tantum non animam agens, nihilominus ne sibi prius diligentiam, quam vitam extorqueri pateretur, Psalmum 43. interpretari cœpit. Ita in eodem lectulo, & spiritus ejus, & egregiorum operum cursus extinctus est.

Origenis immortale ingenium, ut Hieronymus loquitur, non miror, sed miror diligentiam incredibilem. Nam eò industria scribendi in hoc viro excurrit, ut, teste beato Hieronymo, a quidam plurimâ fratrum multitudine audiente sex millia librorum Origenis se legisse sit confessus. Superius quod diligentia portentum est hoc? Auxerunt aliorum studia bibliothecas, ac per partes complevêre. Unus & solus Origenes ingenii felicitate bibliothecâ unam quamvis ingentem implere potuit. Quid nos, quæ nostra est diligentia? somnium & umbra

a Hier. tom. I. in catal. script. Eccl. mihi p. 126.
Id. to. 9. in Apolog. Ruffin. pro Orig. mihi 355.

bra ad ta
dustriam
dustria v
biguâ vi
num; I
mum va
bis; hæc
assequit
continen
vel millie
animo;
cum dilig
a Cicer

D I

I. Pir
actissimè
la, nulla.
dies & h
perdat li
dicere sol
tem senel
firmavit,
nem inte
te pressun
faceret? I
putatis, A
sanè jam
tia, si eo
eam Solo

bra ad talium virorum ingeniosissimam industriam, in quibus sæpe ingenium & industria vel diligentia inter se certarunt ambigua victoria. Verissimum illud Tullianum; Diligentia in omnibus rebus plurimum valet: hæc præcipua colenda est nobis; hæc semper adhibenda; hæc nihil non assequitur, quâ unâ virtute reliquæ omnes continentur, a Illud igitur Ezechia Regis vel millies occinendum, assiduè obversetur animo: Sit timor Domini vobiscum, & cum diligentia cuncta facite,

a Cicer. de orat.

ACTIONES DILIGENTIÆ.

1. Prima diligentia regula est, quam exactissimè observat: *Nulla dies sine lineâ*, nulla, nulla. Desidia securi animi est, etiamsi dies & hebdomades, & menses sine ullâ perdat lineâ. Solon vir summæ industriæ dicere solebat, se quotidie aliquid addiscentem senescere. Idque supremo vitæ die confirmavit, cum assidentibus amicis & sermonem inter se conferentibus, caput jam morte pressum erexit. Interrogatus quid hoc faceret? Ut cum istud, inquit, de quo disputatis, sciero, doctior moriar. Migrasset sanè jam pridem ex hominibus negligentia, si eo animo vitam ingrederemur, quod eam Solon egressus est.

2. Di-

2. Diligentia est, omnia suo quaque tempore facienda disponere, nec ullam diei partem ab opere immunem dimittere, Temporis & actionum confusio, diligentiam plurimum retardat. Sunt qui de die vagentur, aut stertant, noctu ad oleum aut sebum fastidiosè laborent. Sunt qui profectis ac negotiosis diebus amplissimè ferientur, feriatis operi affideant. Perturbatus ac præposterus est hic rerum ordo. Hoc lepores in mari, pisces in pratis, hoc cancos in ramis, hoc poma in rivis est quærere. Ordine omnia, & suo tempore facit diligentia.

3. Diligentia non solum assiduum votum, sed etiam nonnunquam factum est, totas pænè noctes aut precando aut laborando transmittere. Seriò diligens homo sapissime suspirat, & ait: O si possem penitus non dormire; quàm ego promptè ac hilariter noctes cum precationibus tum lubricationibus impenderem, cum nullum tempus studiis & colloquiis cum Deo sciam aptius. At quia non valeo totas pervigilare noctes, de iis, quantum licuerit, decerpam, meliori occupationi, quàm somno, impendendum. Ita in lucro ponam, quicquid horis somni ademero.

4. Diligentia minimas etiam particulas temporis velut ramenta auri colligit, & in suum usum redigit. Nullius alterius rei jactura major est, quàm temporis, quamvis nec vilior est, sed apud ignavos. Apud Lacedæmonios summa temporis parsimonia fuit, nec ulli civium permissum vel otio vel

judicis
magistratu
non utilite
stituta, pun
diligentes
partem vel
audet com
aut etiam g
Homo ex a
Aristophan
quàm Vitel
nam oleant
5. Dilige
nes illos ot
parum agur
igentia, co
ia non acc
trahatur ha
di. Ita om
poris pro v
estimat neg
isse sine su
disse sine cu
male perdi
torum max
a. Alian

ludicris diem frangere. Hinc ab Ephoris magistratu Laconico ambulationes etiam non utiliter, nec ad exercendum corpus instituta, puniebantur. ^a Nemo seipsum inter diligentes numeret, qui minimam horulæ partem vel otando, vel inutilia faciendo audet comburere. Diligentia mavult aurum aut etiam gemmas quàm tempus perdere. Homo ex asse diligens mavult sua scripta Aristophanis aut Cleanthis lucernam, quàm Vitellii patinam, aut Promachi lagenam oleant. Hinc quinta diligentia actio.

5. Diligentia studiosissimè fugit homines illos otiosos temporis fures, qui & ipsi parùm agunt, & laborantes impediunt. Diligentia, colloquia vana abrumpit, symposia non accedit, ne paulatim malus contrahatur habitus temporis malè collocandi. Ita omnem occasionem perdendi temporis pro viribus declinat, nec damnum æstimat neglexisse lusum aut ludicra, amississe sine suâ negligentia pecuniam, perdidisse sine culpâ suâ gratiam; modò non malè perdiderit tempus omnium thesaurorum maximum.

^a *Alian. l. 2. var. hist. c. 5.*

CAPVT QVARTVM.

Cæli Rosa,

feu,

Desiderium cælestis Patriæ.

§. I.

NON opus hîc interprete ; res loquitur. Rosa illa Germanis non ignota, quam illi à coloris amœnitate Cæli Rosulam a vocant, cælestis patriæ desiderium significat. Hoc animi ardore in patriam mirificè Mater Domini excelluit.

Deus olim præcipiens Mosi : Ascende, inquit, tu & Aaron. Ascenderuntque Moses & Aaron, & viderunt Deum Israël : & sub pedibus ejus quasi opus lapidis sapphirini, & quasi cælum cùm serenum est. *b* Petrus Galatinus *c* Hebræum laudat doctorem Rabbi Haccados, qui Messia matrem hic designari ait. Hæc illa sedes sapphirina quam Dei filius seipso implevit. Neque in orbe simile opus est visum, Non primam similem visa est, nec habere sequentem. Hinc illæ Anselmi voces : O Domina, nihil tibi æquale est : omne quod est, aut infra te, aut supra te est. Supra te solus Deus ; infra te omne illud, quod Deus

non

a Symmetrôstin.

b Exod. c. 24. v. 1. & 9. *c* Galatin. de arcanis
Catholica veritatis è fontibus Hebr. l. 7. c. ult.

De
non est, a
habet in t
in cælo. E
lus loquit
bilissimum
ta mixtura
deris, cer
emplis.

Beatus B
vorissimus,
quentem :
& quantâ
perebam :
præceptum
diligenter.
di & prox
ac beneplac
mihî Deus
nasceretur
mater : desi
Deus oculo
guam quâ il
quibus ei ser
ctatio mea,
ria mea apu
rant gaudia
mino. e
Neque soli
ni pedes cum
licias conten

a Anselm.
platione idiot
c Bonav. in
d Psal. 38.

non est. *a* Eam Virgo puritatem animi habuit in terrâ, quam beati nanciscuntur in cælo. Erat Virginis beatissimâ, ut Paulus loquitur, conversatio in cælis. *b* Ita nobilissimum agentis & contemplantis vitæ mixturam fecit: cælo inhærebat desideriiis, terram illustrabat sanctissimis exemplis.

Beatus Bonaventura *c* cliens Virgini devotissimus, suo stylo Virginem sic fistit loquentem: Surgebam semper noctis medio, & quantâ poteram affectione in templo petebam: Primò gratiam, quâ dilectionis præceptum implerem, & Deum toto corde diligerem. Petebam deinde gratiam amandi & proximum, secundum Dei voluntatē ac beneplacitum. Tertiò petebam, ut vitam mihi Deus ad illud tempus prorogaret, quo nasceretur Virgo, quæ Deum esset paritura mater: desiderabam itaque, servaret mihi Deus oculos quibus illam intuerer, linguam quâ illam laudarem, manus pedesque quibus ei servirem. Et nunc quæ est expectatio mea, nonne Dominus, & substantia mea apud te est? *d* Alii in aliis sua quarant gaudia; ego verò delectabor in Domino. *e*

Neque solùm Virgo beatissima ad Domini pedes cum Magdalenâ sedit æternas delicias contemplata, sed etiam Marthæ obse-

d 2

quis

a Anselm. de excellentiâ B.V. seu in contemplatione idiota c. 2. *b* Phrlip. c. 3. v. 20.

c Bonav. in medit. vitæ Christi c. 3. medio.

d Psal. 38. v. 8. *e* Psal. 103. v. 34.

quibus se addixit : nam & filium & seipsam operâ suâ aluit. Itaque contemplantem & agentem vitam mixturâ temperavit laudatissimâ. Vox sapientum est, vitam actuosam esse bonam, meliorem contemplatricem, optimam ex utrâque mixtam. Atque hanc in Domini matre veneramus. Ut autem hæc in oculis esset, & æternâ coleretur memoriâ, anno millesimo quadringentesimo octogesimo quarto, quod Aubertus Miræus refert, in honorem beatissimæ Virginis Conceptæ institutus est Ordo. Huic Toleti dedit originem Beatrix à Silvâ nobilissima Lusitana femina, Pontifice Innocentio VIII. Vestis religiosa hæc fuit, Tunica erat candida, velum capitis cæli colorem amulabatur. Habitus sanè pulcherrimus, & qui vel ipso colore Virginis beatissimæ puritatem, & vitam cælo inhærentem repræsentabat. Plurimæ aliæ eaque diversæ religiosa familiæ Virginis honori sunt institutæ. Exemplo sint istæ.

Anno millesimo ducentesimo trigesimo tertio Gregorio I X. Pontifice tranquillandis Italiæ civitatibus Ordo militaris initium habuit, auctore Bartholomæo Vicetino, Ordini nomen S. Mariæ Gloriosæ. Nobilissimi quique huic religioni sese addixerunt. Muneris sui esse volebant pupillos & viduas defendere, concordiam inter dissidentes conciliare.

Anno 1252. septem Florentini cives initium fecere Ordinis Særvorum B. Mariæ, Martino IV. Pontifice,
a *Himmelsbrot*.

Th
Anno
rem diva
li. Lud
conjug
repudi
nec fact
cet fuisse
Ioanna
te; deinc
reddi. Je
thalamu
Christi in
ce Alex
nem illu
gines An
cinerei c
Candidu
bat, quod
rebat : à
crux pur
crucem a
Leges hu
nino dec
Virginis
ex Evang
militas. P
tia, Pieta
Tot ali
tissimæ in
censere.
Rupertus
Duce Bav
nobium
a Nome

Anno 1501. nobilissimus Ordo in honorem divæ Virginis ab eventu cœpit mirabili. Ludovicus XII. Rex Galliarum suam conjugem Joannam Caroli VIII. sororem repudiavit; duxitque Annam Principem; nec facta color defuit: matrimonium scilicet fuisse violentum, Ludovico XI patre Ioannæ imperiosius, quàm par fuisset, agente; deinde virginem, quam acceperat, à se reddi. Joanna nihil se opponens, in Christi thalamum denupsit, & pro honore Matris Christi initium dedit Ordini novo, Pontifici Alexandro VI. Julius II. & Leo X. Ordinem illum litteris confirmârunt. In eo Virgines Annunciatae debebant. Harum vestis cinerei coloris fuit, ut pœnitentiæ moneret. Candidum velum à capite ad pedes defluebat, quod virgineam puritatem oculis ingerebat: à pectore ad imos quoque pedes crux purpurea descendebat, quæ Christi in crucem acti memoriam assiduè objiceret. Leges hujus Partheniæ familiæ fuerunt omnino decem, nec plures, Nempe beatissimæ Virginis primariæ virtutes, quarum nomina ex Evangeliiis hæc recitantur: Prudentia, Humilitas, Paupertas, Veritas, Patiëntia, Obediëntia, Pietas, Compassio, Castitas, Caritas.

Tot alios Ordines honori Virginis beatissimæ institutos, nimis hîc longum sit percensere. Illud non omittendum. Sanctus Rupertus Germaniæ Apostolus anno 591. Duce Baviariæ Theodeberto Virginum cœnobium a condidit sub patrocinio æternæ

d 3

Vir-

a Nomen ei Nonnenberg.

psam
em &
auda-
&uo-
platti-
Atque
It au-
eretur
ntefi-
bertus
æ Vir-
Huic
â no-
Inno-
Tuni-
orem a
nus, &
æ pu-
repra-
æ reli-
nstitu-

gesimo
uillan-
nitium
cerino,
obilis-
erunt.
& vi-
ffiden-

vesini-
Mariæ,

An.

Virginis Mariæ. En religiosam familiam nobis tam vicinam à mille & amplius annis institutam!

§. II.

Est & alius Ordo longè amplissimus, in quem multa millia virorum ac feminarum per totum orbem sunt adscripta. Hujus Ordinis lex unica ista: Matrem Domini semel quâlibet horâ verbis Angeli salutare. Egi-
mus hac de re in Trismegisto, ^a & Amu-
si; ^b hos libros obsecro, mi Lector, adi, & il-
lic dicta in memoriam revoca. Hic addo:
Mos iste quot horis divinam Virginem sal-
utandi, totâ Lusitaniâ receptissimus est.
Omnes cujuscunque ordinis & statûs ho-
mines mox caput aperiunt, aliisque omni-
bus sepositis æternam Virginem salutant.
Quàm verò id Deo gratum sit, non obscure
palàm fecit anno Christiano 1614. Atque
hinc nemo non intelliget, quàm cordi Deus
habeat suæ Matris honorè. Conimbricæ (ci-
vitas est Lusitaniæ, eruditionis domicilium)
quidam capitalem hostem in insidiis luce
dubiâ expectabat, in hanc unam curam in-
tentus, ut transiturum sclopo trajiceret. Ita
vigilantissimis oculis inimici adventum ex-
cepit, collineavit, glandem ejaculatus est,
fragore viciniam omnem exterruit, sed co-
nato prorsus irrito. Res mira, & post homi-
nes natos pænè inaudita. Nam alter audi-
to horæ pulsu repente constitit, ut pro mo-

^a Trismegist. l. 2. c. 7. §. 2. Et l. eodem c. 10.
§. 2. ^b Amusiu l. 2. c. 8. §. 2.

D
re Matr
loci pun
diator o

Videte
argumen
Matrem
præsertim
etiam Ch
ras singu
Angustar
judice ex
ad te ven
nam in o
ce, in quâ

Hac qu
incredibi
derium
mur. Nec
est quàm
cillimum
tio incale
que signa
diana sus
nuntius
desideriu
quotidie
horas pr
sed cupia
stias effri
ceat, ut
licia.

a Anto
b SS.N
Velsari A

re Matrem Domini salutarer, nec ad illud loci punctum pervenit, quod nefarius insidiator oculis designarat.

Videte testatissimum divinæ bonitatis argumentum, & quàm Deo placeat suam Matrem inter mortales esse venerationi, h'is præsertim horariis precationibus. *a* Priscis etiam Christianis ubiq̃atissimum fuit in horas singulas frontem cruce signare. In actis Augustanæ martyris Afræ, missus à Cajo iudice explorator: Cognovi, ait, eos serò ad te venisse, *b* & scio, quia Christiani erant, nam in omni horâ signabant frontem cruce, in quâ Christus eorum passus est. *c*

Hæc quot horis animi ad Deum elevatio incredibiliter accendit cælestis patriæ desiderium, quod in Virgine cælesti veneramur. Nec aliis h'ic impensis, non aliâ vi opus est quàm consuetudine. Assuesce, quod facillimum est, & magis ac magis cæli desiderio incalesces. Neque hoc solum: viam quoque signabunt tibi tui gemitus & quotidiana suspiria. Non difficile illuc itur, quò nuntius tam frequens præmittitur. Cæli desiderium in homine sincerè Christiano quotidie crescat, ut non tantùm in omnes horas prompti parati simus hinc migrare, sed cupiamus etiam carceris hujus angustias effringi; nec ulla res creata ita demulceat, ut præ eâ insuaves videantur illæ delicia.

d 4

Nar-

a Anton. Balinghemius l. 3. de Iaculator. c. 6.

b SS. Narcissum & Felicem. c Vide Marci

Vel seri Augustam Vindelicorum.

Narrant Regum fasti, Adadum adolescentulum cum aliquot Idumæis sui parentis famulis è Judæâ in Ægyptum profugisse Joabi metu. Rex Pharaon benevolè prorsus nobilissimum hunc adolescentem excepit, amplam ei domum præbuit, lautam mensam adjecit, agros assignavit. Atque quod divinæ paginæ testantur, Invenit Adad gratiam coram Pharaone valdè, in tantum ut daret ei uxorem, sororem uxoris suæ germanam Taphnes Reginæ. Ex hoc conjugio natus est Adado filius Genubath, qui in Pharaonis palatio cum regiâ prole velut regis filius nobilissimam educationem habuit. Itaque Adado plus favebat exilium, quàm patria : cum longè felicior fuerit in peregrino, quam unquam esse potuisset in natali solo, favore regio & opulentia eximius. Nihilominus ubi Adadus inaudiit Joabum & Davidem regem vitâ functos, Pharaonem adiens : Liceat mihi, ait, cum ventâ tuâ in terrâ patriam reverti. Cui Pharaon : Quâ enim re, inquit, apud me indiges, ut reditû urgeas in patriam ? Nullâ, respondet Adad, nihilominus obsecro te, ut dimittas me : a patrii soli prædulcis amor adeo inhæret, ut potentiùs me trahat, quàm magnes ferrum.

Quod Adado Rex Ægyptius, hoc nobis sæpissime objectat mundus : *Quâ enim re apud me indiges ?* Nomen geris & decus, in pretio es, omnia tibi feliciter succedunt. Qui autem seriò patriam cælestem amat, respon-

a 3. Reg. c. II. v. 17. & seqq.

spondet quod Adad : *Dimitte me.* At opes tibi non desunt, & victu abundas & fortunis : *Dimitte me, obsecro.* Sed mundus variz amœnitatis memoriam replicans; Et voluptatibus etiam fruere, inquit, sunt tibi gaudiorum socii, sunt convivium, sunt tripudia, sunt jucundi lusus, sunt alia hilaritatis invitamenta, quid tibi deest? Fac nihil deesse, cum tamen desint plurima : nihilominus, *obsecro te, ut dimittas me.* Non possum, ait mundus: est tibi uxor, sunt liberi, est familia; non possum dimittere; & quò tandem ire cogitas? Si cælum amori est, respondebit pro se quisque: Vadam in terram meam, malo in patriam civium esse infimus, quàm hîc in exilio primus Vadam in terram meam, cælestem patriam, illuc desideris feror; hic magnes me ferrum licet frigidissimum trahit, illuc anhele. O munde immundissime jam pridem vale. tuis fallaciis jam dudum satur sum. Pollicitis ditissimus es, re vix Cœdrus. Sed verum esto, sis dives, sis fidus, multa dones, & plura donaturum spondeas; in Regis aut Cæsaris solium me evehas; domum Neronis auream, duplex Davidis regnum, summas Salomonis voluptates, opulentiam Crœsi, magnificentiam Cyri, fortunas & victorias Alexandri Magni, centum & viginti septem provincias Assueri offeras; quamvis trecentas Helenas, Estheres septingentas, in conjuges mihi listas; vale munde vale, non me tenes; *Vadam ad terram meam.*

Nisi sic Christiani sentiamus, indigni sumus,

sumus, qui cælo, qui Beatorum consortio,
qui Deo fruamur.

§. III.

Non verissimè solum, sed & nervosissimè locutus mihi videtur Augustinus: Tanta est, inquit, pulchritudo & jucunditas lucis æternæ, ut etiamsi non liceret ampliùs in eâ manere, quàm unius diei morâ, propter hoc solum innumerabiles anni hujus vitæ pleni deliciis, & circumfluentiâ temporalium bonorum rectè meritòque contemnerentur. Non enim falso aut pravo affectu dictum est, Quoniam melior est dies una in atriis tuis super millia. *a* Cujus ergo desideria non accendant, non dicam dies unus, sed æternitas in cælestibus deliciis?

Hieronymus Cardanus vir oppidò doctus, rari artificii instrumentum, quo quis seipsum non difficili nisu sursum trahat, curiosè describit. *b* Si res corporis ad animum transferamus, desiderium beatitudinis, ipsissimum hoc instrumentum est, quo quis seipsum quotidie sæpius ad immensam pertrahat altitudinem. In cælum vis evehi? te ipsum sæpius in cælum attrahe desideriiis. Hoc penes te est. Negligis? tibi uni culpam impinge. Nemo cælum nauseando diripit, sed vehementer desiderando & acriter pugnando. Ponderis sui molestissimum sensit, qui dixit: Supra modum gravati sumus, supra

a August. tom. 1. l. 3. de libero arbitrio c. 25.

b ult. mihi pag. 299. insidiuso vil. 111.

b Cardan. l. 17. de subtilit. mihi pag. 332.

T
supra vi
Nihilom
ipsum in
quit, diff
Beatu
mensibu
Angelor
velut gu
bebat, Q
fisse hun
suaviter
quo Paul
seipsum
mè dice
Christo.
oculos u
vocibus i
causam
qui adera
Jesus, in
xus ita m
fidelis, in
hæc verb
Sanctus
fiderio æ
Christum
set, tem
posset.
instrume
Cupio, a
multo mi
summum
a 2. Cor
b Phil.

supra virtutem : Ingemiscimus gravati. ^a
 Nihilominus tractorio illo instrumento se-
 ipsum in sublime pertrahens : Cupio, in-
 quit, dissolvi, & esse cum Christo. ^b

Beatus Nicolaus Tolentinas sex totis
 mensibus ante obitum singulis noctibus
 Angelorum symphoniam audit, quæ illi
 velut gustulum æternitatis beatissimæ præ-
 bebatur. Quo igitur desiderio beatitudinis ar-
 fuisse hunc virum credimus, qui ad illam tam
 suaviter invitabatur ? nimirum illo eodem,
 quo Paulus, tractorio instrumento usus, &
 seipsum ad astra pertrahens frequentissi-
 mæ dicebat : Cupio dissolvi, & esse cum
 Christo. Cùmque jam ferreus somnus
 oculos urgeret, collectis spiritûs extremi
 vocibus in lætitiâ erupit insolitam. Ubi
 causam tam inusitati gaudii quæssissent
 qui aderant morienti, Ille: Dominus meus
 Jesus, inquit, sanctissimæ Matri suæ inni-
 xus ita me alloquitur : Euge serve bone &
 fidelis, intra in gaudium Domini tui. Sub
 hæc verba exhalavit animam.

Sanctus Ignatius Lojola tam ardenti de-
 siderio æstuabat ex his vinculis evolandi ad
 Christum, ut quoties mortis suæ meminif-
 set, temperare à gaudiorum lacrimis non
 posset. Nam illo eodem prorsus tractorio
 instrumento ad sidera seipsum attollens:
 Cupio, aiebat, dissolvi, & esse cum Christo,
 multò mihi melius. Neque id eò solùm quò
 summum sibi bonum fruendum obveniret,

d 6

sed

^a 2. Cor. c. I. v. 8. & c. 5. v. 4.

^b Phil, c. I. v. 23.

sed ut gloriam Christi tantopere amati coram intueretur *a*

Beata Monica divi Augustini duplici nomine mater, jam vicina morti eum filio cœpit colloqui. Sermo erat prolixus & igneus, & omnis de cœlesti æternitate. Eò his colloquiis mater & filius extollebantur, ut sibi viderentur perambulare cælum, vilescente inter verba mundo. Hinc optima mater: Fili, ajebat, quantum ad me, nihil hîc ampliùs me delectat, res nulla me afficit. Illud erat unicum, cur diutiùs vellem vivere, ut te Christianum Catholicum viderem. Vota transcendendi mea: Et Catholicum te video, & Dei servum. Quid hîc ulteriùs facio? migremus in terram meliorem. *b*

Beatus Macarius cœli desiderio apud se statuerat, quinque omnino diebus ita mentem componere cum Deo, ut aliud non cogitaret quàm cælum & Deum. Eo sine tuguriolum obseravit, nulli nec interroganti nec pulsanti responsurus. Initio tam arduæ contemplationis seipsum cohortatus: En, inquit, ascendis cælum: cave, ante constitutum tempus relinquant cælum. Hîc ordinibus Angelorum interes, hîc Deo fruere: hîc mane: nec inferiora repete ante constitutum diem. Biduum ita exegit. Sed non tulit cacodæmonis invidia tam arduam contemplandi virtutem. Nam die tertio casam Macarii sic populari cœperunt flammæ,

a Ribadin. l. 5. de vitâ illius c. 1.

b Aug. l. 9. Confess. c. 10. & 11.

ma, ut etiam florea, quam vir sanctus infestebat, coeperit ardere ^a

Quod Macarius geminos dies geminasque noctes ardore incredibili perseveravit, utinam nos subinde geminis horis aut horarum partibus faciamus, eâ quidem ratione, ut quis ipse sibi dicat: Humiles ac sordidas cogitationes pelle; relinque terras paullulum; ascende cælum, Angelorum choris temet insere, Deo fruere; dispice, quo loco mansurus sis æternum

Sunt qui totis mensibus vix unquam serido cælum cogitent, velut Ægyptii aratores, quorum nemo cælum aspicit. Nilus Ægypti nominatissimus fluvius, Philone teste, ^b quod aliis regionibus cælum, hoc ipse præstat Ægypto. Nam uti cælum pluvis supernè defluentibus terram irrigat, ita Nilus aquis ex imo ascendentibus inundat agros. Hinc aliarum regionum incolæ cælum, Ægyptii Nilum aspiciunt, à quo pluviâ expectant. Hinc rectissime Seneca: In Ægypto, ait, nemo aratorum aspicit cælum. Simillimè hîc dixerim: Nemo amatorum mundi caelestia considerat. Cælum ijs inane nomen est; terram intuentur, terræ spumam, aurum sitiunt.

Longè aliter ad cælum nati se gerunt. Ohm Israëli Moses: Terra, inquit, ad quam ingredieris possidendam, non est sicut terra Ægypti, ubi jacto semine, hortorum in morem aquæ ducuntur irriguæ: sed montuosa

d 7

est

^a Palladius in vitâ Macarii Iunioris c. 17.

^b Philo de profugis.

est & campestris, de cælo expectans pluvias, *a* Illi nimirum quibus cælestis patria promissa est, quicquid solidæ voluptatis percipiunt, è cælo trahunt, inde iis ros fluit optatissimus.

Peregrinatio est vita nostra: cùm diu ambulaverimus, deinde redeundum est. Nemo peregrinus patriam non desiderat: etiam fumum

Optat de patriis posse videre focis.

Nescio quâ natale solum dulcedine cunctos

Ducit, & immemores non finit esse sui. b

Atque hoc quidem accidit etiam iis, quibus extra patriam bene est. Quis jam eorum erit sensus quibus malè est? Sed & aliis rebus patriæ desiderium innatum. Bestiæ ad natales latebras ac silvas properant. Aves ipsæ, quamvis alibi saginata, ad patrios nidulos revertuntur: assueta leones antra petunt. Arborea transplantatæ solum manant nativum. Ad suum centrum præcipitant saxa, ad suos fontes & ad mare peregrinata diu flumina recurrunt. Ad spheram suam evolat ignis, Homo solus è peregrinis, quamvis in exilio miserrimus, reditum in beatam patriam non assiduè cogitet? Hic dum sumus in corpore, peregrinamur à Domino. *c* Animus è cælo oriundus, terræ inquilinus cælum suspiret. Hoc uno beatioris vitæ desiderio prohi improbiq; maximè differunt. Prohi ut generosa semina in ortus exsurgunt suos, redire cupiunt, unde

a Deut. c. II. v. 10 & 11. b Ovid. l. I. de Ponto eleg. 4. c 2. Cor. c. 5. v. 6.

animo
probi or
quid qua
Cælum
mirum
caligen
illi sint
Omnia

Gra
Inveni
quoties
rum in
di artem
& quâ l
mitam.
tur) ar
Calites
a Ovid.

Quar
Calites
prorum
mala me
qua nur
Divz qu
ultra sol
non mir
piternar
olim tar
ut largit
verò ab
refertis

a l'is

animo, potiore sui parte, descenderunt. Improbi ortus illius obliti, præter terram vix quidquam sapiunt. Bonum est illis hic esse. Cælum eis desipit, quibus terra sapit. Nimirum terrigenæ terram, cælum affectant caligenæ; nec ullus abit dies, quin mente illic sint. Hoc iter obstrui nequit.

*Omnia possideat, non possidet æthera Minos,
Gratia Dis; animo quolibet ire licet.* a

Inveniunt hi Dædali alas, quibus in cælum, quoties volunt, evolent. Conversatio eorum in cælo est b Has alas forsan, & volandi artem non nemo desiderat? Juvabimus, & quæ licet, signabimus cælestem hanc semitam. Ergo stemus simul, (ut Isaias loquitur) ardentésque gemitus ad cælum & ad Cælites mittamus hoc modo.

a *Ovid. Metamor. & Trist.* b *Philip. c. 3. v. 20.*

§. IV.

Quàm ego hodie ad vos, ô beatissimi Cælites, suspiciosum (ah) ex intimo pectore prorumpo! Ah! quàm me gemere docent mala meâ innumera, & innumera vestra, quæ nunquam amittetis, bona. Vos, ô Divi Divæque, diem luctus jam finiistis, vobis ultrâ sol vester non occidet, & luna vestra non minuetur, quia Deus vobis est in sempiternam lucem. a Olim quidem, sed olim tantùm flevistis, & acerbis lacrimas ut largissimam sementem effudistis, nunc verò ab hac tam tristi semente quàm lætos refertis manipulos? lacrimam omnem

abs-
a *Isai. c. 60. v. 20.* b *Psal. 125. v. 5.*

absterfit Deus ab omni facie vestrà. *a* Fuit, cum etiam in vo suam pharetram mors exoneraret, & animum vobis extorqueret, non uno vulnere. Nunc verò ubi mors aut mortis toxicata spicula? Præcipitavit mortem in sempiternum is, qui morte suâ mori coëgit mortem, eamque propriâ jussit cadere truculentia Vos contra statis in monte sublimi, & felici, in monte, in quo Dominus exercituum convivium populis faciet æternum *b*

Fuit, heu! fuit cum mœroribus, angoribus, ac doloribus oppressi tabesceretis, non ausi nisi madidos in calû oculos emittere. Abijt maror, evanuit angor, dolores fugerunt, oblivioni tradita sunt angustia priores universa. *c* Quam mutata fors est inter vos & illos, qui vos olim calcârunt, lacerârunt, jugulârunt! lacrimæ vestrà in illorum cachinnos transferunt, triumphus illorum in vestras lacrimas mutavit. Et est nunc, qui omnium vestrû loco tyrannis omnibus inelamet altû: Ecce servi mei comedent, & vos esurietis: Ecce servi mei bibent, & vos sitietis: Ecce servi mei latibuntur, & vos confundemini: Ecce servi mei laudabunt præ exultatione cordis, & vos clamabitis præ dolore cordis, & præ contritione spiritûs ululabitis. *d* Ecce enim ego creo caelos novos & terram novam, & non erunt in memoriâ priora.

Hac Regis vestri, ô cælites, cui servivistis, *a* *Isaia* c. 25. v. 8. *b* *Ibid.* c. 25. v. 6. *c* *Ibid.* c. 65. v. 16. *d* *Ibid.* c. 65. v. 13. & 17.

D
flis, vox
tem, qua
ductori p
poterant
spelæo c
bilis pro
lubrorum
olim obe
& munis
lacerant
& venen
aliorum
mini mag
beatæ ph
in alto a
sine flag
penso, si
vis erat,
vestra, n
sempiter
trâ vox f
vestra ho
invidiam
contenti
exulant.
Sed e
ercent na
ris nihil e
tione; n
tentione
absint hæ
quandiu
omnia,
Vos illi a
a *Isa.* c. 65.

stis, vox est in improbos illos, qui servitutum, quam conditori suo debebant, suo seductori prestare maluerunt, cui imperare poterant. Eant nunc, & ex imo Tartarorum spelæo cachinnis vos impetant, sannis & sibilis proscindant. Non obsunt amplius colubrorum horum vibrantes linguæ, sed nec olim oberant iis, quibus Deus erat clypeus, & munimen, & omnia. Ipsi suis se dentibus lacerant, quos in aliorum fixerunt ulcera, & veneno perimi se jam dolent, quod in aliorum viscera putarunt transfundere; nemini magis noxii, quam sibi. Vos jam, ô beatæ phalanges, extra omnem teli iactum in alto ac securo triumphatis, & quidem sine flagello ad triumphalem currum appenso, sine nolâ & assistente carnifice. Brevis erat, imò unius erat momenti mæstitia vestra, nunc gaudebitis & exultabitis in sempiternum, & non audietur in vobis ultrâ vox fletûs & vox clamoris. Felicitas vestra hoc uno invidenda maximè, quod invidiam omnem nesciat. Ambitio, livor, contentio ab Elysiis illis domiciliis procul exulant.

Sed eheu! quàm miserè mortales nos exercent hæ pestes, quibus in immortales juris nihil est. Vix hîc ullus honor sine ambitione; nulla hîc sine livore gloria, sine contentione nec infima quidem felicitas: & absint hæc mala, quamdiu tamen honos, quamdiu stat fama? ut fumus evanescent omnia, neque sub sole est, quod æternet. Vos illi æterni soles, ô sancta agmina, quos
a *Isa. c. 65. v. 18. & 19.* nul-

nūllā unquam sepelient nubes ; vos illā stellā nunquam occasura. A vobis dies est, quem nox nulla excipit, quem nulla dividit sollicitudo & cura. Ah ! quā jure altum traho ad alta illa viridana suspirium ! & tamen ad ignota suspiro gaudia ; quid si ea gustāssē, quid si fuissē illa expertus ? certum mihi est, solo illorum desiderio velut ab igne cera tabescerem, & vel millies in vitam vocatus non horrerem, vel iterum millies ac millies ē vitā tormentis ejici, solā cupidine ac fame cælestium deliciarum illectus. Nunc verò cū eas nec oculus viderit, nec auris audiverit, ardeo tamen & æstuanti feror desiderio ad voluptates nec auribus nec oculis unquam libatas. Hoc scio, quā suave mihi foret, quā & jucundum, non posse esurire amplius, non sitire, non frigere, non dolere, non posse amplius mori. Quotidiana hæc mala sunt, quæ vitam humanam incurrunt. Et quota tamen hæc beatitudinis pars est, malis carere ? in ò beatitudo non est, sed ut hæc sit, mala illa non esse necesse est. Ergo verè beatum esse, non tantum est à miseris procul esse, & nescire mala, sed & inter voluptates esse, atque deliciis affluere.

§. V.

Et illas vestras, ò cæli cives, quas esse dicam? Grandia sunt volumina, quæ illas continentur oculis subjicere. Sed & piorum voces de illis crebræ sunt, plenæque sensûs & affectûs. Ah ! infantum balbuties est, & malè

malè nar
tur, qui
beatorum
gitatione
ces. At
incompi
pe in te
carbonat
tat, vel a
teponit,
incolim
mus ; ob
limur, fu
bis miser
frui licet
ratura ill
lum am
Beatos
maluisti
vobis es
meris cu
Ah ! ò
tueri, te
suam in
omnes, s
venustat
suam e
pulchra
ferantur
quid fiat
tantum,
dela, ad
omnia,
uno illo

malè narratum somnium, quidquid scribitur, quidquid dicitur, quidquid canitur de beatorum gaudijs. Vel illorum umbram cogitationes nullæ assequuntur, nedum voces. Arque hinc est, quòd voluptatis tam incomprehensæ cupido, tam facile, tam sæpe intepeseit. Nimirum unus aliquis è silvâ carbonarius, tuguriolum suum quod habitat, vel amplissimis palatijs, quia ignotis, anteposit. Ita nos sæpe carceres nostros, quos incolimus, stellatis illis regionibus præferimus; oblectatiunculas nostras, quibus fallimur, futuræ anteposimus voluptati. Eheu bis miseri! quibus nec diu, nec sine dolore frui licet perituris gaudijs, nec assequi duratura illa, ob malè cupita peritura. Sic cælum amittimus, & terram non retinemus. Beatos vos ô cæli Reges Reginaque, qui maluistis jacturam omnium facere, ut unus vobis esset omnia Deus, qui vos jam innumeris cumulat bonis.

Ah! ô Deus, ah! quid est, te frui, te intueri, te amare, & amari abs te! formam suam in unum conferant formosi homines omnes, suum splendorem omnes stellæ, suâ venustatem omnes flores, omnes gemmæ suam elegantiam, suam pulchritudinem pulchra omnia: hæc, inquam, in unum conferantur universa, colligentur, & unum quid fiat; ad Deum collatum quid erit? non tantum, quantû nox ad diem, ad solem candela, ad mare una est guttula; adeò venusta omnia, pulchra omnia, bona omnia, præ uno illo pulchro & bono, non rem tantum,

sed & nomen amittunt. Hujus boni æterno intuitu beantur omnes calites: hujus aspectu sic fatiantur, ut satietas eos captura sit nulla, nullum fastidium. Torrente sincerissimæ voluptatis inebriabuntur, nec sitire desinent; sed neque desinent inebriari, & repleti ab ubere consolationis; nam Dominus illorum declinabit super eos, quasi fluvium pacis *a*

O quæta securitas, ô quies secunda, quàm ingemisco, cùm cogito de te in hoc turbulento Oceano! O cælestes epulæ! longè suavius est vel miculas vestras libare, quàm annos plurimos saginari è mensis Siculis. Beati, qui esuriem non longam æternis conviviis mutarunt, brevem sitim non defecturo nectare solantur, ætium & algorem jucundissimâ temperie, labores omnes non finiturâ quiete, omnes dolores non perituro gaudio excludunt. Ah! quàm jucundum est exilii meminisse in patriâ, tormentorum recordari in gaudiis? Gaudete, ô beati calites, nullæ vobis ampliùs erigentur crucees, nullæ volventur rotæ, nullæ induentur molestæ tunicæ, nullæ in vos immitrentor bestia, nullæ vos lacerabunt ungula. Ignes, secures, gladii, & omnis feralis supellex in auctores suos rediit, illos æternum excarnificatura, à quibus in insontium carnificinam usurpata est. Gaudere, victores Christiani: prunæ quas calcâstis, jam rosæ vobis sunt; ungulæ quas purpurâstis, lilia; columnæ ad quas cæsi estis, trophæa; craticulæ in quibus

a Isai. c. 66. v. 11.

D
assati et
thalami
ces, quas
habitâsti

De his
orbis cor
melotis,
fiâti, eg
mundus,
miretus,
gros, ab
mordio n
patitur.
quidem à
alienum
auspicata
tur, Isai
in puellæ
dem repo
gladio ce
que Chri
na retrò
palabund
ejecti? se
atrix & tr
angustia
sponsa sp
tanquam
delam; à
perennat
dulcedin

a Hebr
b Sur

affati estis, refrigeria; cruces quas vestiistis, thalami; saxa quæ cruentastis, gemmæ; facces, quas sustinuiistis, Favonii; carceres quos habitastis, Elysi campi vobis sunt.

De his omnibus verissimè pronuntiavit orbis concionator Paulus: Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis angustiati, affisti, egentes, quorum dignus non erat mundus, *a* Nec est, quod quisquam merito miretur, adeò probos semper vitæque integros, ab improbis fuisse oppressos. A primordio namque religio & innocentia vim patitur. Qui Deo placuerat, occiditur, & quidem à fratre; quò procliviùs impietas alienum sanguinem infestaretur, à suo est auspicata. Helias fugatur, Hieremias lapidatur, Isaias secatur, Joannes legis clausula, in puellæ saltatricis lucra *b* trucidatur. Eadem reperies omni ævo. Quanti Casariano gladio ceciderunt? quanti aggeres campi-que Christiano fatiscences sanguine, flumina retrò egerunt? quàm multi dispersi, & palabundi in alias alio sole calentes terras ejeti? sed felix Ecclesia, post tot prælia victrix & triumphans, omnis jam doloris & angustię secura, quia innixa dilecto suo, sponsa sponso: à cujus labris medicamina, tanquam à lacteo puer ubere, fugat in medelam; à cujus pectore, tanquam à fonte perennaturo, restinguat sitim in aternæ dulcedinis augmentum.

§. VI.

nota Hebr. c. 11. v. 37.

§. b. Für ein Langgett.

§ VI.

Hi sunt, qui Prophetiæ spiritu inundati, qui vitæ sanctimoniâ clari, qui dispersi, qui vagabundi, patrique soli extorres, conversationem suam quærebant in cælo, aternitatis candidati. Itaque oculos attollamus cælo: En Sionis gloriam pro luctu. Etenim hi sunt, qui potum fleru, panem cinere miscuerunt, gulam Deo suo mastantes: hi qui animam suam, victus castigatione, Deo immolârunt; qui carnibus & vino sape etiam pane abstinentes, leguminum pabulo, & aquæ potu, carni frenos induerunt. Ex his Paulus, Antonius, Hilarion, Macarius, Stylites, Paphnutius, Arsenius, Theodorus, Daniel, Benedictus, Maurus, Placidus, Damascenus, Bernardus, Dominicus, Franciscus, Bruno, Ignatius, omnem sui amorem ad cælum cælique Regem transfulerunt.

Post hos, Virgines nubere nescientes, quasi perpetuâ carnis oblivione ad paradisi delicias jam adlectæ: faciem frugi & oculos condignos divinæ disciplinæ artissimâ mancipârunt custodiâ. Hæ Apostoli exemplum & monita secutæ, nullum virum noverunt præter Christum, cui maturitatem suam sponsârunt, & in cuius voluntatem totæ concesserunt, soli Deo notæ; adeoque universim compositæ, ut nec alios admiserint, nec suos emiserint oculos, soli libidini cæcæ.

Horum omnium animo magnum non fuit, ignem risisse ut plumam, rotam amâsse

se ut cuto
scas, fla
tamen fu
Magna i
plicioru
gris, livo
jam illis
sanguine
fontem v
rem mira
mancipii
re, pelle
aternitat
pugnam
derent, c
rerentur
pater, sed
ctet, mod
sim & ego
juguler, u
& veræ vi
in melio
coævam,
& probita
tum ex sol
Jaceat
tantum n
patieris æ
exulem.
Sed ad
ti veste in
li, quam v
sis, purp
bus, Ita

se ut culcitram, bestias provocasse ut muscas, flammam calcasse ut rosas; magnum tamen fuit corpori, fuit ossibus, fuit nervis. Magna igitur merces manet tantorum suppliciorum victoribus. Cruore, vibicibus, flagris, livore negotiati sunt coronas. Ostende jam illis livores, negabunt esse suos. Siste sanguinem, crudelem te dicent, quod hunc fontem velis stare, qui cælum reserat; sudorem mirare, contemnent tanquam vilioris mancipii donativum; vulnera commiserare, pellem dicent integram, quam integrit æternitatis gloria. Magni omnes, sed post pugnam magni. Felices animæ, quæ ne caderent, cadebant quotidie mortuæ, ne morerentur æternum. Bonus Deus, nec tantum pater, sed & pia mater, quæ ut æternum lactet, modico absinthio infantem terret. Ah si & ego ex illis filiis; imò ab hac matre juguler, ut filius fiam: perque gladium fidei & veræ virtutis experimentum, transcribar in meliorem vitam, imò in pacem Deo coævam. *Nam quid aliud à primordio fides & probitas, quam juguli debitorix? hoc debitum exsolvam tibi.*

Jaceat hinc inhonorus cinis: animam tantum nunc junge tibi, ô Deus, quam non patieris æternum esse viduam, & paradisi exulem.

Sed ad Divos redeo, qui aræa candenti veste induti, mollius in hac triumphali, quamvis molestâ tunicâ, quam in Milesiis, purpureis, aut coccineis steterunt ovibus, Ita virtus duritiâ extruitur: ita pluri-

mi cum Bonifacio, Vito, Modesto, ferventi plumbo, oleo, resinâ, pice, sulphure, tanquam balsamino perfusi rore, omne crudelitatis ingenium contempserunt. Bene Cyprianus: Quis, inquit, non omnibus viribus elaboret, ut cum Christo statim gaudeat? ut post tormenta & supplicia terrena ad præmia divina perveniat? Clauduntur oculi in persecutionibus terræ, sed patet cælum; minatur Antichristus, sed Dominus Christus tuctur: mors infertur, sed immortalitas sequitur; occiso mundus eripitur, sed restituito paradisi exhibetur; vita brevis extinguitur, sed æterna reparatur.

Quanta est dignitas, & quanta securitas, exire hinc lætum, exire inter pressuras & angustias gloriosum; claudere in momento oculos, quibus homines videbantur & mundus, & aperire eisdem statim, ut Deus videatur & Christus! Tam velociter migrandi quanta felicitas, ut terris repenti subtraharis, & in regnis cælestibus reponaris! O regna, o beatitudinem, o delicias sine fine duraturas! Eò totus aspiro, eò mei anhelant gemitus. Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est. Ecquando veniam, o Domine Jesu, & apparebo ante faciem tuam? *a*

Nec enim uspiam quidquam invenio melius quam te videre. Et mecum sentiens Augustinus: Si invenis melius, inquit, quam videre faciem Dei, illuc te præpara. Væ tali amori tuo, si vel suspicaris aliquid pulchrius, quam est ille à quo est omne
a Psal. 41, v. 3.

DE
pulchrum,
nibus; qui
nibus; qui
fore est. Qui
sce amare,
curâ facto
factum est
factus es, a
His talib
desiderium
desideranti
a Aug. in

A
CÆLE

1. Prima
lum animo
re. Pro th
qui auti pr
Verustinari
staverit; fa
paullo atten

2. Cæli
non facilia
Qui calum
ri, vigilare,
carnem var
via numera
ratur. Des
quicquid in
omnia, qu

pulchrum. Qui fecit omnia, melior est omnibus; qui pulchra fecit, pulchrior est omnibus; qui fortia, fortior est; qui magna, major est. Quicquid amaveris, ille tibi erit: discere amare, in creaturâ Creatorem, & in facturâ factorem: ne teneat te quod ab illo factum est, & amittas eum, à quo & ipse factus es. *a*

His talibus suspiriis nutriendum est cæli desiderium. Nunc actiones hominis cælum desiderantis in pauca confero.

a Aug. in Psal. 43. & in Psal. 39.

ACTIONES CÆLESTIS DESIDERII.

1. Prima omnium actio est hominis cælum animo desiderantis, mundum spernere. Pro thesauro non colliget plumbum, qui aurum pretium cognoverit; deformem Vetustinam non amabit, qui Helenam spectaverit; facile contemnet mundum, qui paullo attentius consideravit cælum.

2. Cæli desiderium difficillima quæque non facilia tantum, sed & jucunda reddit. Qui cælum serio desiderat, laborare, precari, vigilare, in ediam tolerare, humi cubare, carnem variis rigoribus atterere, inter suavia numerat. Carnis amor amore cæli superatur. Desiderium desiderio restinguitur: quicquid inde minuitur, hinc crescit. Illa omnia, quæ dixi, dura videbuntur ei, qui

e beati-

beatitudinem non expendit. Qui calum desiderat, ingenti spiritu, toto pectore proclamat: Quid mihi, & voluptati, quæ momento perit?

3. Qui calum ardentè desiderat, seipsum sapius sic affatur: Nonne melius est brevi tempore dimicare, ferre vallum, arma sumere, famem sitimque perpeti, lassescere sub loricâ, ridere ad vulnera, & postea gaudere victorem; quàm impatientiâ nnius horulæ servire perpetuò? Quare age, labora, curre, vigila, opus fac Christiani, ministerium tuum imple, sobrius esto. Jam pugnae tempus est; sequetur victoriæ non tempus, sed æternitas. In præmium tibi promissum est calum; aude illud rapere. Nihil amantibus durum est; nullus difficilis cupienti labor.

4. Qui cali cupiditate inflammatur, dies noctesque clamat: Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam? *a* Heu me quia peregrinatio mea prolongata est *b*! Sed non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis. *c* Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ. Unam petii à Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini, omnibus diebus vitæ meæ. Beati qui habitant in domo tuâ, Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te. *d* Latitia sempiterna

super

a Psal. 54. v. 7. *b* Psal. 119. v. 5. Sic legit S. Hieron. *c* Rom. c. 8. v. 18. *d* Psal. 23. v. 8. & Psal. 26. v. 4. & Psal. 83. v. 5.

D
super
nem ob
5. Qu
Hierony
vans,
præfenti
mercede
chi aliq
raræ dele
contract
ditur, &
millies si
cum infi
mus in c
6. Qu
bit, quie
stelligeru
Bonaven
quid dice
aspicio?
cio, quie
tus & su
omnibus
qualis tibi
has stella
ris assum
patienter
æternum
laudabis
cordias D
7. Qu
a Isa. c.
ad Eusfo
c Bona

super capita eorum ; gaudium & exultationem obtinebunt. *a*

5. Qui cælestis patriæ desiderio ardet, Hieronymi præceptum exactissimè observans, egreditur quotidie de carcere, & præsentis laboris ante oculos sibi pingit mercedem. Quotiescumque in mundo pulchri aliquid aut amœni, grati saporis aut raræ delectationis viderit, audierit, gustârit, contrectârit, ad paradisum mente transgreditur, & esse incipit, quod futurus est. *b* Et millies sibi ipse dicit : Hæc omnia & plura cum infinitè majori voluptate possidebimus in cælo.

6. Qui gloriam cælestem sitienter ambit, quietæ noctis silentium observat, hic stelligerum cælum firmè suspiciens, seipsum Bonaventuræ verbis alloquitur : O anima, quid dicere valeo, cùm futurum gaudium aspicio ? Jam panè præ admiratione deficio, quia gaudium erit intùs & extrà, subtùs & suprà, circùm & circà. Gaudebis in omnibus, gaudebis de omnibus. O anima, qualis tibi erit dies illa, cùm supra omnes has stellas, ad felicissimas illas choreas fueris assumpta, cùm tibi tormentum (si jam patienter id sustinueris) convertetur in æternum jubilum ? Tunc de omnibus his laudabis Dominum Deum tuum. Misericordias Domini cantabis in æternum. *c*

7. Qui cælum in votis habet, quantò

a Isa. c. 35. v. 10. *b* Hieron. tom. 1. epist. 22. ad Eustoch. c. 18. fn. mibi pag. 65.

c Bonavent. Soliloq. c. 4.

magis aduersa sentit, & quanto grauioribus percellitur ærumnis, tanto ille ardentius ad patriam suspirans vociferatur : O domus Dei æterna, tu esto lætitia & consolatio mea : dulcis memoria tui beati nominis, sit releuatio mœroris mei & radiorum omnium. O bone Jesu, doce me facere uoluntatem tuam, ut à spiritu tuo bono deductus, ad illam beatorum civitatem perueniam, ubi est dies æternus, certa securitas, segura æternitas. Da quaeso, Domine Jesu, ut illuc totis desideriis & omnibus studiis constanter tendam, quò te ascendisse credo ; ut in præsentì quidem miserìa, solo tenear corpore, tecum autem semper sim in cogitatione, & ibi sit cor meum, ubi tu es thesaurus meus.

CAPVT QVINTVM.

Rosa Siluestris,

seu,

Patientia.

§. I.

SILVESTRI Rosæ a Patientiam conferimus. Virtus hæc necessaria, non tamen summè ardua : tribus solum gradibus ad eam peruenitur. Primo nomen PATIENTER, alteri LIBENTER, tertio HILARI-

a Holtzroßlin.

Sin-

Singul
gradus e
quàm pe
gum con
rat, non
nus dat,
primo P.

Alter
quis ad p
gravatè c
ri, atten
in monte
primo lo

Tertiu
ri, eâqu
num è ca
ri conatu
scenderi
bus, sed

mè Paul
Smyrner
alii innu
gradu co
no iustu

prædixiff
Dominus
suis facia
legi in sp
vis animo
dixit : Si

ni, mala c
Domini l

a Et gi
b J. R.

DE PATIENTIA. 101

Singulos explicamus. Primus Patientiæ gradus est, *Patienter*, seu, velle potius pati quàm peccare; ægrotare malle quàm magnum consulere. Atque ita qui non murmurat, non queritur, non indignatur; qui manus dat, a seque miseriis permittit, hic in primo Patientiæ gradu consistit.

Alter Patientiæ gradus est *Libenter*, cum quis ad perferenda adversa promptus, nec gravatè collum submittit jugo, aptat se oneri, attemperat se doloribus; sine lamentis in montem Golgotha evadit. Hic gradus primo longè altior est.

Tertius *Hilariter*. Cupere adversis fatigari, eaque cum gratiarum actione velut donum è cælo admittere. Videte quàm dispari conatu, alii atque alii hos gradus conscenderint. Non malè Heli, sed meliùs Jobus, sed optimè Andreas Apostolus, optimè Paulus, optimè Ignatius Antiochenus, Smyrnensis Antistes Polycarpus: optimè alii innumeri. Heli Sacerdos in primo velut gradu constitit. Nam cum ei Samuel divino jussu imminentem malorum seriem prædixisset, subjunxit Heli patiens auditor: Dominus est, quod bonum est in oculis suis faciat. *b* Jobus altior ivit, datus prisca legi in speculum Patientiæ. Et an non quavis animo libenti pertulisse censendus, qui dixit: Si bona suscepimus de manu Domini, mala quare non suscipiamus? Sit nomen Domini benedictum. *c* En volentem & luben-

e 3

a Er gibt sich.

b 1. Reg. c. 3. v. 18. c Job c. 2. v. 10.

bentem Jobi, animum in adversa omnia. Hac tamen à Deo non petiit, neque enim illum ulcerum thesaurum desideravit, neque illam liberorum stragem optavit. At verò in lege novâ discipulus Chritti Andreas crucem omnibus votis expetiit, eminus conspectam amicissimè salutavit, Salve, ò bona crux. Deponendus è cruce, nequaquam se inde solvi passus est nisi mortuum. Hoc nimirum est, hilariter pati. Ita Paulus doluit non posse vel centum cruces uno vestire corpore; voluisset mille animas habere, quò eas liberaliùs pro Christo posset per varia supplicia prodigere; insatiabilis erat patièdo. Nam ubi quotidie panè mortuus & innumera passus, Optabam, inquit, ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis. ^a Beatus Bonaventura sitientissimus patiendi: Nolo, inquit, esse sine vulnere, ò bone Jesu, cum te sic vulneratum videam. Non convenit, Domine, ut ego gregarius miles, cuticulâ non faucîâ & benecurâtâ triumphem, tu verò dux in oculis meis panè unum, sed grande ac lacrimabile *vulnus* pendeas & expires.

Moris erat olim panè omnia vestium dissecta gerere: ocellatus thorax, ocellatæ manica, tibialia, caligæ, fenestrati calcei, perforata omnia censebantur pulchra. Si quis ejus rei causam sciscitatus objecisset, eum sibi morem probari non posse, ob plures ac superfluos sumptus, prolixiorem sartoris operam, pannos subdititios, & breviorè vestis usum: huic nemo non respondisset:

^a Rom. c. 9. v. 3.

Ita

Ita mort
nibus pla
hic parce
est, Nu
tur prob
netur b
nec facil
tutis est,
novum v
corpus t
neri, nu
& ego p
modum
fixo Dor
det jam
meus Je
respuam
ergo fac
culatum

Atque
Nunc pe
tissima c
Patienti
hæc sum
animus,
mceroris
mini co
cudum
penuriâ
Tacuit
cruentar
huic ma

Ita moris est; hæc vestium forma jam omnibus placet, ideo nec opera, nec crumena hic parcendum: novis vivendum moribus est. Nunquid argumentum nostrum videtur probum? cur ergo non optimè ratiocinetur Bonaventura: Hoc quidem asperum nec facile toleratu, res sudoris & arduæ virtutis est, sed quia in te, Domine Jesu, hoc novum vestimenti genus contueor, omne corpus tuum ocellatum, vulnus hæret vulneri, nullum membrum non saucium est: & ego pro meo in te amore hunc habitus modum amplectar; ardentè cupio crucifixo Domino meo, quâ licet, exaquari. Pudet jam integro esse corpore. Dominus meus Jesus fel bibit, nec ego hoc falernum respiciam: Dux meus spinas pro galeâ gerit, ergo facessite rosâ à meo capite, inter orbiculatum senticerum ero formosior.

§. II.

Atque hi sunt Patientiæ tres gradus. Nunc porrò videndum, quâ eos Virgo beatissima conscenderit, cui plurima semper Patientiæ seges fuerat in manu. Atque ut hæc summam libemus: Anceps Josephi animus, & occulti habitus molitio, quantum mœroris habuit? Tacuit Virgo, & rem Numini commisit. Puerperium in spelæo, pœcudum hospitio, in extremâ rerum omnium penuriâ, quantum incommodorum tulit? Tacuit Virgo, & pertulit. Filium octavo die cruentari, non potuit non esse acerbum huic matri vulnus. Hunc ipsum filium He-

rodus gladio destinatum ad necem quari, mors utique fuerat huic parenti. Sequitur fuga in Ægyptum, & totius septennii exilium. Quæ omnia Virgo patientissimè tulit. Filium duodennem cum triduo amisisset, quantis eum suspiriis, quantis doloribus quæsisse censenda est? nec tamen hæc quidquam habuit impatientia. Joannem Baptistam aulicum Herodis concionatorem capite plexum esse, acerbus quoque nuntius huic Virgini fuit. Quantus deinde amaritudinis cumulus in virgineum pectus descendit, cum filius plebem miraculis & concionibus formaret, sæpe tamen non referret nisi contemptum, irisionem, convitia, calumnias. Hæc matris animum compunxerunt, simul tamen patientiam accenderunt.

Quod verò pelagus doloris & mœroris in Virginis animum sese infudit, cum filius vale mæstissimum matri diceret subiturus crucem? Hic mæror ex mærore, alia atque alia doloris acerbitas secuta. Brevi adfuit de filio capto nuntius, quem nox utique acerbissima excepit. Postera lux omne crudelitatis ingenium in virgineam Patientiam explicavit. Quicquid ulli unquam Martyres pertulere, hoc eo die una Virgo pertulit, & diriora. Quæ enim in Virginis auribus tempestas fuerit insipientis populi clamor, *Tolle hunc, crucifige?* O quale & quàm luctuosum in maternis oculis spectaculum, filius flagris cæsus, spinis coronatus, in ludicrum regem vestitus, damnatus ad crucem! Ec-

quis,

quis, oro
stissimam
nes filii
nique ac
ginis vall
dentem,
rientis ve
cepit?

Post fi
maximè
horribilis
Nihilomin
non patie
terum ter
ravit: qu

Tanto

ne Patien
divinz Vo
Bonitatis
go beatiff
illam hab
bus divinz
tientiâ in
mœrores
minum à
manu sub
sentiebat,
Quæ quid
tyibus ex
supplicii,

Patienti
est: quia e

quis, oro, sensus Virgini, cum illam funestissimam pompam prodeuntis inter latrones filii suis met oculis spectavit? Quis denique acerbitatum oceanus mentem Virginis vallavit, cum filium in trabe jam pendentem, jam morientem vidit, ultima morientis verba audiit, mortuum suo sinu excepit?

Post filii verò ad Patrem reditum duo maximè torquebant matrem; Judæorum horribilis pertinacia, & sui obitùs dilatio. Nihilominus hanc ærumnarum molem non patientissimè solum pertulit, sed & alterum tertiumque Patientiæ gradum superavit: quod demonstramus hoc modo.

Tantò erectior & illustrior est in homine Patientia, quantò in eodem amplior est divinæ Voluntatis, Sapientiæ, Providentiæ, Bonitatis ac Justitiæ cognitio: atqui Virgo beatissima præ aliis omnibus notitiam illam habuit; ergo se semper & in omnibus divinæ Majestati cum perfectissimâ patientiâ subjecit. Noverat illa exactissimè mœrores suos ac dolores omniumque hominum à divinâ voluntate, & velut à Dei manu submitti. Itaque quidquid adversi sentiebat, summi beneficii loco habebat. Quâ quidem ratione generosissimis Martyribus excellebat, in quibus non genus supplicii, sed ardor patiendi attendendus.

§. III.

Patientia cibario pane magis necessaria est: quia cum panis deest, aut illius non sa-

tis, tunc Patientia ejus vicem subeat. Adeoque Tarsensis Paulus multò quàm verissimè dixit : Patientia vobis necessaria est. *a* Hominem cetera imbecillem, patientia tamen eum & diaboli & sui victorem efficit. Homo ad patientiam compositus omnem Acherontis exercitum tutò ad certamen provocat. Philistæus gigas : Date mihi virum, clamabat, & ineat mecum singulare certamen. *b* Talis athleta Jobus, omni armorum genere cum diabolo congressus est, & semper palmam tulit. Patientia virtutum omnium munimen est. Quod Gregorius affirmans : Patientia, inquit, est radix custosque rerum omnium. Nec verò quidquam est, quo Deum quis potentiùs demereatur, quàm patientiã : sed nec ullum certius amoris in Deum est argumentum, quàm multa pro Deo patienter ac libenter tolerare.

Ludovicus Blossius peritissimus magister spiritûs vel mediocrem, vel etiam in parvis patientiam illustri ac digno prorsus elogio commendat ; nec putem alium facilè scriptorem esse, qui rem oculis tam nativâ & propriâ dictione subjiciat. Auctoris verba quàm integerrimè recito. Hæc Blossii est institutio : Neque enim aliquid utilius, inquit, homini accidere potest, quàm tribulatio, sive sit externa sive interna. Et nullum certius signum divinæ electionis habetur, quàm si quis tribulationem humiliter patienterque propter Dei amorem sustineat.

Illam
a Hebraeor. c. 10. v. 36. *b* 1. Regum c. 17. v. 10.

Illa e
 nulul,
 Pati pro
 homo j
 honore
 Deum
 liter pr
 grandia
 vis grav
 tissimæ
 sti refer
 perfecta
 particip
 Atqu
 virtute j
 varias in
 mini pro
 præfectu
 go labor
 omnino
 excellen
 his labo
 calamo
 inquit,
 aut foro
 lios, au
 gelium,
 nunc, in
 sorores,
 persecut
 æternam
 persecutio
 a Blossi
 pag. 389.

Illam enim est pretiosus & præclarus annulus, quo Deus animam sibi desponsat. Pati pro Deo, res tantæ dignitatis est, ut homo jure se reputare debeat indignum eo honore. Etiam exigua molestia propter Deum æquanimiter tolerata, incomparabiliter præstantior est, quàm sint multa & grandia bonorum operum exercitia. Quodvis gravamen imaginem aliquam excellentissimæ Passionis Domini nostri Jesu Christi refert, & in eo homo promereri potest perfectam ejusdem Passionis, Dominicæ participationem. ^a

Atque hinc est, quòd Christus iis, qui virtute jam multà sunt exerciti, calamitates varias in præmium mittit: perinde ut Domini probatissimis famulorum præturas & præfecturas muneris loco committunt. Ergo labor, inquires, laboris merces sit? Ita omnino; si labor aut magnæ dignitatis, aut excellentis lucris sit. Sipienti nihil suavius his laboribus. Hoc Christus luculentè satis calamo beati Marci explicans: Nemo est, inquit, qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros propter me, & propter Evangelium, qui non accipiat centies tantum nunc, in tempore hoc; domos, & fratres, & sorores, & matres, & filios, & agros cum persecutionibus; & in futuro sæculo vitam æternam. ^a Observa illud vigilanter: *Cum persecutionibus*, etiam hæc inter munera nu-

e 6

me-

^a *Blossius Instit. spirit. c. 8. circa med. mibz pag. 389. b Marci c. 10. v. 29. & 30.*

meranda : nam & in officio nos continent,
& amplioris præmii causa sunt.

Hinc Virgo beatissima tam variè, tam
diu, tam assiduè afflicta. Poterat illam Deus
solo Simeonis silentio, longissimis mœro-
ribus, triginta trium annorum gladio sub-
ducere ; poterat ingentem tridui luctum
verbulo prævenire ; poterat omnes suæ
mortis dolores adimere, vel certè mitigare,
si eam non Hierosolymis esse, sed Bethania
latere quatrduo iussisset, dum redivivum
se sifteret. Verùm sic oportebat Christum
pati, *a* sic & Christi matrem ; ut quæ Deo
charior esset, præ omnibus, plus quoque
omnibus pateretur. Verissimum est illud
Chrysofomi : Nihil melius quàm mala
pro Christo pati. Hinc ausus dicere Orator
ille aureus : Si quis me, ait, cum Angelis
statuat, aut cum Paulo vincito, vincula eli-
gerem. Si quis mihi mortuos suscitare dede-
rit nunc, non jam id, sed catenam elige-
rem. *b*

Christus prædicens suis, quàm humani-
ter ubivis locorum excipiendi sint : Ecce
ego mitto vos, inquit, sicut oves in medio
luporum. *c* Principio flagellabunt & cruci-
figent vos linguis ; dicent adversum vos
omne malum. Sed nemo hinc malorum ter-
minum speret. Virgis etiam ac loris lacera-
bunt vos ; ita demum veluti veros crucis
candidatos in altum tollent, & necabunt
vos.

*a Luc. c. 24 v. 46. b Chryf. tom. I. de Pa-
tentiâ Iob hom. 5. paulò ante suam, mihi
pag. 585, c Matth. c. 10. v. 16.*

vos. Ne
non prin
tiz grad
ter tant
tis, sed
tientiæ g
& exulta
est in ca
a Mat

Fueru
tamen P
derent.
adèd pri
ut cum a
tonis cor
incolum
An parit
qui præ
Ferre de
non mer
Socrat
calcis à q
lit. Hoc q
simè fere
percutere
quit, me
me conti
aut asino
Philosop
Vera pat
betur.
Dioger

vos. Nemo molliora cogitet. Sed videte, ut non primum duntaxat & alterum patientiæ gradum conscendatis, non illa patienter tantum & libenter mei amore perferatis, sed etiam hilariter. Ad supremum Patientiæ gradum eluctandum est: Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis. a

a *Matth. c. 5. v. 12.*

§. IV.

Fuerunt, qui plurima paterentur, in illos tamen Patientiæ gradus nunquam ascenderent. Dionysius junior regno dejectus, adeo pristinam fortunam oblivisci potuit, ut cum à quodam rogaretur, Ecquid è Platonis consuetudine affectus esset, quem incolomi regno tamdiu penes se habuisset; An parum, inquit, consecutus vobis videor, qui præsentem fortunam tam fortiter fero? Ferre debuit; solidæ patientiæ præmium non meruit.

Socrates vir ad sapientiam natus, idem calcis à quodam percussus, patienter id tulit. Hoc quidam ex ejus sectatoribus iniquissime ferens, monuit, ut percutientem re-percuteret. Socrates subridens: Si meus, inquit, me asinus percussisset, num oporteret me continuo in quadrupedem recalcitrare? aut asino diem dicere? Manum tenuit hic Philosophus, sed non penitus linguam. Veræ patientiæ præmium melioribus debetur.

Diogenes Synopæus convivium ingres-

sus non vocatus, ab insolenti juvenum catu pessimè acceptus est, jussus bibere non vinum, sed sanguinem, & quidè suum: nam plagas retulit cruentas. Contumeliosam hanc convivii temulentiam, & intemperiam stultam fortiter tulit Cynicus senex, eam tamen ultionem commentus est. Auctorum nomina suo sanguine descripsit, & velut ferculum circumtulit. Patientia Christiana auctores tacuisset, Christum identidem nominâsset.

Exemplum edidit Patientiæ & Cornelius Sylla, vir ceteroqui minimè patiens. Hic Dictaturâ depositâ cum privatus se domum reciperet, uno & altero amicorum comitantibus, in adolescentis intemperiam incidit, cujus pater à Syllâ proscriptus fuerat. Maledictis itaque ac probris exceptum, abeuntem insectatus est, atrocem ultionem minaciter intendens, nullo interim civium adolescentis petulantiam cohibente. Tulit Sylla hominis insectationem tacitus & patienter, tantùm ad amicos conversus, Hic, inquit, adolescens fecit hodie, ut quicumque posthac Dictaturam invaserit, non sit eam nisi cum morte depositurus. Magna fuit, fatemur, Syllæ patientia: sed neque ille in primis aut secundis consistit; nam dum exhibet patientiam, damnat.

Disertissimus Pericles ab homine improbo magnam dici partem convitiis laceratus, siluit & sustinuit. Ubi verò sub vesperem domum se reciperet, secutus est impudentissimus convitiator & velut molossus,

NOE

non dir
prehens
nuam p
ricles u
tu, inq
suam ut
Periclis
aliunde
Age
dolore
Hic qui
bam ob
foculo c
toleravi
huic ex
Tam pa
spectato
stiana e
satis il
Deum.

Liber
mirissim
rus. Ab
niam in
bellum
puit, &
Libertin
vultum
lam suu
Coenobi
rat, po
ctum ac

DE PATIENTIA. III

non dimissurus eum, quem faucibus semel
prehendisset. Cum uterque ad domûs ja-
nuam pervenit, præcipitante jam nocte; Pe-
ricles unum è domesticis accersens : Heus
tu, inquit, mox facem expedito, & huic in-
suam usque domum præfero. Magna hæc
Periclis patientia, fateor, nisi eam nonnihil
aliunde corrupisset.

Age verò quis unquam in perferendo
dolore patientior quàm Mutius Scævola?
Hic quia dexteræ imprudentiâ pro rege scri-
bam obruncavit, manûs errorem ardente
foculo castigavit, & cruciatum constantiùs
toleravit, quàm spectârit hostis. Sed neque
huic exactæ Patientiæ præmium debetur.
Tam patiens doloris Mutius non fuisset, si
spectatores non habuisset. Patientia Chri-
stiana etiam cùm sola est, sibi similis est:
satis illi, si unicum habeat spectatorem
Deum. Fautis id exemplis monstravero,

§. V.

Libertinus, teste Gregorio Magno, vir
mirissimæ patientiæ, imò & miraculis cla-
rus. Abbas in hunc irâ exarserat, & quo-
niam iræ non satisfecerant solæ manus, sca-
bellum suppedaneum homo furiosus arri-
puit, & secundùm caput graviter sauciavit
Libertinum. Hic tuber caput, lividumque
vultum referens, summo silentio in cubicu-
lum suum abiit. Die altero Libertinus in
Coenobii causâ, cujus procuratorem ege-
rat, post preces matutinas ad Abbatis le-
ctum accessit, petiitque more solito fau-
stam

stam precationem conficiendo negotio. Abbas suspicatus è cœnobio ob pridianam injuriam penitus abiturum: Quo, inquit, vis ire? At Libertinus modestissimè, nec jam memor ampliùs injuriæ: Pater Reverende, ait, hæc dies monasterio nostro est dicta, quam officii causâ declinare non possum; & promisi me adfuturum. Abbas præcipitem suum furorem, & Libertini raram patientiam jam oculis cernens, profiliit è lecto, ad Libertini genua advolutus petiit veniam errori pridiano. At Libertinus non minùs promptè in terram se abiciens ad Abbatis pedes, quod factum fuerat non alienæ sævitiæ, sed suæ culpæ totum adscripsit, & unâ veniam rogavit. Quo effectum est, ut cœnobii Pater mores indueret mansuetiores, & patientia discipuli magistra fieret magistri. Ita Libertinus ad rem monasterii curandam abiit.

Convenerant eodem viri primarii ac nobiles, quibus omnibus Libertinus tam charus fuerat, quàm notus. Hi non sine grandi admiratione: Domine Libertine, inquit, unde obsecro hæc facies tam tumens & livida? Et miserescebant viri tam boni. At ille ne veritatem tegeret, & Abbatem proderet, tam ingeniosè quàm verè: Heri ajebat, in scabellum suppedaneum impegi (quid verius?) nec est quòd tanta vos mei capiat miseratio; millies graviora meritus sum. Sic honorem deferens tam veritati quàm Abbati, nec patris prodebat vitium, nec falsitatis incurrebat pec-

catum.

catum.
tiens es
autem
Liber
tinum a
patiens
viter la
nem jec
sacerdo
senem c
ribus p
ultus es
compel
rus tibi
datus, i
didit: c
tuo hæ
no, ut
scias va
exagita
erat, co
cibus. H
rentem
ralis sen
Vale Soc
tioris pat
Xantipp
Dubit
an injuri
bestiarum
tius esse
peritissim

a Greg
b. lrov

catum. *a* Nimirum Salomone teste, qui patiens est, multâ gubernatur prudentiâ; qui autem impatiens, exaltat stultitiam suam. *b*

Libertino Turonensem præfulem Martinum addo. Hic omnium injuriarum adeo patiens fuit, ut ab infinis Clericorum graviter læsus, ne verbulo quidem significationem jecerit vindictæ. Nec nesciit à Briccio sacerdote suo, se obliviosum silicernium, & senem delirum appellari: id enim suis auribus perceperat. Quod tamen aliter non ultus est, quàm ut Briccium voce placidâ compellans: Num ego, inquit, Bricci, delirus tibi videor? Cùmque ille in ruborem datus, id à se dictum negaret, Martinus addidit: Cùm hæc loquereris, aures meæ ori tuo hærebant. Et en, obtinui tibi à Domino, ut primus post me Pontifex sis. Sed scias variis te tempestatibus in eo munere exagitandum. Hæc Præfulis Martini ultio erat, convitiatorem plus ceteris juvare præcibus. Hunc Antistitem nemo iratum, moerentem aut ridentem nemo vidit unquam: talis semper fuit, qualis sol est supra nubes. Vale Socrates, vale; habemus viros probatoris patientiæ, quamvis eam ab uxore tuâ Xantippe non acceperint.

Dubitaverat secum beatus Columbanus, an injurias hominum, an sævitiam potius bestiarum perferret. Visum est denique factius esse homines quàm feras tolerare. Imperitissimus enim est, qui aliorum imperitiam,

a Greg. l. 1. Dial. c. 2. sine.

b Prov. c. 14. v. 29.

tiam, & planè fatuus, qui fatuitatem aliorum perferre nescit. *a*

Hinc regiæ illæ Constantini & Theodosii Imperatorum voces. Fuerat Constantini statua à nescio quibus furiosis hominibus vulnerata saxis. Non defuerunt, qui optimum Imperatorem acriter instigarent, ut in reos animadverti placeret; præsertim cum Imperatoriam faciem foedè vulnerarent saxis. Constantinus, ut ei promptum ingenium erat, manu faciem oberrans & subridens: Ego verò, ait, nihil vulneris in vultu deprehendo. *b* Magna virtus est, si non lædas, à quo læsus es: magna virtus, si ei parcas cui nocere possis. Nobilissimum vindictæ genus est, ignoscere. Hæc Christiana est ultio; hæc cordatissima Patientia, illi Philosophorum pictæ longissimè antestans.

Theodosius familiariter rogatus, cur neminem eorum, à quibus injuriam accepisset, securi addiceret. O utinam, inquit, vel mortuos ad vitam revocare possim; cur vivos ob injurias morte mulctem? Hæc Patientiam sapiunt Christianam; his præmium primum aut inter primos debetur.

Nec omiserim illustre factum, quod Rufinus Aquileiensis recitat. Duo religiosi fratres habitabant unà, ab omnibus de Patientiâ commendati. Fuit, cui animus esset tam laudatam Patientiam curiosius explorare. Ergo ad eos revisens amicum hospitem se

gere-

a Pythag. apud Stobæum serm. 19. *b* Chryf. tom. 3. hom. 20. ad pop. Antioch. sub fin.

gerabat.
tro, quid
rudir, u
sua frag
aut vultu
nem ist
concoqu
peteret,
hospitem
caulem i
cenam p
manum
rarissima
inquit,
mum pa
etiam in
viam in
jungite,
secundus
aberrat
Gemi
phanus
defectam
mam are
tium. Eò
sublidi
hoc trepi
clamarab
Stephanu
spondit,
suatum h
lum dici
tientia e
a Ruffin

gerebat. Ingressus hortulum absque arbitro, quidquid ibi oleris erat, fuste ita contudit, ut nulli esset usui. Hanc illi mensam suam fragem viderunt, nec tamen animum aut vultum in hostem mutarunt; certi omnem isthanc injuriam constanti silentio concoquere. Cum verò cenam tempus appeteret, nec esset quod mensam inferretur, hospitem allocuti: Domine, ajunt, vis, ut caulem illum, qui in hortulo remansit, in cenam paremus? urget hora, nec aliud ad manum est. Hic hospes in genua ruens, & rarissimam patientiam exosculatus: Deo, inquit, gratias ago, à quo vobis tam eximium patientiam donum est. Augete hoc, etiam me hortatore: regiam ad cælum viam insistitis. Patientiam constantiam adjungite, & vestrum est cælum. Patientia secundum fluvium navigat, nec unquam aberrat ab optato portu.

Geminis illis fratribus jungendus Stephanus Reatinus in Sabinis sacerdos. Hic defectam segetem è modico agro in proximam aream congesterat, totius anni solatium. Eò improbus quis subrepfit, & ignem subdidit frumentario acervo. Nuntiavit hoc trepidè discipulus Stephani, & Væ tibi, clamirabat, væ Pater, area incensa est. At Stephanus ore imperturbato: Væ illi, respondit, ejus malitiâ id nobis accidit. Persuasum habuit vir patientissimus, nihil malum dici oportere, nisi peccatum. Vera patientia eum sibi amicum credit, qui molestiam

stiam irrogat, aut injuriam; adversarios pro adjutoribus habet, contumeliis gratias reddit, damnum pecuniarium inter lucra numerat. Eversis aut perditis rebus omnibus, cum consilio profici videtur nihil: una superest ratio, quicquid evenerit, ferre moderatè ac patienter.

Verùm non satis est Christianæ patientiæ, ut diximus, in primo alteròve gradu consistere, ad tertium etiam eluctatur; ut quod ferendum est, non patienter tantum & libenter, sed & hilariter perferatur.

§ VI.

Petrus Claravallensis Abbas, gravi morbo affectus, & oculo altero captus fuerat. Ceterum tantum absuit, ut ob eam cladem conceperit mœrorem, ut restaretur etiam vehementer se gaudere, quod ex duabus corporis partibus sibi inimicissimis, alterius molestiâ liberatus sit.

Gaudebat & Pigmenius Romanus presbyter, quod ambobus esset oculis orbatus, ne hostes Ecclesiæ cogèretur cernere. Occurrit ita illi aliquando Julianus Apostata, & blandè, sed nequiter: Diis, inquit, gratias habeo, ô Pigmeni, quod te videam. At Pigmenius severè ac fortiter: Et ego, inquit, Deo meo gratias habeo, ô Juliane, quod te non videam. Jacturam corporis vit iste tam pacato & hilari animo tulit, quàm generoso & forti tyrannum omnibus formidolosum & terrificum contempsit.

Non desunt exempla patientiæ, modò
sint

sint quibus illi tatis quætha regjuge, ac cum lib omnib benefic tam cor ipso ter dicitate cantari bium Fibus ha quod d Vider omnib ab omn rit Deu tot mil ni tam hospitio agit. O Deo fac tias egi potes al non pot Hinc Rogaba Pater, a moria n ptionib

a Lud b Fra

sint qui imitari velint. Illud è multis millibus illustrissimum tam Christianæ liberalitatis quàm patientiæ sidus emicat, Elisabetha regiæ stirpis vidua. Hæc defuncto conjugè, a cognatis provinciam occupantibus, cum liberis ejecta, inops, vaga, exul, ærumnis omnibus pressa; ab iis etiam, in quos olim beneficia contulerat, deserta & contempta, tam constanti animo cuncta sustinuit, ut eo ipso tempore, & in hac ipsâ extremâ mendicitate hymnum, *Te Deum laudamus*, decantari voluerit: eam ob causam cœnobium Fratrum Minorum adiit, infimis precibus hanc sibi gratiam fieri, & Canticum, quod dixi, decantari rogavit.

Videte regii sanguinis feminam fortunis omnibus evolutam, & tamen patiens est; ab omnibus deseritur, illa tamen non deserit Deum: ad mendicos detruditur, quæ tot millibus mendicorum subvenit, nemini tamen malè præcatur. Vix quisquam vel hospitaliolo eam dignatur, & tamen gratias agit. O grandem patientiam! voluntariè Deo sacrificavit, quisquis in ærumnis gratias egit. Hæc via est ad cælum: viam ire potes aliam; cælum per aliam invenire non potes.

Hinc optimè responsum à religioso senè. Rogabat illum juvenis, &: Quæso te, mi Pater, ajebat, juva imperitiam meam; memoria mihi nec capax, nec firma; præceptionibus onerari se non sinit, Eam ob rem unum

a Ludovico Thuringia Principe;

b Francisc. Haraus die 19. Novembris,

unum atque unicum mihi documentum penitiùs velim instillari, cujus per omnem vitam obliuisci non liceat; ejus tamen generis sit, quod rectâ semitâ ducat ad cælum. Huic senex: Bene mones, inquit, unicum tibi monitum, idque brevissimum suggeram. Sed dic, oro, potes convitiis & injuriis affici? Possum, respondet. Senex iterum: Potes filere? Possum, ait, sed non semper. Potes injurias atque convitia ferre & concoquere? Hoc difficiliùs, sed conabor posse. Denique senex: Hoc igitur, inquit, monitum cape: Salutis via, injuriarum tolerantia. *a* Hoc mōnitorum monitum, hoc præceptionum epitomen puta. Nihil verius. Nam quod Augustinus dixit: Verum humilem patientia ostendit injuriæ. *b*

Atque hæc injuriarum tolerantia sæpe fructuosissima est. Spiridionem virum sanctissimum Constantinus II. Imperator è Cypro ad se in aulam evocaverat. Ille abjectissimo quò solebat habitu, lagenulam fistilem è collo pendentem, & baculum manu præferens in aulam venit. Fuit ex aulicis, qui hunc tam abjecti hominis ingressum, aulæ contemptum interpretatus, colaphum inculteret. Spiridion dicti Dominici memor alteram quoque genam promptissimè obvertit. Tanta viri patientia turgidum percussorem a deò attonuit, ut repente facti veniam supplex peteret. Neque illam Spiridion negavit: hoc unum addidit,

dein-
a Ruffin. Aquil. n. 85. Pelag. libell. 15. n. 83.
b Augustin. ad Probam.

deinceps injuriis abstineret, aut certè cumstantius inferret. *a*

Recens est, quod addo. In Indiis unus aliquis è Societate I. E. S. V. pro foribus hominis idololatræ filiolarum baptismi percupidam reperit, eamque Christianis sacris imbueret cœpit. Ut hoc sensit mater, primùm alapam, dein pugnum faucibus incussit, imò & fuste rem egit furiosa. Sed ea fuit hominis religiosi submissio & patientia, ut illa ipsa mulier (tanta virtutis vis est) cum omni familiâ lustrali fonte sit expiata. *b* Priscis instar miraculi fuit, quod subjungo.

Marco Catoni causam in foro agenti, Lentulus attractâ pingui salivâ mediam dicentis frontem conspuit. Cato sui minime oblitus, vultu modestè absterfo: Omnibus, inquit, ô Lentule, affirmabo, eos plurimum falli, qui te negant os habere. Joco prorsus ingenioso tam foedam injuriam digessit.

Sed Catoni parem aut superiorem adstutuo: è cujus patientiâ plus consecutum est emolumentum. Joannes Fernandus, beati Francisci Xaverii in Japonem comes, Amangutii *c* publicâ, ut solebat, viâ concionabatur. Hic præteriens è plebe nescio quis, attractâ præpingui salivâ, repente in mediam inspuit faciem: ille sine perturbatione ullâ sputum linteolo abstergit: ac ne verbo quidem reddito, captam orationem

codem

a Casar. Baron. tom. 3. Anno 338. n. 13.

b E litteris Indicis Sebastiani Ferdinandi.

c Urbs est Iaponia.

eodem profus tenore vultuque prosequitur. Id contemplatus ex auditoribus quidam haud imperitus rerum æstimator (ex quo facile intelligas, ad permovendos animos facta dictis quantò antecellant) cæpit cogitare apud se ; profectò nobilissimum atque adeò divinum philosophiæ genus esse, quod homines ad tantam æquitatem animi constantiamque perduceret. Dimissâ dein concione, domum ad Fernandum venit, præcipua Christianæ fidei capita legesque probè cognoscit : postremò certis precationibus, Mosiisque Decalogo ac Symbolo Apostolorum è catechismi formulâ memoriter haustis, Amangutianorum omnium primus antea vitæ detestatus peccata, sacro fonte renascitur. Hunc alii deinceps divino impulsu imitati, quorum ad quingentos brevi pervenit numerus ; & quidem ita in proposito firmi stabilisque, uti per varias deinde clades & bellica infortunia, & nefarias Bonziorum conspirationes, magistris ac pastoribus haud semel orbat, suis tamen ipsi moribus ac vitæ ratione, Christianam fidem & disciplinam in hoc vsque tempus religiosè coluerint. Origo messis tam copiosæ in solo sterili, Christiana fuit patientia.

§. VII.

Narrant, Principem pro symbolo habuisse pictum struthiocamelum, additâ inscriptione : *Durissima coquit spiritus, Struthiocamelus* (res nota) ferream rostro solem

præfe
etiam fe
patiens
Corpus
plerumq
pote jej
inspici
saxa, cla
nem mo
tiz con
Fit no
teus tho
cillum a
comedi
erant in
dolores
fius pati
coxit,
cillior p
felli xv
solum
carcere
propera
Invitat
Philippu
tus dur
duris,
Fastid
chi est,
juriosam
niam, & c
revomat
ni cum h
a libe

præfert, ut sui stomachi vires ostendat, qui etiam ferro digerendo valeat. Vir è solido patiens nullum non ferrum concoquit. Corpus hominis istius spectas? stomachum plerumque non robustissimum habet, utpote jejuniis & inediâ fractum. Animum inspicis? Struthiocamelum dices; colaphos, saxa, clavos, gladios, catenas, lanceas, omnem mortis supellectilem spiritus patientiæ consumit.

Fit nonnunquam ridiculi causâ, ut scortus thorax seu colobium a minutim concisum adjecto pipere ita coquatur, ut & comedi possit, & digeri. Cibi olim durissimi erant injuriæ, calamitates, calumniæ, luctus, dolores, mors: at præduros hos cibos Christus patientissimo amore ita fregit, ita concoxit, ut eos jam stomachus etiam imbecillior possit digerere. Pueri puellæque & fessi ævo senes, tam crassos bolos non solum glutunt, sed & concoquunt. Ad carcerem Agatha velut ad epulum saliare properat. Laurentius inter prunas jocatur. Invitat bestias Ignatius. Crucem & saxa Philippus Apostolus amplectitur. Ita spiritus durissima coquit: Gaudet patientia duris.

Fastidiosi nimium & imbecillis stomachi est, qui nec verbulum quidem aut injuriolam potest concoquere; quin obganniat, & obluetetur, quin cibum panem prius revomat, quam admittat. Væ huic homini cum hoc tali stomacho: væ his, qui per-

f
dide-
a Liberins Goller.

diderunt sustinentiam. ^a Hinc omnis generis morbi, hinc misera & præmatura mors. Optimè dixit Hugo : Qui dolorem capitis non patimur benignè, quomodo pro Christo capitis abscissionem patiemur ? ^b

O delicati nimium & impatientes ! militia agimus ! quid hinc lautitiam & cupidias sectamur ? arma potiùs, arma quæramus, & ante omnia clypeum patientiæ. Et sciamus victoriam omnem esse sitam in perferendo. ^c Omni hominum ordini, ætati, sexui patientia non decora tantum, sed & necessaria est. Juvenis es ? sustine ; plus virium & roboris habes. Senex es ? sustine ; major tibi prudentia, longior est experientia, quæ vires suggeret. Vir es ? sustine, & eum age quem profiteris. Femina es ? sustine, & Christianam esse te memento, quæ etiam in ignibus duret. Servus es ? sustine, ut salutem animi tui sis dominus. Pauper es ? sustine, ne malum tibi geminet impatientia. Dives es ? sustine, ut tibi tuus etiam in cælo thesaurus crescat. Tui juris es ? sustine : nemo verè liber est, nisi qui patiens est. Religiosus es ? sustine : nam idèò viam arctam ingressus es, ut quàm plurima patiaris. In conjugio vivis ? sustine, & cogita conjugium metropolin esse omnium molestiarum. Cælebs es ? sustine, satis tibi sit uxore ac liberis carere, molestissimis oneribus. Virgo es ? sustine : nam virginitas, ut Ambrosius vult, facit

^a Eccli. c. 2. v. 16, ^b Hugo de claustris animæ.

^c Virgil. Quicquid erit, superanda omnis fortuna ferendo est. l. 5. Aeneid. ante finem,

facit M
es: susti
tas. D
non tar
ris, Qu
tus es
quàm o
cellosif
maneat
est imp
sustine
morbus
Con
losophi
quod m
est patie
inimicu
git som
niculis,
mo, to
accepta
erat in
patient
puellis
est patie
injuria
Absalon
patient
tandem
rore cor
De his
mias va
runt. a
a Hier

facit Martyres, sed non sine pugnâ. Vidua es? sustine, afflictionum magnes est viduitas. Doctus es? & tu quoque sustine, ne non tantum indoctus sed & fatuus habearis. Quisquis impatiens est, stultus est. Indoctus es? æquum est, ut non minus sustineas, quàm docti. Ergo remigem te cogita in procellosissimo mari. Sanus es? sustine, ut sanus maneat: morborum omnium deterrimus est impatiens. Ægrotus es? jam maximè sustine: prima patientiæ opportunitas est morbus.

Consummatissima Christianorum Philosophia est, *Bona facere, & mala pati*. Et quod mireris, ad ipsam impatientiam opus est patientiâ, & sæpe magnâ. Expectat quis inimicum in insidiis, famem perfert, negligit somnum, tolerat frigus, exponit se periculis. Ecquid tandem meditatur hic homo, tot incommodorum tam patiens? Ut acceptæ injuriæ impatientiam potenter exerat in adversarium Saul Hebræus rex, impatientissimus Davidem à cantatricibus puellis sibi prælatum, quàm prolixâ usus est patientiâ, ut illius, quam sibi fingeat, injuriæ impatientiam insignitè proderet. Absalon patientissimus nequam, sic loquar, patientiam biennem exhibuit strenuè, ut tandem impatientiam, quam è violatâ dolore conceperat, insigni flagitio patefaceret. De his talibus appositissimè dixit Hieremias vates: Ut iniquè agerent, laboraverunt. *a* Conceperunt dolorem, & pepererunt

f 2

runt

runt iniquitatem. *a* Calicem mundi biberunt, & amici diaboli facti sunt. Bibunt calicem, absinthium potant, calamitates etiam gustant, sed amarum hoc poculum aliis propinant; uti Theramenes venenum in carcere haustus: Propino, inquit, hoc Critiæ: reddensque poculum seruo publico: Vide igitur, ait, ut hoc ad eum continuò perferas. *b* Fuerat autem Critias è triginta tyrannis crudelissimus, & causa Theramenis necati.

a *Psal.* 7. v. 15. *b* *Valer.* l. 3. c. 2.

§. VIII.

Ita illi hominum impatientissimi suas calamitates in alios etiam, quantum licet, derivant, ne soli sint miseri. Ita contemptis legibus divinis malum pro malo, maledictum pro maledicto reddunt.

Quam longè aliter Christus, qui cum malediceretur, non maledicebat; cum pateretur, non comminabatur. *a* Quam longè aliter & Paulus, qui: Maledicimur, inquit, & benedicimus; persecutionem patimur, & sustinemus; blasphemamur, & obsecramus. *b* Christus absinthium bibit, crucem pertulit, sed hunc amarorem hostibus non propinavit, eos, qui se crucifixerant, non similiter in crucem rapi voluit: Dimitte illis, exclamat, ego pro eis calicem hunc amarissimum exhauriam.

Quam verò nos longè aliter, nec ad magistri exemplum: turbamur minimis, omne

ver-

a *1. Pet.* c. 2, v. 21. *b* *1. Cor.* c. 4, v. 12. & 13.

verbu
lem tra
Pauli A
rimis, i
supra n
exercita
mis offe
eum im
non se
entitur
effundit
tencia &

Ad hanc
animus
patiens
suo, exp
probatu
Cæci me
præmiu
cogitam
Hic r
cam pro
fissimis
mentis f
Primu
ris, aut
meritus
utrum d
oro, qu
non vis
fas, quo

a *2. Cor.*
c *Prov.*

verbulum casu elapsum ad injuriam capitalem trahimus. Hieronymus ad Eustochium, Pauli Apostoli patientiam in laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter a exercitiam proponit. At nos rebus levissimis offendimur. Cibus est insultior? mox eum impatientia invadit. Calix frangitur? non se continet impatientia. Mensa concutitur? protinus bilis se prodit. Vinum effunditur? quamprimum furit impatientia & vociferatur,

Pone crucem servo ——— b

Ad hanc oris intemperiem, impatiens sese animus effundit. Sed ô quanto melior est patiens viro forti; & qui dominatur animo suo, expugnatore urbium? *c* Quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ. *d* Cæci mortales, quod patimur, attendimus; præmium, quod patiendo meremur, non cogitamus.

Hic mirè juverit, Christianam Dialecticam probè callere, & inter adversa, nervosissimis, & ut vocant, cornutis sese argumentis stringere. Ea sunt hujusmodi.

Primum: Id quod pateris, aut jure pateris, aut injuriâ, Sive: Aut calamitatem hanc meritis es, aut non es meritis. Quid ais? utrum dicis? Si jure, meritò vexaris. dic, oro, quid contrà habes hiscere? cur luere non vis, quod deliquisti? cur exedere recusas, quod intrivisti? Sed injuriâ, inquis, isti

f 3

aut

a 2. Cor. c. 11. v. 23. b Juvenal. sat. 6. v. 218.

c Prov. c. 16. v. 32. d Jac. c. 1. v. 12.

aut illi me affigunt ; supplicium tam grande meritis non sum. Esto. Hic igitur nobilissimam patientiæ occasionem observa, hic amplissimum merendi campum considera ; & utere opportunitate. Aurum est, gemma est, vel levissima molestia pro Christo tolerata. Plus pateris ; plus auri, plus gemmarum congeris. Sed brevius tecum agam : Aut justè pateris, aut injustè : si justè, justitia te confirmet ; si injustè, innocentia te soletur.

Addo argumentum alterum : Aut probus es, aut improbus. Probus es ? Gaude, ac tibi ipsi gratulare : Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, quantacunque mala. Improbus es ? Iterum gaude, & divinam clementiam extolle, quæ corripit, ut ad frugem corrigat ; quæ flagellat, ne damnet.

Addo tertium : Malum quo premeris, aut sanabile tibi videtur, aut insanabile. Si sanabile, acquiescendum spei ; si insanabile, acquiescendum necessitati. Ægrotas ? Hoc age, ut valeat animus, quâ in re ipse te morbus juvabit.

Amisisti pecuniam ? vide, ne simul amittas & patientiam, & duplex incurras damnum. Pecuniam perdidisse plurimis profuit : tibi profectò non oberit, modò patientiam retineas, pecuniâ longè pretiosiorrem.

Amisisti famam ? crede mihi, si retines bonam conscientiam, non tam amisisti famam, quàm amisisse putas. Nam obtrectatores

tores tui p
perare, fa
Grandius
uno oris fl
piam signi
pulos inci
his cicadis
& notum
conscienti
spretis om
mo in qua
patientiam
omnibus
num proc
cui si sua e
rum festu
Sic non
damna n
At dol
Magis tibi
lum hab
toleras,
placita no
cere, quâ
spectat
aut ferent
gans datu
præstat co
facit mel
Teipsum
si. Hoc j
& calcitr
Hic sola
a Varro

tores tui possunt quidem invitum te vituperare, facere vituperabilem non possunt. Grandius bonum est bona fama, quam ut uno oris flatu dissipetur. Excellentia cujuspiam signum sit, in vulgi linguas quasi scopulos incidisse. Veniet dies, quæ loquacibus his cicadis silentium indicat. Esto patiens, & notum te vulgus faciet, clarum virtus, conscientia securum. Tu ergo perditis & speris omnibus eam ipsam, quam tibi nemo unquam eripiet, virtutem, & in primis patientiam amplectere: hæc una tibi pro omnibus satis est. Sic ab aurium & sermonum procellis cubiculum cordis ingredi, cui si sua est tranquillitas, habes ubi iurgiorum fessus requiescas, & in sinu gaudeas. Sic non famæ tantum, sed vitæ quoque damna non senties.

At doles quod malam habeas uxorem. Magis tibi dolendum esset, si uxor tua malum haberet virum. Nam uxor mala, si eam toleras, virum faciet bonum. Et Platonis placita nostri, longè pejus esse, injuriam facere, quam pati. Huc Varronis a monitum spectat, vitium uxoris aut corrigendum, aut ferendum esse. Dicti ratio brevis & elegans datur: Qui vitium emendat, uxorem præstat commodiorem; qui fert, seipsum facit meliorem. Sed nimis mala est, inquis. Teipsum culpa; hoc tibi malum tu elegisti. Hoc jugum sponte susceptum luctando & calcitrando non evadis, sed exasperas. Hic sola restat patientia. Ferendum est,

f 4

quod

a Varro in Satyrâ Menippeâ.

quod deponi nequit, tamen si premat.

At filii te affligunt. Fortassis & tu aliquando afflixisti patrem; & necdum natus, sed antequam nascereris afflixisti matrem. Malos habes filios? tibi ipse gratias age, quod eos non melius educaveris. Tales plerunque sunt liberi, quales à parentibus educantur. Malis principiis occurrendum est. A primis annis instillanda pietas; tenera digitis convelluntur, mollia facile flectuntur. Qui tamulum differt flectere, arborem jam tortuosam & duram frustra curvare tentat. Deinde quid mirum est, si tui te filii offendunt, cum tu filius quotidie offendas eum, qui nostrum omnium est pater. Ergo quod facis, patere. Atque adèd, ut vides, in rebus omnibus necessaria est patientia. Indociles ac miseri sunt, qui necessitatem non in rationem vertunt. *a*

a Die nit auß der Noth ein Tugendt machen.

§. IX.

Hædus, ut Mythologi docent, cum videret hædos alios ad cultrum trahi, & jugulari in victimas, ipse fugâ elapsus in lupos incidit. Hic carnificum medius & jam exspes: Si moriendum, inquit, mihi erat, an non præstabat Diis immolari, quàm à lupis lacerari? Prudenter omnino, & supra ingenium hædi. Ita omnino Christianus dicat; Cum eâ lege nascamur, ut in miseriâ simus, & incommodis conflictemur innumeris (neque enim aliter hæc vita constat) cur non hæc omnia volentes & libentes pati-

mur?
id fiat, r
impatien
boris, &
plicii.

An no
Deo velu
lo ut vid
vid sexce
tus, è tot
rio mort
nique vo
quit, inci
ficium. a
gere me.
Rex, tuâ
sacrificiu

Ita pr
morbe,
verfum
pauper
incitat
cium. I
tus liber
omnis ex
tat vos a
tur ill
quisque
Adeste v
cerpite.
citat, eg
te, mor
tam, od

a I, Re

mur? Certè patienda sunt ista. Si patienter id fiat, minus est laboris, plus præmii: sin impatienter & repugnanter, plus est laboris, & nihil præmii, sed plurimum supplicii.

An non igitur longè conducibilius est Deo velut hostiam patientiæ, quàm diabolo ut victimam impatientiæ transcribi? David sexcentis insidiis perfidi Saulis appetitus, è tot latibulis ferarum excussus, tam vario mortis discrimine fatigatus, in has denique voces erumpens: Si Dominus, inquit, incitat te adversum me, odoretur sacrificium. « Si visum est optimo Deo, vel affligere me, vel penitus necare me, idque, ô Rex, tuâ manu, nil contradico; fiam Deo sacrificium, hostia Dei cadam voluntaria.

Ita prorsus loquatur æger, dicatque: Mi morbe, mi dolor, si Dominus incitat te adversum me, odoretur sacrificium. Sic & pauper dicat: O mea pauptas, si Dominus incitat te adversum me, odoretur sacrificium. Ita probris & obrectationibus notatus liberè proclamet: Adeste calumniæ, & omnis exercitus infamiæ, si Dominus incitat vos adversum me, non repugno, odoretur ille hoc sacrificium. Nec aliter suos quisque inimicos ac æmulos inclamet: Adeste viri, & linguis ac dentibus me discerpente. Si vos Dominus adversum me incitat, ego me vobis non subtraham: pergitte, mordete, laniate victimam aræ destinatam, odorabitur Deus hoc sacrificium. Ita

f 5

me

me Deus amet, hoc suavissimum patientiæ carmen est.

Quod præsci dicebant : *Nulla dies sine li-
neâ*; id usurpandū hîc Christianis, *Nulla dies
sine nubeculâ*. Quotidie aliquid pro Chri-
sto tolerandum. Jobus, septennio toto non
tantum cælum nubilum, sed & ferreum ex-
pertus est; acerbissimè tractatus à satanâ,
omnes tamē satanæ vires infregit patientiâ.

Paulus non rotantes tantum nubeculas,
sed nimbos, catarractas, & grandines tulit;
tam crebris imperitus fulminibus, ac si om-
nes in eum unum diaboli collineâssent: tam-
gentes, quàm Judæi suam in illum sævi-
tiam acuebant. Hinc longissimum ærumna-
rum catalogum texens: In laboribus, in-
quit, plurimis, in carceribus, in plagis, in
mortibus quotidianis. Ter virgis cæsus, se-
mel lapidatus, ter naufragium passus, in vi-
giliis multis, in frigore & nuditate, in fame
& siti, in jejuniis multis suam Orbi patienti-
tiam probavit.

Quis Sanctorum sine luctâ & patientiâ
coronatus est? Abel justus occiditur, Noë
plurifariam exagitur, Abraham ærumnis
multiplicibus conflictatur. Et ne in im-
mensum extendam volumen, quære, & in-
venies singulos adversa passos, Solus in de-
liciis Salomon fuit, & forsitan idè corruit.
Amici Dei quotidie aliquid pro Deo tole-
rant; nulla eis sine nubeculâ præterit dies.

Beata Teresa, illud Hispaniarum fidem,
virgines suas ad omnigenam virtutem

iden-

a Wolkenbrück.

identidem
gis quàm
rantiam.
cuperent
gnâsset c
Christo d
Meritum
in operam
Vitam m
nam, Se
gloria sci
maximis
Simeon p
luminis s
ego decu
Plurimi a
quanvis
luctarent
solatio c
Pater me
majorib
respond
respice &
quam ha
liz Chri
sima, no
dicebat,
ma pater
solita est
à te flagi
inde si
pus est,

a Fra
propria si

identidem hortabatur, ad nullam verò magis quam ad constantem pro Christo tolerantiam. Erubescerent proinde, si aliud iter cuperent insiftere, quàm quod sponsus signasset cruentis vestigiis. Hoc Teresa à Christo didicit, qui eam sic fertur allocutus: Meritum non in fruendo, charissima, sed in operando, patiando, amando situm est. Vitam meam aspice dolore & passione plenam. Semel duntaxat in monte Thabor gloriæ scintillam edidi, Nec mater mea sine maximis doloribus fuit. Nam ex quo illam Simeon perferendi doloris commonuit, id luminis à Patre meo accepit, ut omnia, quæ ego decursu vitæ passurus eram, viderit. Plurimi amicorum, qui in eremo vixerunt, quamvis assiduè cum diabolo ac secum ipsi luctarentur, tamen multo tempore omni solatio caruerunt. Crede mihi filia, quem Pater meus majori amore prosequitur, hunc majoribus etiam laboribus exercet, & his respondet amor. Hoc iter est veritatis. M respice & mea vulnera: dolores tui nunquam hæcenus huc pertigerunt. a Hæc filia Christi. Inde Teresa patiendi cupidissima, non aliam vivendi causam sibi esse dicebat, quàm ut Dei nomine quamplurima pateretur. Hinc sapius toto animo ita solita est precari: Domine Jesu, non aliud à te flagito, quàm aut mori, aut pati. Perinde si diceret: Tamdiu patiendi tempus est, quamdiu moriendi non est. Ergo

f 6 mori

a *Franciscus Ribera in eius vitâ l. 4. c. 17. propriis finem.*

mori vult, qui pati amplius non vult.

Certè Servator jam morti proximus, *Consummatum est*, exclamat. Quod debui, pertuli: ad omnem Patris voluntatem passus sum omnia mihi patienda. Subjunxit: Pater in manus tuas commendo spiritum meum; & quem commendavit, emisit: nihil enim, quod ulterius pateretur, fuit; omnem calicis amarorem ad guttulam exhausit. Cum ergo defuit *Pati*, secutum est *Mori*. Quisquis inter animosos Christi amicos censerì cupit, hoc idem calidis suspiriis sæpius roget: Domine IESU, aut *Pati*, aut *Mori*. Si nondum dignus sum mori pro te, dignus sim pro te *Pati*.

ACTIONES

PATIENTIÆ.

1. Prima, & altera, tertiæque, adeoque primaria patientiæ actio est Tolerantia injuriarum, cum non solum reus, sed & innocens cum Job de se affirmat: Non peccavi, & in amaritudinibus moratur oculus meus. *a* Oraculum est ab Apostolorum Principe: Melius esse beneficientes, quam malefacientes pati. *b*

2. Verè patientiæ est, non murmurare, non conqueri, non excusare se; non homines, non alias res creatas culpate; ærumnas suas, non ut sua mendici ulcera, proponere.

a Job c. 17. v. 2. *b* 1. Pet. c. 2. v. 20.

ponere,
nullam
quàm p
sanctissi
bere: Fa
culis sui

3. Ve
vindicat
amat, p
cia in in
faciat, o
Patienti
amat qu
non est
tum fur

4. Ve
vandum
urunt;
se quan
velut p
talibus
alloqui
tientiæ
mine le
loquia
ad Chr
gunt.

5. V
rum ex
hac viri
cinatur
En tot
patient

a Gre

ponere, sed eas silentio velare; ultionem nullam cogitare, sed omnia tam præterita, quam præsentia & futura Deo, ejusque sanctissimæ voluntati plenissimè transcribere: Faciat Deus, quod bonum est in oculis suis. Ferendo & cedendo vincimus.

3. Verè patiens, injurias non solum non vindicat in inimico, sed inimicum etiam amat, pro inimico orat, imò etiam beneficia in inimicum collocat. Atque ut hoc ritè faciat, occasiones id faciendi sedulò captat. Patientia vera, inquit Gregorius, a ipsum amat quem portat. Nam tolerasse & odisse, non est virtus mansuetudinis, sed velamentum furoris.

4. Verè patiens (quod probissimè observandum) in omnibus quæ angunt, turbant, urunt; in quibuscunque demum adversis se quamprimum ad Christum crucifixum, velut præsentem sibi convertit, eumque his talibus vel sexcenties vel millies uno die alloquitur: *Domine Iesu, da mihi veram patientiam.* Subinde solis duabus voculis: *Domine Iesu,* affectum suum applicat. Hæc alloquia roborant, hi affectus calefaciunt, hæc ad Christum conversiones solantur & erigunt.

5. Verè patiens proponit sibi diversa eorum exempla, qui singulariter excelluerunt hac virtute. His inspectis ira secum ratiocinatur: Tu non poteris quod isti & istæ? En tot millia beatorum cælitum, quantâ patientiâ eò se penetrârunt per arctam semitam,

f 7

a Gregor. in Ezech.

mitam, per ostiolum angustum. Imò tot etiamnum superstites in oculis sunt, qui mirabilem in adversis tolerantiam exercent. Quid tu horum impatientissime mortalium? Illi præeunt magnis passibus, tu non sequeris? exempla vides, non imitaris? Num cogitas cælum ascendere non probè contusus, sine vulnere, salvâ pelle, pede inoffenso? Ad paradysum non per paradysum, nec per viridaria itur, sed per dumeta. Patientiâ in rebus omnibus maximâ est opus. Calamitatis cujuscunque remedium est patientia.

6. Verè patiens quotidie primo manè Deo se quàm integerrimè offert ad omnia toleranda, undecunque demum ea proveniant; simul ingens in animo patiendi desiderium excitat, & unâ firmissimè apud se statuit adversa omnia velut è manu Dei suscipere. Hic idem vesperi Deo gratias agit, non tantùm ob beneficia, & ob res secundas, verùm etiam ob adversas & tristes, quas itidem beneficii loco numerat.

7. Verâ patientiæ est, non tantùm manus à verberibus, sed etiam linguam à verbis impatientiam olentibus, imò & oculos à torvo aspectu, imò & cor, atque hoc maximè à furiosis cogitationibus continere. En Matrem Domini, quæ ad eò nihil vindictæ spirabat, nemini malè precata; ut si filii sui crucifixores & hostes uno omnes fulmine potuisset sternere, rogâset potiùs cum filio: Pater, dimitte illis, quia nesciunt quid faciunt.

8. Ve
corum,
quærit,
erceatur
dives m
duam sibi
tiit, non
obsequi
xosam.
magnas
nem na
fufius na

9. Ver
quam in
punit, &
delicate
sime, h
Res adve
sed auxi
malo cu

Perfer
Sape
Leniter e

Quando
ferorum
tolera ig
seu inju
mini infe
70. V
ginâ sen

a. Ovia

8. Verè patiens non fugit consortium eorum, quos sibi sentit adversarios; imò quarit, ut semper præsto sint à quibus exerceatur ad patientiam. Ita Alexandrina dives matrona ab Athanasio Antistite viduam sibi in domo suâ gratis alendam petiit; non-morigeram, & placidis moribus obsequiosam, sed iracundam, garrulam, rixosam. Atque hanc demum impetravit, & magnas Præsuli gratias egit, quòd occasionem nacta esset exercendæ patientiæ. Rem fusiùs narrat Cassianus collatione 18.c.14.

9. Verè patiens omnem impatientiam, quam in seipso deprehendit, quàm primùm punit, & interim sibi ipse concionatur: *En delicate martyr, en hominum impatientissime, hoc jam lucraris, quod ipse sentis. Res adversas impatientiâ tuâ non sustulisti, sed auxisti. An nescis? Impatientia malum malo cumulat. Ergo*

*Perfer & obdura; dolor hic tibi proderit olim.
Sape tulit lassus succus amarus opem, a
Leniter ex merito, quicquid patiare, seren-
dum est.*

Quando autem negare non potes, quòd inferorum cruciatus vel centies sis meritis, tolera igitur minutulas has seu molestias, seu injurias, & gratias age pro tam brevi & miti inferno.

10. Verè patiens selectissimis è sacrâ paginâ sententiis se armat: Quales sunt:

I. Si

a. Ovid. l. 3. Amor.

1. Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus? *a*
2. Patientia pauperum non peribit in finem. *b*
3. Doctrina viri per patientiam noscitur. *c*
4. Ne dicas : Reddam malum pro malo. Expecta Dominum, & liberabit te. *d*
5. Usque in tempus sustinebit patiens, & postea redditio iucunditatis. *e*
6. Si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, præbe illi & alteram. *f*
7. In patientiâ vestrâ possidebitis animas vestras. *g*
8. Si sustinebimus, & conregnabimus. *h*
9. Quoniam servasti verbum patientiæ meæ, & ego servabo te ab horâ tentationis. *i*

Nec veterum gnomas spernit patiens, sed eas sibi applicat, in rem suam convertit, & amplum ex iis fructum consequitur, Quales sunt :

1. Non quid feras, sed quemadmodum feras, interest.
2. Speremus quod volumus, sed quod acciderit feramus.
3. Feras, non culpes, quod vitari non potest.
4. Tantò quisque minùs doctus est, quantò minùs patiens.

a Iob c. 2. v. 9.

b Psal. 9. v. 19.

d Prov. c. 20. v. 22.

f Matth. c. 5. v. 39.

h 2. Tim. c. 2. v. 12.

5. Pa-

c Prov. c. 19. v. 11.

e Eccli. c. 1. v. 29.

g Luc. c. 21. v. 19.

i Apoc. c. 3. v. 10.

5. Patie
quam fort
ctus non i
6. Ille v
teritur, n
dimoverit
7. Non
rare, quan
8. Meli
quam faci
9. Sapi

CA

Resi

R O s
R min
ordine. a
Resignati
conferim
quâ quin
hilominu
tute disse
ti est sum
conferre.

a Pau
Noien.

5. Patientia tam non est in prosperis, quam fortitudo non in mollibus, quam luctus non in lætis ac jocularibus est.

6. Ille verè patiens est, qui adversis conteritur, nec tamen ab animi tranquillitate dimovetur.

7. Non minor est victoria hostem tolerare, quam vincere.

8. Melior est conditio patientis injustè, quam facientis.

9. Sapientiæ comes patientia.

CAPVT SEXTVM.

Rosa Centifolia,

seu,

Resignatio, vel Indifferentia.

ROSA Centifolia Campaniæ potissimum nota, numerofo gaudet foliorum ordine. *a* Huic flori eam virtutem, quam Resignationem seu Indifferentiam vocant, conferimus. Virtus longè nobilissima, de quâ quinque libris Heliotropii egimus; nihilominus hîc alia occurrunt super hac virtute differenda. Sed nostri hoc loco instituti est summam rem complecti, & in pauca conferre. Istud jam agimus.

6.I.

a Tausentguldin Stuem / Tausentguldin
Nosen.

§. I.

Virgo beatissima hac Resignationis virtute prædita fuit modo prorsus incredibili. Testem hîc laudo divum Antoninum, qui de hac Virginis Resignatione obstupescendum quid, & piis auribus vix credendum asserens: O Domina, inquit, ita divinæ voluntati conformis fuisti, ut audeam dicere, si nullus fuisset qui filium crucifigeret, ut adimpleretur voluntas Dei, ipsa illum in cruce posuisses, & clavis affixisses. Neque enim minoris te obedientiæ fuisse credendum, quàm Abraham, qui proprium filium propriis manibus Deo obtulit occidendum & comburendum ^a Nec aliter eâ de re locutus Gerson: Ipsa, inquit, si Deus iussisset, filium crucifixisset Nam quod divinus Paulus de cælesti Patre asserit: Proprio filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum; idem de Matre asserendum: Proprio filio non pepercisset, sed illum pro nobis tradidisset. Sed nunquid hæc Mater, dum filii tormenta spectabat, non inter ingentes dolorum fluctusolvebatur? Quantis enim lacrimis Hieremias vates Hierosolymæum excidium deflevit? utique divinum in eâ clade arbitrium agnovit. Hæc duplicem cum Theologis voluntatem statuimus. Primam illi Pietatis seu Conditionatam: alteram Decreti seu Absolutam vocant. Ad rem. Virgo beatissima vicem filii, Hieremias vicem civitatis doluit gravissimè.

^a Antonin. part. 4. tit. 15. c. 41. §. I.

D
simè. N
quia fuit
illa decre
quia divi
nexu. Ha
Maria, ha
tatem eve
quia id di
nardinus.
affirmat
continuu
promptu
Birgitta
dit cælest
loquente
considera
pedibus
crucifige
bantur la
xit oculu
quasi ad
potentia
sciens qu
& omne
voluntat
mixta cu
Mirab
filium in
tare, &
cruce. D
eoque ar
cujus tar

^a Bern
in Revela

simè, Nec malus aut inanis hic dolor fuit, quia fuit rationi conformis. Nihilominus illa decreti & Absoluta stetit firmissima, quia divinæ Voluntati juncta indissolubili nexu. Hac voluntate filium crucifigi Virgo Maria, hac eadem Hieremias Propheta civitatem everti voluerunt, & quidem ideò, quia id divinæ placuit Voluntati. Inde Bernardinus, eximius Virginis cultor, verissimè affirmat: Intemerata Virgo semper habuit continuum aspectum ad Dei beneplacitum promptumque consensum. *a*

Birgitta sanctissima vidua, in iis quæ vidit cælestibus ostentis Virginem introducit loquentem his omnino verbis: Quando considerabam loca clavorum in manibus & pedibus (filii) quos secundum Prophetas crucifigendos audivi, tunc oculi mei replebantur lacrimis. Et cum filius meus inspexit oculos meos lacrimantes, tristabatur quasi ad mortem. Cum verò considerarem potentiam Deitatis ejus, consolabar iterum, sciens quòd ipse sic vellet, & sic expediret; & omnem voluntatem meam conformavi voluntati ejus. Sic semper erat lætitia mea mixta cum dolore. *b*

Mirabimur fortasse, qui potuerit Virgo filium in crucem actum suismet oculis spectare, & non animo linq̄ui, ac corruere sub cruce. Da matrem, quæ hæc talia in unico eoque amantissimo filio cogatur cernere, cujus tamen cor mœrore non contabescat.

Quo-

a Bernardin. tom. 2. serm. 51. *b* S. Birgitta in Revelat. l. 1. c. 10. circa med.

Quomodo igitur Virgo spectaculum tam infandum in unigenâ suo exhibitum & oculis & auribus accepit? & tamen stetit, tamen animo non concidit, tamen ad ultimam usque actum tam cruenta tragediâ duravit: una atque unica Resignationis virtus in statu Matrem tenuit. Probabilissimum est, virgineam hanc Matrem, quod per omnem vitam solenne habuit, tum maximè fecisse. Indubiè ad omnia illa tam oculorum quàm aurium acerbissima vulnera illud assiduè secum ingeminavit: Ita Pater, ita mi Pater, quoniam sic placitum fuit ante te. Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundùm verbum tuum, secundùm voluntatem tuam. Hæc millies, bis millies, & sæpius vel uno die dixisse animo credibile est.

Voluisset illa quidem omnes filii cruciatus suo corpore exhaurire, sed quia Deum cognovit velle, ut eos perferret filius, suam voluntatem divinæ perfectissimè subiecit, illud identidem suspirando: Fiat mi Deus, fiat voluntas tua.

§. II.

Ut hujus Virtutis, quam Indifferentiam seu Resignationem vocamus, indolem penitiùs exploremus, hæc nobis consideranda.

Primò. Hæc virtus principium ac fundamentum est omnium virtutum. Absque hac nulla virtus ad sui perfectionem pervenit: per hanc mirificè firmantur omnes. Neque fieri potest, ut quis ullam animi tranquillitatem obtineat, nisi in hujus virtutis

tutis pale
claudicat
luntati r
mento p
prout D
meum, v

Deind
hoc conf
rebus su
velut pil
ludat. Ex

mine: I
prout tu

fideras?
ris fore e

norari ac
tu scis qu

rem in a
temptun

rato an
naturam
rati solu

spiciam,
me ut pil

Tertiò
cunda fa

perferen
nua men
modo, e
luntati d
cumfand
solidam
obtenebit

a G

tutis palastrâ sit exercitatissimus. Semper claudicat, qui non in omnibus divina voluntati resignatissimus vivit, ut quovis momento possit dicere: Mihi perinde est, ac prout Deus voluerit. Velle divinum, ac meum, velle unum est.

Deinde, vis hujus virtutis & natura in hoc consistit, ut homo seipsum totum cum rebus suis omnibus in Dei manu reponat velut pilam, quâ Deus arbitrio suo datatim ludat. Exempli gratiâ. *Q*uærat Deus ab homine: Dives an pauper mavis? Domine prout tu vis. *A*grotare an bene valere desideras? Domine, quod tu mihi judicaveris fore expedire magis. *C*ontemni an honorari ac suspici potius aspiras? Domine tu scis quia amo te, & ob istum in te amorem in æquilibrio sto. *H*onorem aut contemptum da, prospera an adversa, æquè parato animo suscipiam. *N*on nego, si meam naturam ac propensionem spectem, honorari solum cupio; si tuam voluntatem respiciam, contemni non refugio. *E*n habes me ut pilam, modò in manu tuâ sim.

*T*ertiò, Effectus hujus virtutis sunt; jucunda facilitas ad omnia seu facienda seu perferenda, magnum animi lumen, continua mentis tranquillitas. *Q*uisquis non eo modo, quem hîc expressimus, divinæ Voluntati dedititius est, tenebris sapius circumfundetur, plurima difficillimè faciet, solidam mentis tranquillitatem nunquam obtinebit.

Quar-

a Gilt mir gleich.

Quartò : ad acquirendam hanc virtutem unicè facit seipsum amore sui exuere. Qui semet tam calidè amat, qui suis commodis tam studiosè invigilat, qui suum iudicium tam promptè adorat, nunquam ferriò poterit affirmare: Volo quod vult Deus. Talis in rebus adversis timidus, in secundis turgidus, in neutris malè quietus est.

Ille unus felix & tranquillus, qui in unâ atque unicâ Dei voluntate conquiescit: quidquid enim agit, ad perpendiculum divinæ voluntatis velut aurum ad libellam examinat. Et quia se in omnibus divinæ providentiæ ac voluntati plenissimè committit, nihil anxie facit: scit enim, quàm providum habeat, quàm & benevolum etiam in minimis curatorem, de quo sibi securissimè polliceri ausit, res suas longè meliùs quàm ab ullo mortalium, quàm etiam à seipso curandas. Qui in alto mari navigant, undequaue nil aliud nisi mare vident:

— *Cælum undique & undique pontus:* a itaque sese ex integro divinæ Providentiæ & arbitrio committunt, Deum undique & undique Deum, & in Deo sapientissimam simul & amantissimam tam rerum suarum, quàm omnium aliarum dispositionem cernunt. Hi velut infantes feliciter, & à tetricis curis alieni vivunt; neque quarunt, quanti frumentum in foro veneat. *b* Hoc

a Virgil. l. 2. *Aeneid.* tertiâ pag. post init. & l. 5. *Aeneid.* initio.

b Fragen nit was Korn gitt.

curatum
dabit pro
nem, pro
minis ist
Latus m
Oderit e
Temper
Deus & i
omnibus
a Horat.

Ego mi
tius huma
hæc Refig
nobis sup
Christiani
vis omnib
ti dederet
homines
disertiss
corde ?
patiantur
consilio D
sumunt d
pati que
injustum,
peccat. A
pus, sive se
tis, sive p
rum tuor
iniquiores
re justum
in istis, &

DE RESIGNATIONE. 143

curarum Patri optimo relinquunt, qui non dabit pro pane lapidem, pro pisce scorpionem, pro pharmaco venenum. Ita fit, ut hominis istius ira Deo fidentis,

Letus in præsens animus, quod ultra est

Oderit curare: & amara lato

Temperet risu. — a

Deus & in hoc, & in illo, & in isto, & in omnibus providebit.

a Horat. l. 2. carm. odâ 16.

§. III.

Ego mihi certus persuadeo, si paullò altius humanæ menti posset imprimi, quàm hæc Resignationis virtus & Deo accepta, & nobis supra modum fructuosa sit, neminem Christiani sanguinis futurum, qui non nervis omnibus & toto pectore huic sese virtuti dederet. Hoc enim est & in Deum, & in homines cor rectum gerere. Augustinus id disertissimè docens: *Qui sunt, inquit, recto corde? Qui omnia quæcunque in hac vitâ patiuntur, non ea tribuunt insipientiæ, sed consilio Dei ad medicinam suam, nec præsumunt de justitiâ suâ, ut putent se injustè pati quod patiuntur; aut ideò esse Deum injustum, quia non plura patitur qui plus peccat. Aliquid sentis, sive secundum corpus, sive secundum dispendium rei familiaris, sive per orbitatem aliquam charissimorum tuorum; noli respicere eos, quos nôsti iniquiores te. Non enim fortè audes dicere justum te, sed nôsti pejores te, & florere in istis, & non flagellari, ut displiceat tibi*

COR-

consilium Dei; & dicas: Ecce puta peccator sum, & propterea flagellor: quare ille non flagellatur, cuius novi tanta flagitia? Quantumcunque mali fecerim ego, nunquid ego tantum feci, quantum ille? Distortum est cor tuum. Quam bonus Deus Israël, sed rectis corde! Tui autem labuntur pedes, quia zelus in peccatores, pacem peccatorum intuens. Sine curate; novit Deus quid agat, qui vulnus novit. Non secatur alius. Quid si desperatur? quid si propterea tu secaris, quia non desperaris? Patere ergo, quicquid pateris, recto corde: novit Deus, quid tibi donet, quid tibi subtrahat. Quod tibi donat, ad consolationem valeat, non ad corruptionem: & quod tibi subtrahit, ad tolerantiam valeat, non ad blasphemiam. Si autem blasphemias, & displicet tibi Deus, & tu tibi places, perverso corde & distorto es: & hoc pejus, quia cor Dei vis corrigere ad cor tuum, ut hoc ille faciat quod tu vis, cum tu debeas facere quod ille vult. Quid ergo? Vis detorquere cor Dei, quod semper rectum est, ad pravitatem cordis tui? Quanto melius ad rectitudinem Dei corrigis cor tuum? Duo tibi modo proposita sunt, elige, cum tempus est. Si recto corde fueris, ad dextram eris, & laudaberis. Quomodo? Venite benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi. Perverso autem corde si fueris, si subfannaveris Deum, si providentiam ejus irriseris, si dixeris in animo tuo: Verè non curat Deus res humanas:

De
anas: si ci
ntum habe
m? Perver
cium illud
z ista omni
sti in hac v
tudinem D
re, ubi lat
s ad sinistr
ernum, qu
his ejus. Et
ere cor? Pe
hite patit
ns est Deus
in loquor
in sape & t
od aeterna
Questione
as, & qua n
ant, sed ne
iant. Quo
a mater Ev
erit? Penel
suo dederit
s quatuor
lyffes extra
to jactatus
: Quam pati
ec ad mores
ultum absi
civa, anxio
is sint in
unc talem e
a Aug. tom

manas : si curaret res humanas , ille latro tantum haberet , & ego innocens indigerem ? Perverso corde factus es : veniet iudicium illud , apparebunt omnia , propter quæ ista omnia faciat Deus : & tu qui noluisti in hac vitâ corrigere cor tuum ad rectitudinem Dei , & te ad dexteram præparare , ubi laudabuntur omnes recti corde , eris ad sinistram , ubi tunc audies : Ite in ignem æternum , qui præparatus est diabolo & angelis ejus . Et nunquid erit tunc tempus corrigere cor ? Peccas , & parcit ; adhuc peccas , adhuc parcit , & adhuc addis . Quam diu patiens est Deus ? Senties & iustum Deum . Ecce , cum loquor , muta cor , & factum est , quod tam sæpe & tam diu clamatur ut fiat , & quod æternam pœnam parturit si non fiat .

Quæstiones subinde serimus sterilissimas , & quæ non tantum ad farinam nil faciant , sed nec ad doctrinam quidquam adjiciant . Quid ad me , & scire quid juverit , quæ mater Evandri , quæ Hecubæ nutrix fuerit ? Penelope an Cleopatra verba sæculo suo dederit : Num Didymus grammaticus quatuor millia librorum scripserit : Num Ulysses extra notum veteribus orbem tamdiu freto iactatus sit : Quot Aestes annos vixerit : Quam patriam Homerus habuerit . Quid hæc ad mores , quid ad calum ? His non multum absimiles sunt , & subinde magis nociva , anxie indagare , quinam Sanctorum alii sint in caelesti palatio sublimiores . Hunc talem curiosulum optimè monēs religio-

ligiosissimus scriptor: Noli, ait, inquirere, nec de meritis Sanctorum, quis alio sit sanctior, aut quis major fuerit in regno caelorum: Talia generant saepe lites & contentiones inutiles, nutriunt quoque superbiam & vanam gloriam: unde oriuntur invidia & dissensiones, dum iste illum sanctum, & alius alium superbe conatur praefere. *a* Eodem spectat, cum diversae religionum virorum familiae odiosissimis sententiis inter se conferuntur, His sanctitas & virtutum omnium chorus, his panem sola eruditio assignatur; illi ob religionis avum & annorum centurias, isti ob tot Praesulum & Pontificum tiaras à suâ familiâ eductas aliis praeferendi videntur. O mortales vanissimi! Ad tribunal Caesaris stamus, illic nos oportet judicari. *b* Quid hæc in quaestionem & contentionem adducimus, quæ mores depravent magis, quam emendent? Si quaestionibus libet vacare, hoc porro agamus, & quaestionem illam longè utilissimam ponamus, quæ una omnium virtus maximè faciat ad caelum.

a Thomas de Kempis l. 3. Imit. Christi c. 53. n. 2. & 6. *b* Actor. c. 25. v. 10.

§. IV.

Quæritur, in quo demùm Christiani & Religiosi hominis vera sanctitas consistat. Quæstio omnium optima & scitu dignissima. Responsum ad hanc non ab uno alterove petendum, sed à pluribus, Igitur Theologorum omnium ore sic respondemus:

Vera

Vera he
in confi
mente
Lex a
quid en
rum ser
zerno v
perfectu
tas, &
legi, ho
conform
ipsa sit e
ideò legi
ex aquo
sura est
conform
infinita
in quo
habet;
Hinc ta
na legi
Res liq
Deind
conjunct
ctitatis.
ne illo m
deprehe
naque v
conjunct
Tertio
fius depi
qui quot
tis impu
a Dion

Vera hominis Christiani sanctitas consistit in conformitate cum lege aeternâ, quæ est in mente Dei.

Lex aeterna est Voluntas divina: quidquid enim in specie per omnem sæculorum seriem operatur, hoc simul & semel ab aeterno voluit & decrevit. Is autem eximie perfectus, is verè sanctus est, cujus voluntas, & ab eâ prodeuntes actiones, aeternæ legi, hoc est, menti ac voluntati Dei exactè conformantur. Nam Dei voluntas cum re ipsâ sit eadem cum intellectu divino, & ideo legi aeternæ necessariò conformis, cui ex æquo respondet, hinc ipsa pariter mensura est & regula sanctitatis. Et quia hæc conformitas in Deo est infinita, hinc pariter infinita est ejus sanctitas: in homine verò, in quo omnia sunt finita, suos illa limites habet; ita tamen, ut semper possit crescere. Hinc tantò sanctior est homo, quantò aeternæ legi, seu divinæ voluntati conformior. Res liquidissima.

Deinde, Sanctitas consistit in amore seu conjunctione cum Deo, quæ origo est sanctitatis. Hinc luculentè cernimus, in homine illo majorem esse sanctitatem, in quo deprehendimus arctiorem cum Deo divinæque voluntate conjunctionem. Qui Deo conjunctior, is & sanctior.

Tertiò, Sanctitas, ut eam beatus Dionysius depingit, est omnimoda puritas. a A quo quotidiana nos docet experientia, mentis impuritatem contrahi è contactu & ad-

g 2

hætio-

a Dionys. c. 12. de divin. nominibus.

hatione ad res infimas & sordidas, quæ terram & lutum olent, ad pecuniam, ad epulas, ad Veneres, ad alias corporis delicias, ad diversas ostentationis pompas, ad pictas honoris & dignitatū prædas. Quem admodum ergo ab his infimis & sordidis bonis contrahitur impuritas, ita è contactu & adhæione ad sublimia, divina, cælestia, conciliatur puritas; Ita purus & sanctus est, qui toto affectu totaque voluntate Deo adhæret; & quò magis omnem affectum omnemque voluntatem in Deum transfundit, eò in dies fit purior & sanctior, dum omnia cogitata, dicta, facta, & quidquid voluntate complectitur, ad amussim divinæ voluntatis examinat, & ad Deum dirigit. Nil certius; & divino oraculo firmatur: Qui facit voluntatem Dei, manet in æternum.^a Et quid opus testibus? Vox Domini est, & æternæ Veritatis oraculum: Qui fecerit voluntatem Patris mei qui in cælis est, ipse meus frater, & soror, & mater est.^b Atque hæc illa sanctitas est, quam jure Deus exigens: Sancti estote, inquit, quia ego sanctus sum.^c

Voluntas nostra Chamæonti *d* simillima. Nam sicut animalculum illud chamæ-

^a 1. Ioan. c. 2. v. 17.

^b Matth. c. 12. v. 50.

^c Levit. c. 11. v. 44. ^d Chamæontem exactè describit incomparabilis heros, illustrissimus Dux, oculatus testis, Christophorus Nicolaus Radzivil. ep. 2. Itineris sui in Palaestinam, mihi pag. 119.

mæleon
cat, aut
præter r
tas hum
mutat,
bus sese
tas hum
tur, illi
induere
loquar,
Inde C
per volu
absolue
humilis
rans, ob
tum tibi
jam tem
jam pat
scitum
res nisi
Annæu
animus
divinæ
a Plin
candidu
c. 50.
Hic tu
luntas
benefica
severa. P
chiis, pr
nos Deu

maleon a rerum omnium quibus se applicat, aut ab aliis applicatur, colorem induit, præter rubrum & croceum : sic & voluntas humana in omnes sese formas transmutat, omnium rerum faciem induit, quibus sese per amorem jungit. Si ergo voluntas humana divinam assidue contempletur, illi se semper applicet, non potest non induere divinæ Voluntatis caruleum, sic loquar, seu caelestem colorem.

Inde Christiani sapientis dictum : *Quod per voluntatem resolute & efficaciter vis, hoc absolute es.* Vis ex animi tui sententiâ esse humilis ? hoc ipso jam es. Vis esse temperans, obediens, castus, patiens ? Si deliberatum tibi est, hoc esse, si istud efficaciter vis; jam temperans, jam obediens, jam castus, jam patiens es. Eò referendum Augustini scitum : Non faciunt bonos vel malos mores nisi boni vel mali amores. *b* Nec aliter Annæus : Quodcunque, ait, sibi imperavit animus, obtinuit. *c* Hominis ergo voluntas divinæ se jungat, & divinam induet.

a *Plin. l. 8 nat. hist. c. 33. excipit rubrum & candidum.* *b* *August. ep. 52. ad Macedon.*

c *Sen. l. 2. de ira, c. 12.*

§. V.

Hic unum aliquid difficile videtur. Voluntas Dei aut amabilis, jucunda, suavis, benefica est, aut verò dura, tristis, aspera, severa. Priorem illam obviis ulnis, totis brachiis, pronissimo amplexu excipimus. Vult nos Deus bonâ valetudine gaudere, opibus

150 PARS II. Cap. VI.

abundare, honoribus fulgere, pleraque omnia optatō & ex sententiā obtinere? Hanc nos voluntatem cupidissimo nexu stringimus: ad hanc toto capite annuimus: hanc toto pectore amplectimur: hinc erumpimus in promptissimas has voces: Volumus, Domine, Volumus, omnino Volumus. Bonum est hinc esse: hinc Dei Voluntatem ingenti suavitate sequimur quocunque duxerit. At ubi voluntas Dei contrahit frontem, imō aliam induit faciem, rugosam, rigidam, minacem, mœstam, lacrimosam, hinc nobis accidit quod pueris. Hi quos amant, quibus assueverunt, quibuscum ludunt, si personatos vident, expavescent: ita nos cum Dei Voluntatem sub aliā velut personā, sub alio vultu invaletudinis, ignominia, paupertatis cernimus, mox ut pueri terremur, & clamamus: Non est hæc Voluntas Dei, non est, ut iste me nebulo iniquissimè criminetur, ut hic trifurcifer tot me injuriis oneret, ut homo ille cæli & terræ odium tot me damnis afficiat: non est Dei Voluntas istud, non est. O pueri, & o infantes! detrahamus terrificam hanc personam, vultum hunc austerum Deo demamus, & ipsissimam Dei Voluntatē sub tristiore schemate latentem videbimus. Eadem Dei Voluntas est, quæ mulcet, & quæ pungit, quæ muneratur, & quæ punit; eadem est, quæ morbum & sanitatem, quæ opes & paupertatem, quæ gloriam & ignominiam immitit. Placet prior illa mitis & benevola, hilaris & benigna? placeat & hæc altera, tristis.

DE
 stis & adstr
 sus est cum
 manu Dei,
 Deus zqu
 betalis Pat
 cum recrea
 & cum san
 Pater est, n
 tem mutat
 Augustin
 Matres, inc
 ad salutem
 inter man
 sunt, ut no
 mas? Non
 clamant p
 Deus nocte
 videtur no
 sempitern
 Non est
 Dei volunt
 asperiores
 amplectit
 lentius ho
 cium pete
 agendo: E
 alto, eripe
 tis. c Et des
 riculis edu
 sti, ait, ma
 luntate tu
 cepisti me
 a Iob c. 2
 b Augu
 c Psal. 14

DE RESIGNATIONE, 151

stis & adstricta, acris & austeris; eadem prorsus est cum priori. Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus? & Deus æquè Pater est, & æquè bonus ac liberalis Pater est, cum negat, & cum annuit; cum recreat, & cum flagellat; cum vulnerat, & cum sanat: sive blandus, sive serius sit, Pater est, nec amantissimam in nos voluntatem mutat.

Augustinus hoc sæpissimè suis inculcans: Matres, inquit, quomodo fricant in balneis ad salutem filios? Nonne parvuli clamant inter manus earum? Illæ ergo crudeles sunt, ut non parcant, non exaudiant lacrimas? Nonne plena sunt pietate? Et tamen clamant pueri, & non eis parcitur. Sic & Deus noster plenus est charitate. Sed idè videtur non exaudire, ut sanet & parcat in sempiternum. *b*

Non est igitur Resignationis virtus, quæ Dei voluntatem, tam dulcem illam quam asperiores alteram, non æquè prompta amplectitur. Sanctissimus rex David luculentius hoc nobis ingerit: nam & beneficium petendo, & ob beneficium gratias agendo: Emitte, inquit, manum tuam de alto, eripe me, & libera me de aquis multis. *c* Et dexteram sibi vult porrigi, & è periculis educi. At verò gratias agens: Tenuisti, ait, manum dexteram meam, & in voluntate tuâ deduxisti me, & cum gloriâ suscepisti me. *d*

a Job c. 2. v. 10

g 4

Fit

b August. in Psal. 23. *propius finem.*

c Psal. 143. v. 7. *d* Psal. 72. v. 27.

Fit nonnunquam ut adolescens viâ cænosâ, declivi ac lubricâ viâ ducem sequatur præcuntem, eiq̃ue jam jam lapsurus, dexteram porrigat, suam tamen ductor non porrigat; aut quia adolescens opem non ferò poscit, aut nimis serò, aut certè quia magis vult non cadere, quàm manu teneri ne cadat. Cùm ergo in cænum corruit, suâ culpâ cecidit; quia teneri non voluit. Simillimum hîc. Affliti manum divinam poscimus, gravio rem casum metuimus. Dextram quidem porrigit Deus, sed nihilominus cadimus. Et quo tandem modo id fieri dicendum? Respondet David: Tenuisti manum dexteram meam, & in voluntate tuâ deduxisti me. Quòd isti & isti cadant, in promptu causa est: voluerunt illi quidem divinam manum tenere, sed ab eadem teneri & duci noluerunt. Et audite, obsecro, istorum hominum preces. Est, qui sic oret: Domine, da mihi bonam valetudinem. Alius: Da mihi, Domine, liberalem victum. Tertius: O bone Domine, tu es omnium conditor, da mihi uxorem bonam & formosam. Est qui dicat: O Deus, in manu tuâ sita sunt omnia, da mihi præfecturam opulentam. Alius: O Christe Sacerdos summe, da mihi pingue sacerdotium.

Liceat hos omnes interrogare: Quòd vos, ô boni, divinam Voluntatem, trahere nitimini? Ille quidem, ut audio, in viam bonæ valetudinis, & non aliò: iste in viam liberalis victûs: hic in viam formosæ conjugis, nec aliam vult ingredi; alii verò in viam opu-

opulentæ
Hac ratio
Resignati
liquet, c
non duci
tis, teneri
luntate s
feri cæcis
nostra pr
Libere
impetrav
filius mo
becca qu
proxima
rum erat
Ita pluri
quos soli
tias roga
inferos
tias &
suo mal
nes præf
calemus
tatem, se
a Gen.

Longe
virtute
est: Duo
prompti
tatis tuæ
me valer
deterior

opulentæ præfecturæ & pinguis sacerdotii. Hac ratione vos non Dei sed vestri estis, *Resignati* non estis. Itaque quantum jam liquet, ducere vultis divinam voluntatem, non duci ab illâ : Dei manum tenere cupitis, teneri ab illâ recusatis. Adcoque in voluntate suâ non deducet vos Deus, Ita miserî cæcis ferimur desideriis, & in damna nostra properamus.

Liberos Rachel petiit anxîa pietate, & impetravit : sed pœnituit voti : nam alter filius mortem matri attulit nascendo. Rebecca quoque filiis beari voluit : sed jam proxima partui, Si, ajebat, sic mihi futurum erat, quid necesse erat concipere ? Ita plurimi latam valetudinem poscunt, quos soli à vitiis sanarent morbi. Ita divitias rogant, quæ ipsis semitam planant ad inferos ; ad cælum extulisset pauperies. Ita tiaras & scepra impetrant nonnulli, sed suo malo, à quo illas petasus & ligo immunes præstitissent. Heu in nostram perniciem calemus : ducere volumus divinam Voluntatem, sed duci detrectamus.

a Gen. c. 25. v. 22.

§. VI.

Longè aliter precatur, qui Resignationis virtute pollet : hoc illius unicum votum est : Duc me, Domine, quò tu ipse vis ; promptissimè sequor : modò viam voluntatis tuæ (quod unicè cupio) insistam. Vis me valere ? bona via. Vis ægrotare me ? non deterior est priori ; plerumque etiam me-

g 5 lior.

lior. Vis me abundare ? semita bona est. Vis me in egestate esse ? & hæc æquè bona est, quamvis non æquè jucunda. Vis me honorari ? trames altus, & nemini non gratus. Vis me contemni & despici ? Trames depressus quidem, sed tutus. Ita, Domine IESU, ita : in voluntate tuâ deduc me ; tene dexteram meam, & ego tenebo tuam.

En iste Dei, & Deus manum illius apprehendit, deducitquè illum in voluntate suâ securissimè. Hic *Indifferens*, de quo loquimur, hic *Resignatus* est. Quid ergo magis in rem hominis est, quàm posse & velle toto animo dicere : O Domine, quia ego servus tuus: ego servus tuus, & filius ancillæ tuæ? a Præ omni diademate gratum mihi est, Dei servum esse, à divinâ Voluntate duci ac regi.

Utrum, oro, sublimius est, Dei matrem an Dei ancillam esse ? nam beatissima Virgo ab Angelo Dei mater salutata, ancillam sese nominavit. Hoc, dices, virgineæ submissionis fuit : nam Elisabetha eodem Virginitatem, quo Angelus compellans nomine, Et unde hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei ad me ? Fateor : ancillam se dicere, submissionis fuit, sed his ipsis verbis Virginitatem ad gloriam incredibilem evexit. Nam absolute & præcisè, ut Theologi loquuntur, major est dignitas esse ancillam Dei, quàm matrem Dei. Ea enim dicenda est ancilla Domini, quæ Dei Voluntatem ad unguem perficit. Hinc mulierculâ sub concione Domini exclamante, Beatus venter

a. Psal. 115. v. 7.

qui

qui te po
imò beat
stodiunt
uti Augu
luntati o
nam & b
tur, bea
Dei filium
eâ magni
tatem Pa
nem. a

Aristot
esse inter
tia; seu di
Hinc inte
dominan
fatuum,
Quid erg
rit esse a
homo &
est Deus
thesauror
vivit men
mas. Qu
nemque
ex homi
gnans: N
titi Deus.
sunt hi ar
ferens,
merabiles
inquit;

a. Aug. rō.
9. tr. 1. c.

qui te portavit, subjunxit Dominus: **Quin** imò beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud. Major enim beatitudo est, uti Augustinus interpretatur, divina voluntati obsequi, quam Dei Matrem fieri; nam & beata Maria, ut sanctus Pater loquitur, beatorum fuit concipiendo & gestando Dei filium corde, quam carne. Hoc enim in eam magnificavit Dominus, quia fecit voluntatem Patris, non quia caro genuit carnem. *a*

Aristotele auctore, amicitia non potest esse inter eos, inter quos magna est distantia, seu divitiarum & honorum, seu virtutis. Hinc inter opulentum & egenum, inter dominum & servum, inter sapientem & fatuum, nec longa erit amicitia, nec fida. Quid ergo inter Deum & hominem poterit esse amicitia? Sapientissimus est Deus, homo & ignorans, & fatuus. Omnipotens est Deus, homo ipsa debilitas. Omnium thesaurorum reconditorium est Deus, solus vivit mendicitate homo, heu mendicissimus. Quæ igitur familiaritas Deum hominemque copulabit? Atqui Hebraeus Psalteris ex hominum numero Dei amicos designans: Nimis, ait, honorificati sunt amici tui Deus. *b* Ecquidnam, ô Regum optime, sunt hi amici? Ille verò affirmatiù hoc asserens, & horum amicorum esse innumerabiles pronuntians: Dinumerabo eos, inquit, & super arenam multiplicabun-

a Aug. rō. 6. l. de sancta Virginitate c. 2. & tom. 9. tract. 10. in Evang. Joan. *b* Psal. 138. v. 17.

tur. *a* Quinam isti tandem? Ad hanc quaestionem ipse Dei filius respondens: Jam non dicam vos servos, inquit, quia servus nescit quid faciat dominus ejus: vos autem dixi amicos. Quos illos, obsecro? nimirum eos, quos sub ipsâ concione, loquente manu commonstrans: Ecce, ait, mater mea, & fratres mei (utique & amici) Quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis est: ipse meus frater, & soror, & mater est. *b* Si hac unâ conditione non difficili servatâ possumus esse fratres Dei & sorores, quomodo non amici?

Quocirca qui in omnibus vult quod Deus vult, jam in amicitiam divinam transit, jam cum hoc amico suo sapiens, jam dives & immortalis, jam æternus, jam Deus est. Tanti vœnit, & non pluris amicitia divina. Qui idem in omnibus vult quod Deus, jam Dei amicus, jam pœnè Deus est.

Narrat Joannes Taulerus, piissimus ille concionator, ut eum maximi viri nominant, *c* fuisse hominem, qui maximis votis desideraverat doceri, quoties & quâ præparatione animi epulum caeleste adendum esset. Huic à Domino, ut Taulerus loquitur, responsum est hoc pacto: Qui non habet quod suum est, & qui appetit quod suum non est, & cui satis placent quæ à me fiunt, is me, quando volet, percipere poterit. *d* Hæc hominis Resignati verissima est.

a Psal. 138. v. 18.

b Matth. c. 12. v. 48. 49. 50. *c* Rob. Bellarm. de Scripturibus ecclesiasticis ad annum 1350.

d Taulerus Instit. c. 38. initio, mihi pag. 71.

figies
est. La
ma. H
cantic
mea vo
hac su
non est
strum
tidiana
tamen
signati
permit
sanctis
omnia
spera,
allis ev
animo
credo.

An
Taber
iii. In
reo cr
Virgin
Volun
rissimè
& in l
De Vir
unus a
nia fier
vavit e

a Pfa
b M

figies est : hic enim non habet quod suum est. Ea dicimus nostra, quæ nobis charissima. Hinc voces illæ, Hic meus cibus, hoc canticum meum, hoc pratum meum, hæc mea voluptas. Prima Resignationis pars est, hæc sua habere nolle. Altera, quod suum non est, appetere. Hem, quid minus nostrum est, quàm sui ipsius odium, & quotidiana mors deteriorum affectuum ! Hæc tamen homo Resignatus appetit. Pars Resignationis tertia est, omnia quæ Deus vel permittit, vel immittit, rectissima, optima, sanctissima censere. Huic homini placent omnia quæ à Deo fiunt, læta, tristia, prospera, adversa, & tam ea quæ sibi, quàm quæ aliis eveniunt, velut è manu Dei accipit. animo ad divinam voluntatem semper erecto.

§. VII.

Ante Hierosolymæi templi structuram, Tabernaculum cum Arcâ vicem illius subiit. In Arcâ Mosis tabulæ ac scipio, & in aureo cratere manna servabatur. Voluntas Virginis beatissimæ velut Arca fuit divinæ Voluntatis. Hic tota lex servabatur vigilantissimè. Nam in lege Domini voluntas ejus, & in lege ejus meditata est die ac nocte. ^a De Virgine hac dixerim : Jota unum aut unus apex non præterit à lege, donec omnia fierent. ^b Minima, maxima mandata servavit exactissimè : nullo unquam vel levissi-

g 7

^a Psal. i. v. 2.^b Matth. c. 5. v. 18.

mo peccato afflata Virgo, tota erat in Dei voluntate.

Ab hac Matre Virgine non minimo profectu didicit suæ cum divinâ Voluntate conformationem mater alia. Fuit superiori ævo a Recineti nobilis Matrona, quæ filium (Paulus is audiebat) Romam miserat instituendum. In studiis adolescens procellerat, nec mediocrem sui spem concitârat. Interæa domi desponsa ei nobilis virgo cum dote amplissimâ viginti millium aureorum. Hanc altera tanta pecunia sequebatur lege hæreditatis. Videbantur familia munimenta, si futurum prospiceres, præclarè constitota. Hæc erant consilia mortalium, hæc vota magnarum cogitationum. Mors mediâ intervenit, & turbavit omnia.

Ferendus erat, nuntius ad miseram matrem, jam filio orbatam. Ne autem graviore ictu prosterneretur, vel etiam ut solatorem magis presentem haberet, suscepit hanc provinciam Collegii Rector. Hunc ubi vidit mulier, præfagio malorum divinavit quod erat. Et quanquam dolore percussâ, antequam quidquam audiret, precibus effusus ante imaginem Crucifixi; muliebrem animum firmat. Surgit deinde, & accepto tristis nuntio nihil immutata, iterum procumbit in genua, presentium oculos eodem majore afficiens misericordiâ, quò fuit animo fortior. Tum presso mœrore aut victo: Pater, inquit, (referam ipsius verba) nihil ad aures poterat gravius accidere. Sed quoniam depositum suum repetiit Deus, ita me

ad ejus
modare
ra sim
tationi
fuit. Na
tis Deo
se stitit.

Hoc
divinam
mo am
recenti

Justus
que Pri
beris ab
ri. a Fu
sum. S
admirat
pronun
excusar
ad aliu
dicere:

sunt, qu

fecit. N

Resigna

Anim

ter celi

ris ei fut

Cathari

mæ ac

habuit,

ad ejus voluntatem conformo, ut si commodaret iterum, ejus voluntatem antelatura sim cupiditati meæ. Neque hoc ostentationi datum, aut solus verborum color fuit. Nam postridie cum totâ familiâ, gratiis Deo actis, ad sacrum epulum in templo se stitit.

Hoc est resignatum esse, & totis brachiis divinam Voluntatem in luctu etiam maximo amplecti. Sed hujus rei specimen longè recentius subjungo.

Jussus est Princeps omni agro suo, totoque Principatu unâ cum conjugè atque liberis abire, & bona sua omnia cedere alteri. *a* Fulmen horribile, & forsan improvisum. Sed animus sibi præsens excepit hoc admirando robore. Siquidem Dux ille jam pronuntiatus exul non tergiversari, non excusare multa, non sortem deplorare, non ad aliud tribunal provocare, sed hoc unum dicere: *Libentissimè. Nam mea omnia illius sunt, qui jam iis decedere me jubet.* Dixit, & fecit. Nil promptius, nil cordatius homine Resignato.

Animus verâ Resignatione imbutus, inter cæli terræque ruinas stat impavidus. Satis ei fulcri est, Voluntas Dei. Hinc beata Catharina Genuensis unicum illud optimæ ac religiosissimæ vitæ fundamentum habuit, *Fiat Voluntas tua.* *b*

ACTIO

a Studio solum nomina. *b* In vitâ illius.

A C T I O N E S

R E S I G N A T I O N I S.

1. Nullus Astrologorum tam accuratè stellas numerat, tam attentè cælum observat, atque homo Resignatus divinam Providentiam considerat. Hanc ille in rebus omnibus mirabilissimè resurgentem obtutu assiduo adorat. Et hoc est præcipuè, quod verè Resignatum efficit, perpetua divinæ Providentiæ in rebus omnibus tam publicis quàm privatis, tam suis quàm alienis observatio. Divinam Providentiam ubique agnoscere, est Deo semper fidere; qui Deo nunquam non fedit, divinæ Voluntati non ægrè sese subjicit, & omnia Deo tribuit, omnia cum Deo transigit, Deo adscribit omnia, vel volenti, vel certè permittenti.

2. Homo Resignatus multò quàm persuasissimus est, omnia, quæcumque fiunt (solo peccato excepto) fieri nutu & voluntate Dei. Hic idem homo securitate suavi certissimus est, omnia quæ sibi Deus immittit, quantumcunque acerba, in suum nihilominus emolumentum cessura. Hinc ipse sibi hæc polliceri audet: Nihil tibi potest contingere, quod nociturum sit: fide Deo, & omnis hominum iniquitas tibi serviet, tibi què proderit quamplurimum.

3. Homo Resignatus non fatagit, non æstuat, non sævit, non angitur, non furit, non

D
non turb
rum event
tenore an
Dei Provic
Voluntate
Dei Volun
& omniu
Deum. H
Voluntati
ret, si calu
dicret:
Deo. Pot
aliud calu
calamitof
fremunt,
tus liberè
Voluntas
test falli, n
yifa & de
vel ut pu
exceat no
gat, bono
4. Ho
vem hanc
mine Ies
hoc carm
lies, bis m
sine gaudi
luntas tu
suaviter b
riò ac ver
be hoc in
Unicum
Voluntat

non turbat, nec turbatur quocunque rerum eventu, sed eodem semper ac placido tenore animi progreditur, oculos suos in Dei Providentiâ, voluntatem suam in Dei Voluntate fixam habet. Quicquid evenit, Dei Voluntate scit evenire, idque in suum, & omnium eorum bonum, qui diligunt Deum. Homo Resignatus ita se in divinæ Voluntatis manu composuit, ut si terra rueret, si cælum defligeret, ille imperturbatus diccret: Ita Deo visum est: Sic placuit Deo. Potens est Deus & aliam terram, & aliud cælum condere. Sed quia sunt qui calamitosi rerum eventibus turbantur, fremunt, indignantur, furunt, his Resignatus liberè concionatur: Quid facitis insani? Voluntas Dei errare non potest, non potest falli, nec fallere. Hæc ab æterno & prævixa & decreta sunt: Hæc Deus permittit, vel ut puniat nos, vel ut castiget, vel ut exerceat nos. Improbos punit, lapsos castigat, bonos exercet.

4. Homo Resignatus brevem sed suavem hanc cantionem assiduè cantat: Domine IESU, fiat Voluntas tua. Parùm ei est hoc carmen centies uno die repetere: millies, bis millies vel uno die, toto animo, nec sine gaudio cantat: Domine IESU, fiat Voluntas tua. Quotidianis his exercitiis ed suaviter homo Resignatus pervenit, ut ferio ac verè affirmet: Nil proflus est in orbe hoc inferiore, quod me valdè delectet. Unicum meum gaudium est, in omnibus Voluntati divinæ obsequi. Tolle divinam

Vo-

Voluntatem, & cetera omnia tribus obolis vendiderim.

5. Homo Resignatus seipsum sapius, velut in umbrâ exercet ad palum hoc modo: Quid faceres, qui te gereres, si quod tibi charissimum est, Deus auferret? Si hæc tibi commoda, si hanc tibi pecuniam eriperet? Dicerem: Fiat Voluntas tua. Si liberis & conjuge te orbaret? Dicerem: Jure repetisti mutuam, qui dedisti; fiat Voluntas tua. Si creptis opibus ad saccum & mendicitatem te detruderet? Non aliud quam prius possem dicere. Si omnibus te honoribus spoliatum, ludibrio exponeret omnium? Acerbum hoc & insuave pulmentum, sed & divinam Voluntatem inspergerem pro saccharo. Quod si Deus variis te morbis dies noctesque torqueret, idque viginti, triginta, & pluribus annis, quid tu ad hæc? Hoc unum respondere haberem: Domine IESU, fiat Voluntas tua. Tu figulus es, ego vasculum in manu tuâ. Figuli est scire, quamdiu olla clibano duranda. Ita Resignatus animum multiplici Resignatione præmunit in omnia adversa.

6. Homo Resignatus suam devotionem, quam divinæ Voluntati assidue approbat, statis de die temporibus renovat. Etenim præterquam quod assidue per diem suum illud, Fiat Voluntas tua, animo verset, nihilominus manè, meridie, vespèri, horis deinde singulis, jam solenni formulâ precatur: Domine IESU, fiat Voluntas tua. Et simul se, suæque omnia divinæ Voluntati

ac.

I
ac Pro
certus,
deserent
Deum.
Dominu
7. C
novi mo
vinam V
asylum
æstus, fr
ditur, ip
aliquid
ratur, à
iniquè a
pitur,
corripit
tur, &c
dies ex
sentit r
præsent
non ego
non ego
amplius
quid jat
quod ego
crevisti
hoc ten
paterer,
in me V
ad omni
me statu
Domini
a P/sal.

ac Providentiæ impensissimè commendat: certus, nec in tempore, nec in æternitate se deserendum à Deo, nisi prior ipse deserat Deum. Hinc semper lætanti animo canit: Dominus regit me, & nihil mihi deerit. a

7. Quandocunque homo Resignatus novi mœroris causam advertit, mox ad divinam Voluntatem, ad tutissimum suum asylum sese recipit. Verbi gratiâ, fames, sitis, æstus, frigus cruciant, cibus insulsus obtruditur, ipse immeritò reprehenditur, petenti aliquid negatur, labor odiosissimus imperatur, à quibusdam despicitur & irridetur, iniquè accusatur, pecunia illi aut fama eripitur, ab æmulis exagitur, à doloribus corripitur, homo ei amicissimus subtrahitur, &c. Mille talia sunt, quæ in singulos dies expectanda. Ubi horum quid homo sentit resignatus, mox ante Deum velut præsentem sese abjicit cum his dictis: An non ego, mi Deus, aut, Domine Iesv, an non ego me decies millies, vicies millies & amplius sanctissimæ Voluntati tuæ obtuli? quid jam tergiverfer aut resistam? Nam quod ego modò patior, hoc ab æterno decrevisti (certus sum) ut illud hoc modo, hoc tempore, hoc loco, ab his hominibus paterer, prout illud nunc patior. Fiat ergo in me Voluntas Domini mei: Ecce adsum, ad omnia, quæ Dei Voluntas ab æterno in me statuit, perferenda paratus. Sit nomen Domini benedictum.

C A.

a *Psal.* 22. v. 1.

CAPVT SEPTIMVM.

Rosa Candida,

seu,

Sacræ Communionis devotio.

§. I.

IN Arcâ quam Mosi Deus construendam dicitaverat, quod paulò antè diximus, tabulæ legis & baculus Mosis, simulque manna recondebatur. Matrem Domini cælestem Arcam rectissimè nominavimus: hîc legis tabulæ, hîc virga thauaturga, hîc manna.

De legibus ritè servatis, gloriatus Princeps Hebræus: Hæc omnia, inquit, custodivi à juventute meâ. *a* Humanâ conditione hîc Virgo longè sublimior affirmare potuit: Hæc omnia custodivi ab utero, imò & in utero matris meæ. *b* En tabulas Mosis religiosissimè custoditas: en arctissimam divinæ humanæque voluntatis concordiam. Sed neque manna defuit in cælesti hac Arcâ, Erat Virgo sub illud Christianæ disciplinæ initium devotissima Communioni sacræ. Hoc nobis niveum manna, hoc Rosa candida repræsentat. Sunt, qui quarant *Quæ-*
nam

a Luc. c. 18. v. 21.

b Iam enim perfecta illi ratio fuerat.

De
nam è sep
mini Mat
spondem
Primò, E
mæva lab
nunquam
Sacramen
Christianu
Confirmat
costes acc
Tertio, Pœ
quæ omni
in eâ Pœni
tant. Sunt,
dolorem d
stationem
decreto nu
divus Anto
nupsit, n
trimonium
Quintò,
oleo unct
tum, tum
ctissimam
Domini pe
nisi mand
& biberitis
vitam in vo
a Euthym
ratam asser
poribus pro
Matrem &
b Anton
& Ioan. c.

nam è septem Ecclesiæ Sacramentis à Domini Matre sint adhibita. Brevissimè respondemus.

Primò, Baptismate abluta est: non ut primæ labes in eâ extingueretur, quam nunquam habuit, sed quia fons iste ad alia Sacramenta velut ostium est, & omnem Christianum populum insignit. *a* Deinde Confirmationis Sacramentum die Pentecostes accepit in Apostolorum societate. Tertiò, Pœnitentiæ Sacramento non eguit, quæ omni peccatorum labe caruit. Utrùm in eâ Pœnitentiæ virtus fuerit, eruditi disputant. Sunt, qui affirmant fuisse, non quidem dolorem de commissis propriis, sed detestationem de alienis peccatis, cum stabili decreto nunquam peccandi. Ejus animi est divus Antoninus. *b* Quartò, cum Josepho nupsit, nondum lex nova fuit, quæ Matrimonium Sacramentis annumeravit. Quintò, Virginem sub vitæ finem sacro oleo unctam ajunt, cum in gratiæ augmentum, tum nobis in exemplum. Sextò, sanctissimam Eucharistiam percepit, ut dicto Domini pareret: Amen, amen dico vobis, nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis. *c*

De

a Euthymius in cap. 3. Ioan. à Christo baptizatam asserens: Scribunt Apostolorum temporibus proximi, ait, Quod Christus Virginem Matrem & Petrum baptizaverit.

b Antoninus part. 4. tit. 15.

c Ioan. c. 6, v. 53.

De primis illis Christianorum floribus testatur Lucas : Quotidie perdurantes unanimitè in templo, & frangentes circa domos panem. *a* Si Christianorum ceteri in sacrâ Communione frequentandâ tam assidui, tam quotidiani, ergo etiam Virgo beatissima quotidie sacra mysteria obivit, corpore filii sui refecta, quem præ ceteris omnibus ardebat. Quin imò ipse Christus Dominus hoc suum cæleste ferculum sumpsit. Quod prisci Patres clarissimè docent. Basilii verba sunt : Benedixit, sanctificavit, ac gustavit. *b* Disertè Chrysostomus : Ipse quoque bibit ex eo, inquit, ne auditis verbis illius dicerent : Quid ergo sanguinem bibimus ? *c* Idem & Hieronymus affirmans : Christus Dominus ipse, ait, conviva & convivium, ipse comedens, & qui comeditur. *d*

An ipso die cenæ ultimæ Virgo beatissima sacratissimam Eucharistiam sumpsit, non vanè quærunt eruditi. Sumpsisse, complures asserunt. Metaphrastes modum explicat. In eadem prorsus domo, ait, in quâ cum discipulis Christus accubuit, in conclavi tamen diverso, Mater Christi eas feminas, quæ filio ministraverant, excepit. His ad edendum Paschatis Agnum collectis Christus Dominus sanctissimam Eucharistiam per Petrum misit : Sic eis, inquit Metaphrastes, gratiam referens pro mi-

a Actor. c. 2. v. 46.

b Basil in Anaphorâ.

c Chrysost. hom. 3. in Matth.

d Hieron. quæst. 2. ad Hedib.

D
ministr
dunt Did
Joannes
fides illis
illud gyn
neris, Do
Beata M
cessura,
bis Ange
more hoc
revocaret
conclusi,
de sancti
suscepti;
tione reco
singulis
gratiæ re
nâ Volun
tò, quâ
mum co
gratum
consider
lam, & a
fectus.

Exerci
quàm br
eandem
ciis in Ec
hoc insit

a Meta
rium die
conc. Quac
I. mihi pa
Walteri

ministerio. *a* Opinio probabilis; cui accedunt Didacus Vega, Sebastianus Barradius, Joannes Walterius. Ita Mater Domini (si fides illis testibus) ita etiam sanctissimum illud gynæceum, etiam pridie Dominici funeris, Dominico corpore resectum est.

Beata Mechtildis, cæleste hoc epulum accessura, Virginem Matrem quinque verbis Angeli salutare solita est. Quo quidem more hoc egit, ut suavissimam memoriam revocaret primo Numinis Virgineo utero conclusi, & unâ Dei notitiam petiit. Deinde sanctissimi infantis è præsepî in brachia suscepti; hîc sibi Humilitatem petiit. Tertiò recordata est, quomodo æterna Mater singulis momentis, dum vixit, augmentum gratiæ receperit; hîc sibi veram cum divinâ Voluntate conformitatem petiit. Quarto, quâ devotione Virgo cælestis sanctissimum corpus filii susceperit; petiitque sibi gratum animum. Quintò, obitum Virginis consideravit, petiitque felicem vitæ clausulam, & ardentes in sacrâ Communionem affectus.

Exercitium non minùs utile ac pium quàm breve. Gregorius VII. Pontifex ad eandem beatam Mechtildem pro beneficiis in Ecclesiam collatis litteras dedit, iis hoc institutionis inferens: Inter cetera ar-

ma,
a Metaphr. orat. de vitâ Deipara apud Suerium die 15. Augusti. Didacus de la Vega in conc. Quadrag. Fer. 6 hebdomadis Majoris conc. I. mihi pag. 568. Barrad. tom. 4. l. 1. c. 17. sine, Walterius de triplici cenâ c. 11. med.

ma, inquit, quæ tibi contra Mundi principem contuli, potissimum est, ut corpus Dominicum frequenter accipias, & ut certâ fiduciâ Matri Domini te committas. ^a

^a Gregor. epist. 47. & 50.

§. II.

E sacris Iliptanis a beatissimæ Virginis plurima numerantur. Cum primis domus quam habitavit, vestes quas gestavit: sic vela, cingulum, vitta, lecticula; sic & pronubus & sponsalitiis annulus, qui Perusia religiosissimè asservatur. In ejus rei testimonium liber editus anno Christiano M. DC. XXVI. Hic liber aliud sibi non sumpsit dicere, quàm illum unum Virginis pronubum annulum. His annumeranda pars quædam supellestilis, uti sunt sellula, colus rotata, b cereus, fascia, oleum, feretrum, velamina sepulchralia; imò etiam virginis lactis & capillorum. Quibus hæc locis asserventur, docet accuratè Ferreoli Locrii Maria Augusta. ^c

Si quis autem operosius sciscitetur, quâ regione, quâ civitate, primariæ Virginis reliquiæ serventur, hunc ego ad proximum templum censeo ducendum, eique Dominicum corpus sanctuario clausum monstrandum eum dicto: En primariæ reliquias à beatissimâ Virgine acceptas; pretiosiores non habet hic orbis noster. Non

^a Reliquiis.

^b Epist. ad Titum.

^c Locrius de his reliquiis Mariæ Augustæ l. 5. c. 21. 22. & seqq.

DE
annulu
solum a
liquit Ch
nemque
pretiosum
mer ama
chirothe
accenden
amor est
aut pretio
Hic, su
cogitatio
rit Virgo
rit, quan
ribus ar
sum, qu
chis, sed
tum amo
ret. Hic
cogitatio
mus, po
quidem
Obstup
tremend
cibum. M
Domini
Christian
Terra mo
& monu
pora San
xerunt. a
aperueru
mortis,

a Matt.

annulum, non effigiem, non epistolium, aut solum aliquod vestimentum memoriæ reliquit Christus; seipsum, corpus, sanguinemque suum pignori Servator tradidit. O pretiosum, & ô carum pignus! Quanti est inter amantes libellum, vel annulum, vel chirotheculas, vel pictam tabellam amori accendendo relinquere? Ardentior hic amor est: dedit, quo nec plus, nec majus, aut pretiosius dare potuit.

Hic, suaferim, omissis verbis, animo & cogitationibus indagemus: Quo sensu fuerit Virgo beatissima, quibus lætitiis incesse- rit, quantis desideriis æstuârit, quibus affe- ctibus arserit, cum illum ipsum filium suum, quem brachiis gestârat, non jam bra- chiis, sed ore susciperet, & (quod inaudi- tum amoris inventum) in viscera demitte- ret. Hic, ut dicebam, vix verbis locus est, cogitationibus est: hæc eloqui non possu- mus, possumus cogitare, imò debemus, si quidem placeat imitari.

Obstupescendum sanè & nimis quàm tremendum est, Dei filium, hominis esse cibum. Movit, tremuitque terra, mortuum Domini corpus susceptura: non tremat Christianus suscepturus vivum? Matthæus: Terra mota est, inquit, & petre scissæ sunt, & monumenta aperta sunt, & multa cor- pora Sanctorum, qui dormierant, surre- xerunt. ^a Ingentibus fissuris rupes sese aperuerunt, non tam dolore Dominicæ mortis, quàm cupiditate mortui corporis

h

in

^a Matth. c. 27. v. 51.

in se recipiendi. Patuerunt tumuli non tam ut rediuis cadaveribus egressum darent, quàm ut Dominicum corpus invitarent ad ingressum. Nos homines, tametsi jam panem in lapides obduruerimus, nihilominus par esset dissilire ac rumpi, ut sanctissimo corpori, ut tanto hospiti daretur locus. Spirabant saxa pietatem, & inhiabant cibum tam pretiosum: quid homines faciant, quos ab Orco revocavit, quos ad cælum reduxit Dei Filius hominem indutus, & propter homines in cruce extinctus? Evigilet hinc pietas, exsurgat lætitia, vigeat poenitentia, ardeat amandi suavitas, stringantur amplexus, optimorum affectuum impetus solvatur, sentiant lapides, & emolliantur hunc talem hospitem suscipituri.

Christus ex oliveto in cælum rediturus pedum vestigia sic saxo impressit, ut ea tot jam sæculis durarent, hodièque peregrinorum oculis conspicua. ^a Licet saxum sit pectus nostrum, qui sit tamen, cum illud toties Dominum IESUM suscipiat, non ejus impressa sibi vestigia tenacius retineat? Heu quàm citò friget noster amor, quàm facile pietas omnis evanescit, quàm leviter meliores affectus dilabuntur? Hinc saxum indicat, ut humana mens vestigia Domini,

^a Vide S. Hieronym. de locis Hebraicis ex Actibus Apostolorum. Illustris. Principis Nicol. Christoph. Radzivillii Hodæporicum pag. 78. & 102. qui ipse spectavit ante annos non admodum multos.

DE D
& imitatione
sibi non

Hebræus
creatus: Ro
inquit, vidi
unus de Ser
lus, quem fo
git os meum
bia tua, & a
tum tuum
bus b fides,
æternum ca
num panis f
tat. Super p
mum capita
est: E sum
est Seraphim
tulit calculu
sed forcipe
Primum
mittitur, qui
nat, & urge
est. Hæc plur
stria non ob
ad cenam ha
sæpius vocen
niensis, Plu
nec ignarus
tæ adæ ratio

a Isa. c. 6. v.
b Cyrillo, D
e Plutarch.

& imitationem Christi altissimè impres-
sam sibi non dimittat.

§. III.

Hebræus vates Isaias ostento cælesti re-
creatus : Regem Dominum exercituum,
inquit, vidi oculis meis. Et volavit ad me
unus de Seraphim, & in manu ejus calcu-
lus, quem forcipe tulerat de altari. Et teti-
git os meum, & dixit : Ecce tetigit hoc la-
bia tua, & auferetur iniquitas tua, & pecca-
tum tuum mundabitur. *a* Si priscis Patri-
bus *b* fides, ignitus iste calculus, Verbum
æternum carne velatum, Christum Domi-
num panis formâ intectum nobis represen-
tat. Super prodigio hoc cælesti tria potissi-
mum capita exactius consideranda. Primū
est : E summo Angelorum ordine missus
est Seraphim. Alterum : E prunis igneum
tulit calculum. Tertium : Non nudâ manu,
sed forcipe exceptum attulit.

Primum hîc : Seraphicus è calo legatus
mittitur, qui vivum carbonem labris impo-
nat, & urgeat, ut recipiatur quod allatum
est. Hæc plurimorum desidia est; sacra my-
steria non obeunt, nisi panè vi adigantur;
ad cenam hanc magnam non veniunt, nisi
sæpius vocentur. Polycharmus civis Athe-
niensis, Plutarcho teste *c*, orator bonus,
nec ignarus tractandæ Reipublicæ, cum vi-
tæ actæ rationem redderet, pro concione

h 2

sic

a Isa. c. 6. v. 5. 6. 7.

b Cyrillo, Damasceno, Procopio Gaza.

c Plutarch. l. 8. symposiacôm quest. 6. initio.

172 PARS II. Cap. VII.

sic dixit: Præter alia, viri Athenienses, nunquam vocatus ad cenam ultimus veni. Hoc enim videtur admodum popolare: sicut contra eos, quos tardè venientes convivæ ceteri prætolari coguntur, insuaves & imperiosos judicant, molestèque ferunt. Satis est ad cenam, ad convivium semel vocatum esse; superbam facit contumaciam, sapius vocari, neque tamen se sistere vocanti. Cælestis convivii structor, seu, Mod-imperator Christus humanissimè vocat, amantissimè invitat, cenam suavissimè commendat, quia *jam parata sunt omnia.* a At convivarum plurimi aut tardè veniunt, aut omnino non veniunt.

Quibus olim æquissimè respondebit: Vocavi, & renuistis: b Nemo virorum illorum, qui vocati sunt, gustabit cenam meam. c Vocabatur olim ad Assueri conjugis mensam Regina Vasthi, quæ renuit, & ad Regis imperium venire contempsit. d Non impune hoc feceris, ô mulier superba, & contemptrix! Reginam exuere cogêris, & inter ancillas stare. Diadema tuum portabit alia, te dignior. Idem animæ cuicunque cælestem hanc cenam negligenti opprobriandum: O cæca & misera, ô tui negligens! Cælum perdis, antequam acquiras. Vocaris, & renuis. Variè vocat Deus ad cenam hanc magnam. Et primò quidem oraculis divinis, voluminibus sacris, libellis piis, exhortationibus spiritum excitantibus.

2. VO-

a Luc. c. 14. v. 17. b Prov. c. 11. v. 24.

c Luc. eit. cap. v. 24. d Esth. c. 1, v. 12.

2. Vocat sanctioribus aliorum exemplis.
 3. Occasione commodâ, quam submini-
 strat. 4. Ærumnis subinde & calamitati-
 bus huc impellit. 5. Instinctu cœlesti.
 6. Nonnunquam periculosis morbis *compellit intrare*. 7. Nonnullos trahit immi-
 nentis æternitatis formido. 8. Quosdam
 sanctissimæ Eucharistiæ admirandi affe-
 ctus evocant. Plurimos impellit desiderium
 Deo placendi. Ejuscemodi Deus vocatores
 mittit, qui convocent ad epulum cœleste.
 Hoc nobis Angelus repræsentat, qui adest
 candentem calculum ingesturus ori. Sed
 ipsum jam calculum consideremus, quod
 erat alterum cœlestis ostenti caput.

Duo sunt in hoc calculo spectanda, ignis,
 & carbo: neque enim hæ naturæ miscen-
 tur. Candidum Eucharistiæ velamen divi-
 nam & humanam naturam tegit: utrique
 ignis conjunctus est, amor ardentissimus.
 Id Joannes Domini oculus edisserens:
 Cùm dilexisset suos, inquit, usque in finem
 dilexit eos, *a* sive in finem amoris, interpre-
 te Chrysóstomo. Cœlestis sponsa gratula-
 tur sibi, & ait: Botrus Cypri dilectus meus
 mihi, *b* Agathius Hebraicè & Græcè doctus
 hæc verba substituit: Racemus camphoræ
 dilectus meus mihi. Camphora genus est
 arboris aromaticæ, quæ vites æmulatur, fert-
 que botros non multum uvis absimiles. Et
 quod admirandum, hic camphoræ partus,
 hic talis botrus, si ignem conceperit, eâ ar-
 det pertinaciâ, ut in aquam missus, non

h 3

tan-

a Ioan. c. 13. v. 1. *b* Cantic. c. 1, v. 14.

tantum non extinguatur, sed incendium suum sic nutriat, ac si mero natet oleo.^a

En Christum Dominum, ipsissimum Camphoræ botrum in ipsis aquis vivacissimè ardentem. Quacunque divinissimum hoc mysterium spectemus, meros merissimos amores cernimus: amoris ignes hinc spirant, sive tempus, sive locum, sive donum hoc, sive eum qui donavit, cogitemus. Paulus hoc è cælo arcanum commendaturus: Ego enim accepi à Domino, inquit, quod & tradidi vobis: quoniam Dominus Iesus, in quâ nocte tradebatur, accepit panem, & gratias agens fregit & dixit: Accipite & manducate, hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem. *b* Si placuit Christo mysterium tam tremendum, donum tam pretiosum omnibus post sæculis commendare, an non convenientissimum fuisset, id die solenniori, quo in rupe Thaboris cum sole fulsit, vel quo redivivus ad vitam, vel quo gloriosus in cælum rediit? Cur conviviū lætissimum die celebrat tam luctuoso? quocunque id die fecisset, amoris semper maximi fuisset. At verò id eâ nocte aggredi, quâ Iscariotes prodicionem aperiebat, quâ Domino fel & acetum coquebatur, quâ crux & flagra parabantur, hoc amoris longè quàm maximi fuit. Eo nimirum vespere cælestem hunc cibum nobis tribuit, quo sævissimis hostibus tradebatur ad flagella, ad spinas,

a Id oculis suis à se visum restatur Franciscus Labata. *b* 1. Cor. c. 11. v. 23 & 24.

spinās, ad clavos, ad probra infinita, ad mortem turpissimam. Obstupescendum. Cūm lupi jam dentes acuerent in agnum breviter lacerandum, agnus vitale pabulum subministrat lupis. Nam qui manducat hunc panem, vivet in æternum. *a* O amorum amor! ô flammās Deo dignas! ô incendium nullis aquis sopiendum! Verissimè, ô sponsa, hostis camphoræ dilectus tuus tibi, qui in aquis tot dolorum, tot injuriarum, tam acerbæ mortis vivacissimè ardebat. Aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem, nec flumina obruerunt illam. *b* Hæc causa Paulo dicendi: Charitas Christi urget nos. *c* Non solum excitat, non allicit solum, sed pectus velut calculus ignitus adurit & penetrat.

Plenus admirationis David: Panem Angelorum manducavit homo, ait, cibaria misit eis in abundantia. Quem defectum querimus, cūm sic abundemus? Quomodo has dapes nauseamus, cūm Panis sit Angelorum? Incredibilis propterea amor Davidis fuerit in Jonatham, cujus filio Miphibose tho adolescenti claudo benevolentissimè pollicitus David: Restituam tibi omnes agros Saul, & tu comedes panem in mensa meâ semper. Qui adorans eum, dixit: Quis ego sum servus tuus, quoniam respexisti super canem mortuum similem mei? *d* Ingens hic affectus regis in hominem mem-

h 4

bris

a Ioan. c. 6, v. 58. *b* Cant. c. 2, v. 8.

c 2. Corinth. c. 5, v. 14.

d 2. Reg. c. 9, v. 7. & 8.

bris panè omnibus caprum : sed major fuit Christi in nos debiles ac mancos. Heu canes mortui sumus, & tamen regiæ mensæ admovemur, quotiescunque ipsi volumus; ignitum calculum ab Angelo accipimus ad nostrum libitum.

§. IV.

Sed tertium caput hîc considerandum est, forceps, quâ calculus ignitus ab Angelo delatus. Ignis imperio plenus, majestatem suam omnibus vult esse terrori, nec tangi se patitur, manibus non velatis. Hinc & Angelus forcipe utitur deferendo calculo, quem è prunis excerpserat. Quo satis docemur, quantâ hîc reverentiâ opus, cùm Eucharistia ignitus iste calculus vel sumentus, vel etiam adorandus proponitur. Columen ac decus Ecclesiæ aurei oris Ecclesiastes Chrysostomus, Angelos ad hoc sacrificium venerabundos adfistere affirmans; Non cogitas, inquit, ipsum hîc invisibiliter adesse Dominum, qui uniuscujusque motum metitur, & conscientiæ rationem habet? Non cogitas, quòd Angeli huic stupendæ adsunt mensæ, cùmque reverentiâ hanc circumvallant? ^a Ubi enim Christus est, ibi Angeli sunt, ibi calum, ibi lux hac solari luce fulgentior.

Cæsarius Arelatenfis Antistes: Quemadmodum viator, ait, è pellucido, illimi, ac planè

^a Chrys. tom. 1. serm. in verba Isaie. Vidi Dominum, &c. miki pag. 1215. Et tom. 2. in c. 14. Matth. hom. 50. sine.

planè crystallino rivulo non biber, nisi se
brius ad illum inclinet, ita fons omnis gra-
tiæ labra non humectabit nisi viatoris sese
ad hunc fontem inclinantis *a*

Henricus VIII. Rex Angliæ post vitam
non sine flagitiis exactam, in fatali tamen
lecto erga divinam Eucharistiam reveren-
tissimum se præstitit. Nam cum rem divi-
nam fieri iussisset, sub eâ Domini corpus in
viaticum sumpturus è sellâ surrexit, ut ge-
nibus humi defixis hoc mysterium adora-
ret. Hic adstantium unus suggestit, posse re-
giam majestatem valetudine præsertim tam
imbecilli sedentem corpore divino refici.
Hic rex grandi spiritu: Si me penitus, inquit,
interram abjicerem, aut infra terram, ne sic
quidem huic regum Regi satis exhiberem
honoris, qui omnia mihi dedit, repetiturus
omnia. Itâ Catholico instructus viatico, *b*
migravit è vitâ. *c*

Præclarè dixit Athanasius : Corpus hoc
proptereâ adorari debet, quia per unionem
factum est Corpus filii Dei, annuntiatum
per Angelos, formatum à Spiritu sancto.
Quantum obsecro Magnatum vel solam
vestimentis reverentiæ habetur? quinam
sunt ii domini, quorum vestibus tantum
honoris defertur? Homines. Quid serica il-
lorum vestes sunt? Vermium textura. Sed
nunquid hic Christi pallium, aut tunica, aut
linteum, quo in cenâ præcinctus proponi-
tur,

h 5 tur,

a *Cæsar. hom. 30.* *b* *Sub unâ specie commu-
nicavit, quod & aliàs semper fecit.* *c* *Flori-
mundus Ramand. l. 6. de ortu hæres. c. 5. n. 3.*

tur, spectandum? An non ipsissimum hinc Christi corpus, quod pro nobis traditum, flagellatum, in crucem elatum? Chrysostronus plurimorum piam curiositatem retundens: Quot nunc dicunt, ait, Vellem ipsius formam aspicere, figuram, vestimenta, calceamenta. Ecce eum vides, ipsum tangis, ipsum manducas. Et tu quidem vestimenta cupis videre: ipse verò tibi concedit non tantum videre, verum & manducare, & tangere, & intra te sumere. Igitur accedat nemo cum nausæa, nemo resolutus; omnes accensi, omnes ferventes & excitati.

Perse regis sui sellam tam eximio cultu venerantur, ut in eâ quemquam alium sedere capitale sit. Hinc illud Alexandri regium dictum. Sedebat Alexander, & admoto igne refovebat artus. Fortè gregarius miles agrè incedens & frigore panè eneatus, ut qui vix arma & seipsum sustentaret, ad castra tamen pervenit. Eo visò rex è sellâ suâ quàm primùm exilivit, torpenti què militem, & vix compotem mentis, demptis armis in suâ sedè iussit confidere. Ille diu nec ubi requiesceret, nec à quo esset exceptus, agnovit. Tandem recepto calore vitali, ut regiam sedem, regem què vidit, territus surrexit. Quem intuens Alexander: Ecquid intelligis miles, inquit, quanto meliore sorte, quàm Persæ, sub rege vivatis? Illis enim in sellâ regis consedisse, capitale foret, tibi salutis fuit. b

S
a Chryf. tom. 5. hom. 60. ad pop. Antioch.
b Cæsar. l. 8. hist. c. 9. fine.

Sed qua
ditione su
Rege viv
tum regiar
mio aman
ipsum dor
hi, succlar
tem nobis
communi
horum no
igitur erit
sti talia pe
comedent
more leon
calculum
verenti m
Jis qui
hanc cen
priani se
re. saxum
perentur
tangeren
Neque
dolere,
fiat, futu
Pudicitia
possumu
mum su
mus nec
prunas tr
ab offen
pram. N
noxis. N

Sed quantò nos, ô superi! meliore conditione sumus quàm miles iste, quantò sub Rege vivimus benigniore? Non sellam tantùm regiam occupamus; ipsius Regis gremio amantissimè fovemur. Rex nobis seipsum donat; Rex nobis est omnia. Heu mihi, succlamat Chrysofomus, quot ad salutem nobis sunt viæ? Nobis corpus suum communicavit, nos corpus suum effecit, & horum nos nihil à malis avertit. Quanam igitur erit nobis excusatio, cùm talibus passis talia peccemus; cùm lupi fiamus Agnum comedentes; cùm tanquam oves refecti more leonum diripiamus? *a* Hoc non est calculum ignitum forcipe, sed nudâ & irreverenti manu diripere.

Jis qui sordidâ & minimè nuptiali veste hanc cenam accedunt, decentissimè, Cypriani sensu, ad collum appenderetur molaris saxum, ut sic in altum pelagus antè abriperentur, quàm illotâ conscientia ignem tangerent tam purum.

Neque verò satis est, de noxis præteritis dolere, nisi firmissimum animi decretum fiat, futuras cavere. Baali simul & Ciristo, Pudicitia ac Veneri eadem arâ litare non possumus: ignes nimis diversi, diversa nimirum sunt sacrificia; aut hæc aut illa ejuremus necesse est. Rex Ozias thuribulum & prunas tractare voluit ausu temerario, sed ab offenso Numine in præmium retulit lepram. Non tangat hunc panem nisi purus à noxis. Nam quicumque manducaverit panem

h 6

a. Chryf. hom. 60. ad pop. Antioch.

nem hunc, vel biberit calicem indigne, reus erit corporis & sanguinis Domini. *a*

Insignissimè hîc Chrystomus hortatur, & : Qui hujus, inquit, sanguinis sunt participes, cum Angelis & Archangelis, & supernis Virtutibus commorantur: ipsam regiam Christi stolam induti, spiritalibus armis muniti. Sed nihil dixi, imò ipsum induti sunt regem, Sed sicut magnum est & admirabile; ita si purè accesseris, ad salutem accessisti; sin pravâ conscientiâ, ad pœnam & supplicium. Qui enim manducat & bibit indigne, judicium sibi manducat & bibit. Nam si qui regiam purpuram coinquant, haud secus, quàm qui scindunt, puniuntur: quid mirum si, qui immundâ conscientiâ CHRISTI corpus accipiunt, idem supplicium subeant, quod, qui eum clavis cruci affixerunt? Vide quàm formidandam pœnam his minetur Paulus. Irritam quis faciens legem Mosi, sine ullâ miseratione duobus vel tribus testibus moritur: quanto magis putatis deteriora mereri supplicia, qui filium Dei conculcaverit, & sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est? Consideremus igitur rem nostram, cum tantis fruamur bonis, & cum turpe aliquod animum subit, cum irâ, vel re, vel verbis rapimur, quid mereamur, quem spiritum acceperimus, nobiscum reputemus, & irrationabiles nostros cohibeamus affectus. Hæc cogitatio nostra sit: Quousque rebus præsentibus incumbemus? Quousque nullam salutem nostram curam adhibebimus?

a I. Cor. c. I I. v. 27.

bimus?

De
bimus? In
contulit C
a Chryso
wili pag.

Hebræ
thæ, ut a
vate, in
ribus vest
Nunqu
mur ut se
vivæ char
liberalita
bibe aqu
Invitar &
tes, aut a
ad delici
guinem
familia
esurieris
non disti
mensum
tes, sed h
Tu ver
cum cibo
hic, & v
omnia h
enim &
Sed eti
vescendi
nem. c. l

a Ruth
c Ibid.

bimus? Intelligamus, quot in nos beneficia contulit Christus. *a*

a Chryf, tom. 2. in c. 6. Ioannis hom. 45. fine, mihi pag. 186.

§. V.

Hebræa anus Noëmi suafura nurui Ruthæ, ut ad Boozi pedes se applicaret: Lavare, inquit, & ungere, & induere cultioribus vestimentis. *a*

Nunquid ad Christi pedes nos abjicimur ut servi? Ad cenam vocamur, ut convivæ charissimi. Ruthæ dictum est affabili liberalitate: Si sitieris, vade ad sarcinulas, & bibe aquas, de quibus & pueri bibunt. *b* Invitat & Christus non ad messorum pul-tes, aut ad refrigerans in messe acetum, sed ad delicias Angelorum, ad corpus & sanguinem suum sumendum, quibus nimirum familia cælestis pascitur. Huc propera, si esurieris; huc, si sitieris, festina. Est qui sitim non dissimulet, & dicat: O Domine, immensum ego sitio, sed aurum, sed voluptates, sed honores.

Tu verò ad sarcinulas vade, ad Dominicum cibum potumque propera, & honores hîc, & voluptates, & auri conditorem, & omnia hîc reperies; modò vas adferas vacuum & purum.

Sed eidem Ruthæ dicitur: Quando hora vescendi fuerit, veni huc, & comede panem. *c* Uti horam prandii & cenæ attendimus,

a Ruth, c. 3. v. 3. b Ibid. c. 2, v. 9.

c Ibid. v. 14.

dimus, sic dies Communionis sacrae observemus. Cui non gelu triplex circa pectus est, ita seipsum sapius alloquatur: En iterum Dominicus, en iterum festus dies est: vocaris, tempus prandij, hora cenae te monet, vocaris: Vade, & comede panem. Non negligamus has horas, o Christiani, horas salutis faventissimas. Quisque jam caveat, ne morituro sibi dicatur, quod Plinius II. avunculo otiose ambulanti dixit: Poteras has horas non perdere. Nos ipsi nunc nobis occinamus: En horam cenae, en Dominicum, en festum diem; potes hunc sine sacrae synaxeos cibo transmittere? Ergo ne perde hunc diem, hanc optatissimam horam; veni & comede panem. Praescripto tempore matutino colligendum fuit manna, aut à sole liqueferebat. Colligamus caeleste manna, dum licet. Fugit hora, & sol aeternitatis jam premit.

Tertio dictum est Rutha: Et intinge buccellam tuam in aceto. Caelestis hic panis ita sumendus est, ut ei aliquid addatur illius aceti, quod Christo porrectum in cruce. Acetum cibo condimentum, comedenti refrigeratio est; hinc illud messoribus olim usitatum. Panis caelestis nunquam accipiendus, quin aliqua de Christi cruciatibus meditatio addatur. Christus Dominus in supremam cenam, id se velle, testatus expressissime: Quotiescumque, ait, haec feceritis, in mei memoriam facietis. Agnus olim comedendus erat cum lactucis agrestibus. a

D
Amaror
suavissimo
Hæc om
ignitum,
piamus fo
possumus
quantom
mini, qui
grande co
miraculis
que testat
Anno
gesimo te
sacrosand
misit, qu
tifice imp
stes in hu
mus Hof
dio conf
spersam,
ditam.
eam in te
illo ac re
cilis vene
cramenti
Duo h
minis flag
toties rep
appetit, u
distinctè
bus cernu
epistola E
ta Blesis
Clericos f

Amaror Dominicæ mortis in hoc epulo
suavissimo gustandus.

Hæc omnia eò dicta, ut calculum illum
ignitum, sanctissimam Eucharistiam exci-
piamus forcipe, hoc est, reverentiâ quantâ
possumus maximâ. Hoc faciunt Angeli;
quantò magis homines vermiculi? Væ ho-
mini, qui manibus profanis & impuris tam
grande contrectat mysterium. Variis ad hoc
miraculis erudimur. Vnum è millibus id-
que testatissimæ fidei huc sisto.

Anno millesimo quadringentesimo tri-
gesimo tertio Philippus Burgundiæ Dux
sacrosanctam Hostiam Divionensi sacello
misit, quam ab Eugenio IV. summo Pon-
tifici impetravit, atque ejus rei litteras te-
stes in hunc sensum accepit: Dono mitti-
mus Hostiam à Iudæo pluribus locis gla-
dio confossam, & multo sanguine con-
spersam, in sacrario nostro hactenus recon-
ditam. Hoc autem volumus, jubemus, ut
eam in templo, aliòve celebri loco, honore
illo ac reverentiâ reponas futuris pòst sæ-
culis venerandam; prout majestas tanti Sa-
cramenti desiderat.

Duo hîc miranda, primum est: Illud ho-
minis flagitium. Iudæus Hostiam sacram
toties repetito vulnere, tamquæ confuso
appetit, ut certus iniri numerus non possit,
distinctè plures quindecim majoribus icti-
bus cernuntur. Alterum: Extat Divione
epistola Regis Galliarum Ludovici XI. da-
ta Blesis die 21. Aprilis ad Decanum &
Clericos sacri Divionensis sacelli. Hoc scri-
pto

pro Rex testatur, se gravissimo morbo laborantem, sanitati ex integro restitutum, quamprimum Divionensem Hostiam animo veneratus, Eucharistiam sumpisset. In ejus rei fidem, & gratam beneficii memoriam, mittere se illam ipsam auream coronam, quam Rhemis in solenni inauguratione accepisset, sanctissimæ Hostiæ offerendam. Oblata est. Hodieque annuâ & publicâ supplicatione illa ipsa regis corona sanctissimum Sacramentum inumbrans visitur.^a

In oculis est hic ipse Dominus, *Ignis verè ardens & consumens*; suam quisque coronam, & quidquid inter chariora habet, huc submittat, addat insuper & animam suam, præcipuè voluntatem flecti recusantem. Christus Dominus amantissimè nobis pro nobis dat corpus, dat sanguinem, dat animam, dat & divinitatem. Jus prisca legis fuerat; dentem pro dente, oculum pro oculo, &c. Hoc jure Christus exigat corpus pro corpore, sanguinem pro sanguine, animam pro animâ: quid porrò dabimus pro divinitate? Hic nihil nec proprii, nec alieni supererit.

Thales è priscis sapientibus, Mandrayum Priensensem nova quædam & subtilia de cælo, de sole, ac sideribus docuit. Hic doctori suo quantum vellet pecuniæ obtulit. At verò Thales: Non aliud, inquit, peto præmium, quàm ut Thaletem non celes

aucto-
a Jacob. Gaullerius in tabulis suis chronographis, mibi pag. 719.

D
auctorem
Christus
conferre,
& sangui
non aliu
Quotiesc
mortiam f
Duo q
quæ non
ullus Ang
nire, se
test. Inve
homo: sed
homo fier
que pro n
divit unq
le: procla
quis har
Si animo
invenit,
veamus,
divinum
impuris
a Isai.

Altè v
seipsum
Præparat
Hebræus
Opus gra
mini præ
autem to

a I. Co

auctorem, cum horum injicietur mentio. Christus Dominus, si liceat ima summis conferre, pro cælesti hoc dono, pro corpore & sanguine suo, pro animâ & divinitate, non aliud quàm sui memoriam petiit: Quotiescunque hæc feceritis, in mei memoriam facite.

Duo quædam Sapientia æterna invenit, quæ non dico hominum nullus, sed nec ullus Angelorum, non tantum non invenire, sed nec inventa satis intelligere potest. Invenit Deus, quâ ratione Deus fieret homo: sed & hoc invenit, quâ ratione Deus homo fieret cibus homini. Inventio utraque pro nimium obstupescenda! Quis audivit unquam tale, aut quis vidit huic simile? proclamat Isaias. *a* Quibus igitur obsequiis hanc inventionem remunerabimur? Si animo grato fateamur hoc ipsum: *Deus invenit, Deus est auctor*. Illud interim caveamus, ne admirandum hoc inventum, ne divinum hunc cibum, nudis, ut dixi, aut impuris manibus tangamus.

a Isai. c. 66. v. 8.

§. IV.

Altè vociferatur Paulus: Probet autem se ipsum homo, & sic de Pane illo edat. *a* Præparatione hic opus est, eaque accuratâ. Hebræus rex David ædificaturus templum: Opus grande est, inquit, neque enim homini præparatur habitatio, sed Deo. Ego autem totis viribus meis præparavi impensas

a 1. Corinth. c. 11. v. 28.

pensas domus Dei mei. *a* Quid obsecro
 impensarum hac contulit? Summatim di-
 xero. Præter ferri ac cedrorum, præter &
 gemmarum immensam, incredibilem co-
 piam, auro præsentem dedit 274551666 hoc
 est, duo millia septingentos quadraginta
 quinque milliones Hispanicorum ducato-
 rum, insuper unum & quinquaginta millia
 sexcentos sexaginta sex ejusdem monetæ. *b*
 Idque è divinis litteris constat. Verè aurea
 & prorsus gemmea fuit Davidis præparatio
 ad templum struendum. At nihilominus
 hoc optimi regis affectui exiguum erat:
 Totis, ait, viribus meis præparavi impen-
 sas. Censebat enim eum Dominum, cui
 domus ædificanda, his omnibus longè di-
 gnissimum. Quibus ergo viribus, quibus
 studiis præparanda domus illa, quæ non
 Arcam, sed ipsum Arcæ Dominum est re-
 ceptura? Probet igitur seipsum homo.

Gratia per hoc Sacramentum largienda
 respondet præparatiõni: ubi major & ex-
 actior præparatio, ibi amplior gratia. Non
 aliter quàm sicut is è fonte publico plus
 aufert aquæ, qui vas adfert capacius. Ita
 hinc omnino. Quisquis enim plus stipis ex-
 pendit, plus charitatis & humilitatis hinc
 exerit, plus gratiæ recipit, non tantùm ex
 opere

a 1. Paral. c. 29. v. 1.

b Unus hic millio decies centena millia du-
 catorum Hispanicorum continet. Nos hunc cal-
 culum uberius demonstrabimus, si Deus vitam
 & vires largiatur, ubi res gestas Davidis &
 Salomonis perscripserimus.

DE D
 opere opera
 etiam ex op
 filius signu
 ignem con
 præparatio
 Paschatis le
 detis ex e
 aqua, sed
 stia, inqu
 edunt, qu
 pendunt. a
 Et quan
 mis præpa
 chus, inter
 semina tot
 convivium
 id tempor
 muliebren
 que ornat
 rent *b*. Di
 pagina con
 lam admit
 annum ex
 regi sistend
 tur myrtin
 mentis &
 humanis fi
 divinis? E
 Nabuchod
 runt eos, i
 coros form
 a Gregor
 b Plutar
 post initium

obsecro opere operato, ut Theologi loquuntur, sed etiam ex opere operantis. Cera mollior facilius signum recipit, aridius lignum citius ignem concipit, animus ad hunc cibum præparatior, plus gratiæ accipit. De Agno Paschatis lex prisca præcepit: Non comedetis ex eo crudum quid, nec coctum aquâ, sed assum tantum igni. In Eucharistiâ, inquit Gregorius, crudum agnum edunt, qui Dei præsentiam non satis expendunt. *a* Probet igitur seipsum homo.

Et quantæ, obsecro, in rebus sæpe vilissimis præparationes fiunt? Narrat Plutarchus, inter Sybaritas moris fuisse, ut eorum feminae toto antè anno ad sacrificium aut convivium invitarentur, quò eis liceret; per id temporis spatium, vestem & omnem muliebrem mundum exactius parare; itaque ornatiores seu sacra, seu cenam adirent *b*. Difficile hoc foret creditu, sed sacræ paginæ confirmant. Reges Persarum nullam admittebant feminam, nisi prius per annum excultam. Hinc virgines Assuero regi sistendæ sex mensibus oleo ungebantur myrtino, & aliis sex, quibusdam pigmentis & aromatibus utebantur. *c* Hæc humanis fiebant oculis; quid fieri poterit divinis? Et nõne Hebræos adolescentes Nabuchodonosori representandos elegerunt eos, in quibus nulla esset macula, decoros formâ, & eruditos omni sapientiâ,
cautos

a Gregor. hom. 21. in Evang.

b Plutarch. tom. 1. in Conviv. 7. Sapientum, post initium. *c* Esth. c. 2 v. 12.

cautos scientiâ, & doctos disciplinâ, & qui possent stare in palatio regis? ^a Et nos representandi Christo nil præmittamus studii? Absint saltam maculæ, quas animus sciens volens retinet. Adsit sapientia, quâ profanum cibum ab hoc cælesti distinguere sciamus. Et quia hîc nutrimur, ut convivium cæleste semper accumbamus, discendum est idioma cæli, gratiarum actio. Vssitatissima cælo lingua est, assiduam habere gratiam. Probet igitur seipsum homo, & sic de pane illo edat.

Pericles Philosophus, ut Ammianus memorat, cum longè cultior, quàm aliàs solet, ad nuptias veniret, interrogatus est, quid hoc faceret contra morem, tam nitidâ veste? In gratiam sponsi, respondit, ut pulcher ad pulchrum veniam. Si quæratur è Christiano, quid noxas tam sollicitus expungat, in egentes stipem conferat, jejunia ineat, preces fundat; optimè responderit, Ut pulcher ad pulchrum veniam: ipsa pulchritudo Christus est, nec impuros aut fædos amare potest.

Lupus, ut fertur, cum savâ urgetur fame, nec tamen vivam reperit, quam optat, prædam, terram vorat: nihilominus si paullò post carnes acquirat, terram revomit, & cibo locum facit delicatiori. Qui totos dies, hebdomades totas rem terræ tractat, & negotiis invigilat, vix fieri potest, ut non aliquid terræ glutiat; sed terram necesse est revomat, cum Agnus in cibum datur, Animus

^a Daniel c. 1. v. 4.

DE
mus à fall
etiam ab h
hendus est
pane illo e

Iustiniar
statur, in
pru aureur
uspian tric
gnus est, h
simus est.

veri auri ef
panem reci
quod si a
non sit, t
beum, sed
plumbeum
affixum;
vitiis indu
ræ in omni

Diversif
re pascitur
veneno ara
furfure por
rus, avena
mari salso
tra lignis;
gaudent pa
mortis plu
mo depreh
est agnellu
autem sub

a Suida

mus à fallacissimis mundi nugis, imò etiam ab honestis alioqui negotiis abstrahendus est. Probet seipsum homo, & sic de pane illo edat.

§. VII.

Iustinianus Imperator, quod Suidas testatur, in palatio suo non sine regio sumptu aureum triclinium condidit. *a* Si ullus uspiam triclinio tam nobili ac pretioso dignus est, hic certè cælestis cibus eo dignissimus est. Vbi autem plus casti amoris, plus veri auri est. Quisquis è Christianis hunc panem recipit, fit vivum Christi ferculum: quod si aureum & gemmis distinctum non sit, saltem non ferreum, non plumbeum, sed argenteum sit. Cor hominis plumbeum est, quod rebus perituris miserè affixum; cor ferreum est, quod prioris vitæ vitiis induruit; cor argenteum est, quod puræ in omnibus sinceraque intentionis est.

Diversissimus est animantium cibus, aëre pascitur chamæleon, igne salamandra, veneno aranea, larido felis, carduo asinus, furfure porcus, muribus milvus, fœno taurus, avenâ equus, melle ursus, ovibus lupus, mari salso cetus, serpens terrâ, castor & lutra lignis; sic & animantia cetera diverso gaudent pabulo, omnia tamen buccellam mortis plurimum horrent, quam sæpe primo deprehendunt morsu. Hominis cibus est agnellus tenerimus in cruce affatus; ne autem sub hoc tam delicato pastu buccella

la Iudæ, mortisve bolus delitescat, probeat seipsum homo, & sic de pane illo edat.

Apud Longobardos veteres moris fuit, ut regis filius non prius paternam mensam accumberet, quam in bello alteri regi servivisset. Optima ad divinam Christi mensam præparatio est, virtutem suam militiæ probasse. Neque enim nescire possumus hominis vitam esse militiam, & in quâ pulcherrimum victoriæ genus est vincere seipsum. Ad hoc sese animet, qui hoc convivium frequentat, dicat que sibi ipsi: Hodie summi Regis conviva es, & ut spero, post octiduum, aut post dies quatuordecim vel mensem idem hoc convivium inibis, intereâ temporis arumnæ ac tentationes diversæ te incusabunt, sed videamus quem intereâ te militem geras, quomodo arumnas sis toleraturus, tentationes superaturus, quò dignior huc venias conviva. Proba igitur te ipsum, & sic de pane illo ede.

Sed objicis: Quis tandem dignus hoc convivio? Promptissimè respondemus: Mortalium nemo, si quidem convivii spectemus dignitatem. Neque nos hic Leuthericum Senonensem Archiepiscopum imitatur. Oderat quosdam hic Antistes, eosque in ipsâ Communione sacrosanctâ terruerat hoc modo. Recepti olim moris fuerat, dum corpus Dominicum porrigeretur, dicere: Corpus Domini nostri Iesu Christi sit tibi salus animæ & corporis, Leuthericus *b* autem, omisâ hac loquendi formâ

a Job 6, 7, v. 1. *b* Sen Leuthericum.

DE
 formula, eos
 rebatur: S
 oberto Re
 non im
 im tam te
 z inverecu
 m; accipio.
 oc unum c
 num arde
 o: Modò r
 animo rel
 erto vuln
 orum quid
 a suggerit,
 ssimas alu
 ta sordes
 riannum
 ala expon
 avere non
 taruunt. I
 us cavere;
 ere non est
 interim que
 mporum, q
 contami
 ociferor: H
 e de pane
 omnia &
 sus læsit,
 re.
 Huc fanè
 unio, &
 a Baron t
 b Vinum f

formulâ, eos, quos territos volebat, sic allo-
 quebatur: *Si dignus es, accipe.* a Ob hoc à
 Roberto Rege Galliarum epistolâ severio-
 re non immeritò reprehensus est. Quis
 enim tam tersæ conscientiæ, aut tam robu-
 stæ inverecundiæ, ut dicere ausit: *Dignus
 sum; accipio.* Igitur conviva huc accessurus,
 hoc unum duntaxat unicè caveat, ne os
 vinum ardens b aut allium oboleat. Hoc
 ajo: Modò nullus ad priores noxas affectus
 in animo refideat. Sunt enim qui ore satis
 aperto vulnera conscientiæ detegant, nec
 eorum quidquam, quæ memoria vel sche-
 da suggerit, subdiceant, nihilominus laten-
 tissimas alunt cogitationes, quibus prioris
 vitæ sordes non penitus displiceant, latet
 etiamnum ad eas affectus: commissa pia-
 cula exponere volunt, ea deinceps penitus
 cavere non statuunt, aut certè non firmiter
 statuunt. Hoc, ajunt intra se, & istud peni-
 tus cavere; has delicias meas omnino dese-
 rere non est animus, nec possum. Faciamus
 interim quod lex & tempus exigit. En os
 impurum, quod ardentis vini aut fœtor al-
 lii contaminat. Hic quantis possum viribus
 vociferor: Probet autem seipsum homo, &
 sic de pane illo edat. Sincerissimè statuât
 ea omnia & singula, quibus Deum gra-
 vius læsit, totâ mente, omniq̃ue curâ ca-
 vere.

Huc sanè plurimùm facit crebrior Com-
 munitio, & animosior sui abnegatio. Pri-
 mum

a Baron. tom. II. ad annum 1004 n. 3,

b Vinum sublimatum, Brantweins.

mum optima plerumque præparatio est. Multa pejus facimus, quia rarius facimus. Multi malè orant, quia rarissimè orant: multi in iis, in quibus maximè deberent, vincere se nequeunt, quia nimis rarò se vincunt. Ita prorsus multi se malè præparant ad synaxin, quia nimis infrequenter convivium hoc celebrant.

Ecclesiastes ille longè religiosissimus hanc tradens præceptionem, Quisquis, ait, securè accedere cupit, non multùm curet quid sentiat, sed quid velit & intendat. Affectum & voluntatem suam ad Deum ex toto corde convertat, omnibus illis quæ Deo displicent, cum humili voluntatis suæ in Dei voluntatem resignatione valefaciat ex ipso fundo. Sanè qui ejusmodi est, nunquam Dominici corporis sacramentum accipit, quin singularem & magnam reportet gratiam, & quò sapius accedit, eò plus inde gratiæ adipiscitur. Addit dignum observari: Imò posset hic, ait, tantà semel cum devotione ac desiderio, taliq; intentione accedere, ut si ad infimum Angelorum ordinem prædestinatus foret, ad secundum, imò etiam ad octavum vel nonum chorum proveheretur. Vnde si duo æquè perfecti, æquè sancti, in omni vitâ sint, quorum tamen alter frequentius altero sacramentum Dominici corporis dignè percipiat, ob hoc ipsum velut fulgentissimus sol præ illo altero perenniter fulgebit, singulari q; & admirabili unione Deo copulabitur. *a*

a Ioan. Thauler. in sacris Institut. c. 38. mihi p^o 73. & seq.

Alte-

DE
Alteru
est, gen
Syriz B
fisione
grassaba
drans d
teis, seu
caput ad
draginta
vendere
obiret n
Salva m
Rex; Sa
possum.
suam ex
nam m
det filiu
filium n
Ium &
suum ab
Non a
calestis
convivas
meum,
mo, & n
vos om
rò malà
Patris in
Quis
Aspicite
a S
b 4

§. VIII.

Alterum præparationis optimæ caput est, generosior sui abnegatio. Cum Rex Syria Benadadus Samariam premeret obfidione arctissimâ, ingens in urbe fames eò grassabatur, ut quarta pars cibi, seu quadrans a stercoris columbini quinque argenteis, seu, duobus florenis & decem baciis, caput asini argenteis octoginta, seu, quadraginta duobus florenis & decem baciis venderetur. Cumque Hebræus Rex Ioram obiret mœnia, mulier ad eum succlamans: Salva me, inquit, Domine mi Rex. Cui Rex, Saluet te Dominus, inquit, ego non possum. Quid enim vis? Hic mulier causam suam exponens: Inter me, inquit, & vicinam meam ita convenit, ut suum utraque det filium coquendum & epulandum. Ego filium meum fide optimâ dedi, coximus illum & comedimus. At illa nunc filium suum abscondit, & frangit fidem. *b*

Non absimili modo injuriarum nos agit cælestis Pater, qui omnis cælestis epuli convivas inclamat: En ego dedi filium meum, & comedistis illum; da & tu, ô homo, & tu, & tu quoque filium tuum, date vos omnes & singuli filios vestros. Vos verò malâ fide absconditis illos. Hæc æterni Patris in nos querela est.

Quisnam, obsecro, hic filius noster? Aspiciate, digitum intendo. Suus cuique filius

a Klains Mâstlin.

b 4. Reg. c. 6, v. 25, & seqq.

lius est, quidquid illi charissimum est. Explico. Est, qui unice delectetur auro: hominis istius filius aurum est. Est, qui formosum hominem plus æquo amet, & depercat: est, qui epularum lautitiis & vino; est, qui titulis & honore plurimum afficiatur: sunt, qui picturâ, alii qui Musicâ præcipue oblectentur: illi pictorum miracula, huic Musicam tolle, & ambobus sustulisti filium. Sunt qui chartarum lusu, sunt qui equis & amplo famulatio, sunt qui venatione & canibus insanè gaudeant: extendat quis paululum manum suam, & tangat hos homines: eripiat illi formosum hominem, huic suas epulas, jara vtrique suum eripuit filium; subtrahat illi honorem, isti lulum, huic venationem, gravius dolebunt, quàm si mortuos lugerent filios. Nimis acerbum est illis hæc talia Dei causâ deferere: sic abscondunt filios suos. Filium suum liberalissimè dedit Deus, & non abscondit illum: Sic enim Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret; daret autem eâ lege, ne quisquam nostrum negaret suum. Hic Abrahami simus, & Isaacum animosâ dexterâ mactemus Deo. Clamat Dominus: Nisi quis renuntiaverit omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus. *b* Christus relinquere omnia suasit; renuntiare omnibus iussit. Ita saltem parati simus, id, quod charissimum est, offerre Deo. Hic clamat Paulus: Probet autem seipsum homo. Profectò, nemo melius

a Ioan. c. 3. v. 16. *b* Luc. c. 14. v. 33.

DE DE
seipsum
m si explo
issimam D
nd, quod
ozium. I
quis filium
mi Chr
vitium in
robis velu
est: hinc vi
m, ut tibi
m.

A C
O M

t. Ante
cera intent
n crebro p
immerit
rigere, sed
tur. Hi se
ni dijudica
mensâ.
vivium he
us caducis
res affectu
solam cõs
ntior habet
c talia pra
est intenti

lius seipsum probaverit, num amet Deum, quam si exploret, paratissime sit rem etiam charissimam Dei causâ deferere; præcipue si illud, quod tam charum est, simul etiam sit noxium. Hic omni modo laborandum, ne quis filium suum malignè abscondat. Vide, mi Christiane, hoc aut hoc aut istud tibi vitium inhæret, amor ille lascivus & improbus velut filius animo tuo agglutinatus est: hinc vir esto, & jugula hunc filium tuum, ut tibi Deus per Eucharistiam det suum.

ACTIONS COMMVNIONIS

S A C R Æ.

I. Ante omnia requiritur hic bona & sincera *intentio*. Sunt, qui panem Angelorum crebrò percipiant, nihilominus peccatis immersi vivant, nec vitam impuram corrigere, sed eam hoc velamine tegere contentur. Hi se non probant, nec corpus Domini dijudicant. Apagè hos Iudæ fratres ab hac mensâ. Nec etiam bona intentio est, convivium hoc frequentare ob majorem in rebus caducis prosperitatem, vel ob suaviores affectus & dulces animi sensus, vel ob solam cõsuetudinem, vel ne ceteris negligentior habearis, vel quia hoc imperatur. Hæc talia pravæ intentionis sunt. Optima hic est intentio, *intimè conjungi Christo*.

2. Vera in sacram Communionem devotionis est, apud animum suum decernere octavo quoque die, minimùm semel singulis mensibus hanc mensam accumbere. Ultra mensam differre, animi semet negligentis & frigidi signum est. Omnibus autem æqualem hinc legem figere difficile est. Quapropter hac in re Confessarii iudicio standum, qui ordinis, statûs, ætatis habitâ ratione non difficulter iudicabit, quid optimum factu. Augustinus hac in re suasor optimus: Omnibus, inquit, Dominicis diebus communicandum suadeo & hortor. Semel iterumque (non tamen sæpius) intra hebdomadam ab homine profano caeleste hoc convivium iniri potest, si festi dies invitent.

3. Sacerdotibus ea vitæ ratio instituenda, ut quotidie possint rem divinam peragere. Rariùs sacris operari, aut pejoris vitæ aut culpandę negligentię plerumque indicium, rarissimè sanctitatis signum est. Patres familias, & quibus herilis potestas est, famulos suos ceterosque domesticos cum verbis tum exemplo urgeant ad piam sapius communicandi consuetudinem, ut saltem quot mensibus id fiat. Possunt etiam familiam eâ lege admittere, ut singulis mensibus sacrosancta mysteria percipiant, si quidem velint domesticum morem non negligere. Sciendum namque dominis est, tantò fervos fideiiores futuros sibi, quantò fideiiores fuerint Deo.

4. Ve-

a Aug tom. 3. l. de dogmatibus Eccles. l. 3.
Alii tamen auctori hic liber tribuitur.

DE DE
Vera in Co
nis est, qu
panem ac
oc pane rel
um grande
ter potest
& infirmu
t sapius et
otione, t
ere, ut pra
copiosus
sacra Com
ebdomade
biduum ac
suscepisti, &
erulans, ta
iores huic
ut Vel de fut
sibi, aut t
um tuam i
Proba te
s pharmaci
sturus esca
Cave de re d
on estis sati
Cave n
in sacculum
sacra Com
ad aram
positissimu
statem fact
bus decore

Thauler in
Aggais. l.

4. Vera in Communionem sacram devotionis est, quotidie spiritali ritu Angelorum panem accipere. Animo desiderata cælesti hoc pane refici, & jam refectus es. Hic solatium grande suggerens Thaulerus: Spiritually potest quis, inquit, ubicunque sit, sanus & infirmus, vel millenis vicibus in die aut sapius etiam, tantâ cum fidelitate ac devotione, tam sitienti animo ipsum suscipere, ut præ cunctis hominibus divinâ gratiâ copiosius diretur. *a*

5. Sacræ Communioni verè devotus intra hebdomadem seipsum sic alloquitur: Ante biduum aut triduum Christum hospitem suscepisti, & jam iterum tam incautus, tam petulans, tam effusus, tam lascivus es? Hi mores huic hospiti probari non possunt. Vel de futuro agens: Post biduum, ait ipse sibi, aut triduum Christum regem in domum tuam introduces, nec aliter te præparas? Proba te ipsum & præpara, ne sumpturus pharmacum, reperias venenum; ne comesturus escam vitæ, glutias bolum mortis. Cave de te dixerit Aggæus: Comeditis & non estis satiati, bibistis & non estis inebriati. Cave ne mercedem quam congregas, in sacculum mittas pertusum. *b*

6. Sacræ Communioni verè devotus in ipso ad aram accessu quàm fieri potest compositissimus est, veste ad munditiam & honestatem factâ, oculis modeste dejectis, manibus decore junctis, genibus reverenter

i 3

sub-

a Thauler. in sacris instit. c. 33.

b Aggæi c. 1. v. 6.

submissis, cogitationibus ad pietatem collectis, linguâ & ore quieto, corde solo loquente. Hoc si non observant, qui ornatu insolentiore nimium compti velut ad choreas, aut profanissimum convivium accedunt; qui oculis emissitiis, manibus ac moribus incompotis, cogitationibus vagis ad magnam hanc cenam irruunt, nec cogitant, se in sui iudicis conspectu stare.

7. Circa summum hoc mysterium fides sapius exercenda, ita quidem ut convivium hoc aditurus dicat animo: Credo hic sub candido orbiculo, imò sub miculâ minimâ verissimè corpus & sanguinem, animum & divinitatem Christi esse abditam. Non hic sensus, neque argutrix ratio audienda, sed fides. Hoc fidei mysterium est. Hoc Isaias vociferatur: Si non credideritis, non permanebitis. *a* Crede, crede, & intelliges. Nec enim stans in terrâ, manu continges cælum; nec pelagus immensum transfundes in scrobiculum; nec palpitantes oculos in flagrantissimum desiges solem. Crede veritati apertissimè affirmanti: Hoc est corpus meum. Et: Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vitâ. *b*

8. Quisquis hic conviva non ingratus esse cogitat, sine Humilitatis & Charitatis veste non accedat. Humilitas ubique necessaria, hic maximè. Præclarissimè hic monet Augustinus: Qui foris tume-

a Isai. c. 7. v. 9. *b* Matth. c. 26. v. 26. sic Marcus, sic Lucas, sic Paulus & Ioannes c. 6. v. 51.

intus tabe
à Deo e
rigit, à D
inanzâ: I
desidero.
dignus,
anto hum
nior. Col
valles. Ni
recedit à
te omnia
Charitas
ffers man
datus fuer
d adversu
are, & vad
enatio &
minima p
e acceden
ratri tuo.
simum te
Cum ho
s est, ne
h statim p
statim p
loquatur
a cum C
ne oportu
e, miseria
hospiti ex
perferend
Christian

scit, intus tabescit. Qui ante Deum se pro-
 jicit, à Deo erigitur: qui adversus Deum
 se erigit, à Deo projicitur. *a* Dic ergo cum
 Chananâ: Ita Domine, canis sum; mi-
 cas desidero. Dic cum Centurione: Non
 sum dignus, ut intres sub testum meum.
 Quanto humilior, tantò capacior, tantò
 plenior. Colles repellunt aquam, imple-
 ntur valles. Nimirum altus est Deus; erigis
 te? recedit à te: humilias te? accedit ad te.
 Ante omnia hîc opus Humilitate, cui ta-
 men Charitas jungenda. Tibi dictum puta:
 Si offers manus tuum ad altare, & ibi re-
 cordatus fueris, quia frater tuus habet ali-
 quid adversum te, relinque ibi munus ante
 altare, & vade prius reconciliari fratri tuo. *b*
 Alienatio & aversio à quocunque homine
 vel minima prius tollenda, quàm mensa
 hæc accedenda. Vade ergo prius reconcilia-
 ri fratri tuo. Humilitas & Charitas hîc gra-
 tissimum te facient convivam.

9. Cùm hospes Christus Dominus susce-
 ptus est, non mox è templo abeundum,
 non statim profanus labor resumendus, sed
 nec statim preces linguâ recitandæ.
 Cor loquatur, lingua fileat. Tunc amantis-
 sima cum Christo instituenda colloquia,
 tunc opportunum est, defectus suos deplora-
 rare, miseras & ærumnas suas omnes no-
 vo hospiti exponere, auxilium ad agenda
 & perferenda omnia implorare. Tracta,
 mi Christiane, cum Domino tuo familia-
 rissime

i 4

a Aug. tom. 10. hom. 50. c. 1. pag. 203. &
ser. 74. c. 8. mihi p. 267. *b* Mat. c. 5. v. 23. & 24.

VII.

pietatem
 corde solo
 t, qui orau
 velut ad d
 nvivium at
 anibus ac
 nibus vagil
 , nec cogit
 re.
 sterium fi
 em ut con
 nimo: Cr
 o sub mie
 & sanguin
 sti esse ab
 argutatrix
 fidei my
 r: Si non o
 Crede, o
 stans in ter
 elagus im
 m; nec pal
 mum defi
 nê affirma
 Panis, qu
 andi vitâ.
 non ingrat
 & Charit
 litas ubiq
 Præclarissi
 foris tum
 se
 26. v. 26.
 loannes c.

rissimè omnia negotia tua, velut cum amicorum tuorum optimo: præcipuè verò divina Voluntati te quàm plenissimè totum committe. Hic ipsa te opportunitas monet. Quapropter dic animo: Duc me, ô Domine, quo ipse vis per lata & tristia: jumentum sum apud te; tu domus istius sis Dominus: tibi claves trado, tu impera.

Ad hoc epulum dignius frequentandum non tantùm letales, sed etiam minores noxæ studiosissime cavenda. Quisque suam interroget conscientiam, & illa non muta defectus plurimos accusabit. Quales sunt in multis negligentia, in plurimis vana gloria, in omnibus panè impatientia; arrogantia ob vires, formam, genus, scientiam, officium, &c. Auri fames nimia, nimia cura in rebus fluxis, vigilans sui amor, molestiarum & crucis horror; odium & invidia, spicetas non laudanda; in cibo, potu, somno, risu, colloquiis intemperantia, sensuum exteriorum libertas, libidinis licentia, actionum confusio: non silebit denique conscientia, se rarissimè inspici, vix unquam audiri, nullam sui curam haberi.

Hic ii, obsecro, divinam iram metuant, qui convivium quidem caeleste non omnino negligunt, vitiorum tamen nihil corrigunt. Hic ebrietati, hic libidini, hic vitio alteri, cui assuevit, pertinaciter inhæret: hodie Christo, cras iterum Baali ac diabolo sacrificat. Hic Augustinus intorquens fulmen: Habentem, inquit, voluntatem adhuc peccandi

candi gravari magis dico Eucharistia perceptione quam purificari. a Probet igitur seipsum homo.

a *Aug. tom. 10. l. de Ecclesiast. dogmatibus loc. cit. supra, mihi pag. 383.*

CAPVT OCTAVVM.

Rosa Coroneola,

seu,

Spes.

§. I.

ROSAE, quæ Autumnalis vel Coroneola *Ra* dicitur, *Spem* rectè conferimus. Spes fanè corona est, quam Deus humanæ voluntati imponit, ut ea in cunctis actionibus erecta & hilaris nulli succumbat oneri. Spes lynceos habet oculos, imò lynceis longè acutiores, cælum omne pervidet, velut vitrum pellucidissimum.

Spes ita depingitur: Certa expectatio æternæ salutis, nata è bonorum operum conscientia, & intimo gustu sensuque paternæ prorsus benignitatis in Deo. Hinc illud regis Hebræi solatium: Speret Israël in Domino, quia apud Dominum misericordia, & copiosa apud DEVM redemptio. b Domini amor Ioannes: Si cor nostrum, inquit, non reprehenderit nos, fiduciam habemus

a *Mystatrosen.* b *Psal. 129. v. 9.*

bemus apud Deum. *a* Fides in intellectu, Spes sedem in voluntate habet. Fides in-
tuetur etiam quod averſamur, inferos &
alterius orbis ſupplicia: Spes eò ſolùm re-
ſpicit, quò omnium vota eunt, ad Deum &
ad beatitudinem, quam in dies expectat
cum gaudio. Vox Apoſtoli eſt: Spe gauden-
tes in tribulationibus patientes. *b*

Eleganter dixit Auguſtinus: Spes eſt bea-
tudo vitæ mortalis. Tolle ſpem, & nul-
lum, dum vivimus, guſtamus cælum. Spes
non confundit. *c* Et: Beatus vir, qui ſperat
in Domino, *d* Chryſoſtomus latanti ani-
mo dixit: Quando Deus promittit, nulla
promiſſionibus variatio adjungitur. Pro-
miſſa Dei certiora ſunt his quæ videntur,
modò oculos Fidei habeamus. *e* Atqui hoc
loco non de informi Spe loquimur. Al-
berto Magno Spes ſine meritis, non eſt
Spes, ſed præſumptio. *f* Ideò hortatur re-
gius vates: Sacrificate ſacrificium juſtitiæ,
& ſperate in Domino. *g* Qui ſperat, & pra-
vos mores non emendat, ſpem habet, ſed
qualis à Sapientiâ depingitur: Spes impii
tanquam lanugo, quæ à vento tollitur;
tanquam ſpuma gracilis, quæ à procellâ
diſpergitur; & tanquam fumus, qui à ven-
to diſfuſus eſt; & tanquam memoria hoſpi-
tis

a I. Ioan. c. 3. v. 21. *Fiducia Spes firma.*

b Rom. c. 12. v. 12. *c* Rom. c. 5. v. 5.

d Pſalm. 33. v. 9.

e Chryſ. tom. I. hom. de habendâ curâ ſalutis
proximi, mihi pag. 475. & ſeqq.

f Alb. M. de virtutibus, *g* Pſal. 4. v. 6.

is unius o
ne quid fi
deſit, in S
gratiam,
cor noſtru
habemus
ex conſcie
Spei argu
liter ſele c
Beatiffim
z bonita
cordiæ c
nunquam
obſecro n
omnia, q
buerit?
nam, &
certa fuera
Et expect
ſanctus A
Ego Mar
agnitionis
ſperamus,
templantes
Quod Paul
metu, inq
operamini
Virgo be
Dei bonita
habuit exc
que liberat
quæ de be

a Sap. c.
& Philip

is unius diei prætereuntis. *a* Qui metuit, ne quid sibi ad obtinendam beatitudinem esset, in Spem non delinquit. Spes & Dei gratiam, & hominis conatum spectat. Si or nostrum non reprehenderit nos, Spem habemus. Nimirum suus cuique animus ex conscientia Spem præbet. Magnum pei argumentum est, noxis omnibus viriter sese opponere.

Beatissima Virgo, quæ luculentam divi-
 æ bonitatis notitiam, & summam misericordiae divinæ experientiam habuit, & unquam non purissimè vixit, quantam bsecro non solum æternæ vitæ, sed & omnia, quæ rogaret, impetrandi Spem ha-
 uerit? nec nescire potuit se gratiâ pleam, & in gratiâ esse stabilitam. Hinc orta fuerat beatitudinis, quam Spe perfectâ expectabat. Ad hanc Virginem refert sanctus Antoninus ab Ecclesiastico dictum: Virgo Mater pulchræ dilectionis, timoris, cognitionis, & sanctæ Spei. Nos quidem speramus, sed & simul trepidamus, contemplantes ne quis desit gratiæ Dei. *b* Quod Paulus conceptis verbis urgens: Cum metu, inquit, & tremore salutem vestram speramini. *c*

Virgo beatissima, quæ immensissimam Dei bonitatem penitissimè perspexit, Spem habuit excellentissimam, sed timore metu-ue liberam. Malè metuere non poterat, ut de beatitudine segura erat.

i 6

Ab

a Sap. c. 5. v. 15. *b* Hebr. c. 12. v. 15.
c Philip. c. 2. v. 12.

Ab eadem Virginis Spe ortum, quod cum aliis feminis ad filii monumentum non ierit. Erat quidem Virgo in defunctos maximæ commiserationis, in filium summi amoris, cum ceteris tamen unctura non venit. Spes certa rediyivi filii matrem domi continuit. Quid ungeret, quem vivum post horas non multas visura esset? Ita cruci adstitit, ad sepulchrum non rediit.

§. II.

Dum nos in hac vitâ, velut in mari iactamur, speramus quidem ad beatitudinis portum inter procellas pervehendos. At subinde ingens emergit cætus, velut jam jam navigium mersurus. Hic spes vigilet, hinc sese attollat cælo, dicatque sibi ipsa fidentissimè: Aderit Deus, & iuvabit. Et quamvis conscientia non nihil nos turbet, clametque: Non dignus es, ut iuveris; tu tamen tuæ responde conscientiæ: Cum Dei iustitiâ non contendam; sim dignus qui deserat, ego tamen usque & usque & usque in infinitâ Dei misericordiâ sperare non desinam, quam hominibus etiam perditissimis non subtrahit. Christi nitor non meis promeritis; in Christi sanguinem, velut in amoris flumen me præcipito. hinc nemo perit, nisi qui servari noluit: Mors Domini IESU me optimè sperare iubet. Et etiamsi occiderit me, ego tamen in Domino sperabo. *a* Tametsi Deus mecum sic agat, ut desertus, rejectus, omni gratiâ excussus videar, ego tamen in Domino sperabo. Si cō-

sistans

a Iob c. 13. v. 25.

stant ad
sum me p
mat exerci
rabo. Et si p
ferorum,
Hac spes n
in patriâ, q
in re sit, s
speravi, n
mo. In te
in æternum
ni. Quom
Spe consti
expectare
certam pro
Hoc D
nunquam
suctibus
di allucea
tio in oc
habeat p
sese sanc
tat, indub
mille nau
Manass
dicere par
gita exa
& catenas
lieris Cha
monis im
liberaliss
impetravi

a Psal.
6 Psal.

sistant adversum me castra, si exurgat adversum me pralium, *a* si totus in me unum tuat exercitus, ego tamen in Domino sperabo. Et si proximus ire videar erga stultis inferorum, ego tamen in Domino sperabo. Hæc spes mea me non fallat; hæc denique in patriâ, quam anhelò, me sistet. Quidquid in re sit, spem mihi nullus eripiet. In Deo speravi, non timebo quid faciat mihi homo. *b* In te Domine speravi, non confundar in æternum. *d* Juvat spe vivere, juvat sic mori. Quoniam tu Domine singulariter in Spe constituisti me. *e* Laboris est quidem expectare, sed dulcis est expectatio, quæ certam promittit beatitudinem.

Hoc DEO ingenium est. Solet is nonnunquam permittere, ut iis miseriarum fluctibus involvamus, unde Spes emergendi alluceat nulla; ubi sola mors & desperatio in oculis: si nihilominus homo Spem habeat positam in Domino IESU, & illius sese sanctissimæ voluntati totum committat, indubiè tandem eluctabitur, & vel post mille naufragia enatabit salvus.

Manasses famosissimum scelus (scelestum dicere parum est) post tot annos inter flagitia exactos, Spe demum ac submissione & catenas rupit, & noxas delevit. Spes mulieris Chananæ imperterrita filiâ cacodæmonis imperio subtraxit. Spes Magdalenz liberalissimam noxarum omnium veniam impetravit. Ecclesiasticus proclamât: Respi-

i 7

cite

a Psal. 26. v. 3. & seq. *b* Psal. 55. v. 12.

c Psal. 31. v. 1. *d* Psal. 9. v. 10.

I.
quodd
entum
sanctos
summi
non ve
m domi
um post
tuci ad-

ti jacta-
tudinis
ps. At
lut jam
vigilet,
ipla si-
bit. Et
turber,
tu ta-
am Dei
qui de-
usque
non de-
reditissi-
on meis
velut
c nemo
Domini
etiam si
no spe-
gat, ut
lus vi-
Si cõ-
sistans

cite filii nationes hominum, quia nullus speravit in Domino, & confusus est. *a*

Verè bona Spes, quæ de vero bono ritè concepta est. Hanc qui habet, stringat, teneat, neque abire eam vel in ultimis finat, & suas illi sorores, Fidem & Charitatem jungat. Hæc vera Spes, dulcis, verax, felix est, quæque nec sperantem fallit, neque confundit, sed ad optimum provehit, animum interim sperati boni anticipatione lætificat.

Non est major, non est pulchrior, non sanctior spes quàm æternam sperare vitam, modò ea non cæca sit vel præceps. Sunt enim, qui semper malè agendo bonum sperent, quo nihil est stultius. Qui vitam æternam sperat, vitam, quam agit, corrigat: hac ad illam pergatur. Spes vitæ æternæ una omnium optima: & sola Spes vera est, quæ & felicem faciet, & jam facit. Eximiè, quod solet, Bernardus: Ut quid enim, inquit, si hæc sapimus, ut quid cunctamur abjicere omnino spes miseras, vanas, inutiles, seductorias; & huic uni tam solidæ, tam perfectæ, tam beatæ Spei totâ devotione animi, toto fervore spiritûs inhærere? *b*

Mundus spe plenissimus est, sed heu plerumque, quod Bernardus dixit, spes misera, spes vana, inutilis, seductoria est. Adeoque Thales sapienter censuit spe nihil esse communius: hanc enim etiam illi habent, qui aliud nihil habent. *c* Et quia spes sæpe fallacis-

a Eccli. c. 2. v. 11. *b* Bernard. in Psal. 90. serm. 9. mihi pag. 337. *c* Stab. serm. 109.

lacissima e
tium appe
nam aspira
na est.

Cato U
rat, Antio
in utroque
viros, juve
tum, in fe
stratus pr
etiam ipse
putare sui
censere iis
cassent. I
culo, & su
sit; tanqu
ducendus
virgâ insig
te quidem
reliquisse
trius is er
apud illun
les tunc o
hic comit
emori. C
O miserat
Tales o
num, ridic
sæ; verbo,
quid pro
dixit Aug
spei, quan

a Lips.
animi, mihi

laciſſima eſt, meritò eam ſomnium vigilan-
tium appellavit Plato. Spes, quæ non æter-
nam aſpirat vitam, volatica & fallaciis ple-
na eſt.

Cato Uticenſis, quod Plutarchus memorat, Antiochiam ivit, & vidit extra portam in utroque viæ margine, compositè ſtantes viros, juvenes, pueros, cum discrimine ætatum, in feſto omnes habitu & veſte: magiſtratus præterea candidatos, ſacerdotes etiam ipſos coronatos. Cato ſtomachari, & putare ſui honoris cauſâ factum, & ſuccenſere iis, quos præmiſerat, tanquam indicâſſent. Itaque jam propior descendit vehiculo, & ſuos idem facere & pedibus ire juſſit; tanquam ſalutandus, & pompâ illâ deducendus. At ecce ſenex quidam, coronâ & virgâ inſignis (diſſignator is erat) ne ſalute quidem dictâ rogavit: Ubi Demetrium reliquiſſent? & quando venturus? Demetrius is erat Pompeii libertus, & multum apud illum poterat, in quem omnes mortales tunc oculos habebant conjeſtos. Itaque hîc comites Catonis & indignari, & riſu emori. Cato nihil aliud prolocutus quàm: O miſeram civitatem! ^a

Tales omnino ſunt plurimæ ſpes hominum, ridiculæ, inanes, temerariæ, ſtultæ, falſæ; verbo, ſomnia vigilantium, quæ nescio quid promittunt ut decipiant. Veriſſimè dixit Auguſtinus: Nihil tam inimicū ſpei, quàm retrò reſpicere: id eſt in eis rebus,

^a Lips. in Comment. Senec. c. 8, de tranquillit. animi, mihi pag. 156.

bus, quæ præterlabuntur & transeunt Spem ponere: sed in his quæ nondum data sunt, sed danda quandoque, quæ nunquam transibunt. Quando autem scætet tentationibus Mundus, velut pluvia Sodomæ sulfurea, metuendum est exemplum uxoris Loth: *a* Retrò enim respexit, & ubi respexit, ibi remansit. In salem conversa est, ut prudentes condiret exemplo. Apostolus Paulus de hac Spe ita loquitur: Spe enim salvi facti sumus. *b* Spes autem, quæ videtur, non est Spes. Quod enim videt quis, quid sperat? Si autem quod non videmus, speramus, per patientiam expectamus. *c*

Carthaginensium Dux Amilcar, cum obsideret Syracusas, inter somnium vocem exaudisse credidit, nuntiantem futurum ut proximo die in eâ urbe cenaret. Latus igitur perinde ac divinitus promissâ victoriâ, pugna paravit exercitum. In quo inter Siculos & Pœnos ortâ dissensione, castris ejus Syracusani subitâ eruptione oppressis, ipsum intra moenia sua victum pertraxerunt. Ita magis Spe, quàm somno deceptus, cenavit Syracusis captivus, non, ut animo præsumplerat, victor. *d*

En dormientis & vigilantis somnium Spem magnam, sed falsam.

a Gen. c. 19. v. 26. *b* Rom. c. 8. v. 24.

c August. tom. 10. serm. 29. in Matth. *in* *ih* *h* *a* pag. 44. *d* Valer. l. 1. c. 7.

§. III.

E Romano exercitu quidam gloriosior miles

miles apud Scipionem natu minorem scutum elegans & affabre factum, & quod putabat telis impenetrabile, ostentaverat. Cui Scipio, Tuus, inquit, clypeus, ô mi juvenis, & firmus & venustus est, sed virum Romanum decet non in lavâ, quæ clypeum, sed in dextrâ, quæ gladium gerit, Spem habere positam. Cum Scipione dixerô: Virum Christianum decet non in lavâ rerum caducarum, sed in dextrâ rerum immortalium & aternarum Spem collocare. Spes ceteræ pæne omnes & vânilsimæ sunt & fallacissimæ. Quid enim?

Bonam speras valetudinem? ergo in spe habes mortalitatis oblivionem, & vitiorum amicitiam. Prolixiorem speras vitam? ergo diuturnum speras carcerem, in quo multa feras, multa videas quæ nolis. Prosperos speras annorum exitus? ergo dolendæ ac pudendæ copiosam speras materiam. Peccandi expectas licentiam? Ah quàm infelix gaudium, & quàm longævam speras pœnitentiam! Ultionis speras occasionem? Crede mihi, ô homo, tu speras quod alii timeant, hoc est, tuum ipsius interitum. Divitiarum speras cumulum? O fatue! prægrandem ex lappis & tribulis speras sarcinam. Sed honores forsân, dignitates & famam speras? Invidiosam ergo miseriam, opulentam inopiam, pavidam superbiam, pulverem & inanem auram, fumum & mendacem umbram speras. Honestas filio filiaque speras nuptias? Ut video nondum didicisti, nec tuo nec alieno sapere malo. Hoc scias;

vix

vix ulla res est, quæ tam crebrò tamque graviter fallit, quàm hilares nuptiæ, quas sæpissimè tristes sine numero sequuntur tragœdiæ. Sed forsân vetulæ jamque tussientis uxoris funus, & novæ nuptæ thalamum expectas? O miser & insane! attrito uno laqueo dissolvi gaudes, ut novo & validiore vinciaris. Sed speras post mortem gloriam, & apud posteros nomen, & amplam in funere laudationem? O spes mortalium inanes! Quid picta domus cæco? quid philomela profuerit furdo? Quid aura felix post naufragium, quid amplum ab ignotis testimonium te juverit? præsertim si crucieris ubi es, & lauderis ubi non es. O quanta pars mortalium vento pascitur, & insomniis gaudet! ô quàm multi mortalium inter spes opimas ad æternam ruunt penuriam, à gaudiis momèto ad supplicia delati!

Heu vita quantas spes alis plane improbas! a

Spes hominum fallacissimas sub oculos ponit hæc mythologorum narratio. Bubulcus, ajunt, stabulum ingressus boves mirè lætos reperit: causssam igitur insolentis lætitiæ sciscitatus est. Cui boves: Speramus, inquiunt, hunc diem in pinguisissimis pascuis absque opere transigendum. Quis, obsecro, ait bubulcus, in Spem istam penitus inanem vos impulit? Respondent: Hoc ita futurum somniavimus. Ad quæ statim bubulcus: Nolite, quæso, mei boves, nolite his somniis habere fidem, quæ mox fuisse falsissima deprehenditis. Ego reverà longè aliud somniavi, vos scilicet hodie araturos.

a lamb. vet.

At,

At, ut nos
quàm bru
Eruditè
apologus.
prata pin
honores,
in robusta
Tandem
pauci ob
paupertat
pertrahit

Saracen
Judæus n
minatum
gines è te
ipse prin
sublatus
mas! C
maritum
rat. Verù
tuus est, &
sotomus
mum fac
explorata
spè fuisse
ta hujusm
evenire, c
mè exitu
vesperam
& inexpl

a Sigeb
Gregor. 11

At, ut nostis, somnia hominum certiora, quam brutorum esse consueverunt.

Eruditè nostros nobis mores objicit hic apologus. Quoties cum brutis animantibus prata pinguiſſima speramus; quoties opes, honores, voluptates ita somniamus, ut mox in robustam Spem convalescant somnia? Tandem Metelli fortunam sperant plurimi, pauci obtinent: spes omnis ad aratrum paupertatis, vel ignominia, vel calamitatis pertrahitur jugulanda.

§. IV.

Saracenorum principi, cui Zizit nomen, Judæus magus annorum quadraginta dominatum polliceri est ausus, si sacras imagines è toto regno tolleret: sustulit; sed & ipse princeps paulò post repentinâ morte sublatus est, *a* O Spes hominum vanissimas! Chrysoſtomi ævo primaria femina maritum suum consulem futurum speraverat. Verùm spes ista destituit, maritus mortuus est, & consulatus alteri datus est. Chrysoſtomus spe lapsam consolaturus: Primum fac tecum cogites, inquit, licet valde explorata esset hæc spes, attamen humanam spem fuisse, quæ sæpe fallere solita sit; & multa hujusmodi in hac vitâ quotidie cernimus evenire, cum ea, quæ valde sperantur, minimè exitum inveniant. A manè usque ad vesperam immutabitur tempus. *b* Incerti & inexpectati rerum exitus sunt, Inter os
&

a Sigebert. in Chron. anno 724. Genebrard. in Gregor. 11. *b* Eccli. c. 18, v. 26.

& offam multa intervenire solent. Imò quod Augustinus dixit, Nihil tam inimicum spei, quàm retro respicere: id est, in eis rebus, quæ præterlabuntur & transeunt, spem ponere. *a*

Piscator, ut in fabulis est, pisciculum reti traxerat. Pisciculus homini persuasurus, ut in aquas remitteretur: Optime virorum, inquit, quid te animalculum juvet tam minutum? Quòd si me manu mitteres, è pisciculo piscis fierem, atque tunc & sagem tuam & emptoris mensam ornarem. At piscator: Amplissimè, inquit, deliravero, si incertissima certis præponam. Ut scias, spem ego tam vanam pretio non emo. *b*

Sapienter: Atque hoc quivis de omni spe humanâ dixerit: Nec teruncio emerim spes istas omnes quantumcunque opimas: vanæ, falsæ, nullæ sunt. Spes una felicitatis æternæ oculata, firma, certa est. Gaudium nostrum, inquit Augustinus, nondum est in re, sed jam in spe. Spes autem nostra tam certa est, quasi jam res perfecta sit. Cùm credimus, spes est in isto sæculo: cùm videmus, res erit in futuro sæculo. Capitis præcessio, spes membrorum est. *c*

Spem in re caducâ collocatam prisca sic depingebant. Arborem procerissimam ad fluminis marginem statuebant, quæ prona in

a Aug. tom. 10. de Verb. Dom. serm. 29. c. 5.

b Terent. in Adolph. Act. 2. Scen. 2.

c August. tom. 8. in Psal. 123. init. pag. 595. Et tom. 10. serm. 6. de Ascensione Domini initio, pag. 434.

in flumen
rumque
arboris v
aurea cat
arboris r
lutione c
periculos
ne tunc
aquis rap
vitam ret
interpret
est: hæc
cissimum
clinatur:
humanis
que prof
reis, ho
tem, qua
mias va
qui con
brachiu
ejus. Be
no, & er
ergo cuj
ejus in D
hami, ne
Jacob n
spei sym
abit solu
lo: illius
Animum
in Deo p
Jacob in
a Hier

in flumen brachia expanderet, qualis plerumque ulmus est ad amnis ripam sita. In arboris vertice virguncula miserè hærebat, aureâ catenâ colligata. Hæc imminentem arboris ruinam, ex continuâ fluminis alluvione cernens, descensum ex arbore tam periculosâ omnibus viribus moliebatur, ne nuncio radicitus subruto præceps in aquas raperetur; sed aurea vincula vel vitam retinebant. Hæc caducæ Spei pictura; interpretatio est ista. Homo Platoni arbor est: hæc ad tempus velut ad fluvium rapacissimum consita, in dies ruinæ vicinior inclinatur: puella in hac arbore, Spes est rebus humanis nixa; hæc suum ipsa casum utcunque prospicit, sed quia vinculis tenetur aureis, hoc est ingentibus promissis, libertatem, quam cupit, non obtinet. Hic Hieremias vates proclamat: Maledictus homo, qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum, & à Domino recedit cor ejus. Benedictus vir qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia ejus. *a* Beatus ergo cujus Deus Jacob adjutor ejus, Spes ejus in Domino Deo ipsius. *b* Non Abrahami, non Isaaci, sed tantummodo Deum Jacob nominari mysterium est. Ingentis spæi symbolum Jacob. Hic paternâ domo abijt solus, exul, egenus, vix opertus pallio: illius & supellex & arma baculus fuit. Animum tamen bonum & spem omnem in Deo positam habuit. Nec frustra. Redijt Jacob in patriam grandi familiâ & opibus auctus

a Hierem. c. 17. v. 5. & 7. *b* Psal. 145. v. 5.

ausus maximis. O ergo beatus, cuius Deus Jacob adiutor, & spes eius in Domino Deo ipsius. Hæc una spes multo exploratissima est.

§. V.

Spes una omnium bona, una omnium optima est spes vitæ æternæ. Spes ceteræ omnes vanitatis plurimum, subinde turpitudinis & mœroris non modicum habent. Ergo quod vates Venusinus monet:

Ne te semper inops agitet vexetque cupido;

Ne pavor & rerum mediocriter utilium Spes. a

Beatus Zeno Veronæ præsul à rerum, ut dixi, mediocriter utilium spe, ad illam felicitatis æternæ spem veram gradatim ascendens: Tolle spem, inquit, torpet humanitas tota. Tolle spem, artes virtutesque universæ cessabunt. Tolle spem, & interempta sunt omnia. Quid facit apud litteratorem puer, si litterarum non sperat fructus? Quid ratem profundo gurgiti nauta committit, si ei nunquam lucrum, nunquam portus desideratus occurrit? Quid miles, non dicam horridæ hiemis, aut torridæ æstatis injurias, sed seipsum contemnit, si gloriæ spem futuræ non gerit? Quid agricola semina spargit, si sudoris sui præmium non colligit messem? Quid Christianus credit in Christum, si promissum sibi ab eo perpetuæ felicitatis tempus non sperat esse venturum? b

In

a Horat. l. i. epist. 18. propius finem. b Zeno serm. de Fide, Spe, Charitate. Sermones huius Episcopi & Martyris Veronæ editi an. 1586.

In rebus
agit; sine
tur. Spe mo
fudatur in v
na, spe pac
quentantur
epistola, sed
misit; nece
dum dissol
res, sed u
fructus; a
dum spirat
patriam sol
ta facere,
Civis Rhod
bestia, præ
totâ facie
bant, ut vo
finiret. Q
omnia sp
tantum vi
est toleran
na. Quon
qui arat, ar
percipiend
Nescit S
Ipsa sibi q
est, cras eri
ambulemu
pauculos n
tissimum d
nullo vesp
Huc igitur
a 1. Cor.

In rebus humanis omnia spes futurorum agit; sine spe nil unquam arduum tentatur. Spe messis coluntur agri, spe vindemiæ sudatur in vineis, spe lucri navigantur maria, spe pacis geruntur bella, spe gratiæ frequentantur & teruntur aulae. Dulcis est epistola, sed usque dum veniat ipse qui eam misit; necessarium chirographum, sed usque dum dissolvatur æs alienum: grati sunt flores, sed usque dum Autumnus proferat fructus; ægroto dum anima est, spes est; dum spirat, sperat. Exulem spes reditûs in patriam solatur. Damnatum ad crucem vota facere, & libertatem precari spes jubet. Civis Rhodius caveâ clausus alebatur velut bestia, præcisus naribus, truncatis auribus, totâ facie deformatâ. Huic amici suadebant, ut voluntariâ inediâ suas ipse miseras finiret. Quibus ille respondit: Hominem omnia sperare posse, quamdiu possit vel tantum vivere: sic vita præsens & misera est toleranda, sed usque dum affulgeat æterna. Quoniam, inquit Paulus, debet in spe, qui arat, arare; & qui triturat, in spe fructus percipiendi. *a*

Nescit Spes vera titubare, nescit cadere. Ipsa sibi quotidie dicit: Quod hodie non est, cras erit, Duremus, & cælum animo perambulemus, dum nondum licet corpore: pauculos numerabimus dies, & illud beatissimum *Cras* aderit, nunquam recessurum, nullo vespere pellendum.

Huc igitur omnia consilia nostra sunt referen-

a I. Cor. c. 9. v. 10.

s Deus
omino
loratis.

omnia
ceteræ
turpi-
abent,

cupido;
Spes, a

m, ut

m feli-

ascen-

mani-

e uni-

tempta

rorem

Quid

mittit, si

s desi-

dicam

jurias,

n futu-

pargit,

t mes-

istum,

icitatis

In

b Zeno

s huius

586.

ferenda. Hoc unum tandem aliquando non adipisci, malorum omnium supremum & maximum malorum est. Hoc unum demum obtinere, spes nostræ omnes elaborent.

Recte nunc dixerimus, *Speremus* non fertiles annos, non maris turgentia, non horrea stipata, non distentas nectare cellas, sed calum. *Speremus* & gloriemur in *Spe* gloriæ filiorum Dei, *a* *Spe* gaudeamus, *b* *Spe* salvi fiemus. *c* Ergo *speremus*. Præclare Augustinus: Viator, inquit, quando laborat ambulando, ideo laborem tolerat quia sperat. Tolle illi spem perveniendi, continuo franguntur vires ambulandi. *d*

Est adolescens fortunæ tenuis, quem vidua sine liberis & opulenta hæredem ex asse scribit; ille lætitiis omnibus incedit, gaudet, & triumphat, & clausos viduæ oculos non sine dulci spe patientissimus expectat. At quæ nos hæreditas, ô bone Deus, expectat in cælo? Paulus lætitiâ exultans: Justificati gratiâ ipsius, inquit, hæredes sumus secundum Spem vitæ æternæ. *e*

Adoptatur quispiam terræ filius ab opulento & nobili viro in filium. Hic jam nubes inambulat, & sidera sibi videtur tangere, licet optimi parentis gazas nondum pro libitu partiat. Et nos non accepimus spiritum servitutis iterum in timore, sed accepimus spiritum adoptionis filiorum, in quo
clama-

a Rom. c. 5. v. 2. *b* Rom. c. 12. v. 12.

c Rom. c. 8. v. 24. *d* Aug. tom. 10. de verbis Apost. serm. 16. msh pag. 132.

e Tit. c. 3. v. 7.

clamamus: Abba, Pater. Ipse enim Spiritus testimonium reddit Spiritui nostro, quod sumus filii Dei. *a*

Miles ob fortem operam militiæ navatam à Duce honoratur, & coronam vel muralem, vel civicam, vel castrensem, vel obsidionalem, vel etiam auream, aut, quod melius, agrum ac latifundium accipit. Hic ingens gaudium, & de honore & de præmio. Sed quid hæc ludicra, hæc fluxa ad coronam justitiæ, quam speramus, quæ reposita est nobis, quam reddet nobis Dominus in illâ die justus iudex? *b*

Triumphat Imperator, effunditur obviam civitas, comitatur Senatus, omnium ordinum homines deducunt; felicissimus, augustissimus, invictissimus acclamatur. O umbrarum umbras, quantilli pars ista gaudii est? Quid crepundia hæc & nuces, ad æternæ gloriæ triumphos, ad immortale jubilum? Et hoc, & illos speramus.

Sed epularis opiparè, & ad Siculas mentas omnigenâ voluptate perfunderis. Sed quid hoc ad ambrosiam illam, ad illud negar in cælo? quid fursures ad selectissimam farinam? quid vappa ad Falernum autCRETICUM? Denique omnia, quæ hinc nobis bona videntur aut suavia, illecebræ sunt, quibus excitemur ad meliora illa & æterna speranda. Quidquid in hoc orbe suavitatis est, ad æternas voluptates levis gustulus est; eo spes evolet, & futuri dulcedine sese impleat. Æterna promissit æternus; si credide-

k

ro,

a Rom. c. 8, v. 15. & 16. b 2. Tim. c. 4, v. 8.

ro, ait Augustinus, ex mortali fiam æternus. *a* Felicitatem æternam sperant crucifixi regis amici: Spes illorum immortalitate plena est. *b*

a Aug. tom. 10. serm. 29. c. 6. de verbis Domini. *b* Sap. c. 3. v. 4.

§. VI.

Sed horum, inquis, futurorum nihil dum videmus. Homo ridicule & angusti animi, quis spei locus est, ubi res in oculis est? An nefcis effatum Pauli? Spes, quæ videtur, non est spes: nam quod videt quis, quid sperat? *a* Illud spei est, quod non videmus sperare, & simul per patientiam expectare. Vide, obsecro, tot aulicorum incredibilem, sed sæpe palliatam spem ac patientiam: non verba tantum, sed & colaphos subinde conquire sciunt; invident & invidentur, mutuis tormentis; mordent & mordentur (aularum sacra non constant aliter) lacerant & lacerantur assiduis panè intemperiiis: acerbissimos non raro bolos, velint nolint, glutire debent. Quid illos, obsecro, tam ferreos reddit & aheneos? Unius *Spes* gratiæ vel sibi vel liberis tribuendæ: Tolle spem istam, & multos domi suavius esurire cernes. Et nos pro cælo, hem pudor, quàm sæpe ficulnei, quàm sæpe mortui sumus? Zacharias clamat: Convertimini ad munitionem, *vin-cti Spes*. *b* Ad munitionem, inquit, sive ad munitissimum beatitudinis locum erectos vultus, animosque vertite, vos omnes, quos

a Rom. c. 8. v. 24. *b* Zach. c. 9. v. 12.

vinxit Spes, cui
& dominâ sust
velut captivi n
ipsi vos ultr
bores innum
Spem immort
Paulus cum an
fugimus, inq
spem, quam si
mæ, tutam ac
ad interiora v
irati maris nar
fluctibus abre
nos in concit
procellosos la
net, ut firmi
choram Apol
in sancta san
locum tutissi
ob remuner
cedamus. Pr
quitur, & pr
æterna beati
sicut nec fide
jam futura, se
tis spes ulla e
nas se nunqu
De hac bea
mur, Lugdu
tionem injici
narios tibi qu
quingentos

a Hebr. c. 6.
42. conclus.

vinxit *Spes*, cui servitis, & quâ velut ab herâ & dominâ sustentamini. Vincti estis à *Spe* velut captivi non inviti, sed voluntarii: nam ipsi vos ultrò in carceres & vincula, in labores innumeros coniecistis ob unam *Spem* immortalis gloriâ. Hanc ipsam *Spem* Paulus cum anchorâ contendens: Qui confugimus, inquit, ad tenendam propositam *Spem*, quam sicut anchoram habemus animâ, tutam ac firmam, & incedentem usque ad interiora velaminis. *a* Anchora medio irati maris navigium firmat, ne à ventis aut fluctibus abrepta in scopulos agatur; ita nos in concitato vitæ huius oceano inter procellosos laborum fluctus *Spes* una retinet, ut firmi perduremus. Ideò hanc anchoram Apostolus, ad interiora velaminis, in sancta sanctorum, in cælum, tanquam in locum tutissimum hortatur jaciendam, ut ob remunerationis *Spem* laboribus nullis cedamus. Proprium certè, ut S. Thomas loquitur, & principale *spei* objectum est ipsa æterna beatitudo. In beatis *Spes* non est, sicut nec fides, cum eorum beatitudo non jam futura, sed præsens sit. Nec in damnatis *Spes* ulla est, cum certi sint æternas pœnas se nunquam evasuros. *b*

De hac beatitudinis *Spe*, de quâ loquimur, Lugdunensis præsul Eucherius mentionem injiciens: Si quis hodie, inquit, denarios tibi quinque donaturus, aureos verò quingentos in crastinum aut perendinum

k z

cer-

a Hebr. c. 6, v. 18. *b* S. Thom. 2, 2, q. 17.

2. conclus. q. 18, 2. ad 3. concl.

certò spondeat, faciátque optionem illud aut istud eligendi, nunquid deliberatio difficilis erit? Nemo tam fatuus, qui non omni modo malit cras aut perendie aureos quingentos, quàm hodie denarios quinque. Eadem prorsus præsens ac futura vitæ ratio est. Vita præsens nec unius quidem dieculæ mora est. Diximus alibi, post lapsum Adami, mortalium neminem, si quidem calendarium Dei spectetur, diem unum totum vixisse. *a* Est igitur hæc vita brevissimum *Hodie*, quod excipit *Cras æternum*. Quocirca spe animum impleamus certissimâ, & malimus aureos quingentos crastino æterno, quàm monetâ præsenti denarios quinque. Hortatur Augustinus: O fidelis, inquit, noli corrumpere spem, noli amittere charitatem. Quid expavescis, quia pereunt regna terrena? Ideò tibi cæleste promissum est, ne cum terrenis perires. Veniet ille, de quo dictum est: Et regni ejus non erit finis, *b* Hoc regnum spera, ad hoc totis viribus anhela. Eleganter dixit Petrus Chrysologus: Laborans messor, quod in semine non videt, videbit in messe, & quod in sulco desset, gaudebit in fructu. Hodie promissionis tempus est: audi, crede, expecta; crede creditori tuo, qui tibi credidit debitori suo; expecta parumper, ut veniat, qui te diu sustinuit ut venires: da illi inducias de promisso, qui tibi, quicquid erat debiti,

jam

a In Prodomo *Æternit. c. 1. §. 25.*

b *Aug. tom. 10. serm. 29. de verb. Domini*
3. 5. & 6. mihi pag. 44. & 45.

jam don
 cum gen
 fide viva

Sextu
 num ex
 copis t
 terram p
 animi ad
 Scipio i
 hens: V
 mum; q
 modo
 terram p
 per terre
 teneo te

a Chry
 71. mihi
 b Iuli

Ea et
 labi pr
 lapsus
 ipso in
 mater v
 tam te.
 ravit in
 dixit A
 dià tun
 deficiu
 infirma
 confort
 sperant
 a Rom
 b Ecd
 d 1.

jam donavit. Quare tu fatigaris spe Dei, cum genus omne hominum subsistat spe, fide vivat? *a*

Sextus Julius narrat, Scipionem Africanum ex Italiâ in Africam cum militaribus copiis trajecisse, sed in navis exscensu in terram prolapsum esse. Cùmque militum animi ad hoc omen consternati hærerent; Scipio ipsum casum in spei memoriam trahens: Videte milites, inquit, omen optimum; oppressi Africam. *b* Consimili pænè modo Cæsar ascensurus navim in terram pronus corruit: at milite nonnihil perterrefacto: Teneo te, ait, ô terra mater, teneo te.

a Chrysol. serm. 40. mihi pag. 109. & serm. 71. mihi pag. 191.

b Iulius Sextus l. 1. strategem. c. 1.

§. VII.

Ea est humanæ vitæ ratio, ut errare ac labi pronissimum. At si sapimus, ipsi nobis lapsus materiam spei præbebunt. Itaque ipso in lapsu pro se quisque dicat: O terra mater viventium, spe teneo te, nec dimittam te. Spes non confundit. *a* Nullus speravit in Domino, & confusus est. *b* Optimè dixit Ambrosius: *c* De divinâ misericordiâ tunc sperandum, cùm humana præsidia deficiunt. Omnes, qui sperant in eum, non infirmantur. *d* Nam bonus Dominus, & confortans in die tribulationis, & sciens sperantes in se. *e*

a Rom. c. 5. v. 5.

k 3

Spes

b Eccli. c. 11. v. 2. *c* Ambros. in Hexamer.

d 1. Machab. c. 2. v. 61. *e* Nahum. c. 1. v. 7.

222 PARS II. Cap. VIII.

Spes ista, divo Gregorio teste, in æternitatem animum erigit, & idcirco nulla mala exterius, quæ tolerat, sentit. a

Spes omnis obli visitur periculi,

Eduliat omnem opima Spes molestiam.

Speres meliora; quidquid accidit, feras. b

Adhuc cælum volvitur, quod hodie non est, cras erit; qui vidit florem oleæ, & baccam se visurum sperat. Propterea fortissimum solatium habeamus, ait Paulus, qui confugimus ad tenendam propositam spem. c

Spes facit ut videat cum terras undiq; nullas

Naufragus, in mediis brachia jactet aquis. d

Spes etiam validâ solatur compede vinculum:

Crura sonant ferro, sed canit inter opus. e

Spes præmii, solatium laboris; vulnerum dolorem mitigat spes coronæ. Spes in adversis alit animos. f

Cui boni spes est futuri, præsens non sentit malum. g

Verissimè dixit Chrysostomus: Nihil mentem hominis adeò virilem facit, & ad omnia audentem, ut spes bona. Dic, oro, si quis te ad regnum terrestrè & imperium vocaret, atque ante ingressum ejus civitatis, in quâ coronandus esses, in stabulum divertere necesse esset, ubi luti ac fimi plurimum viatorumque tumultus esset, & latronum perturbatio, summæque pressura & angustia:

a Gregor. l. 6. moral. c. 13. mihi pag. 445.

b Lambi vet. c Hebr. c. 6. v. 19.

d Ovid. l. 1. de Ponto, eleg. 7. e Tibull. l. 2.

eleg. 6. f Symmachus l. 2. epist. 52.

g Troch. vet.

stia: num ad
tereris? an i
gaudio & spe
igitur ineptu
mortalibus qu
quæ interim
tem regni sp
cælos accerit
sorio contin
perturbati, a
Robusta sp
Spem tam re
ctus est spes
nus, vides &
tuam; labo
resurrection
Habemus e
quæ sumus,
sumus, no
ignota nob
bis quam
ras? ut non
suis, tentati
demonstrat
resurrection
in quâ eris
nasci homi
nem & vivi
Suscepit qu
non novera
stra in tribu
a Chry. h
l. 3. de Prov
c Aug. t

stia : num ad illa tristitia cogitatione convertereris ? an illa omnia , quasi nihil essent , gaudio & spe regni contemneres ? Perquam igitur ineptum & indignum est , terrenis mortalibusque rebus potiturum , nihil his quæ interim inciderint , contrahi ; æterni autem regni spe elatum & erectum , atque ad cælos accersitum , per singula , quæ in diversorio contingunt tristitia , decidere atque perturbari . a

Robusta spes extrema quaque perferat . b

Spem tam robustam dat Christus , qui factus est spes nostra . In illo , inquit Augustinus , vides & laborem tuum , & mercedem tuam ; laborem in passione , mercedem in resurrectione . Sic ergo factus est spes nostra . Habemus enim duas vitas : sed unam , in quâ sumus , alteram , quam speramus . In quâ sumus , nota nobis est : quam speramus , ignota nobis est . Tolera in quâ es , & habebis quam nondum habes . Quomodo toleras ? ut non vincaris à tentatore . Laboribus suis , tentationibus , passionibus , morte suâ demonstravit tibi vitam Christus , in quâ es : resurrectione suâ demonstravit tibi vitam , in quâ eris . Nos enim non noveramus nisi nasci hominem & mori : resurgere hominem & vivere in æternum non noveramus . Suscepit quod noveras , & demonstravit quod non noveras . Ideò ergo factus est spes nostra in tribulationibus , in tentationibus . c

k 4

Li-

a Chrys. hom. 21. in epist. ad Rom. & tom. 5. l. 3. de Providentiâ Dei. b Lamb.

c Aug. tom. 8. in Psal. 60. mihi pag. 249.

Livius & Plutarchus memorant, Terentio Varroni è Cannensi clade infelicissimè redeunti, Senatum populúmque Romanum quasi re bene gestá occurrisse, gratiasque egisse, quòd de Republicâ Romanâ non desperâsset, sed quantulum erat exercitûs, reduceret, quamvis in acie quinquaginta millia hominum cecidissent, quamvis Aufidus fluvius juxta Cannas Romano sanguine rubuisset; quamvis jam tot Romanorum millia interneconi data essent, ut eorum capitalis inimicus & hostis Hannibal misericordiâ motus, dixerit: Satis est, *Parce ferro*: quamvis Romanorum cadaverum ea copia fuisset, ut in torrentem coniecta pontem Carthaginensibus straverint, per què de castris in castra commeari possent: quamvis ex nobilitate & equestri ordine tot millia cecidissent, ut detractis annulis modium unum impleverit Annibal, ut narrat Livius, vel duos, ut Florus, vel tres, ut Plinius, ac Carthaginem transmiserit; quamvis tot arma à fugientibus abjecta & mortuis detracta essent, ut cum cladem hanc reparare conarentur Romani, arma non invenirent, quibus muniti hosti occurrerent. Nam, ut ait Florus: *Arma non erant; detracta sunt templu*. Denique quamvis Roma post obsessum à Brenno Capitolium, nullam unquam majorem cladem sensisset, & jam in servitutem Carthaginensium incidere verebatur, tamen consulem suum Terentium Varronem, qui aultè contra consilium collegæ sui Pauli

Ami-

Emilii in præter pugnaverat
blam, quod de
Tam bonus,
pei humanæ fa
nimis nequitia
ne consumptos
la, nihilominus
bo ad ipsum re
ceneat, modè
missum Dei cer
ne speravit, lib
florificabo eum
er amplissima
na naufragia m
lavinâ, de felici
averimus. No
confusus est. I
ous in eum. c
Et quamvis
& nimis timo
cipitia in gemit
bandam est ex
resumendo,
desperando. Qu
entur ut salvi
oreant, jam
cus Ergo sperer
tatis vitibus pr

a Livius l. 22
3. c. 4. b Pl
c Thren. c. 3.

Æmilii in prælium descenderat, & infeliciter pugnauerat, gratulabunda excepit, idèd solum, *quod de Republicâ non desperasset.* a

Tam bonus, tam & mitis est Deus & Spei humanæ favens, ut post omnem hominis nequitiam, post optimos dies pessimè consumptos, post acervata fœdè flagitia, nihilominus omnia bene habeant, modò ad ipsum recurramus, modò peccâsse pœniteat, modò spem non abijciamus. Promissum Dei certissimum est: Quoniam in me speravit, liberabo eum, eripiam eum, & glorificabo eum. b Deus pœnè gratias agit per amplissima beneficia, quòd post plurima naufragia mari terrâque facta, de ope divinâ, de felicitate sempiternâ non desperaverimus. Nullus speravit in Domino, & confusus est. Bonus est Dominus sperantibus in eum. c

Et quamvis nimia spes seu præsumptio, & nimius timor seu desperatio duo sint præcipitia in gehennam, minùs tamen formidandum est excedere sperando nimium, seu præsumendo, quàm nimium timendo & desperando. Quòd si homines tantum nitentur ut salvi essent, quantum nituntur ut pereant, jam pridem vacuus ploraret Orcus. Ergo speremus, & iter ad cælum instauratis viribus prosequamur.

k. 5

6. VIII.

a Livius l. 22. Plutarch. in Fabio. Valer. Max. l. 3. c. 4. b Psal. 90. v. 14. & 15. c Thren. c. 3. v. 25.

§. VIII.

Jam cæli fores sunt patentissimæ, ex quo eas Christus crucis clave, suoque ingressu referavit. Cruci fixus latro eo omnino die, quo è cruce abiit, in paradysum transit. Verùm si fas interrogare: Quæso, Domine Jesu, cur cæli fores prius latroni, quàm Patriarcharum alicui panduntur? Pro quo Chrystostomus respondet, id ideò factum, ut esset manifestum, cæli portas jam omnibus patere. Nam, ut beatus hic Doctor asserit, eà ipsâ die quâ Christus mortuus, & latro liberatus, Adam fuerat paradiso expulsus; Hodie, inquit, Adam ejectus è paradiso, & hodie latro paradysum ingreditur; exiit fur, & introiit fur. ^a Quo fine? Illo utique, ut sicut primò fure in exilium missò, cæli aditum obseptum scivimus, ita nunc sciremus, fure alio, seu latrone in cælum admissò, omnibus rectè sperantibus cæli januas esse referatas. Neque enim una tantùm aperta est, sed multæ; tres ad Austrum, tres ad Aquilonem, tres ad Orientem, tres ad Occidentem patent, ut constaret cælum nemini nisi ingredi nolenti clausum esse.

Ad emendum cælum, inquit Augustinus, dandum esset quidquid haberes, etiam si totum mundum possideres. Et tamen venale est: eme si vis. Nec multum exæstues de re magnâ propter prærii magnitudinem. Tantum valet, quantum habes. Noli quærere quid habeas, sed qualis sis. Res ista te valet,

^a Chrystostom. 2. de cruce & latrone.

valet. Tantum
& habebis illa
turbaris? Nun
empturus es te
da te illi rei.
sum, inquires; &
do te illi, bono
fionique te des
qui huic prom
de quo loquitur
Et ideò De
commiscet an
felicitas, cujus
rò hanc spem
natur Mundu
co Augustinu
Mundum vel
inquit, ò M
Quid avertet
quid faceres
peres dulcis,
Ergo si habe
meum non est
mea ovum e
dum pullus e
Quæ enim vi
autem non vi
quæ non vid
sustine; noli
pium time,
scorpius peri
spem tuam.

^a Aug. tom
6, 3. m. pag.

valet, Tantum valet, quantum es tu. Te da,
 & habebis illam. Quid exæstuas ? quid
 turbaris ? Numquid quæsiturus es te, aut
 empturus es te ? Ecce tu qui es, qualis es,
 da te illi rei, & habebis illam. Sed malus
 sum, inquires; & fortè me non accipit. Dan-
 do te illi, bonus eris. Ut huic fidei promif-
 sioni que te des, hoc est bonum esse. a At-
 qui huic promissioni se dare, hoc unum est,
 de quo loquimur, *Sperare.*

Et ideò Deus felicitati præfenti multas
 commiscet amaritudines, ut alia speretur
 felicitas, cujus dulcedo non est fallax. Por-
 rò hanc spem modis omnibus eripere con-
 natur Mundus, aut certè corrumpere. Idcir-
 co Augustinus spem ovo conferens, & in
 Mundum velat exandescens: Quid strepis,
 inquit, ô Munde immunde, quid strepis?
 Quid avertere conaris ? Tenere vis periens,
 quid faceres si maneres ? Quem non deci-
 peres dulcis, si amarus alimenta mentiris?
 Ergo si habeo spem, si teneo spem, ovum
 meum non est à scorpione percussum. Spes
 mea ovum est testudine tectum, & non-
 dum pullus est; non videtur, quia operitur.
 Quæ enim videntur, temporalia sunt, quæ
 autem non videntur, æterna. In illa ergo,
 quæ non videntur, extende spem, expecta,
 sustine; noli retro respicere, Ovo tuo scor-
 pium time, quia caudâ percutit. Non ergo
 scorpium perimat ovum tuum, Mundus iste
 spem tuam. Quanta tibi loquitur mundus,

k 6

quan-

a Aug. tom. 10. serm. 64. de verbis Domini,
 s. 3. mihi pag. 90.

ffimz, ex qu
 uoque ingre
 o omnino de
 m transit, V
 aso, Domi
 ni, quàm Pa
 ur ? Pro qu
 id ideò factu
 tas jam om
 hic Doctor
 us mortuus,
 at paradiso e
 ejeus è par
 um ingreditu
 sine? Illo u
 exilium miss
 us, ira nu
 e in calum a
 ntibus cæli
 enim una ta
 s ad Austru
 Orientem, to
 nstare calu
 ausum esse.
 t Augustinu
 eres, etiam
 Et tamen v
 ltum exæst
 agnitudinen
 es. Noli que
 is, Res ista
 vale

ont.

quanta post dorsum tuum strepit, ut retro respicias? id est, ut in rebus presentibus, nec presentibus (non enim dicenda sunt presentia, nunquam stantia) spem tuam ponas. Christiani sumus; Christiani estis, fratres. Figite spem in Deum, aeterna concupiscite, aeterna expectate. Non ad delicias Christus in carnem descendit: toleremus potius presentia, quam diligamus: prosperorum falsa est blandities. Time mare, etiam cum tranquillum est. Omnino non frustra audiamus, Sursum cor. Quid ponimus cor in terrâ, cum videamus quia evertitur terra? Ponamus nos Ovum nostrum, id est spem nostram, sub alis illius Evangelicæ gallinæ, quæ clamat: Hierusalem, Hierusalem, quoties volui colligere filios tuos tanquam gallina pullos suos, & noluisti. Non nobis dicatur. Quoties volui, & noluisti. ^a

Bernardus hoc ovum suum, id est, spem suam summâ industriâ, si quidquam, custodivit. Omnia perdere jacturam non putabat, modò spem retineret. Hinc illæ Bernardi cum Psalte voces: Quoniam tu es Domine spes mea. Et addit ingenti spiritu: Quidquid igitur agendum sit, quidquid declinandum, quicquid tolerandum, quicquid optandum, tu es Domine spes mea. Hæc una mihi omnium promissionū causa, hæc tota ratio meæ expectationis. Pratendat alter meritum, sustinere se jactet pondus diei

^a Aug. rom. 10. serm. 28. de verbis Domini post med. mihi pag. 45.

D
ei & ætus, jeju
ostremò non ess
orietur: Mihi
um est, poner
eam. Speret in
literarum, h
obilitate, ille in
et vanitate con
imenta feci, &
iam tu es Domi
ult, in incerto d
videm, nisi abs
amirum verbo
eci omnia. Si m
er te obtinenda
esum me præ
nat malignus,
rum concupisca
hoc sapere, ex
sententiâ dicere
mine spes mea, n
spiritu, ut (quen
ta) jactet cogi
sciens quòd em
lud quog; Petri
rudinem vestra
enim cura est d
hæc sapimus,
omnino spes m
Etotias: & hui
Etæ, tam beata
toto fervore sp

a Bernardus
pag. 537.

diei & æstus, jejunare bis in sabbato dicat, postremò non esse sicut ceteros hominum gloriatur: Mihi autem adharere Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem meam. Speret in aliis alii, fortè hic in scientiâ litterarum, hic in astutiâ sæculi, ille in nobilitate, ille in dignitate, ille in aliâ qualibet vanitate confidat: propter te omnia detrimenta feci, & ut stercora arbitror, quoniam tu es Domine spes mea. Speret, qui vult, in incerto divitiarum. ego verò ne ipsa quidem, nisi abs te, victui necessaria spero; nimirum verbo tuo confidens, in quo abjeci omnia. Si mihi præmia promittuntur, per te obtinenda sperabo. Si insurgant adversum me prælia, si sæviat mundus, si fremat malignus, si ipsa caro adversum spiritum concupiscat: in te ego sperabo. Fratres, hoc sapere, ex fide vivere est: nec alius ex sententiâ dicere potest: *Quoniam tu es Domine spes mea*, nisi cui intus sit persuasum à spiritu, ut (quemadmodum monet Propheeta) jactet cogitatum suum in Domino, sciens quòd nutriendus sit ab eo: juxta illud quoque Petri Apostoli: Omnem sollicitudinem vestram projicientes in eum, ipsi enim cura est de vobis. Ut quid enim, si hæc sapimus, ut quid cunctamur abjicere omnino spes miseras, vanas, inutiles, seductorias: & huic uni tam solidæ, tam perfectæ, tam beatæ spei totâ devotione animi, toto fervore spiritus inharere? *a*

k 7

Pla-

a Bernardus in Psal. 90. serm. 10. med. mihi
pag. 537.

Planè non derelinquit sperantes in se. Quare? quibus meritis? Audi quod sequitur: quia speraverunt in eo. Dulcis causa, attamen irrefragabilis, dummodo spes in eum. Unde obsecro tam multum spei Bernardo? Optimum habuit in prælectione hac magistrum, psalter Hebræum. Suavissimum hoc carmen (*Quoniam tu Domine spes mea*) facillimè didicit Bernardus: nec mirum, nobilissimus præcentor citharædus regius voce illum præiit.

Videte & audite regem Sionis David optimâ spe ad eum plenum, ut de illo non male dixerim, totus pænè spes fuit. Evolvite omnia Psalmorum carmina, vix crebrius, vix ardentius quidquam commendatur quam vera spes. Hinc illæ Davidis assiduæ voces: Quoniam tu Domine singulariter in spe, constituisti me. *a* Latentur omnes, qui sperant in te: in æternum exultabunt. *b* Sperent in te, qui noverunt Nomen tuum: quoniam non dereliquisti quærentes te Domine. *c* Spes mea ab uberibus matris meæ. *d* In te Domine speravi, non confundar in æternum. *e* Spes omnium finium terræ, & in mari longè. *f* Ego autem semper sperabo, & adjiciam super omnem laudem tuam. *g* Dominus virtutum, beatus homo, qui sperat in te. *h*

Philomela suavem sed eundem pænè can-

a Psal. 4. v. 9.

b Psal. 5. v. 11.

c Psal. 9. v. 10.

d Psal. 21. v. 9.

e Psal. 30. v. 1.

f Psal. 64. v. 5.

g Psal. 70. v. 14.

h Psal. 83. v. ult.

cantum ite
usque & ul
rus, pænè
quit, sicut
ravi in mise
olivâ se con
Olivâ semp
mâ nobili
spes falsa s
Atque
spem erect
quit, qua
meum, u
nulla cons
la æstimat
ne spei de
tum, Tria
tota spes
ptionis,
rem redd
voluerit,
Quis enim
quibusve
ego fiducia
didi, & cen
adoptavit
quia pote
ei facere,
lus triplex
nobis à pa
que dimi
ut ipse nos
trabat usq

a Psal. 5.

tantum iterat. Nec ferè aliter David spem usque & usque ingerit, qui quantus quantus, pænè totus spes fuit. Ego autem, inquit, sicut oliva fructifera in domo Dei, speravi in misericordiâ Dei in æternum.^a Cum olivâ se contendit, ubi de spe suâ differit. Oliva semper viret, affimilis smaragdo gemmæ nobilissimæ; spes nunquam deficit, nisi spes falsa sit.

Atque hinc Bernardus, quem dixi, in spem erectus inconcussam: Tria sunt, inquit, quæ sic roborant & confirmant cor meum, ut nulla me penuria meritorum, nulla consideratio propriæ voluntatis, nulla æstimatio cælestis beatitatis ab altitudine spei dejicere possit in eâ firmiter radicatum. Tria, inquam, considero, in quibus tota spes mea consistit, Charitatem adoptionis, Veritatem promissionis, Potestatem redditionis. Murmuret jam, quantum voluerit, insipiens cogitatio mea, dicens: Quis enim es tu, aut quanta est illa gloria, quibusve meritis hanc obtinere speras? Et ego fiducialiter respondebo: Scio, cui credidi, & certus sum, quia in charitate nimiam adoptavit me, quia verax in promissione, quia potens in exhibitione. Licet enim ei facere, quod voluerit. Hic est funiculus triplex, qui difficilè rumpitur, quem nobis à patriâ nostrâ in hunc carcerem usque dimissum firmiter, obsecro, teneamus: ut ipse nos sublevet, ipse nos trahat & pertrahat usque ad conspectum gloriæ magni Dei.

Dei. *a* Speremus : Spes non confundit, Hæc paulò copiosius dicenda erant, quantò res majoris momenti, & alii de illâ sterilius loquuntur.

a Bernard. *serm. 3. de fragmentis 7. misericordiarum, sine, mini pag. 233.*

ACTIONS

S P E I.

1. Prima Spei actio, eique propria est. *Expectare*, non latum nuntium, non pecunia acervum, non Assueri epulum. sed cælestè, sed æternum gaudium. Pulchrè dixit Ambrosius : Spes commodi furatur labores, *a* & metum abscondit periculi. Dulcis & brevis expectatio est, cujuscunque sit moræ, cum bonum expectatur nunquam desitutum.

2. Spes nunquam sine patientiâ sorore suâ est. Spes vera non est, quæ impatiens est. Per patientiam, inquit Paulus, expectamus. *b* Ad hoc ipsum beatus Jacobus hortatur : Patientes igitur estote, fratres, usque ad adventum Domini. Ecce agricola expectat pretiosum fructum terræ ; patienter ferens donec accipiat temporaneum & ferotinum. Patientes estote & vos, & confirmate corda vestra, quoniam adventus Domini appropinquabit. *c* Dubitas,

a Valdè eos mitigando. *Ambros. in Psal. 12.*

b Rom. c. 8, v. 25. *c* Iacob. c. 5, v. 7.

ait Augustinus, quòd tibi dabit bona sua, qui non dedignatus est suscipere mala tua? *a*

3. Spes vera non est temeraria, neque enim solam Dei misericordiam, sed & iustitiam considerat, illudque sibi assidue occinit: Vniuersæ viæ Domini misericordia & veritas, seu iudicium. *b* Itaque spes utrumque Christi pedem, sicut Magdalena, & amplectitur & osculatur: pedem misericordiae & pedem iustitiæ. *c* Terret te Dei iustitia? spera misericordiam. Erigit te misericordia? metue iustitiam. Ioannes Apostolus: Omnis, inquit, qui habet hanc spem, sanctificat se, sicut & ipse sanctus est. *d*

4. Hoc cautissimè spes agit, ut quantumvis rectè agat, suis tamen meritis nil penitus adscribat; spes vera, solâ Dei largitate nititur, Bernardus: Periculosa, inquit, habitatio eorum, qui in meritis suis sperant; periculosa, quia ruinosâ. Tota spei salus, & omne ipsius meritum Christus crucifixus est. Hinc illæ Bernardi voces: Fremit mundus, premit corpus, insidiatur diabolus; non cadam, fundatus enim sum supra firmam petram. Peccavi peccatum grande, turbatur conscientia, sed non perturbabitur, quoniam vulnere Domini recordabor. Ego fidenter, quod ex me mihi deest,

a Aug. ubi. tom. 10. serm. 37. de verbis Domini. v. 1. *b* Psal. 14. v. 9.

c Petrus Damianus hoc eleganter & suis prosequitur, serm. 29 de Mariâ Magdalena.

d 1. Ioan. c. 3. v. 2. & 3.

deest, usurpo mihi ex visceribus Domini, quoniam misericordiâ affluunt, nec desunt foramina per quæ affluant. Meum proinde meritum, miseratio Domini. Non planè sum meriti inops, quamdiu ille miseratio-num non fuerit. Domine memorabor iustitiæ tuæ solius. *a*

5. Spes vera cùm Orationem Dominicam recitat, ingenti spiritu dicit: Adveniat regnum tuum. Neque enim tantùm orat ut adveniat, sed etiam adventurum sperat. Ioannes Apostolus attestatur: Hæc est fiducia, quam habemus ad eum, quia, quodcumque petierimus secundùm voluntatem eius, audit nos. *b* Atqui divinæ voluntatis maximè est, æternum illud regnum à nobis assiduè postulari.

6. Spes vera tam viriliter agit, ut ferrea videatur aut adamantina, neque enim ulli unquam succumbit operi. Et quamvis fatiscat nonnumquam & labatur, generosior tamen resurgit, & vires sumit è lapsu, nec viam, quam cœpit insistere, unquam deserit. Eò regii vatis cohortatio spectat: Vitiliter agite, & confortetur cor vestrû, omnes qui speratis in Domino. *c* Sic agendum: Etsi sapissime cadamus, via tamen nunquam deserenda, spes nunquam deponenda est: quoties cadimus, toties resurgamus: millies cadimus, millies resurgamus. Appositissimè Augustinus: Optimus ergo ille, inquit,

a Psal. 70 v. 16. Bern. serm. 61. in Cant. med. mibi pag. 749. *b* 1. Ioan. c. 5. v. 14.

c Psalm. 30. v. ult.

inquit, qui & viam tenet, & bene ibi ambulat: Sequentis autem spei est, qui etsi aliquantulum claudicat, non omnino errat, aut remanet, sed progreditur, etsi paulatim. *a*

7. Spes vera inter Desperationem & Præsumptionem *b* seu Temeritatem media prudenter graditur. Sunt, qui in seipsis sperant, in vigiliis, in labore, in jejuniis, in virtutibus suis. Sunt, qui desperant; dum enim considerant suam imbecillitatem, obruuntur à pusillanimitate. Sunt, qui sperant quidem in Domino, sed frustra: quia sic de misericordiâ ejus sibiipsis blandiuntur, ut à peccatis suis non emendentur. De his Bernardus: Beneplacitum est, inquit, Domino super timentes eum, & in eis, qui sperant super misericordiâ ejus. Dicturus, Qui sperant, signanter præmisit, Super timentes eum. Frustra siquidem sperat, qui contemptu suo gratiam à se repellit, & spem suam prorsus evacuat. Nullus horum trium habitat in adjutorio Altissimi. Primus enim habitat in meritis suis, secundus in pænis, tertius in vitiis. Immunda habitatio tertii, anxia secundi, stulta & periculosa primi. • Spes vera non nimium, aut temerè, non in seipsâ sperat, sed seipsam in Domino fundat.

a Aug. in Psal. 31. in præfat. serè med.

b Est nimia spes Præsumptio.

c Bern. in Psal. 90. ser. 1. med. mihi pag. 515.

CAPVT NONVM.

Rosa Græca, Lychnis,

feu,

Paupertatis amor.

§. I.

ROSA Lychnis non excedit quinque fo-
lia, odore nullo est, & violæ magnitudi-
ne. *a* Paupertas huic rosæ non absimilis

Nec foliis gaudet, nec gratum spirat odorem.
Vix quidquam habet orbis contemptibilis
Paupertate. Nec cuiquam acerbior est Pau-
pertas, quàm divitiis innutrito.

Mariæ Virginis parentes & divites fue-
runt & nobiles, hæc unica illorum filia, sic
tamen Paupertatem, sic virtutes ceteras
amavit, ut potuerit hoc elogio compellari:
Tu tota es Charitas, tota Castitas, tota Hu-
militas, Paupertas tota es. Multæ filiæ con-
gregaverunt divitias, tu supergressa es uni-
versas. *b* Evangelii leges, imò & consilia,
priusquam promulgarentur, jam Virgo ex-
actissimè servavit. Et en amorem Paupertatis:
Fabro, qui fortunæ inops manu toleravit
vitam, non gravatè nupsit. Sciverat hunc
virum virtute opulentum esse.

Vilius argentum est auro, virtutibus aurum.

Hæc insuper Virgo beatissima complu-

a Plinius II. cit. *b* Prov. c. 31, v. 29.

DE
vestiarias a
is fuerat,
bus viduis
cipi Theb
si fuisset
nit Epami
tirisset, si
t. Virgini,
estes fueru
vi. Deind
victum pa
s: Totam
Christus,
essent or
at, in affi
soliti, &
n quærita
parentibu
m suam i
est a Epip
moribus d
, & amans
sso labor
n tempore
etiamnum
abatur.
ntoninus,
sti togam
ti sub cr
e. Assent
cum in
officium
Basl. mon
Epiphaniu

res vestiarias arcas non habebat: duplex ei vestis fuerat, quam in obitu vicinis & pauperibus viduis reliquit. Epaminonda ajunt principi Thebano unicam fuisse vestem, quæ si fuisset reficienda, domi se continere debuit Epaminondas. Hic rem magnam præstitisset, si hoc amore Paupertatis fecisset. Virgini, Virginisque filio unius generis vestes fuerunt, coloris, ut multi putant, nativi. Deinde testandæ paupertati, manibus victum paravit Virgo. Basilius id affirmans: Totam, inquit, familiam constituebant Christus, Maria, Ioseph, qui ne offensionem essent otio, præsertim cum pauperes essent, in assiduis corporis laboribus versari sunt soliti, & hac ratione quotidianum victum quærere. Cum Christus pauperibus his parentibus subjectus esset, laborando etiam a Epiphanius Constantinopolitanus de moribus divinæ Virginis: Docilis, inquit, & amans doctrinam, lanâ, lino, serico, & bysso laborabat. *b* Quod de illo potissimum tempore assertum credimus, quo Virgo etiamnum in templo inter Virgines educabatur.

Antoninus, Euthymius, alii existimant Christi togam inconsutilem, de quâ milites sortiti sub cruce, Virginis opus textile fuisse. Assentitur doctissimus Cæsar Baronius, cum in Oriente gentis ritu feminarum officium fuerit vestes conficere. *Esdrag*

a Basil. monast. Constit. c. 5.

b Epiphanius in vitâ Deiparæ.

dras Sacerdos id confirmans : Ipsa, inquit, faciunt stolas omnium hominum. *a* Augustus Imperator non aliã vsus est veste, nisi quam domi fecissent conjux, soror, filia, neptes.

Porro Pauperatem Virginis quæ oratio fatis explicet? In stabulo inter pecudes, idque Decembri hieme, partum edere, cuniarum loco præsepe adhibere, extremæ Paupertatis non fallax argumentum est. Omnes alios diversitores hospitium capiebat, huic uni pauperculæ hospiti nec vilissimum quidem cubiculum patebat; ad bestiarum specum amandabatur. Neque brevi tempore, sed ipsos quadraginta dies, dum scilicet lustranda prodiit, hoc cayum Virgo habitavit. Nec omni reliquã vitã ditior esse voluit, tametsi potuerit. Tres ab oriente Dynastia ex apertis thesauris utique non vile aut minutum quid divino Infanti obtulerunt; regium fuisse munus nemo dubitaverit. Hi namque orientales Principes eo animo iter intenderunt in Bethlehem, ut novum Messiam & stellæ Dominum regiã munificentia & quantis possent muneribus velut dediti subjecti venerarentur. Quod clarissimè Matthæus explicans: Et apertis, inquit, thesauris suis obtulerunt ei munera. *b* Magnum quid daturi, thesaurum dicimur expromere. Ita hic prorsus regiã liberalitate caelestem puerum esse salutatam, illud *apertis thesauris* argumento est. Nihilominus Virgo beatissima voluntaria

a 2. Esdrae 6. 4. v. 17. *b* Matth. 6. 2. v. 11.

aria Paupertatis suæ minimè obliſta, dona quidem, myſterii gratiâ, non recuſavit, ſed ea paullo poſt in pauperes erogavit. Quod divus Antoninus explicatè aſſerens: Aurum, inquit, ſibi oblatum à Magis non modicum, non ſibi reſervavit in poſterum, ſed pauperibus per Joſeph diſperſit. Idem plurimum teſtimoniis firmatur. *a*

Aut certè, quod forſan aliis placeat, divina Virgo regias gazas verecundiffimâ manu libaverit tantùm, & è ſingulis donis exiguum quid acceperit. Alterutrum horum jam exploratæ veritatis eſſe credimus.

Quòd ſi Virginis luſtrationem ſpectemus, mira Virginis paupertas cogitanda occurrit. Legis erat, ut agnus, aut certè, ſi facultates deeſſent, duo turtures pro infante ſubſtituerentur. Virgo mater eâ fuit Paupertate, ut non habuerit, unde agnum emeret aut offerret; ita columbulas duas attulit hominum egenorum ſacrificium.

Et quantum Paupertatis habuit triſtiſſima fuga in Ægyptum? Nullæ hîc præparationes præmiſſæ, nihil ſupelleſtilis in viam aſſumptum, nulla viatici mentio. Accepto triſti nuntio, mox ipſâ nocte fugiendum, & iter duorum menſium ingrediendum. In itineribus non pauca patiuntur vel divites, qui plenâ perâ turgentiq̃ue maſſupio viæ moleſtias ſolari queunt. Quid jam pauperibus fiet, quos nec crumena, nec focus, nec cella

*a Bonaventur. in vitâ Chriſti c. 9. Toſtatius
Abulenſis c. 2. Matth. 9. 47.*

cap. IX.
ans: Ipſa
ominum.
ſus eſt veſti
nux, ſoro
virginis quæ
o inter pec
artum eden
ere, extre
mentum e
ſpitiū c
piti nec vil
bat; ad be
leque brev
dies, dur
vum Virgo
râ ditior
Tres ab ori
is utique
no Infanti
us nemo d
es Princeps
Bethlehem
Dominus
s poſſent
ſecti vener
tus explic
s ſuis obtul
id datur,
Ita hîc pro
puerum e
ſauris arg
beatiffima
Matth. 6. 2

cella sequitur. Hinc itinera pauperum molestissima, laboris & miseriarum plena: nec enim uspiam grati adventores sunt.

Nec in viâ tantum Paupertas Virginem comitata, quam in Ægypto ipsâ septennio toto nunquam deseruit. Cogitetur oblectro, quantum penuriâ, quantum & ceterarum arumarum fuerit tolerandum inter gentes tam barbaras, quarum dii crescunt in hortis, aut in pratis pascunt. Hic continua stabuli Paupertas, imò durior, tot annis Virginem exercuit.

Ad paupertatis culmen gradibus variis ascenditur: summus est, non superfluis tantum, sed & necessariis carere posse. Huc mater Domini pervenit, quæ sibi vel necessaria deesse non patienter solum, sed & hilariter tulit. Addidit semetipsam. Nec enim ipsa sibi pepercit, quæ inter alia relinquenda seipsam quoque numeravit, deditque humanæ genti verè de suo viaticum ad cælum, panem vivum.

Atque hanc paupertatem Virgo ritu hominum religiosorum promisso etiam votoque confirmavit, si sanctæ Brigitæ fides, quæ Virginem matrem sic loquentem sistit: Omnia, quæ habere potui, dedi indigentibus, nihilque nisi victum tenuem & vestitum reservavi. Nulla mihi, nisi Deus, placuerunt. Ego semper in corde meo optavi, ut viverem ad tempus civitatis ejus, si forè fieri mererer ancilla indigna matris Dei. Vovi etiam in corde meo, si esset ei acceptabile, observare virginitatem, & nihil

unquam

DE
tam possi
vellet D
mea: qu
hil velle
meam vo
tuerunt i
amilia, &
osephus d
tribus à ju
n paupert
onte G
dum dedi
ificum tu
pulo pau
s Atimath
unt & al
mâ susce
lauri tant
torem.
Post filii re
e non
us annu
norum,
nos viduis
curarun
Revelat
ium. b
Ajunt f
lymitane
arci, de qu
Hanc filij
itantur,

anquam possidere in mundo. Si autem aliter vellet Deus, fieret voluntas ejus, & non mea: quia credebam ea omnia posse, & nihil velle nisi mihi utile, ideò ei omnem meam voluntatem commisi. *a*

Potuerunt itaque omnes sanctissimæ hujus familiæ, & ex eâ singuli, Christus, Mater, Iosephus dicere; Pauper sum ego, & in laboribus à juventute meâ. *b* Atque hanc suam paupertatem Christus suæque matris in monte Golgothæo orbi universo spectandum dedit, cum suas vestes paupertinas carnificum turbæ reliquit, cum matrem discipulo pauperi commendavit. Fuit Iosephus Arimathæus dives, fuit Nicodemus, fuerunt & alii, qui donum hoc mente gratissimâ suscepissent. Sed voluit Christus thesauri tanti custodem pauperem esse piscatorem.

Post filii reditum in cælum mater in domo *c* non suâ precario habitavit. Reditus ipsius annuauerunt è collatitiâ stipe Christianorum, quam Apostoli per septem diaconos viduis, aliisque egentioribus distribui curarunt.

a *Revelationes S. Birgitta l. 1. c. 10. post initium.* *b* *Psalm. 87. v. 16.*

c *Asunt fuisse domum domina Maria Hierosolymitana civis, quæ fuit mater Ioannis Marci, de quo in Actis Apostol. c. 12. v. 12.*

§. II.

Hanc filij, hanc & matris Paupertatem imitantur, quibus & filius & mater in

amoribus est. Paupertas, ut eam Anaxagoras depingit, minimè truci vultu, sed humanissima est: neque enim aliud Paupertas, quàm *parvi possessio*, a Pauper enim est, non qui pauca possidet, sed qui multa non possidet.

Hoc miram, & meritò culpandum, paupertatem & pauperes tam exosos esse divitibus, cùm tamen divites velut obesi boves, è reculis pauperum tanquam è pascuis pinguescant. Ecclesiasticus disertissimè hoc affirmans: Venatio leonis, inquit, onager in eremo: sic & pascua divitum sunt pauperes. *b* Non hìc pauperes illos deploro, quos opulenti opprimunt, & velut onagros leones devorant. Eò non expatiabimur, nimis amplius dicendi campus est, jam olim Abacuc id lugens: Taces, inquit, devorante impio justiorum se, & facies homines quasi pisces maris. *c* Sicut enim minutos pisciculos lupus, & pullos gallinacis accipiter necat: Sic, ut divus Iacobus apostolus loquitur, divites per potentiam opprimunt egenos, *d* Quotus enim quisque, ait Salvianus, juxta divitem pauper aut intactus aut guttus est. *e* Nimirum

Dente timetur aper, descendunt cornua cervorum,

Imbelles damae fiquid nisi prada sumunt?

Tondere pecus non deglubere oporteret;

a Seneca epist. 87. fine. *b* Eccles. c. 13. v. 23.

c Abac. c. 1. v. 13. *d* Iacobi c. 2. v. 6.

e Salvian. de Provid.

f Ita eam Martialis appellat epigrammatum
l. 4. epigram. 74.

hi autem ferarum ritu & pellem diripiunt, & ossa comminuunt. Sed istud hic non agimus; hoc unum cum Siracidâ monstramus, paupertatem & pauperes iniquissimè prorsus divitibus exosos esse, cum divites non sint, si desint pauperes. Siste mihi vel unius pagi dominum: Vnde huic viro divitiæ, nisi à pauperibus pagi incolis? Tolle mapalia rusticorum & horrea, & hic dominus non erit dominus, sed ut ii, à quibus accipit, mendicus. Examina mihi priscorum dictum, an non verum sit: Pauperes plus diviti dant, quàm ab illo accipiant. Ita prorsus pascua divitum sunt pauperes.

Argentum & aurum sunt duo magna mundi luminaria. a Argentum luminare minus, luminare majus aurum est. Solem olim & lunam adorabant Ægyptii, Persæ & Græci: argentum & aurum jam nemo non adorat. Hæc illa duo sunt luminaria, quæ non clarum duntaxat, sed & formosum, sed & sapientem, probum potissimum & sanctum efficiunt.

*Scilicet uxore cum dote, fidemq; & amicos;
Et genus & formam regina pecunia donat.* b

Qui numis caret, cui parvi est possessio, is nec nobilis, nec formosus, nec probus, nec sapiens, nec sanctus habetur. Hæc solis conveniunt divitibus; pauperis est, omnium pedes extergere.

1 2

Nil

a Vide c. 1. Genes. v. 16.

b Horat. l. 1. epistol. epist. 6. ad Numicium.

Nil habet infelix paupertas durius in se,

Quàm quod ridiculos homines facit ---

Quantum quisq; sua numerū servat in arcā,

Tantum habet & fidei ---- a

Hoc ipsum Hebræi sapientes indignantur: Sapiencia Pauperis contempta est, quia verba ejus non sunt audita. *b* Nempe vox aselli, quod Italis verbum est, non tollitur in cælum, nisi asellus sit aureus, hoc est dives, quantumvis sit indoctus & bardus. Nam testibus iisdem: Pauper locutus est sensatè, & non est datus ei locus. Dives locutus est, & omnes tacuerunt, & verbum illius usque ad nubes perducent; oracula loquitur. Pauper locutus est, & dicunt, Quis est hic? & si offenderit, subvertent illum. Hinc demum illud divitis fastidium erga pauperes: Nam sicut abominatio est superbo humilitas; sic & execratio divitis pauper: *c* omnis enim res

Virtus, fama, decus, divina humanaq; pulchris

Divitis parent: quas qui construxerit, ille

Clarus erit, fortis, justus, sapiens etiam & rex,

Et quidquid volet ----- d

Tanti est pauper, quanti est census quem habet: cum ergo parum aut nihil habeat, nihil erit. Id oculi satis loquuntur. Adest pauper ad causfidici, ad judicis fores, & causam suam audiri rogat: jubetur expectare. Quamdiu? dies, hebdomades, menses totos,

a Juvenal. sat. 3. circa med.

b Eccles. c. 9. v. 16. c Eccles. c. 13. v. 25. & seqq. d Horat. l. 2. serm. sat. 5.

De D
nonnunqua
r mox in
Hoc solū
vincit div
dixit, Pe
vitiis, ha
nè omni
to pretium
tus amicit
non jacebit
ente divi
ntis Aug
it in xer
us sine fir
Paupere
ulis quot
& argent
t. Vivat;
Quo mo
urā & b
didit, &
emnebat.
uā divitis
ille ad
mam. Ille
atur ille, il
n, vivet in
, laborabi
re Christi
ere vitam,
Eccles. c. 10
August. t
p. 2. 183

tos, nonnunquam & annos. Adest dives: jubetur mox ingredi; auditur quàm primum. Hoc solum? lite pauper plerumque cadit, evincit dives: Siquidem, quod Ecclesiastes dixit, Pecuniæ obediunt omnia. *a* Hæc divitis, hæc & pauperis fors est in rebus panè omnibus; illum extollit, hunc dejicit.

*In pretio pretium nunc est, dat census honores,
Census amicitias, pauper ubique jacet. b*

Sed non jacebit semper: stabit olim jacente & ardente divite. Eleganter & acutè de opulenti Augustinus in illud Psalmi; Laborabit in æternum, & vivet in finem. Labor ejus sine fine erit, vita ipsius habebit finem. Pauperes nostri cum viderint divites in epulis quotidianis, in splendore & nitore auri & argenti, quid dicunt? Isti verè vivunt. Vivat; finietur vita, labor non finietur. Quo modo vivebat ille, qui induebatur purpurâ & bysso, & epulabatur quotidie splendidè, & jacentem ulcerosum tumidus contemnebat. Mutaverunt vices ambo: ille à janua divitis sublevatus est in Abrahæ sinum; ille ab epulis splendidis missus est in flammam. Ille quiescebat, ille ardebat; satiabatur ille, iste sitiebat. Ille laboraverat in finem, vivet in æternum: iste vixerat in finem, laborabit in æternum. *c*

Hæ Christi leges sunt: illi qui hîc volunt habere vitam, vivent in finem, & laborabunt

l 3

a Eccles. 10. v. 19 b Ovid. l. 1. Fastor.

*c August. tom. 3. in Psalm. 48. medio serè,
mibi pag. 183.*

bunt in æternum, ii qui hîc laborant, in finem laborabunt, & vivent in æternum.

§. III.

Verè nunc laborant pauperes. Paupertas febris est continua, quam heticam appellant. Ita Sophocli visum, qui egestatis molestias expendens: At mihi, ait, nullus videtur, quia pauper sit, vacare morbo, sed egrotare perpetim. Cùm enim pauperes assiduus labor urgeat, jam æstuant, jam algent, ita semper febriunt, hinc amaras sæpe forbitiunculas coguntur sumere: pauper ubique jacet. Hinc rapacium, avarorum, aliena invadentium, innocentes opprimentium adagio est: *Quantum habebis, tantus eris.*^a

Hoc divus Iacobus graphicè ponens ob oculos: Si introierit in conventum vestrum, inquit, vir aureum anulum habens in veste candidâ: introierit autem & pauper in sordido habitu, & intendatis in eum, qui indutus est veste præclarâ, & dixeritis ei: Tu sede hîc bene; pauperi autem dicatis: Tu sta illic, aut sede sub scabello pedum meorum: nône facti estis iudices cogitationum iniquarum?^b *Quæ cogitationes istæ? Hæ sunt: Opes ad omnia conducunt, inopia omnibus exosa: ergo inops opulento cedat. Deinde, dives juvare, comendare, extollere, ditare me potest, non pauper: illum ergo colam, non istum. Tertio, sui contemptum dives vlscisci potest, non pauper: illius igitur metuenda offensio, non hujus. Quarto,*

quid

^a Aug. in Ps. 51. post med. ^b Iac. c. 2. v. 2. 3. 4.

id expectet
pauper; tu d
pauper & de
licitate: di
nunc ergo se
es iniquas,
Epictetus
nes hæ, inq
ocupletior,
te eloquenti
illz magis c
ergo pecuni
quentior,
Tu verò nec
tus in hanc
Navis, inqu
lis coloribu
aureum ro
& junctur
ferendum
culo paren
Gladium b
est baltheu
guitur; se
& micro
Regula no
sit queritu
proprium
ad rem pe
feneret,
pretiolo in
bibat poc

a Epict
b Sen. c

quid expectem à paupere ? Igitur vale, mi pauper; tu dives salve. Quintò, & oneri pauper & dedecori esse solet perpetuâ mendicitate: dives honori est, & comodo: hunc ergo sequor, illū fugio. En cogitationes iniquas, en ratiocinationes falsissimas.

Epiſtetus eas insigniter refellens: Orationes hæ, inquit, non cohærent: Ego sum te locupletior, ergo sum te melior: Ego sum te eloquentior, ergo sum te præstantior. At illæ magis cohærent: Ego sum ditior, mea ergo pecunia tuæ præstat. Ego sum te eloquentior, mea ergo dictio tuam excellit. Tu verò nec pecunia es, nec dictio. *a* Totus in hanc sententiam Seneca concedens: Navis, inquit, bona dicitur, non quæ pretiosis coloribus picta est, nec cui argenteum & aureum rostrum est, sed stabilis, & firma, & juncturis aquam excludentibus spissa, ad ferendum incursum maris solida, gubernaculo parens, velox & consentiens vento. Gladium bonum dices, nec cui deauratus est baltheus, nec cui vagina gemmis distinguitur; sed cui ad secandum subtilis acies, & micro munimentum omne rupturus. Regula non quàm formosa, sed quàm recta sit queritur. Eo quodque laudatur, quod illi proprium est. Ergo in homine quoque nihil ad rem pertinet, quantum aret, quantum feneret, à quàm multis salutetur, quàm pretioso incumbat lecto, quàm pellucido bibit poculo, sed quàm bonus sit. *b*

14

Stul.

a Epiſtet. Enchirid. c. 6.

b Sen. epist. 76. ante med.

Stultus est, qui equum empturus, non ipsum inspicit, sed ejus stratum, phaleras, frenum attendit: sic est, qui hominem è veste aut conditione putat æstimandum. In homine laudandum est, quod ipsius est. Etsi familiam habeat formosam, & domum pulchram, & arcam bene nummatam, nihil horum in ipso est, sed circa ipsum. Lauda in ipso, quod hominis proprium est, quod eripi non potest. Nemo nascitur dives: quisquis in lucem exiit, iustus est lacte & panno esse contentus: ab his initiis nos regna non capiunt.

Doctissimus Iudæorum Philo, in illud Exodi: Non facietis deos argenteos, nec deos aureos facietis vobis. *a* Videtur mihi subesse hic, inquit, & aliud præceptum utile moribus, avaros valdè arguens, undecunque argentum & aurum sibi quærentes, & acquisitum tanquam Numen recondentes in penetralibus, totam suam felicitatem acceptam illi ferendo. Quia & illos reprehendens, qui cum non possint proprias divitias colere, quòd his careant, alienas mirantur, non minùs avari, quàm illi priores: quos adoraturi manè ad ædes eorum tanquam ad sanctissima templa cursitant, bona petitori ab his quasi Numinibus. *b*

Hebræus rex Salomon è puro puto auro fusiles sex gradus fecit, ad regale solium conscendendum. Atque ut Regum fasti loquatur: Non est factum tale opus in universis

a Exodi c. 20. v. 23. *b* Philo l. 1. de monast. in intro, mihi pag. 628.

versis regnis; *a* si pretium simul & ars spectetur. Quamvis & alios reges, eos maxime, quibus argentum & aurum fuerat vernaculum, ex argento & auro fecisse scilicet memoriae proditum sit. Solium speramus in caelo sublime, deliciis plenum, in omnem aeternitatem stabile. Ad hoc tutissimè itur per argenteos & aureos gradus, sed calcatos. Qui aurum & argentum non pectore gestat, sed pedibus calcat ad veram Paupertatis leges, is securissimus ad illud excelsum caeleste solium pertinet. Beati pauperes.

Ut autem veras Paupertatis divitias exactius inspiciamus, eas ordine sub aspectum ponam. Hoc agam, ut quantum boni sub Paupertatis sordido palliolo lateat, nemini non perspectum sit. Per cetera capita ibo, & compendio rem summam complectar.

§. IV.

I. *Paupertas nil mali habet.* Hic vulgi sensus est, nescio quid mali paupertate abditum latere. Error est, & falsissima calumnia. Romanus sapiens luculentè: Paupertas, inquit, nulli malum est, nisi repugnanti *b* Plurimis parasse divitias, non finis miseriarum fuit, sed muratio. Hoc ipsum confirmatius asserens: In paupertate, ait, nil mali esse intelligit, quisquis modò nondum per venit in insaniam omnia subvertentis avaritiae at-

1.5

que

a 3. Reg. c. 10. v. 21.

b Seneca epist. 123. sen penult. sine.

que luxuria. *Quantulum est enim, quod in tutelam hominis necessarium sit? & cui deesse hoc potest, vllam modò virtutem habenti?* *a* Sed nec vlli paupertas dedecori est. Minutius Felix verissime. *Quòd plerique, ait, pauperes dicimur, non est infamia nostra, sed gloria; nec pauper est, qui non eger, qui non inhiat alieno, qui Deo dives est.* *b* Paupertas nullis invitis ac recusantibus non gravis & indecora. Et ille verè pauper est, qui nescit paupertatem ferre. Non malum est pauperem esse, sed nolte esse. Enimverò tam non solùm pretiosa, sed & formosa visa est priscis sapientibus Paupertas, ut Rex Macedo panè orbis dominus dixerit: Si Alexander non essem, Diogenes esse vellè. *c* Dolio eoque parum integro Cynicus iste philosophus pro domo usus est; supellex domùs istius vile poculum fuit. Sed cùm Diogenes rusticum cavis manibus bibentem vidisset, seipsum superflua supelletilis rem vidisset, seipsum quoque abiecit tam rerum omnium egenus, quàm omniù dominus. Omne tulisset punctù hic paupertatis cultus, modò causam habuisset meliorem.

At in his videre est, quàm pulchra sit virtus ipsa, cujus vel umbra tantum habet pulchritudinis. Hinc plurimi Philosophiæ sectatores, nec obscuri nominis, usque adeò divitias contempserunt, ut non modò aliud oblatas non admiserint, sed eas etiam

quas

a Idem *Consolat. ad Helviam* c. 10.

b *Minut in Octavio.*

c *Plutarch. orat. 1. de fortunâ Alexandri.*

quas à pa
publicati
tes nihil
dit. Vno
tuit, sibi
Nec ta
hec virtu
alioqui r
Phocio
peratores
sprevit,
xander d
diarit, t
Hinc into
quazitur
cion, qu
Non
Eus est
nobiliss
nulos, n
orname
conju
non tal
sed Pho
nienfui
Iam v
esse aut
ri, nor
sumptu
nitium
cusâsse
Imperi
II. P
paullo

quas à parentibus jure habuissent, sponte publicârint. Inter hos Democritus Abderites nihil demum præter ingenium possedit. Vnde aliis quidem pauper videri potuit, sibi reverà ditissimus fuit.

Nec tantùm in Philosophorum scholis hæc virtus hæsit: maximos belli duces (quod alioqui rarissimum) sui amore implevit.

Phocion Atheniensis inter maximos Imperatores numerandus, usque ad eò divitias sprexit, ut grande auri pondus, quod Alexander dono miserat, pertinaciter repudiârit, testatus se non egere auro regio. Hinc inter Græciæ sapiētes diu de hoc viro quaesitum, majorne Alexander esset, an Phocion, qui aurum Alexandri contempserat.

Non imparem vir iste seque dignam natus est conjugem. Huic cum matrona nobilissima è suis cimeliis torques, annulos, monilia, ceteraque muliebris mundi ornamenta monstrâisset: modestè Phocionis conjux subridens: At meus, inquit, ornatus non talis; ab auro & gemmis pauper est; sed Phocion me ornat jam vicies Atheniensium Imperator.

Iam verò si malum ullum in Paupertate esse aut vitium arbitrati essent maximi viri, non Publicolæ, non Menenio funeris sumptus defuisset, non Curius aurum Samnitium, non Fabius, quod Pyrrhus dabat, recusâset. Peperit continentia illa Romanorū Imperium; luxus & avaritia perdidit.

II. *Paupertas lata est & hilaris.* Is, quem paullò antè laudavi, illustrissimus testis

Si vis scire, inquit, quàm nihil in paupertate mali sit, compara inter se pauperum & divitum vultus. Sæpius pauper & fidelius ridet: nulla sollicitudo in alto *a* est: etiamsi qua incidit cura, velut nubes levis transit. Horum, qui felices vocantur, hilaritas ficta est, aut gravis, & suppurata tristitia: & quidem gravior, quia interdum non licet palmam esse miseris, sed inter arumnas cor ipsum exedentes necesse est agere felicem. *b*

--- Bene paupertas

Humili tecto contenta latet;

Quantiunt ultra sepe procella. c

Liceat hîc paullo prolixius sinceram Paupertatis lætitiâ sub a spectum ponere.

Fuit urbis primas, qui è regione fabri ferrarii habuit. Faber summò manè & antelucio incudem urgere, malleum rotare, ferrum tractare, tundere, limare, lavigare, intereà unà cum servis lætissimus esse, ridere sæpissime, cantillare assidue. Contrà summus ille secum seriò putare, ecquid tandem id causæ esset, quòd ipse, divitiis cum abundaret, deliciis afflueret, honoribus excelleret, rarò tamen lætus esset, rariùs rideret; ille verò è Vulcani profapiâ sterops in tantâ egestate sæpius & sincerius rideret, in cachinnaretur etiam, & risu difflueret; in tantis porrò laboribus cantitaret perpetim, in tantâ cibi somniq; parsimoniâ nunquam non hilaris esset, nullâ sollicitudine concuteretur, quem & curæ velut nubes transirent.

a In imo & profundo pectore.

b Seneca ep. 80 post med., c Seneca Thyestes.

rent. Quare fabrum hunc tacito suffragio
 beatiorem judicavit seipso, hominisque ad-
 eundi & colloquendi quæsit opportuni-
 tatem. Igitur in opus certum manus illius
 conducturus, ipse lemniam officinam adit,
 adstat, sermones varios miscet. Faber brevia
 responsa cantiunculis subinde distinxit. *a*
 Quærit tandem otiosus ille stator, ecquid
 posset totos soles ita lætus, ita & musicus
 transigere? Cui faber: Mi domine, inquit,
 nulla mihi cura curæ est, præter meum hunc
 laborem, quo ubi defungor, mercedem re-
 cipio; die festo me vino plusculum invito:
 cetera omnia Deo Divisique committo. Et
 quia ego opes nullas habeo quas augeam,
 nullas etiam habeo quas perdam. Ita nec
 bella metuo, nec fures, nec latrocinia: panis
 meus à muribus tutus est: opes meæ nec
 naufragia timent nec incendia: ego, con-
 jux, liberi, ferro lanæque vivimus. Ergone,
 ait dives ille, Plutum & lætitiâ in conju-
 gium non posse convenire putas? Sanè, ait
 faber, nam divitem, qui serîo rideat, rarò vi-
 deas: curis ille, uti vermiculis caseus, canis
 pulcibus, pediculis mendiculus, usque &
 usque fatigatur, obsidetur, corroditur. Tacet
 ad hæc dives; domum redit, sibi que de in-
 ventâ tandem veritate gratulatur: die poste-
 ro ad eandem officinam redit, resalutat,
 colloquitur; dùmque hominem labori ma-
 ximè intentum putat, marsupium, quod

17

nu-

a Gab ihm kurtze antwort / vnd sang baldt
 wider ein Gsätzlein drein. Verba Auctoris.

numis turgidum adferebat, occultâ & lentâ manu juxta sedentis scamnum in terram submittit, sic demum domum repetit. Manè deincipiti faber, dum ad luculentum focum sudat, casu crumenam cernit aureâ monetâ prægnantem. Expavit primo auri aspectu, ut qui ferrum tantum tueri didicisset hætenus: dubitat, unde aurea illa fortuna in illas sese latebras insinuasset, dein & cum uxore deliberat, quid faciendum tam inexpectato fortunio, in quos usus tantum auri erogandum. Ita varias in curas, Suffetii instar, faber iste distrahitur, atque animum nunc huc celerem, nunc dididit illuc,

*In partēsq̄ue rapit varias, p̄rque omnia
versat. a*

Sed & metus alternantem subit, ne forsitan per hanc fortunam, si illa patefiat, devolvatur in magnum infortunium. *b* Atque ita dum has curas coquit sub animo, solitarum cantionum obliviscitur, & jam aliquot dies consueta symphonia à vicino non est audita; dixisses elinguem aut mutum reddidit, instar ranæ, quæ certo anni decursu conticescunt. Dives ad fabrum redit, reveritque hominem cogitationibus & curis immersum, sepultumque, subindèque etiam altè ingemiscentem. Quærit tandem, quid id esset contra morem morosior, magisquæ æteticus? Subitum, inquit, fortunium affli-

a Virgil. l. 4. Aeneid. ante medium.

*b Es dörfte ihn wol S. Vestin b̄scheiffen/
Auctoris verba.*

xeritne an bearit, nondum satis dispicio. Et me, inquit optimas, subitum infortunium mactavit: peram perdidit plenam auro. Et hanc ipsam, ait faber, in officinâ meâ, aut huic simillimam reperi, nec scivi anxius & anceps quid illâ agerem, & cum dicto in manus domini restituit, & protinus vocem recepit, cantavitque, ut antè liberrimè; meruitque tam sincera fides ut marsupium suum primas nonnihil depleret apud tam candidum in tantâ fuligine fabrum. *a* Nemo jam miretur Anacreontem Philosophum, qui post acceptum à Polycrate Sarniorum tyranno pecuniarium munus tres noctes infomnis egit, ideoque pecuniam retulit, cum dicto: Pecuniâ malo quàm somno carere. *b* O mortales quid indigesto per acervos auro, quid avaris fertilium annorum curis confiditis, futuri beatores, quò paucioribus contenti? Lata est Paupertas & sincerè hilaris.

III. *Paupertas scientiis & artibus aptissima.* Jam notum illud: Paupertas non tantum excolit, sed & excogitat artes. Non erravit Diogenes, qui Paupertatem grande ad Philosophiam esse praesidium dixit. Orbem obi, & vix ullos divites serio doctos reperies. Ubi imperant divitiæ, ibi plerumque exulant litteræ. Ipsi jam infantes & pueri in scholis hoc ignaviæ suæ mantelum habent: Non studemus, inquit,

farinæ.

a D. Guarinonius l. 2. de abominand. humana gentis c. 5. sine.

b Guicciardin. in horis Relaxat. pag. 216.

farinæ. *a* Aulas & curias obi, & videbis, doctissimum quemque fuisse olim pauperem; ingenio & industriâ emeruisse. Optimè sensit Themistocles, qui maluit virum pecuniis indigentem, quam pecunias viro. Philosophiæ nutrix, scientiarum & artium mater Paupertas. Optimè dixit Romanus scriptor: Potest consolari pauperes Attilius, sed multò magis docere locupletes, quam non sit necessaria solidæ laudis cupidini, anxia divitiarum comparatio. *b*

a Dörffen vns nit nähren mit studiren; gehören nicht Doctor zu werden. O ja! so bleibst halt vngeschickte Döspel.

b De Attilio Colarino Valerius Max. l. 4. cap. 4.

§. V.

IV. *Paupertas dives est.* Paradoxum hoc videatur non nemini; sed istud ad veri regulam examinemus, & ipsius assertioni color stabit. Verissimè dixit Annæus: Cui cum Paupertate bene convenit, dives est. Non qui parum habet, sed qui plus cupit, pauper est. Quid enim refert, quantum illi in arcâ, quantum in horreis jaceat, quantum pascat, quantum feneret, si non acquisita sed acquirenda computat? Quis sit divitiarum modus, quæris? Primus, habere quod necesse est: *a* proximus, quod sat est. *b* Cui quod satis est, satis non est, nihil ei satis erit. *c*

a Quantum scilicet natura requirit, ut possis vivere. *b* Ut commodè possis vivere.

c Seneca epist. 2. sine.

De Conc
Augustinus
non habeb
Quas divit
Scriptura: I
vitiarum e
Tanquam
dentes, a
reat parti,
reat, qui to
Lydwina
octo annos
pauperiem
bat: Satis
contentus
communes
tamen eun
militari, c
ago, & col
Ergo ve
rum est, c
tum, quo
soltomo cr
tantum dis
inquinatio
ventrem æ
est ambitio
desinat, n
sunt luxur
tutitatem
a 2. Cor. 8
b Aug. i
c Vide Pr
Brugman i
April. e

De Concionatore ditissimo verba faciens Augustinus : Nunquid ipse Paulus, inquit, non habebat divitias ? Habebat planè. Quas divitias ? De quibus dicit alio loco scriptura : Fideli homini Mundus totus divitiarum est. Audi & ipsum confitentem : Tanquam nihil habentes, & omnia possidentes. *a* Qui vult ergo esse dives, non hæreat parti, & totum possidebit : illi inhæreat, qui totum creavit. *b*

Lydwina virgo non solùm ipsos triginta octo annos ægrota, *c* sed etiam pauperrima pauperiem ejus miserantibus dicere solebat : Satis abundat, qui eo, quod habet, contentus est. Et si mihi cum hominibus communes non sunt divitiæ & delicia, sunt tamen cum multis communes paupertas & miseria, quibus ego abundans Deo gratias ago, & conquiesco. *d*

Ergo verissimè dictum : Nunquam parum est, quod satis est ; nunquam multum, quod satis non est. Et certè si Chrysostomo credimus : Avarus dives à paupere tantùm differt curis, neglectu Dei, corporis inquinacione, & animi perditione : Nam ventrem æquè uterque sariat. *e* Fames non est ambitiosa ; contenta est desinere ; quo desinat, non nimis curat. Hæc tormenta sunt luxuriæ : quarit illa quomodo post saturitatem quoque esuriat ; quomodo non

a 2. Cor. 9. 6. v. 10.

im-

b Aug. in Psal. 48. post init. mihi pag. 181.

c Vide Prodrumum in eum c. 2. §. 49. d Ioan.

Brugman in vitâ ipsius. Lippeloo tom. 2. 14. Aprilis. *e* Chrysost. hom. 40. in epist. 1. ad Cor.

impleat ventrem, sed farciat; quomodo sitim primâ porione sedatam revocet. *a* Si non nisi dominicum panem, & fartilem caponem in cibum admittis, sanè non esuris. Sed neque sitis, si pertinere ad te iudicas quàm eleganti manu, aut quàm perlucido poculo vinum tibi ministretur. Famî & siti panis etiam cibarius & aqua medentur. Si ad naturam vivas, nunquam eris pauper. Quisquis se ad id, quod natura exigit, composuit, non tantùm extra sensum est paupertatis, sed extra metum. Pecunia sola non facit divitem; imò contra, nulli non majorem sui cupiditatem incutit. Vis fugere Paupertatem? exue cupiditatem. Non invenustè Beda: Pauper in cellâ, dives in conscientiâ, securior dormit in terrâ, quàm auro dives in purpurâ. *b*

V. *Paupertas sanitatis mater.* Optimè dixerunt veteres: Pauperi ut ægrotet, non est otium. Divites vix unquam è toto sani sunt. Nec mirum. Cum pace vestrâ, ô divites, dicam vobis, unde tot morbi vos infestent. Nimiù somnîus, nimiù cibus, nimiù potus, & otium, hæ morborum sunt origines, hæc seminaria continuæ invaletudinis. Medicorum scitû est: *Somnus humectat.* Quando jam ad eò liberaliter & in multam lucem dormitur, corpora nimis fluida, & humoribus malignis obnoxia redduntur. Tameo alia somni prolixioris damna, Medicis non ignota. De cibo potuque nimio res lon-

a Sen. epist. 119. med.

b Beda in 2. ad Corinth.

ongè certifi
mè pronun
mitas a D
corum sena
tationis dese
divites pler
aut nihil la
ægrotant.
perùmque
Phœbus,
quamvis te
rant, & o
postero die
illis otium
lignatios fa
victores, al
vix unquam
per opulent
novimus,
vitum alt
transcripti
podagram
Quod C
inculcans
robur, tu
Neque ita
excedere h
lasciviâque
omnes fac
Quod t
nium prop
invenies.
(qualis est
a Ecclie

longè certissima est. Et Siracides apertissime pronuntiat : In multis escis erit infirmitas *a* De otio jam pridem omnis Medicorum senatus statuit : *Vbi laboris & exercitationis defectus, ibi copia morborum.* At verò divites plerumque multum vorant, parùm aut nihil laborant, hinc necessario sapius ægrotant. In egenorum ædibus vix semel iterùmque per annum ridet benignior Phœbus, & mensa structior invitat. Et quamvis tunc pauperes plus æquo ingerant, & obbibant largiùs, id omne tamen postero die laboribus discutitur; non est illis otium, ut ægrotent. Vide ferrarios & lignarios fabros, vide sectores, cæmentarios, victores, aliòsque mechanicos opifices, qui vix unquam ægrotant; at verò panè semper opulenti. Et nunquid non ipsi quosdam novimus, qui ubi divitias perdiderunt, è divitum albo in mendicorum numerum transcripti, simul & sævam arthritidem aut podagram infestam felicissimè amiserunt?

Quod Chrysoſtomus è cathedrâ sapius inculcans : Satietas, inquit, tum corporis robur, tum animi minuit fortitudinem. Neque ita fluviailium fluctuum vis ripas excedere *b* & convellere solet, ut deliciæ lasciviæque bonam valetudinem, & vires omnes facilè subtrahit.

Quòd si Medicos interrogaveris, omnium prope morborum causas inde ortas invenies. Vilis, & tenuis, & simplex mensa (*qualis est pauperum*) bonæ valetudinis mater

a Eccli. c. 37. v. 33. *b* Fors, excedere.

ter est, ita eam Medici appellârunt : & non ad satietatem crapulari, sed sobriè vesci, sanitatem & sanitatis parentem ; contrâ satietatem morborum ipsâ medicâ arte incurabilium caussam dixerunt. Quod perspicuum est. Siquidem pedum, capitis, oculorum, manuum ægritudines, paralyfis, hydrophis, icteros, febres longæ & acutæ, & plures id genus morbi, neque enim vacat in præsentia omnes enumerare, non ex modico & temperato victu, sed voracitate & crapulâ ingenerantur. *a*

His confirmandis : An non videtis quotidie, inquit, ex sumptuosiss mensis & immodicâ ingluvie, infinita morborum genera induci ? unde podagræ ? unde capitis dolores ? unde corruptorum humorum abundantia ? unde innumeri alii morbi ? nonne ab intemperantiâ & largiore vini ingurgitatione ? *b*

Ab hoc malo egenorum hominum plurimi planè immunes sunt, cum anno toto non plus vini gustent, quàm quantum Ceneri libabatur, cui nefas vino facere : In ditiorum ædibus plus vini effunditur, quàm multi pauperum aliquot annis videant.

Nihilominus valetudo in pauperrimorum quorumque tuguriis & casis suavis habitat, quàm in opulentis domibus. Et quamvis opulenti homines tota pænè pharmacopolia exhauriant, nihilo tamen saniores sunt, quàm quibus fames est familiaris-

fima,

a Chryf. tom. 3. hom. 21. in c. 2. Ioan. mihi p. 91.

b Idem tom. 1. hom. 10. in c. 1. Gen. mihi p. 51.

fima, qu
quàm vi
nūs sanu
corum u
mater Pa

VI. P
Ad bene
Paupert
tiz. Id
firat, tur
qui nequ
re voluer
ritatem,

Auda
care ani
peri sim
fieri fini
sensisse

illud est
Paupert
nec iis in
differim
sus, sed t
afficeren

gistra mo
pertas. Pa
maximè
tiam. P
se offere
bus, inq
tur rigid

a Sen. ep.

fima, qui plerumque non magis pharmaco quàm vino utuntur. Plerumque nemo minus sanus est, quàm qui continuo pharmacorum usu fulcire vult sanitatem. Sanitatis mater Paupertas.

§. VI.

VI. *Paupertas virtutum nobile gymnasium.*

Ad bene beatèque vivendum longè aptior Paupertas quàm largæ affluentèsque divitiæ. Id cum ipse vitæ usus facile demonstrat, tum sapientium virorum documenta, qui neque habuerunt quidquam, nec habere voluerunt: vel quia id tutius sit ad securitatem, vel quòd ad virtutem aptius.

Audaèter dixit Seneca & verè: Si vis vacare animo, aut pauper sis oportet, aut pauperi similis. Non potest studium salutare fieri sine frugalitatis curâ. *a* Tantò rectius sensisse credendus Diogenes, cujus effatum illud est: Compendiosa legum observatio, Paupertas. Sed multò amplioribus titulis, nec iis inanibus, gaudet hæc virtus de quâ differimus. Prisci sapientes, ut meritâ prorsus, sed tamen succinctâ laude Paupertatem afficerent, hoc illi scripserunt elogium: *Magistra morum & consanguinea virtutum Paupertas.* Paupertas omnigenas virtutes docet, maximè tamen mansuetudinem & patientiam. Pauperum mansuetudini in testem se offerens Salomon: Cum obsecrationibus, inquit, loquitur pauper, & dives effabatur rigide. *b* Addit: Melior est pauper, qui

am-

a Sen. ep. 17. med. *b* Prov. c. 18. f. & c. 19. v. 1.

ambulat in simplicitate suâ, quàm dives torquens labia sua, & insipiens. Patientiæ magistram esse paupertatem, res testatissima. Christus suos animans: Beati eritis, inquit, cum vos maledixerint homines, & persecuti vos fuerint, *a* Sed quo clypeo, Domine, tuos munis ad injurias omnes tolerandas? nec enim illis æneum corpus, nec ferrea genua, nec adamantinum pectus est? In patientiâ vestrâ, inquit, possidebitis animas vestras. *b* Sit ita, sed quo pacto tam patientes erunt?

Si discant esse pauperes:

Cantabit vacuus coram latrone viator. C

Unde, obsecro, tam læta tot Martyrum patientia? Rapinam bonorum suorum, ut divus Paulus loquitur, cum gaudio susceperunt: *d* Qui didicit opes contemnere, jam novit calamitates perferre. Castissimus Josephus, ut pudicitiam retineret, pallium dimisit: Christianus animus pecuniam mavult perdere quàm patientiam. Et quemadmodum is, qui cum tauro in Circo componitur, *e* hoc laborat, ut pallio in bestia caput objecto primùm oculos expugnet, chetior enim illi est vita quàm pallium: ita qui contra diabolum luctatur, omnium primò suum sibi pallium detrahit, divitias spernit: hinc hilaris patientia, hinc facilis pugna, hinc illustris victoria.

Tres Hebræi juvenes, quòd statuam auream,

a Matth. c. 5. v. 11.

b Luc. c. 21. v. 19.

c Juvenal. sat. 10. v. 22.

d Hebr. c. 10. v. 34.

e In Hispaniâ fieri soles.

Da
ream, quan
prono corpor
centum rogu
tem familiare
non tantum
sed nec capil
baverit. Elega
mus a explica
tuam Mam
non desiderat
profectò in a
in patientiâ s
tientiâ paup
Sic magistra
Sed objicia
præcipitium
fuisse, nisi
famem vinc
evincis vane
pertatis vitium
mè, quibus m
qui otiosi ma
& illud veteru
Plus opum
Certissimum
vicia monstra
fere dubium i
unum vitæ in
hibet Paupert
inter quos vit
mixtus,
a Chrysbom
b Psal. 9. v.

ream, quam Nabuchodonosor erezerat, pronò corpore venerari noluiſſent, in accenſum rogam præcipitati ſunt. Tam autem familiarem ſibi habuerunt ignem, ut non tantum non corpora, ſed nec veſtes, ſed nec capillos eorum vel leuiter ignis libaverit. Eleganter iſtud, ut ſolet, Chryſoſtomus *a* explicat hoc ſenſu: Qui auream ſtatuam Mammonæ non adorant, qui diuitias non deſiderant, qui paupertatem amant, hi profectò in afflictionum flammis tuti ſunt; in patientiâ ſuâ poſſident animas ſuas. Patientia pauperum non peribit in finem, *b* Sic magiſtra morum, ſic conſanguinea virtutum eſt paupertas.

Sed objicias: Paupertas multis in vitia præcipitium fuit. Multarum caſtitas in tuto fuiſſet, niſi eam prodidiffet paupertas. Ut famem vincant, pudicitiam vendunt. Nihil evincis vane argutator, hoc enim non paupertatis vitium, ſed pauperum, eorum maxime, quibus malè convenit cum paupertate, qui otiaſari malunt quàm non eſurire. Sed & illud veterum nôſti:

Plus opum cauſâ delinquunt diuites quàm pauperes, c

Certiſſimum eſt, diuitias longè pluribus ad vitia monſtrare viam, quàm egeſtatem. Nec ferè dubium illud, è centum diuitibus vix unum vitæ integræ reperiri; contrarium exhibet Paupertas, quæ centum ſuorum ſiſtit, inter quos vix unus improbæ vitæ ſit immixtus.

a Chryſ. hom. 22. ad pop.

Item

b Pſal. p. v. 19. *c* Trochæic. ver.

hospites exclusâ paupertate domum sub-
eant; sopor, luxus, omne genus vitiorum.

VII. *Paupertas celi domina.* Ex ore Christi res liquet. Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum, a Ceteris promittitur quidem præmium, sed futurum: *possidebunt terram, consolabuntur, saturabuntur, filii Dei vocabuntur, &c.* At pauperibus velut præsentissimum datur, *ipsorum est regnum cælorum.* Hinc ausus dicere Bernardus: Paupertati non tam promittitur, quàm datur: *b* Regnum cælorum est ipsorum. Nam etsi hæreditatem hanc opulentissimam post mortem, prout ceteri beatorum, adeant, ob maximam tamen illius certitudinem jam dari, jam data dicitur: Ipsorum est regnum. Attende, quæso, Domini verba, quàm ea Paupertati faveant. Nos hominis Hispani, Galli, Poloni terram patriam expressuri, recepto more dicimus: Est è regno Gallia, è regno Polonia, è regno Hispania; de solo Philippo IV. dicitur, ipsius est regnum Hispania; de solo Sigismundo III. rectè affirmatur, ipsius est regnû Polonia; de solo Ludovico XIII. asseri potest, ipsius est regnum Gallia: *c* de aliis omnibus etiam Dynastis & Principibus hoc solum licet dicere: sunt è regno seu Gallie, seu Polonia, seu Hispania. Tantum autem in eâ re discriminis est, quantum inter regem & subditum. Ut ergo Christus pauperes non

m esse

a Matth. c. 5. v. 3. b Bernard. serm. 4. de
Adventu Dom. med. c Hi reges in his regnis
erant, cum hæc scriberem.

esse cives solum, sed esse reges cali ostendetur, non eos esse de regno calorum, sed eorum ut regum, calorum regnum esse pronuntiavit.

Hinc & illud Christus summo pauperum honore dixit : Facite vobis amicos de mammonâ iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula. ^a

Sed quid ais hîc, Domine? ipsine alios recepturi sũnt in calum? Hoc quidem tui muneris est; aliorum verò recipi à te, Id sanè negari non potest. Verùm ad eam pauperes evekti sunt gloriam, ut veluti reges in caeleste regnum eos admittant, quos bene de se meritos agnoverint. Neque verò Christus dixit, ambite Pauperum gratiam, ut, postquam mortui fuerint, recipiant vos illic, quò ipsi ante vos prævenerint. Non hoc; sed postquam vos defeceritis, ipsi etiamnum superstites, ipsi adhuc in terrâ gementes, & mortis debitores in regnum introducant immortale. Quid jam amplius egemus testibus? *Paupertas cali domina.* Ambrosii dictum est : Qui contemnit saecularia, merebitur æterna. Ejus rei veluti causam assignans Augustinus : Est enim, inquit, paupertas regni caelestis pramium. ^b

^a Luc. c. 16. v. 9. ^b Aug. tom. 10. serm. 28. de verbis Apostoli.

§. VII.

VIII. *Paupertas Christo charissima.* Hanc enim primo in orbem ingressu tanquam matrem arctissimè complexus, De quo

Ber-

De P
Bernardus : 4 In
non inveniebatur
& superabundant
habebat homo p
Dei filius concu
tigit sibi, & no
reficiat pretio
gralespi velut è
dant: Filii hor
matem? hîc ve
solum, delicias
quia pauper sum
in ego, & in l
scite cor calo
Rupem indu
cujus negligit.
is factus est,
ia nos divites
imperii Rom
villissimo Be
cellor in sta
o Augustus.
cus, infans d
pauperes div
omnem mor
talis ipse: Spi
ritu, propter qu
superibus: e A
tis constantior
tam pauperim
entis cunas, v
qua calida nasc

a Bern. serm. 1.
b Cor. c. 8. v. 9

Bernardus: *a* In cælis, inquit, paupertas non inveniebatur: porro in terris abundabat & superabundabat hæc species, & nesciebat homo pretium ejus. Hanc itaque Dei filius concupiscens, descendit, ut eam eligat sibi, & nobis quoque suâ æstimatione faciat pretiosam. Sic nascens Christus è præsepi velut è cathedrâ concionatur, & clamat: Filii hominum, ut quid diligitis vanitatem? hîc vel ab infante discite divitias, fastum, delicias contemnere. Discite à me, quia pauper sum & humilis corde: pauper sum ego, & in laboribus à juventute meâ. Discite cor cælo figere, ambire cælestia.

Rupem induit, qui concionem infantis hujus negligit. Quoniam propter nos egenus factus est, cum esset dives, ut illius inopiâ nos divites essemus. *b* Sedebat in celso imperii Romani solio Augustus, jacebat in vilissimo Bethlehemi stabulo Christus, at celsior in stabulo Christus, quam in solio Augustus. Atqui ditissimus hic mendicus, infans divinus idèò in orbem venit, ut pauperes divinissimis suis concionibus ad omnem morum sanctitatem formaret. Testis ipse: Spiritus Domini super me, inquit, propter quod unxit me, evangelizare pauperibus. *c* Atque ut iis amorem paupertatis constantiorem persuaderet, ipse omnium paupertimus esse voluit. Videte nascentis cunas, videte lectulum morientis; aqua calida nascenti deest, frigida morienti.

m 2

Reli-

a Bern. serm. 1. in Vigiliâ Nativit. Dom. fine.

b Cor. c. 8. v. 9. *c* Luc. c. 4. v. 18.

Reliqua omnis vita inter Paupertatis amplexus acta: Nimirum vulpes foveas, & volucres cæli nidos habebant, non habebat rerum conditor, quò caput reclinaret. *a* Hic ego cum Bernardo voce quàm possum contentissimâ proclamo: **AVT ISTE FALLITVR, AVT MVNDVS ERRAT.** *b* Falli non potest Christus paupertatem complexus, ergo errat mundus paupertatis inimicus.

a Matth. c. 8. v. 20. Luc. c. 9. v. 58.

b Bern. serm. 3. de Natali Christi, med.

§. VIII.

IX. Pauperes Deo singulariter commendatissimi, ut rectè dici possint peculium Dei. Idcirco regum maximus ingenti fiduciâ Deum allocutus: Tibi, ait, derelictus est pauper, orphano tu eris adjutor. *a* Et tanquam certus hujus in pauperes favoris: Oculi ejus, inquit, in pauperes respiciunt. *b* Rarissimi sunt in orbe, qui pauperum curam gerunt. Nec tacuerunt hoc humanæ gentis vitium Poëtæ, qui pauperum sortem variè deplorârunt. Vetus Satyricus jure sic quæritur:

— *Vltimus autem*

Ærumnae cumulus, quod nudum, & frustra rogantem.

Nemo cibo, nemo hospitio rectòq; iuvabit. & Nec Bilbilitanus vates hanc erga pauperes inhu-

a Psal. 9. v. 34. *b* Ibid. v. 29.

c Juvenalis sat. 3. v. 210.

DE
inhumanitate
Semper eris
Dantur.

Abi pauper, a
nium nausea
nemo est.

Ergo, mi De
ullus habeat,
tifer suæ arti
divitiis dives
sua formosus

gratiz: nem
nisi tibi, ô De
derelictum cr
cura ac provi
tia, tua mis
derelictus es

Infantem
tura: nescit
cibum caper
ter præstat il
ta, cibum &

duit, ab æstu
Inm reponi
nit, cunas m
ti aridit, ag
jugi vigilan

peres mater
delius quàm
Ipsi derelictu
tantò salub
istud pauper
tus: Nunqui

a Marciali

inhumanitatem siluit, dum prædixit:

Semper eris pauper, si pauper es, Emiliane.

Dantur opes nulli nunc, nisi divitibus. a

Abi pauper, abi, abi; exclusivissimus es: omnium nausea & fastidium es, cui cura sis, nemo est.

Ergo, mi Deus, cum pauperum curam vix ullus habeat, tibi derelictus est pauper. Artifex suæ arti fidit, sapientiæ suæ sapiens, suis divitiis dives, viribus suis robustus, formæ suæ formosus. Sunc, qui amicis fidant & gratiæ: neminem habet, cui fidat pauper, nisi tibi, ô Deus, cui derelictus est. Tu tibi derelictum curabis, nam reverà Tibi, tuæ curæ ac providentiæ, tuæ bonitati ac sapientiæ, tuæ misericordiæ atque omnipotentæ derelictus est ab omnibus.

Infantem considera desertissimum à naturâ: nescit se vivere, nec se induere, nec cibum capere, sed nec petere potest. At mater præstat illi omnia; mater admovens ubera, cibum & potum unâ porrigit, mater induit, ab æstu & frigore defendit, in lectulum reponit, blanditiis sopit, dormienti canit, cunas movet, plorantem mulcet, ridenti arridet, ægotanti dies noctesque assidet, jugi vigilantiam, summam curam. Talis in pauperes mater est Deus, hæc illis omnia, & fidelius quàm ulla mater infanti exhibet. Ipsi derelictus est pauper, ipse illos enutrit, tantò salubrius, quantò parcius. Et verò istud pauperibus à se præstandum pollicitus: Nunquid oblivisci potest mulier infantem

m 3

rem

a *Martialis* l. 5. epigr. 78.

tem suum, inquit, ut non misereatur filio
 uteri sui? Ego tamen non obliviscar tui. *a*

Videntur Deus & Mundus fortiti, quis
 pauperum, quis divitum haberet curam.
 Hic Mundo fors ea obtigit, ut curas & co-
 gitationes conferret in opulentos, ita Deus
 pauperes suæ curationis esse voluit: Illi de-
 relictus est pauper. Jacobus Apostolus hac
 de re lüculenter: Audite, inquit, fratres
 mei dilectissimi; Nonne Deus elegit pau-
 peres in hoc mundo? *b* Beatus ergo qui in-
 telligit super egenum & pauperem. Nil fa-
 cilius quàm videre pauperes; ubique sunt
 obvii: Paupertatis pretium intelligere, diffi-
 cile: arcanum est, & ignotum Orbi, Paupert-
 tas, clavis cali aurea, sed occulta.

In oculis omnium sunt, qui clave hac au-
 reâ dexterimè sint usi. Videte Christi di-
 scipulos, veræ sapientiæ cultores, qui Magi-
 stri optimi exemplum secuti, nihil rerum
 habuerunt. Pauperes erant, cum sese Domi-
 no adjunxerunt, sed mox pauperiores facti,
 aurum & quidquid inter homines pretio-
 sum est, aspernati, unâ duntaxat amici tu-
 nicâ, terram pertasi, calum suspirabant. Te-
 nuis rerum facultas erat, sed potestas in-
 gens referendo celo, & obserando ad arbi-
 trium: sic & regnum inferorum piscatori-
 bus ad nutum parebat.

Hos multa milia hominum diversi or-
 dinis & sexûs secuti,

¶ IX.

a Isa. s. 49. v. 15. *b* Jac. c. 2. v. 5.

§. IX.

Abrahami anachoretæ omnis supellex fuit, catinum, *a* vestis cilicina, sagum rusticum, & psiathium, *b* seu rude textum è juncis cui indormiret. Hoc ille apparatu, his deliciis vixit, dum in humanis fuit, *c* Hoc enim maximum viri studium fuit, ab omni re terræ cor abducere. Quâ quidem re ad divinorum meditationē nihil habilis est.

Hilarionem Paupertatis filium dixeris, qui matris ingenium habuerit. Hic etiamnum adolescens cum latrones in se grassantes intrepidus excepisset, interrogatus est ab eis, quid hominis esset, quod vim non formidaret? Nudus, respondit, hæc non formidat. Neque verò ullus tam pauper vivit, quàm natus est. At illi: Vulnere profecto, ajunt, & mortem metues. Hæc talia, inquit Hilarion, non timet, qui mori paratus est. *d* Fuit & illud in Hilarione sollicitæ Paupertatis argumentum singulare. Socius illi fuerat, qui hortuli fructus observaret intentius, & constando peculiolo studebat. Hunc loco submovit, & res sibi suas habere jussit, ne quid cum ejusmodi homine consuetudinis haberet. Contagiosos namque censebat eorum mores & aliorum contubernio indignos, qui pecuniæ studerent.

m 4

Paph-

a Zugleich ein schüssel vnd ein becher.

b Ita mattulas suas vocabant Ascetae,

c S. Ephrem in ejus vitâ c. 3.

d S. Hieronymus in vitâ ipsius c. 7.

Paphnutius, ^a quem Cephalam nominabant, inopia tam amans fuit, ut annis octoginta nunquã duas simul tunicas habuerit. ^b

Illud prisca Paupertatis specimen nobilissimum non tacendum. Ad Abbatem Joannem de Petrã viri duo religiosi venerant Moschus & Sophronius, & ad mores sanctiùs componendos documentum rogãrant. Quibus optimus senex: Amate, inquit, nuditatem rerum omnium & continentiam. Atque ut effati sui rationem redderet, subjunxit: Mihi credite, rem panẽ incredibilem narranti. Cùm ego adolescens in Scithi degerem, quidam è senibus splene laboravit. Ut huic malo medicina fieret, modicum aceti in quatuor ejus loci monasteriis quãsitum, & nihil inventum est; cùm tamen in iis coenobiis ter mille & quingenti monachi habitarent, ^c Ex hoc uno arctissima paupertatis specimine de aliis conjecturam facere licebit. Si nihil in amplissimis quatuor monasteriis fuit aceti, quid putandum est fuisse vini, quid aromatum, quid butyri aut olei; quid porro carniũ aut piscium? En veterem frugalitatem. Ah quantum ab his moribus diverunt nostri! Vix aliquam paupertatis umbrã retinimus: reviviscant hi prisci patres, & posteros suos immodici luxũs accusabunt.

Damnosa quid non imminuit dies?

Ætas parentum pejor avis, tulit

a Oeodisdaui.

b Palladius c. 91. Heraclides in suo paradiso c. 35. c. Ioan. Moschus in Sophronio c. 113.

Not

Not
Pr
gamus
tis deb
emoria
prior
o Paup
scrip
nec t
aurur
posse
discip
; Nih
n nulla
s. b
a nimi
excut
mul &
re. Fra
ertaten
compl
us cut
e patre
am om
s nud
paterni
deman
ri pote
rum h
o paup
pli dat
nactus

Horat. l.
Gregor.

Nos nequiores, mox daturus

Progeniem vitiosorem, a

Exurgamus ergo animis, & neglectu Paupertatis debilitatos spiritus pristini temporis memoriâ recreemus.

Sed prioribus illis accensendus Ephrem, imago Paupertatis, qui testamentarias tabellas scripsit his verbis: Nec crumena mihi, nec baculus, nec pera fuit. Nunquam aurum aut argentum, aut aliam rem ullam possedi. Nam bonum regem ad suos discipulos in Evangelio dicentem audiui: Nihil in terrâ possederitis. Quamobrem nulla me rerum ejusmodi cepit cupiditas. *b*

Sed nimij sit laboris, omnia solitudinis antra excutere, & sanctissimos quosque viros simul & pauperimos inde in publicum educere. Franciscus Assisias tanto affectu in paupertatem arsit, ut eam vix quisquam arctius complexus fuerit, diligentius fovit, sanctius custodiverit. Hic invito & reclamante patre, convicia insuper ingerente, inopiam omnibus Orbis thelauris prætulit, nudus nudum Christum secururus. Cùmque paternis bonis sponte renuntiasset: Jam demum, inquit, animo hilari & serio precari potero: Pater noster qui es in caelis. Nimirum laudis loco posuit Franciscus, quod pauper esset; ignominia & probro sibi ipsi daturus, si quenuquam se pauperiorem nactus esset. Felix Paupertas quæ unius ductu

m 5

ductu

a Horat. l. 3. carm. odâ 4. ad Roman. Ec. finis.

b Gregor. Nyssen. in vitâ S. Ephrem.

ductu tantum profecit, ut panem jam plures sint qui eam sponte colant, quam qui divitias adorant.

Sed non tacendus mihi Paulinus Præful Nolanus, vir à priscis Patribus laudatissimus, quia inter pauperes pauperrimus. Alii ut haberent quod pauperibus darent, sua vendiderunt; hic verò vendidit seipsum. Hinc illæ Paulini voces: Domine, non ego propter aurum excrucier: ubi enim sint mea omnia, tu scis. Ibi enim (inquit Augustinus) habebat omnia, ubi eum condere & thesaurizare Christus monuerat. ^a

Nec Paulino multum inferior Gregorius Neocæsarensis Ponti Episcopus, ^b qui hoc posteris de se narrari voluit, quòd vivus nullius loci possessor fuerit, & mortuus alieni sepulchri habitator sit. ^c Inter ipsas idololatriæ tenebras aliquid ejuscemodi lucis affulsit. Nam Flamini Diali olim, seu Jovis sacerdoti hederam non modò tangere, sed & nominare nefas fuit, quandoquidem priscis hedera tenacitatem & adhesionem significabat, ut quæ textili silvulâ parietibus aut arboribus insperperet. At qui virum Deo dicatum rebus caducis infescari & adhærescere turpe censebant prisci. Luculentum ejus rei specimen mox addo.

Ad Ephessionem anachoretam Ægyptium Melania nobilis matrona reviserat, & viri penuriam miserata furtim pecuniam

^a Aug. l. 1. de Civit. c. 10. ^b Thaumaturgus. ^c Zach. Lippeloo 17. Novemb.

niam in ihus domunculâ deposuit. Hanc ubi Ephestion vidit, mox aurum ad dominam suam redire iussit. Cum verò dives femina redeuntem ad se pecuniam nullo modo admitteret, Ephestion prompto consilio, quidquid argenti & auri fuerat, in flumen abiecit, maluitquæ; natâre aurum, quàm vendere paupertatis cultum. *a*

Spiridionem, virum cælo notissimum, evocârat ad se Constantius Imperator morbo pressus, siquidem speraverat per viri sanctitatem, valetudinem sibi pristinam restituendam. Restituta est. Hostimenti loco magna vis auri oblata. At Spiridion severo vultu: Non sic oportet, ô Imperator, inquit, amicitiam odio remetiri. Ego ut tibi parem, longum & asperum iter suscepi; tu mihi jam aurum reddis, malorum omnium causam. *b*

a *Surius tom. 1. in vitâ S. Melania.*

b *Sur. tom. 6. in vitâ Spiridionis.*

§: X.

Verùm enim verò nulla unquam femina tam sitiens auri extitit, quantumvis avarissima esset, quàm amans voluntariæ paupertatis fuit illustrissimum illud feminarum sidus Elisabetha. Hæc cum regis adhuc fortunis fulgeret, inter ancillas ad mendicantium morem sese composuit, vestem nativi coloris, rustici textûs habuit; victum sibi suis ipsa manibus paravit lanificio, Marchionis conjux, regis filia. Neque paupertatem tantùm, sed & pauperes om-

nes affectu intimo complexa est: Ideò hunc sibi præcipuum sumpsit laborem, sua omnia in pauperes utrâque manu effundere. Nec unquam, dum vixit, lætior fuit Elisabetha, quàm cum fortunis omnibus provoluta, jamque inter mendicos censa, hospitium & panem quæsiit, tantò similior Christo, quanto in tantâ paupertate patientior.

Paupertas primâ quidem fronte subtristis ac rigidula, at cum in familiaritatem admittitur, minimè sumptuosa, facilis, secura, ac etiam benigna est. Ut enim resistens perimolesta, sic ultrò eam admittentibus perjucunda est; adversus fures & pejores furibus voluptates pervigil excubatrix; adversus vulgi morsus & insulsa judicia custos optima. Nam prodigalitas & avaritia, plerumque divitum ædes obsident. Si quam domum Paupertas immigravit, jam in eâ vix ullus superbiæ locus, nec invidiæ, nec gravioribus damnis, nec damnorum expectationi, nec insidiis, nec mille suspitionibus, nec nausæ, nec podagræ locupletum hospitibus. His exclusis, plus loci erit quieti, plus tranquillitati & virtuti, quanto minùs fuerit fortunæ. Sepe animo etiam reluctanti modestiam persuasit paupertas, quòdque philosophia nunquã confecisset, id inopia effectum reddidit. Sententia Christi dilucidissima, immutabilis: Facilius est camelum per foramen acûs transire, quàm divitem intrare in regnum cælorum. *a* Credis hæc, ô pauper, & non exultas? Credis hæc

ô di-

ſi dives, & non trepidas? Naufragium fugis, & plumbum amplecteris? Quid vanius eo, qui putat plus valere numum, quam Deum?

Quid igitur mendicam pauperiem quaſi præcipuum generis humani malum diuturnis conviciis laceramus, quæ ut non abundantibus, ita fidis uberibus, Paulos, Antonios, Macarios, hiſque paria robora virtutis aluit, alitque etiamnum hodie tot hominum religioſorum millia. Theſaurus certiffimus patiens Paupertas.

ACTIONES PAUPERTATIS.

1. Paupertas parſimoniam in rebus etiam minus pretioſis adhibet; neque id divitiarum amore, ſed virtutis. Hinc Caſſiano teſte, graviffimè punitus eſt, & aliorum conſortio indignus habitus, qui tria tantum lenticulæ granula cum aquâ neglectim effuderat. *a* Nunquam modica ſpernit Paupertas. Nam facultates etiam magnæ dilabantur, cum ad exiguas acceſſerit neglectus. Hinc etiam in minimis laudanda Paupertatis parſimonia.

2. Paupertatis actio eſt, conſortium pauperum non averſari, non fugere, non ſaſtidire, non declinare; parentes & cognatos pauperes non erubere: imò ubicunque licuerit, pauperibus patrocinari, eos

m 7

facile

a Caſſian. l. 4. de inſtitutis renunciant. c. 20.

facile ad colloquium admittere, humaniter cum iis agere, illis bene velle, illos ampliori quàm alios benevolentia complecti. Nobile Plutarchi dictum est: Æquum esse leges favere indigentia. *a* Hic exemplum Domina nostra merito ingerimus. Beata Maria nobiles & locupletes habuit parentes, ipsa tamen nec pastores, nec piscatores, nec vltimos alios pauperes grandi supercilio, ut solent divites, à se removit. Illud prorsus est intolerabile, si homines religiosi Paupertatem professi, pauperes fastidiant aut spernant, divites demulceant, & iis adulentur.

3. Paupertas experiendam sese ingerit, gustari vult & sentiri. Hoc ditissimis quibusque sapius faciendum, crebris monitis suavit Seneca, qui suo Lucilio: Ex precepto magnorum virorum, inquit, tibi quoque præcipio: interponas aliquot dies, quibus contentus minimo ac vilissimo cibo, durâ atque horridâ veste dicas tibi: Hoc est, quod timebatur? *b* Hoc ipsum denuo suadens: Necessarium ergo, inquit, iudicid, quod tibi scripsi, magnos viros sæpe fecisse, aliquos dies interponere, quibus nos imaginariâ Paupertate exerceamus ad veram: quod eò magis faciendum est, quòd deliciis permadimus, & omnia dura ac difficilia iudicamus. Potius excitandus è somno & vellicandus est animus, admonendusque naturam nobis minimum constituisse.

a Plutarch. de vitand. usur.

b Sen. ep. 18. initio. Idem ep. 20. in fine.

stituisse.

Sumant.

jam divi

centent,

bus utar

Plerum

Mund

Sine a

fron

Ergo di

rum, e

quòd te

aureo

quæ est

neretur

necessa

tempes

persua

cori tan

4. Pa

trix, n

solùm

necessa

Albertu

necessa

Christo

fuit, c

lere. C

nec ass

dum ha

5. V

a Sen

b Ho

c Sen

stituisse. Idem repetitis monitis inculcans: Sumant, inquit, quosdam dies, cum illos jam divitiarum tedium cepit, quibus humi cenent, & remoto auro-argento que fictilibus utantur. *a*

*Plerumque grata divitibus vices,
Mundæq; paruo sub lare pauperum cena,
Sine aulæ & ostræ, sollicitam explicuere
frontem. b*

Ergo dispicias tecum ipse, quid sit necessarium, quid supervacuum. Non est autem, quod te nimium laudes, si contempseris aureos lectos, & gemmeam supellectilem: quæ est enim virtus, supervacua contemnere? tunc te admirare, cum contempseris necessaria. Tunc te admirabor, si non contempseris panem etiam sordidum: si tibi persuaseris herbas, ubi necesse est, non perori tantum, sed homini nasci. *c*

4. Paupertas vera & Domini IESU imitatrix, non tantum opes contemnit, neque solum superflua abjicit, sed quandoque necessaria etiam sibi subtrahit. Nam quod Albertus Magnus asserit: Vbi plena est necessitas, ibi non est vera Paupertas. Christo & ipsius discipulis panis etiam defuit, cum eos fames docuisset spicas vellere, Christus in cruce nec frigidam siti, nec asserem vel saxum capiti supponendum habuit.

5. Vera Paupertas non est sollicita nec
anxia.

a Seneca consolatione ad Helviam c. 12.

b Horatius l. 3. carm. odâ 29, ad Mæcen,

c Seneca. ep. 110, med.

anxia de cibo, potu, amictu. Habeamus aquam, habeamus polentam & pannuciam, jamque cum ipsis, inquit, regibus de felicitate certamus. Cui parum non sufficit, ei nihil sufficit. Corvorum pulli quia nondum nigri, à parentibus non agnoscuntur pro filiis, & ideo deseruntur; cum autem etiamnum implumes sint, cibum sibi quarere non possunt. Nihilominus vel rore, vel muscis & culicibus pascuntur à Deo: Qui dat jumentis escam ipsorum, & pullis corvorum invocantibus eum. Qui dat escam omni carni. *b.* Itaque Paupertas se plenissimè committit Deo, qui aviculis, & ipsis etiam vermiculis providet, & necessaria liberaliter subministrat.

6. Varii sunt Paupertatis gradus, hinc & variæ actiones. Primus sit, opes non appetere. Alter, nihil laboris impendere acquirendis opibus. Tertius, eas ultrò oblatas respuere, nec admittere nisi coactum. Quartus, passim omnibus, seu salario, seu victu quotidiano, seu vestitu plebejo contentum esse. Quintus, exclusis superfluis necessaria tantum admittere. Sextus, necessariis etiam, subinde saltem, carere velle. Septimus, quotidiano usui viliora eligere, & verò etiam gaudere, cum desunt necessaria. Hic jam Paupertatem amantis est seipsum examinare: Dic, bone vir, in quo tu gradu consistis?

a Wasser vnd Brodt/vnd ein schlechte Zuppen von grobem Tuech/vnd voller Bieet. *Idem.*
qui supra.

b Psal. 146. v. 9. Et Psal. 135. v. 25.

D
An in prim
fortassis in
7. No
inter hom
terius cura
vestiendun
contentum
datur. Id
sorum fa
gavit; at
Hic illi pil
pallium, q
nico dedit.
ob calceos
Roga, inq
mihi emat
8. Paup
adulatione
mum olea
etiam obla
Philosophi
re, est liber
tas, ut poss
manum m
sim posses
subtegmin
non accipia
Et cum Sal
munus acc
testituamq
9. Qui
omnia, qu

a Gen. c. 1
b 1. Reg. c.

An in primo, an in tertio, an in quinto, an fortassis in nullo?

7. Non infrequens Paupertatis actio inter homines etiam politicos hæc est: Alterius curæ se committere pascendum, & vestiendum, & eo cibo, potu, ac vestitu contentum esse, qui ad alterius arbitrium datur. Id Thomas Morus fecit, qui uni suorum famulorum hanc sibi curam delegavit; atque hunc tutorem suum vocavit. Hic illi pileum, hic caligas, hic calceos, hic pallium, ceteraque necessaria ex ære domini dedit. Hinc cum à familiari quopiam ob calceos nimium attritos moneretur: Roga, inquebat, tutorem meum, ut alios mihi emar.

8. Paupertas munera, præsertim si ea adulationem aut corruptelam vel minimum oleant, non tantum non ambit, sed etiam oblata constanter respuit. Nec enim Philosophi dictum ignorat: Munera accipere, est libertatem vendere. Id agit Paupertas, ut possit cum Abrahamo dicere: Levo manum meam ad Dominum Deum excelsum possessorem cæli & terræ, quod à filo subtegminis usque ad corrigiam caligæ, non accipiam ex omnibus, quæ tua sunt. *a* Et cum Samuele: Si de manu cuiusquam munus accepi, & contempnam illud hodie, restituamque vobis. *b*

9. Quisquis paupertatem amat, sua omnia, quæ possidet, annis singulis recenset,

a Gen. c. 14 v. 22. & 23.

b 1. Reg. c. 12. v. 3.

set, & scrutatur accuratè, quid superflui aut nimis curiosi habeat, quid iniuste retineat, num ære alieno laboret, quibus rebus nimium adhærescat, velut polypos scopulo. Cor hominis plerumque insatiabile nunquam dicit, SUFFICIT. Cogitandum ergo sapius serium illud Domini essatum: Qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus. ^a Non quidem relinquere omnia, sed certè renuntiare iussit omnibus; ne scilicet instar hederæ affectu per hæc fluxa serpamus, siquidem, qui ex virtute pauper est, non tantum caret opibus, sed etiam amore opum. Quid tibi prodest, si eges facultate, & ardes cupiditate?

10. Paupertas summo studio curat, & frugalem temperantiam in mensâ, & decentem modestiam in veste, ac omni supellectili: quod verò vel gulæ, vel ostentationi & pompæ subtrahit, id omne Christi membris impendit, & mavult esse nudos domi parietes, quàm malè vestitos pauperes. Cum verò temporis ratio & status dignitas vestem postulant splendidiorē, id artificii paupertas invenit, ut ea, quæ latent, villa sint aut etiam aspera. Quanti Principes, quanti Reges & Regina, Cæsares & Pontifices sub veste Attalicâ hispidum gestant cilicium?

^a Luc. c. 14. v. 33.

CA
 ROSA
 ma: a
 nis, etfi
 Abnegat
 evellendi
 ius non
 ctionis, s
 licet mac
 ratem no
 steros do
 manda,
 grandæ fin
 virgo, ubi
 nem tenu
 non fuerit
 ter cum fi
 tification
 cumferen
 in corpori
 Hic ego
 pello, ei
 a Rolro

CAPVT DECIMVM.

Rosa Purpurea.

seu,

Mortificatio.

§. I.

ROSA Purpurea Pharmacopolis notiffi-
 ma: a huic conferenda notiffimi nomi-
 nis, etfi parum venulti, Mortificatio, seu
 Abnegatio sui. Vitiis omnibus radicitus
 evellendis instrumentum aptius ac poten-
 tius non est Mortificatione. Summa perfe-
 ctionis, seipsum odisse posse. Virgo caelestis
 licet maceratione carnis ad tuendam casti-
 tatem non eguerit, eam tamen vfa est, ut po-
 steros doceret, quam ratione cupiditates fren-
 andam, & inferiores animae vires restau-
 randam sint. Itaque ibi perfectionis coepit
 virgo, ubi alii desierunt, eamque vitae ratio-
 nem tenuit, quam in se melior, quamvis ipsi
 non fuerit necessaria. Potuit Domini ma-
 ter cum filii discipulo gloriari: Semper mor-
 tificationem IESV in corpore nostro cir-
 cumferentes, ut & vita IESV manifestetur
 in corporibus nostris. a

Hic ego studiosissimum lectorem com-
 pello, cuique omnium Sanctorum res gestas
 propono,

a. Klotzen. b. 2. Cor. c. 4. v. 10.

propono & hortor, ut eas cum curâ evoluat. Illud denique de Sanctis omnibus, satisfacio, affirmatissimè pronuntiabit: Reverà hi omnes, nec unico quidem excepto, in seipso rigidissimi fuerunt. Hoc uno sibi omnes simillimi, quòd eorum nullus in seipsum non noverca fuerit. Horum nemo sibi met indulgit, nemo semet palpavit, mortificationem Domini Iesu in corpore suo circumferebant omnes.

Et quemadmodum pædagogus quàm maximè austerus aut Orbilius plagosus omnes pueri nutus attendit, & quàm primùm exerrans oculus, vel lingua promptior, vel manus incomposita, vel gestus non decorus deprehenditur, mox objurgatrix adest ferula, mox oris tonitru percellit, vel minima quæque castigantur: Tales omnino in seipso fuerunt Sancti omnes, sui ipsorum rigidissimi pædagogi, imò hostes acerrimi, quorum hoc unum studium erat, adversarium lædere: hic omnium Sanctorum triumphus fuit, corpus sub jugum misisse, & incommodis affecisse quamplurimis.

Virgo beatissima geminum Mortificationis genus sic exercuit, ut de illâ runc dici potuerit: Non comedit, non dormit. Quod Servator de suo prodromo Baptistâ asseruit: Venit Ioannes neque manducans, neque bibens. a Adeò namque modici cibi potusque fuit, ut nec comedisse nec bibisse censerî potuerit. Idem de Domini Matre asse-

DE MORTIFICATIONE. 285

afferendum. De vigiliis illius jam supra demonstratum est. Sicut enim Filius complures noctes pervigilavit precibus, idque *secundam consuetudinem*, b ita & Mater minimi fuit somni, & plerumque dimidiam noctem diurnis laboribus assignavit. Nec somni tantum, sed & cibi parcissima fuit Domini Mater, quæ non quadragintadiale, sed septuaginta duorum annorum jejunium celebravit.

Triplex Mortificationis genus in paradiso coepit, cilicia, vigilia, jejunia. Fames quidem & jejunium est indictum; nam Adamus talem edit boletum, post quem nihil amplius edit in paradiso. Vigilia coeperunt, nam somnos timor abstulit, & læsa conscientia vulnus. Cilicia in usu esse coeperunt; vix enim Adam cum vxore pomum admorderat, & mox vnde cilicium sumeret, circumspexit; ficus illud suppeditavit. Nam folia de ficu planè aspera contextuerunt in duos baltheos, iisque corporis rebellionem velarunt.

Jacob cruentâ tunicâ filii Iosephi visâ, indutus est cilicio. b Achabus rex ceteroqui non optimus regum ad Eliæ minas: Operuit cilicio carnem suam, jejunavitque & dormivit in sacco. c Regum sanctissimus David, tam ciliciis, quam vigiliis ac jejniis in suum corpus pugnavit. Testis ipse dignissimus fide: Ego autem, inquit, cum mihi molesti essent, induebar cilicio, humiliabam

a Luc. c. 6. v. 2. & Luc. c. 22. v. 39.

b Gen. b. 37. v. 34. c 3. Reg. c. 21. v. 27.

habam in jejunio animam meam. ^a Vigila-
vi, & factus sum sicut passer solitarius in
tecto. Anticipaverunt vigilias oculi mei.
Hæc carnem tacitis insultibus frangunt,
hæc à Deo laudata sunt; idque hoc con-
silio.

§. II.

Cùm aliquid nobis amantissimus hic
Pater subtrahit, joculari nobiscum & ludere
videtur, nam sæpius triplo fenore restituit
ablatum. Rem oculis subijcio. Herus famu-
li sui ædes animi causâ ingressus, fortè ac-
cumbens mensam, crassissimas librales
placentas reperit, &: Quæso, inquit, quod
hoc deliciarum genus est, massam tam ma-
lè coctam vorare? non hoc valetudini facit,
seponite, & lignario sectori date, qui ferreo
stomacho hoc genus massæ digerat; mit-
tam alias è meâ domo. Hac lege nemini
gravis est abstinentia à cibo tam illaudato.
Elapsis aliquot diebus misit hic Dominus
è suâ culinâ collyras tribus aureis inco-
ctas. ^b Hæc popanorum mutatio domesti-
cis omnibus & jucunda & utilis fuit. Addo
huic non dissimile.

Amicum ægrum & lecto decumbentem
invisit quispiam è sincerissimis amicis:
cùmque jam abitum pararet, cervicali, tan-
quam ægrum levaturus, aliquot aureos
clam

^a Psalm. 34. v. 13.

Et Psalm. 101. v. 8. Et Psalm. 76. v. 5.

^b Rûchel vnd drey Goldstück darein ge-
bâchen.

D
dam suppe
trasci & v
continuit
erigeretur,
faro suppe
arelligo n
morum. S
Apellis Chi
perate & i
cum attu
ait, præ
Ignis, Ag
bitu
tu eriam
as. Et uni
ecuniam si
mula, eum l
amiration
pelles: Ho
Hic ego q
exillis hæc
Deus, sic on
btrahit, n
it fenore: v
si agrè fa
um, modò
m aliquid
subducant
amento. N
is demimu
lo, millecu
or est jactu
Quod si h
a Matth. c.

DE MORTIFICATIONE. 287

clam supposuit. Ægrotò pronissimum fuit irasci & vociferari, sed amici reverentiâ continuit se. Cùm autem ægroti grabatus erigeretur, inventum est aurum amicissimo furto suppositum. Et nunc, ajebat æger, intelligo non ad vexandum me pulvinar motum. Sic Arcesilaus fecit, qui cognito Apellis Chii duplici morbo, hoc est, paupertate & invaletudine, viginti drachmas secum attulit, & ægrotò assidens: Hic nihil est, ait, præter Empedoclis elementa,

*Ignis, Aqua, & Tellus, atque Ætheris am-
bitus almi.*

Et tu etiam, mi Apelles, incommodè cubas. Et unâ cum dicto culcitram movens, pecuniam subjecit. Hanc anus, Apellis famula, cùm lectum sterneret, invenit, & cum admiratione ostendit. Ad quæ subridens Apelles: Hoc est, inquit, Arcesilai furtum.

Hic ego cum Christo interrogem: Intellexistis hæc omnia? ^a Sic amantissimus Deus, sic omnino nobiscum agit. Quicquid subtrahit, modò non invitis, id grandi reddidit fenore: vult optimus Pater, ut etiam nos ipsi agrè faciamus carni, eique modò cibum, modò potum, modò vestium aliquid, jam aliquid voluptatis, jam & partem somni subducamus, idque cum ingenti emolumento. Nec enim unquam tale quid nobis demimus, quin plura decuplo, centuplo, millecuplo reddantur. Nusquam lucrosior est jactura: perdendo acquirimus.

Quòd si hoc hominem ratione agentem
non

^a Matth. c. 13, v. 51.

non moveat, nihil agent omnia sanctorum Patrum volumina, qui omne genus Mortificationis, præcipuè jejunium, miris laudibus extulerunt. Omnium loco sit Augustinus, qui adversus Pelagianos: Nullus, inquit, sine jejunio vicit diabolum. *a* Tobum Origenes septem continuos dies jejunio traduxisse asserit. Novæ legis Hesperus Ioannes Baptista omnem vitam jejuniis exegit. Discipulis suis Dominus Iesus jejunium commendavit his verbis: Hoc genus dæmoniorum non ejicitur nisi per orationem & jejunium. *b* Videte charissimi, ait Hieronymus, quanta sit jejunii virtus, ut id facere jejunium valeat, quod Apostoli nequiverunt. *c* Mortificationis exterioris caput jejunium. Pharmacia & Pharmacopœiis omnibus longè salubrius est jejunium. Hoc spiritum vegetat, hoc corporis deliciis fractum restaurat, hoc illud rationabile & Deo placens obsequium. *d*

Persuassissimus sum, si reipsâ, & quod dicimus, practicè sciretur, quàm moderatum jejunium Deo atque Angelis complacitum, quàm hoc valetudini salubre, quàm animo fructuosum sit, plurimi aut prandere tantû, aut tantum cenare assuescerent. Initium hujus consuetudinis paullò difficilius est, & sentiri solet. Sed eo superato jucundissimi progressus sunt. Et sanè plus volupta-

a Aug. l. 4. Hypogn. cont. Pelag. post initium.

b Matth. c. 17. v. 21. *c* Hieron. l. 2. contra Iovian. & Rom. c. 12. v. 1.

De
percipit
corpus quo
optimè Cye
is virtutum
jejunus asce
tum moliti
Et.
Eam ob ca
is eximia,
o sabbatin
erunt: du
in ore du
one verbur
S. Nicolau
sed abstin
avis sextâ
n admitt
ntentus, id
n. e
S. Didacus
& divina
a quâ jejun
S. Elisabet
num aliâ
bus quad
n Assump
er sextis f
ovis sabb
Cyprian. a
Matth. c.
Ordinis M
ptus. Chron
Sen Portu
Urbano VII

DE MORTIFICATIONE. 289

tis percipitur ab hoc tali jejunio, quàm si corpus quotidie farciatur ad fastidium. Optimè Cyprianus dixit: Quotquot virtutes vidimus, sine jejunio non legimus ascendisse: nec enim aliquid magnum moliti sunt, nisi abstinentia præcessisset. *a*

Eam ob causam viri feminaque sanctitatis eximie, sed & summæ dignitatis, jejunio sabbatino Domini Matrem colere consueverunt: duos tresve nominasse sat erit, ut in ore duorum aut trium testium stet omne verbum. *b*

S. Nicolaus Tolentinas omnigenâ virtute, sed abstinentiâ cum primis clarissimus, quavis sextâ feriâ & sabbato semel tantam admittebat cibum, pane solo & fonte contentus, idque in æternæ Virginis honorem. *c*

S. Didacus Complutensis *d* omni sabbato & divinæ Matris pervigiliis pane itidem & aquâ jejunium toleravit.

S. Elisabetha Lusitanix *e* Regina, præter vernum aliâque jejunia panem quotidianam, diebus quadraginta ante diem Virginis in cælum Assumptæ jejunio peregit, singulis insuper sextis feriis, divinæ Matris pervigiliis, ac quovis sabbato, panem solum & aquâ inedia

a Cyprian. de jejun. & tentat. Christi.

b Matth. c. 18. v. 16. c Sur. to. 5. in ejus vitâ.

d Ordinis Minorum, à Sixto V. Celitibus adscriptus. Chron. Minor. part. 3. l. 5. c. 5.

e Seu Portugallia. c Anno Iubilæi 1625.

ab Urbano VIII, in album Divorum relata.

diam solabatur. *a* Ita mediam ferè anni partem aquâ & pane solo tolerabat.

Idem fecerunt & faciunt hodièque plurimi, omnis ordinis & dignitatis homines.

a Petrus Perpinianus orat. I. in eandem Reginam.

§. III.

Da veniam, lector, voci non in Latio natæ: seipsum abnegare, seu Mortificare, est alium fieri quàm antea fuerit. Sic alius à seipso evadit timidus, qui fortitudinem induit: sic lascivus, & libidini deditus castimoniam amplexus, priorem se esse nescit: sic gulæ mancipium aut ebriosus, ubi abstinentiam sequi cœperit, priori homini fit dissimillimus, fit novus, fit alius homo. Hæc Mortificationis ratio est.

Hortatur Psalter regius: Sumite psalmum & date tympanum. *a* Perinde si diceret: Accipite eruditionem carminis, & reddite Mortificationem carnis. Congrua commutatio, & panè necessaria. Quod Origenis acumen confirmat his verbis: Psalmum divinam doctrinam vocat. Tympanum porro organum est è pellibus confectum. Iubet igitur divinis oraculis sonum congruentem reddere. Accipite spiritualem doctrinam, & reddite mortificationem membrorum. *b* Optima igitur psalmi & tympani cohesio, optimus doctrinæ & mortificationis nexus, Ad rem

a Psal. 80. v. 3.

b Orig. in dictum Psalmum.

Isidorus

DE M
Idorus Pelusi
ut, tympanu
illum præposi
ram terrenis
In. & Divinas
teatur, qui corp
redat.

Id exemplo f
avit, qui legi
traginta die
se: Persever
diebus ac
nis & aquam
nus sanè recip
carnis quæ
pro psalmo
nter Augustin
cus, quod ma
od occidas.
num, magis
jugula ole
in saginatum
ordacem invi
acem iracund
m pigritiæ a
rite inasti De
itur.

Gene ageretu
c, quo verus
um inharer
ne sponte sua
petio coactu

a Isidor. Pelus
b Deut. c. 9. v.

DE MORTIFICATIONE. 291

Isidorus Pelusiota: Ex carne nostrâ, inquit, tympanum efficiamus; sic nempe ut nullum præposterius affectûs motum habeat, verùm terrenis membris mortua & extincta sit. *a* Divinas litteras rectè versat & meditatur, qui corpus castigat, & Deo seipsum mactat.

Id exemplo suo sanctissimus Moses firmavit, qui legis divinæ tabulas accepturus quadraginta dies jejunio consecravit. Ipse de se: Perseveravi, ait, in monte quadraginta diebus ac noctibus, panem non comedens & aquam non bibens. *b* Opportunus sanè recipiendæ legi apparatus jejunium carnisque Mortificatio. Atque hoc est pro psalmo tympanum exhibere, Eleganter Augustinus: Noli, ait, extrinsecus pecus, quod mactes inquirere, habes in te quod occidas. *c* Macta elatum superbiæ taurum, macta gibberum avaritiæ camelum, jugula olentem luxuriæ hircum, sacrificia saginatum gulæ vitulum, obtrunca mordacem invidiæ molossum, dilacera pugnacem iracundiæ arietem, concrema ignavum pigritiæ asinum. Has pecudes occide, & ritè litasti Deo: his enim victimis deletatur.

Bene ageretur cum homine, si corpus hoc, quo verus homo tegitur, tam promptum inhæreret virtuti quàm voluptati: hanc sponte suâ sequitur, illam, non nisi imperio coactum. Ceterum quo contuma-

n 2

cius

a Isidor. Pelus. l. i. epist. 364.

b Deut. c. 9. v. 9. *c* Aug. in Psal. 50.

cuius est, magisque in vitia propensum, eò fortius sapientiùsque fecisse videri possunt ii, qui illud ut nequissimum mancipium inediã, labore, verberibus affligentes, rationis jugo subjecerunt.

Nec pauci fuere, qui gentilitatis quidem tenebris oppressi, virtutis tamen studio aut necessitate adacti, aut gloriæ aucupandæ in suum corpus imperium planè rigidum exercuerunt. Socratem hac in re laudatissimum dicerem, modò ei disciplina Christiana non defuisset. Solebat is perdius & pernox à primo solis ortu, ad solem alterum orientem stare immobilis, iisdem vestigiis, eodémque obtutu defixus. Hac ratione ad fortuitas vices fortiter perferendas corpus animùmque sic firmavit obduravitque, ut quidquid tandem eveniret, patienter ferret. Hoc sui vincendi studio non solum insignem patientiam, sed & temperantiã profusus laudabilem assècutus est. Atq; hac alterã virtute tantùm sibi ipse profuit, ut omne vitæ tempus inoffensã valetudine traduxerit.

Illo non multùm inferior Diogenes Sinopæus ad eam corpus patientiam assuescit, ut capite semper aperto, nudis pedibus incederet, solóque tegetetur pallio, caloris & frigoris æquè patiens, dolii inquilinus, nullius quidem supellestilis, sed sui Dominus. Sub extrema vitæ tempora crudis etiã carnibus vesci conatus est, & ut nihil esset,

a Medici censent, eum qui à puero crudis carnibus vescendis assuescat, robustiorem longè futurum, quàm si lixas comedat.

DE MORTIFICATIONE. 293

in quo ministerio alterius egeret sobrius naturæ cultor. O illustria *mortificationis* exempla! ô verè viros sui victores, modò magistrum habuissent Christum!

Nec in plumâ & epularum luxu nata est Attilii Reguli constantia prorsus admiranda, & contemptus mortis generosissimus, Crebræ suimet victoriæ, magnûsque virtutum habitus, tam facilè illi viam fecère ad mortem, ut captus jam & vincus, non magis Pznorum savitiam, quàm in acie stans eorum arma pertimuerit.

Cato Uticensis vir quantus, quàm edomitis, & ut loquimur, mortificatis animi corporisqûe sensibus! calores & nives nudo capite toleravit, iter pedibus fecit, amicis equo sedentibus. Quoties febre laboravit, solus esse voluit, nec quemquam admisit, nisi morbo levatus. Per hæc Mortificationis specimina virtus illa adolevit, quam Reipublicæ civili bello præstitit. Hic ille Cato est, qui septem continuos dies per loca serpentibus infesta ductavit exercitum, non equo, non vehiculo adjutus, sed pedibus, & in primo agmine iter faciens, nec unquam sedens, nisi cum cibum caperet aut somnum.

Hoc prorsus est omne in corpus imperium tenere, nec illi blandiri, sed ut patet pro servo tractare. Quod ubi fit, tum demum animus potestatem suam salutari-ter explicat. Atque hinc nobilissimum animi temperamentum & moderatio laudatissima subsequitur, quæ in priscis idolo-

latris ad Christianorum ruborem crebrius eluxit.

§. IV.

Fabius Maximus cum à se quinques & à patre, avo, proavo, majoribusque suis saepenumero Consulatum gestum animadverteret, in comitiis, quibus filius suus summo consensu Consul creabatur, quam potuit constanter cum populo egit, ut aliquando vacationem huius honoris Fabiæ genti daret: non quod virtutibus filii dissideret, (erat enim illustris) sed ne maximum imperium in unâ familiâ continuaretur. Quid hac moderatione efficacius aut valentius, quæ etiam patrios affectus, qui potentissimi habentur, superavit?

Quod si affectus verè mortificatos spectemus, Fabium vincit M. Bibulus vir amplissimæ dignitatis, qui cum in Syriâ moraretur Provinciâ, duos egregiæ indolis filios suos à Gabinianis militibus occisos cognovit. Filiorum interfectores ad parentem vinctos Cleopatra regina misit, ut gravissimæ cladis ultionem suo arbitrio exigeret. At ille oblato beneficio, quod nullum majus tribui poterat lugenti, dolorem moderationi cedere coëgit, & nefandos sui sanguinis carnifices, è vestigio ad Cleopatram reduci iussit cum dicto: Potestatem hujus vindictæ non suam, sed senatûs esse debere.

Superi! quid in Christianorum optimo desideremus moderatius? quantâ hîc affectuum mortificatio, nec quidem filiorum

ini

DE MORTIFICATIONE. 295

iniquissimam cædem ulcisci velle, nisi ratione prorsus æquissimâ? Nec alii è veteri Româ huic dissimiles.

Metellus Macedonicus cum Scipione Africano acerrimè dissenserat, quorum à virtutis æmulatione profecta contentio, ad graves testatâsque inimicitias progressa est. Nihilominus cum Metellus interemptum Scipionem audisset conclamari, in publicum se proripuit, mœstôque vultu & voce confusâ: Concurrite, clamabat, concurrite cives, mœnia nostræ urbis eversa sunt. Nam Scipioni Africano intra suos penates quiescenti, nefaria vis allata est. Idem filios suos monuit, ut funebri ejus lecto humeros subjicerent, nec enim fore ut id officii ab illis majori viro præstari possit. O Rempublicam pariter Africani morte miseram, & Macedonici tam humanâ tamque civili lamentatione felicem! Eodem enim tempore, & quantum amisisset Principem, & quantum haberet, recognovit.

Illis minimè cedit hominis verè *Mortificati* obstupescendum exemplar, M. Marcellus, qui primus & Hannibalem vinci, & Syracusas capi posse docuit. Cum Siculi eum, licet tunc Consulem, accusaturi Romam venissent, Marcellus, quia collega suus Valerius Lævinus forè aberat, senatum haberi noluit, ne absente altero Consule, timidiore in accusando essent Siculi. Ubi Valerius rediit, Marcellus de audiendis Siculis ultrò retulit, eosque de se

conquerentes patientissimè sustinuit. *L*avinus auditis eorum querimoniis, loco eos tantisper iussit cedere, dum etiam accusatus audiretur, & Patres sententiam dicerent. At Marcellus illos remanere, ut defensionis suæ interessent, coëgit. Utrâque parte peroratâ excedentes curiâ subsecutus est, quò liberius sententiam ferret senatus, Improbatis ac rejectis querelis suis Siculi orantes & supplices Marcellum adierunt, veniâque petierunt, quò suæ provinciæ iussa executi fuissent, atque ut ab eo in clientelam porrò reciperentur, rogârunt. Marcellus quamvis recentissimè læsus, tamen velut jam omnium oblitus, Siculos clementer exceptos tutelâ suâ neutiquam exclusit. Super hæc Siciliam sortitus, cum accusatores premere potuisset, eam Provinciâ collegæ cessit. *a* O Marcelle, quâ nos sanctoribus disciplinis imbutos in ruborem das? Date mihi Christianum, qui in adversarios atque accusatores suos tam benevolus sit, & mox eum inter cælites referemus.

Marcello accensendus jure merito Valerius Publicola, qui ad illud animi temperamentum pervenit, tam victor sui, tamque sibi ipse imperiosus, ut domum suam, licet magnificam, ne malignas suspiciones aleret, totam diruerit, quò loco posita celsiore arcis speciem populo habere videretur. Nonne quantum domo inferior, tantum victoriâ sui superior evasit? *b*

Quæ-

a Livius l. 6. Decad. 3. *b* Valer. l. 4. c. 1.

DE MORTIFICATIONE. 297

Quærit Poëta vetus : Quisnam igitur liber? sibi que respondet ipse:

----- Sapiens, sibi qui imperiosus:

Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula terrent:

Respondere cupidinibus, contemnere honores
Fortis, & in seipso totus teres atque rotundus. a
Talis omnino est homo sui potens, quem nos Mortificatum vocamus, ad omnes labores subeundos teres, ad omnem fortunam tolerandam rotundus. E septem Græciæ Sapientibus Bias: Ille, inquit, beatus est, qui nil concupiscit.

Aliæ sunt hominum profanorum voces. Beatus est, ajunt, cui fortuna favet, qui dulci fruitur otio, qui genio servit, & cuncta ex animi sui sententiâ gerit. Affirmant hoc illi, negat constantissimè sapiens Bias, & eos laudat beatos, qui cupidinibus suis responsant & obfistunt, qui animum frangunt, qui nihil concupiscunt. Alter profectò nulla in hoc orbe felicitas, tranquillitas nulla est. Quis enim tam felix, cui ex sententiâ succedant omnia? solus ille qui in seipso totus teres atque rotundus, aut rebus utitur secundis, aut adversis exercetur. Illis fruitur, dum Deo placet, his sese attemperat, imò & gaudet varium sibi mortificationis genus offerri. Hoc animi sui pabulum credit, cum à seipso tum ab aliis mortificari.

a Horat. l. 2. serm. sat. 7. post med.

§. V.

Lancea, quæ Christi crucifixi pectus aperuit, vulnus quidem intulit, sanguinem eduxit, sed dolorem nullū attulit, quia jam mortuum sauciavit: sic ille qui se à corpore abstraxit, & *Martificatus* habet animi cupiditates, probris convelli, injuriis affici potest, sed ad impatientiæ querelas excitari non potest; jam mortuus est.

Democritus Philosophus, ut Stobæus memorat: Fortis est, ajebat, non solum hostium, sed voluptatum victor. *a* Fortassis rectius eum dixisset fortem, qui non solum voluptates vinceret, sed & omnes animi cupiditates domaret. Tale sapientissimi Salomonis effatum est: Melior est patiens viro forti, & qui dominatur animo suo expugnatore urbium. *b* Nimirum

Ardua res vicisse alios; victoria major

Est, animi fluctus composuisse sui. c

Multò enim multoque operosius est, seipsum quàm hostem superare, nec properà festinatione fugiendo adversa, nec effuso gaudio secunda sectando.

Beatus Gregorius appositè dixit: Ego David saltantem plus stupeo, quàm pugnantem: pugnando quippe hostes subdidit, saltando coram Domino seipsum vicit. *d* Hic ipse David longè fortior fuit, cum injuriis à Saule illatas, etsi posset, non vindicaret, quàm

a Stob. serm. 7. *b* Prov. c. 19. v. 35.

c Mantuanus. *d* Gregor. l. 37. mor. c. 27. *e* ult. mihi pag. 934.

DE MORTIFICATIONE. 299

quàm cùm leones & vrsos discerperet, gigantem Goliathum fundâ sterneret, gladio jugularet. Venusinus igitur cecinit verissime:

*Latiùs regnes avidum domando
Spiritus, quàm si Libyam remotis
Gadibus jungas, & uterque Pœnus
Serviat uni. a*

Nam, ut Ambrosius loquitur: Graviore inimici sunt mores pravi, quàm hostes infesti. *b* Ita castissimus Ioseph Ægypti prorex grandius quid fecit, cùm adulterium repudiaret, quàm cùm toti regno imperaret. Ideò Siracides fidelissimè commonefaciens: Si præstes, inquit, animæ tuæ concupiscentias ejus, faciet te in gaudium inimicis tuis. *c* Cupiditates sibi obsequentem eò pertrahunt, quò nec omnes inferorum machinæ possunt.

Nobilissimum prisce scriptoris dictum est: Tantum proficies, quantum tibi ipsi vim intuleris. *d* Est non nemo, qui apud seipsum dicat: Ego precibus & jejuniis vaco, conciones audio, Sacramenta frequenter, stipem in egentes confero, divina sapius cogito, consilia generosa suscipio, optima quæque propono; sed interim vix quidquam proficio: idem sum, qui ante sex, ante duodecim & plures annos fueram, in eodem luteo hæreo, eadem vitia identidem repeto, non melior fio, nihil proficio, nihil.

n 6

Simil-

a Horat. l. 2. carm. odâ 2. ad Crispum Sallust.

b Ambros. ser. 87. de Elifao. *c* Eccli. c. 18.

v. 13. d Thom. de Kempis l. 1. c. ult. fine.

Simillimus sum agrotato, qui molitur surgere, & mox in lectum recidit: Sic ego sapius è vitis conor emergere, sed in eadem identidem relabor. Quid obsecro causæ est? Vis, mi Christiane, ut tibi candidissimè respondeam? Ideò nihil proficimus, quia nobis ipsis vim non inferimus. An nescis illud Domini clarissimum: A diebus Ioannis Baptistæ regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud? a Nihil proficies, nec te ipsum vinctes, nec cælum rapies, si violentus non es. Saulus in Paulum, & in alium planè virum mutandus, à Christo violenter dejectus, tremens ac stupens dixit: Domine, quid me vis facere? Hinc mirabilis in omni virtutum genere profectus cœpit. Ne mirate te nihil proficere; tu totus etiamnum stas, stat unà tecum superbia, stat libido, stat iracundia; nisi hæc mōstra violentus dejicias, nihil unquam è solido proficies.

Christus gloriæ suæ gustulum exhibiturus, tres è suis duxit in montem excelsum seorsum, b Cur non in amplo cœnaculo aut amoeno viridario, aut in valle apricâ? cur non in florilego prato suam gloriam dedit spectandam? Sudandum erat, & eluctandum ad montem. Hæc via ducit ad cælum, & aspera & ardua.

----- Facilis descensus averti.

Sed revocare gradū, superâsq; evadere ad auras,
Hoc opus, hic labor est. c

Regnum cælorum rapiunt violenti.

Die

a Matth. c. 11. v. 12. b Matth. c. 17. Marc. c. 9. Luc. c. 9. c Virgil. l. 6. Æneid. post init.

DE MORTIFICATIONE. 301

Die Pentecostes, Factus est repente de celo sonus, tanquam advenientis spiritus vehementis. *a* Nescit enim lenta molimina Spiritus sancti gratia.

Joannes Baptista quantum quàmque violenter sese à corpore abstraxit, non manducans, neque bibens, panè nec vestiens. Si omnem ipsius vitam compendio velim describere, *meram violentiam* appellem. Ascendit in montem excelsum seorsum.

Maria Magdalena quantâ vi emendationem vitæ aggressa est! In Pharisei domum, ubi Medicum suum esse cognorat, non invitata venit, & ut Augustinus loquitur, *b* irruens importuna convivio, opportuna beneficio, piâ impudentiâ sanitatem appetit. Non ad caput Domini, sed ad pedes accessit: & quæ diu malè ambulaverat, vestigia recta quasivit. Capillos solvit, lacrimas fudit, pedes lavit, capillis terfit, balsamo inunxit, oculis lacessivit, ita noxarum veniam impetravit. Conscientiæ labes uni patefacere, supplicium est. Publicè & coram multis id facere, omni supplicio acerbius est. Hoc Magdalena fecit. Pecuniam olim ad Apostolorum pedes abjecisse, Christianæ violentiæ opus fuit; Magdalena omni pecuniâ chariora, unguentum, os, oculos, manus, capillos velut linteum ad Domini pedes abjecit, quâ in re vim magnam utique sibi ipsa intulit. Putem ego Magdalenam, dum ad convivium non epulatura, sed plo-

n 7

ratura

a Actor. c. 2. v. 2.

b Aug. l. 40. homil. hom. 23.

ur surge-
to sapius
em iden-
ssa est
ssimè re-
quia no-
nescis il-
s Joannis
tatur, &
ficies, nec
i violen-
in alium
violenter
; Domi-
trabilis in
cepit. Ne
s etiam-
stat libi-
violentus
oficies,
exhibitu-
excelsum
aculo aut
tica? cur
am dedit
eluctan-
cælum,

ad auræ,

Die

7. Marc.

init.

tura iret, in viâ sapius substituisse, & forsan aliquoties redire cœpisse, dum secum cogitaret hæc talia: Quid facio? res hac nimio pudori mihi est. Quid dicent convivæ? quid magis cogitabunt? Per urbem vulgi fabula ero. Vultus aspicientium me non feram. Tandem; audendum est, sic pergo. Ita vi magnâ sese impulit: cœpit, egit, peregit. Tantum profecit, quantum sibi ipsi vim intulit: maxima vis, maximus profectus. Ideo nos non proficimus, quia nobis ipsis vim non inferimus.

§. VI.

Papinius eleganter narrat, quâ ratione tela è vulneratorum plagis sint extracta,

Tela manu parcente trahunt. — a

Plerique nos esse vulneratos non ignoramus, sed molli & nimis parcente manu agimus: omnia remissè & sine vi aggredimur; suspenso gradu & nimium placidè ad cælum imus. Fallimur: Violenti rapiunt illud. Audite sacerdotem Heli mollissimum patrem, quàm languidè filios nequam objurget: Nolite, ajēbat, filii mei, non est enim bona fama, quàm ego audio. Verborum tonitru eos percellere debuisset. Quod si verbis nil profecisset, fustibus agendum, vis fuisset exerenda. Tales nos sumus in nos ipsos; sanari volumus, sed quàm mollissimè. Non uri, non secari sustinemus.

Virginem regiam maligno ulcere laborasse ajunt, sed sectionem omnem abhorruisse.

a Statius in Thebaide.

ruisse. Voluisset illa quidem ulcus fluere, sed ferrum admoventi noluit. Idem chirurgus scalpellum spongiâ tectum intulit, & uber incidit. Hæc nostra mollities est; sanitatem appetimus, *mortificationem* fugimus; nemo fecet, nemo urat, nemo nos mortificet, tangi nolimus; vim à nobis etiam profectam abhorremus. Hinc nunquam curamur. Tantum enim quisque proficit, quantum sibi ipse vim infert. Nulla vis, nullus profectus; exigua vis, profectus exiguus. Profectus spiritualis mensura, *Mortificatio*. Si scire vis quantum ad virtutem profeceris, attende quantum hætenus te ipsum fregeris, quantum cupiditates tuas domueris. Descende in te ipsum, & vide quid humilitatis & modestiæ, quid mortificationis & patientiæ domi tuæ habeas, quantum te ipsum oderis, & contempnas. Hæc cote hoc aurum probatur. Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis. *a*

Cervus naturâ colubris infensus, ubi eos deprehenderit, necat, sed inde ingentem sitim contrahit, tantoque cupidius ad fontem currit, quanto vehementius sitit. Serpentes, inquit Augustinus, vitia tua sunt; consume serpentes iniquitatis, tunc amplius desiderabis fontem veritatis. *b* Nam augmentum charitatis, diminutio cupiditatis.

Res gestas omnium sanctorum hominum evolvite, & quod sibi ipsi quisvis vim maximam intulerit, comperietis. Regnum

a Gal. c. 5. v. 14. b Aug. in Psal. 41.

calorum violenti rapuerunt. Quod Tarfen-
sis Paulus, a hoc sanctorum quisque pro se
dixerit : Ego igitur sic curro , non quasi in
incertum ; sic pugno non quasi aërem ver-
berans, sed castigo corpus meum, & in ser-
vitutem redigo. Non auras, sed carnem per-
cutio, jejuniis domo, vigiliis attero, ne in-
solentius in me insurgat. Nimirum terra, si
sibi relicta, sinitur quæ vult producere, spi-
nas & carduos profert : qui triticum expe-
ctat, terram aratro vulnerat, & variis eam
versat laboribus ; sic natura sui juris & ar-
bãrii in vitia exuberat. Virtutem expectas?
quotidianis eam mortificationibus exerce,
aut segetem spinarum colliges.

Sed quæ demum hæc violentia est ? Vio-
lentum est, quod contra naturam est. At-
qui scimus quàm à naturâ insitum sit, ad-
versarium odisse, pecuniam & lucrum a-
mare, laudari ac honorari cupere, id ample-
cti quod jucundum est ac suave, contem-
ptum fugere, jugum excutere, subjici nolle,
labores declinare, feriari velle. *b* Hæc natu-
ra corruptior studiosissimè sectatur. Enim-
verò qui inimicos amat, eos beneficiis or-
nat, Deo precibus commendat ; qui atrum
spernit, pecuniam in egenos spargit ; qui
laudes fugit, contemni non metuit, ima &
humilia ambit ; qui labores quærit, qui aspe-
ra & difficilia non refugit, qui aliis sese
subjicit, hic sanè contra naturam agit, hic
violentus est, hic cælum rapit. Nempe tan-
tum

a 2. Cor. c. 9. v. 26. b Vide Imitationem
Christi l. 3. c. 5.

DE MORTIFICATIONE. 305

tum proficiunt, quantum sibi ipsis vim inferunt. Idcirco David hortatur: Viriliter agite, & confortetur cor vestrum. *a* Cælum est præmium, quod nemo aufert, nisi qui sibi ipse vim infert.

Apertissimè Christus: Qui vult venire post me, abneget semetipsum. Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam; qui autem perdidit animam suam propter me, inveniet eam. *b* Magna & mira sententia, inquit Augustinus, quemadmodum sit hominis in animam suam amor ut pereat, odium ne pereat. Si malè amaveris, tunc odisti: si bene oderis, tunc amasti. Felices qui oderunt custodiendo, ne perdant amando. Noli amare in hac vitâ, ne perdas in æternâ vitâ. *c*

Ejusdem Augustini sensu, aliam vitam vivunt bestix, aliam homines, & Angeli aliam. Triplex hoc vivendi genus, brutorum, hominum, Angelorum dissimillimam, sic loquar, similitudinem habet. Brutorum vita in pastu & corporis obsequio, sensuumque oblectamenti tota est. Vita Angelorum sine cibo & Venere, Deo ac celestibus deliciis æternùm sine satietate satiatur suavissimè. Hominum est media, quam cum illis & istis participat: si ducem habeat rationem & spiritum, communionem vitæ cum Angelis sortitur; si carnem & corporis appetentias sequatur, in consortium jumentorum transit. En, mi Christiane, tui
jam

a Psal. 30. v. 25. *b* Matth. c. 16. v. 25.

c Aug. tract. 51. in Ioan.

jam arbitrii res est; elige, quam velis vitam vivere: ad bestias non difficilis est transitus: *Mortificationem* fuge, & brevî migrabis in bestiam. Sed neque ad Angelos difficilè transibis: Vive, quod Paulus præcipit, non secundum carnem, sed spiritu facta carnis mortifica, *a* & jam in Angelorum cætu transisti. Quid autem ingentâ ad Dei similitudinem efformati nobilitate indignius, quàm ad vitam bestiis simillimam reduci? Fœdum prorsus imperium, ubi ancillatur domina, cum Bernardo loquor, & ancilla dominatur. *b* Grandè mendacium, ubi humana facies furorem tegit bestię.

a Rom. c. 8, v. 13, b Bern. c. 3, Medit.

§. VII.

Refert Medicorum princeps Galentus, visum à se hominem, qui ad ostium clave referandum manibus ac pedibus properabat. Cùm verò sera clavi non responderet, atque sic ostium referari non posset, homo in rabiem actus, clavem dentibus commorsam abjecit, in januam toto corpore arietavit, demum calcibus quassatam pertundere frustrâ conatus. Hic furibundus ore spumas vomere, impias voces in Deum jacere, scintillantes oculos huc illuc celerrimè circumferre, instar canis rabidi latrare, vix à seipso manus abstinere, nec jam hominem agere, sed pantheram, aut catulis raptis tigridem repræsentare. Hoc tam tetrum furiosi hominis spectaculum sic attonuit spectatorem,

ut

ut ingenti odio adversus iram concepto, iræ motus tam religiosè omni vitâ caverit, ut eum nemo mortalium unquam deinceps viderit iratum. ^a

Èd nimirum insaniam progredimur, cùm Mortificationis frenum excutimus: ita in bestias degeneramus, qui possemus Angelis esse simillimi. Jàmque ab experienciâ certum est, ab unico quandoque indomito affectu totum hominem pessundari. Id in re rusticâ videre est. Pulsanti cithara malignè respondet, si unica fidium vel rupta sit, vel discordet. Hortatur Psalteres sapius: Psallite Domino in citharâ. ^b In psalterio decem chordarum psallite illi. At si fidium vel minima non assonet, concentus perit: ita prorsus si hominis affectus omnes in concordiam conspirent, unicus tamen iracundia, vel libidinis, vel avaritiæ, aut invidiæ nondum sit perdomitus, jam extincta est omnis suavitas cantûs; nulla est harmonia.

Eadem est valetudinis ratio. Medicorum omnium vox non ignoratur, sanitatem ab humorum temperie ac symmetriâ petendam; cùm illa solvitur, vel ab unico humorum jam sanitas intercudit: ita salus animæ in temperamento cupidinum consistit. Fortassis gulæ ac libidinis impetus jam frenâsti; amorem auri, livoris rabiem, torporis ignaviam jam emendâsti; sed tibi forsân etiamnum dominatur ambitio, & nimum honoris desiderium: ohè nondum sanus! in
omni-

^a Galenus lib. de cognoscendis curandisq; animi morbis. ^b Psal. 97. v. 5. Et Psal. 32. v. 3.

omnibus licet bene habeas, tamen in uno delinquis, adhuc ægrotas: nec unquam dici poteris rectè valere, nisi hunc etiam morbidum affectum perfanaveris.

Idcirco si tibi ipse consultum velis, nullas vincendi tui occasiones negliges; ubi ubi mortificationis opportunitas se obrulerit, obviis eam ulnis amplectere. Fortasse tibi aliquis præponitur? En optimam occasionem; tu tuam ambitionem hinc mortifica. Cibus deest, aut insulsus & malè coctus apponitur? hinc gulam impugna. Vestis corpori non ad amissim quadrat? hinc superbiam gliscentes igniculos extingue. Est qui tibi acriter contradicat? hinc linguæ insolentiam frange. Est qui te reprehendat, aut conviciis imperat? hinc animi submissi specimen ostende. Pecuniæ jacturam pateris? hinc philargyriæ a victoriam monstra. Forma elegans & oculus blandiens ad aspectum aut contactum te provocat? O quisquis es, hinc virum te gere, oculos & manus continentibus exhibe: illos claude, has attrahere: mortificationem Domini IESU in corpore tuo circumfer. Hinc Domini pro te crucifixi stigmata porta. Servorum frons olim vario caractere; imò & verbis, aut etiam versibus inurebatur. Hinc litterati & stigmatiæ dicti. Sic & sanctorum hominum vultus à tyrannis multiplici stigmatibus inustus. *b* Circumtulerint servi stigmata, & suo-

a Avaritia. *b* Vide Eipsum in Electis l. 2. c. 15. Novarinum in Electis sacris l. 3. c. 14. & Excursu 24. num. 487.

DE MORTIFICATIONE. 309

suorum dominorum notas, nobis Domini IESU placent stigmata. Crux & Mortificatio stigma nobilissimum: hoc recipere, & castiga corpus tuum, sed & voluntatem tuam.

Atque quò meliùs hoc possis, à parvis incipe. Magnum est in minimis se vicisse. Innumera suadet curiositas, quæ Mortificatio vetat. Jubet curiositas per fenestras prospicere: non prospice. Occurrit in colloquio quod ostentationi faceret & pompæ si id diceres: ne dic. Occasio est alterum verbis ferendi: ne feri. Dictat cogitatio ut coquum adeas, & quid opsonii paret interrogas: ne interroga. Adest hospes, tu verò quis sit, unde veniat, quò eat, quid rerum hic agat, scire cuperes: nescire malis. Hortum ingrederis & invitat te flosculus, ut se carpas: ne carpe. Transis arborem & generosum pomum aridet, vultque gratis à te emi & gustari: ne eme, ne gusta. In mensâ ferulum miris blanditiis ad esum allicit: tu manus contine, gulam substringe, & aut non tange, aut obiter tactum mox dimitte. Mihi crede in his non adeò magnis semet vicisse, est res maximas fecisse, idque cum ingenti promerito. Hæc Deo, hæc caluibus mirificè placent, hæc amplissimis præmiis pensabuntur. Et quamvis nihil peccati foret hæc videre, hæc tangere, hæc audire, his frui, his oblectari, his vesci; magnæ tamen virtutis est, & mercedis longè maximæ, hæc non videre velle, illa non tangere, his vesci nolle. Nam ut tantò cautius illicitis absti-

I. Cap. X.
abeas, tamen
otas: nec unqu
e, nisi hunc etiam
anaveris.
onsultum velis
siones negliges;
ortunitas te ob
plectere. Fort
En optimam o
itionem hic mo
llus & male co
impugna. Ves
b quadrat? hic
los exingue.
at? hic linguæ
ni te reprehende
hic animi subm
niz jacturam
toriam monstra
us blandiens a
te provocat?
gere, oculos &
illos claude, ha
Domini IESU
hic Domini pro
Servorum fron
o & verbis, aut
Hinc litterati
sanctorum hon
multiplici stigmat
nt servi stigmat
Eipsum in Ele
lectu sacru 1.3.

310 PARS II. Cap. X.
abstineamus, à licitis etiam nos nonnunquam contineamus.

§. VIII.

Quapropter qui Deo cupit eximie placere, sapius has voces iterat: Domine IESU, hoc tui amore non intueri, istud non gustare, illud ad aures non admittere statuo. Hic linguam propter te, hic manus, hic pedes coërcebo: hac in re iudicium meum, in illâ voluntatem meam propter te deseram. Hæc Christiana, hæc sancta sunt: argumenta minime fallacia mentis bonæ; & licet in se minuta videantur, hominis tamen mortificati illustria sunt specimina.

Aqua, quam tres milites in galeâ Regi Davidi attulerunt, inter cupedias & delicias regias numerari non potuit, sed quia Rex David siti suæ imperavit, & aquam effundens libavit illam Domino, a rem grandio-rem fecit, plus virtutis exercuit, quam si cellam vino Falerno & Cretico plenam in pauperes dividi iussisset. Tanti est Mortificationis studio vel aquâ abstinere.

Pelagius illustre Mortificationis specimen in re non grandi commemorans: Senex in Thebaide, inquit, unâ cum discipulo exploratâ patientiâ, speluncam habitavit. Atqui consueverat senex sub vesperam discipulum sacris præceptis imbuere. Finitâ dictione precabantur unâ ex more, & sic demum cedebant somno. Evenit autem, ut ad senem homines peregrini reviserent, mi-

DE MORTIFICATIONE. 311

ram illius abſtinentiam coram veneraturi. Hos ſenex humaniter exceptos, ne vanitatum miſeriis ſuccumberent, prolixè ſolatus eſt. His adventoribus dimiſſis, ſuum ſibi diſcipulum ſero veſpere inſtruendum ſumpſit. Sed quia dicendo jam antè fatigatus fuerat, inter loquendum niſtare cœpit, & in ſomnum ſolvi altiorem. Stabat diſcipulus, & dormientem ſenem taciturnus ſpectabat. Altè ſopitum excitare, viri reverentia non ſinebat. Viſum eſt ergo expectare, dum expergiſceretur ipſe. Hic juvenem non ſomnus tantum, ſed & cogitationes ejuſcemodi ſollicitabant: Quid hinc agis? abi ſilens & dormi. Inaniter præſtolaris. At juvenis ſuggeſtiones haſce repulit, & ſomnum excuſſit pro viribus. Sed rediit importunus exactor ſomnus, redierunt & cogitationes moleſtæ: at juvenis iterum iterumque reſtitit & cogitationibus & ſomno. Idque ſepties fecit ſingulari victoriâ ſui. Jamque nocte ad umbilicum deductâ, ſenex evigilans, & diſcipulum inſomnem cernens: Quid hinc agis, ait, non interim dormitum abiſti? Cui juvenis ſeditate: Non Pater, inquit, quia me non diſmiſum credidi. Cur ergo, ait ſenex, me non excitâſti? Non auſus ſum id facere, reſpondit juvenis, ne importuniùs turbarem te, Pater. Ita poſt mediam noctem matutinas preces ſimul perſolverunt. Quibus finitis diſcipulus demum juſſus eſt dormire. Sed & ſenex aliquid quietis addidit priori ſomno. Seni oſtentum caeſte objectum eſt hoc

modo: Videbat solum sublime splendore
 multo vestitum, in eo septem coronæ cer-
 nebantur repositæ. Hic senex interrogare
 sibi visus est eum, qui hæc monstrabat, Cui-
 nam hæc essent parata. Responsum est,
 Discipulo tuo; Sedes quidem priori vitæ
 sanctius exactæ destinata est: septem coro-
 nas hac ipsâ nocte promeruit. Obstupuit
 senex, & expavit. Mox discipulum accer-
 sens: Dic mihi, obsecro, inquit, quid fecisti
 hac nocte? Juvenis nonnihil territus: Da
 veniam, Pater, ait, nisi me valde fallo, nihil
 mali feci. Senex modestiam interpretatus
 hoc responsi: Ut scias, inquit, mi fili, per-
 cunctari non desinam, dum fatearis, quid
 egeris, vel etiam quid cogitaris hac nocte.
 Hic optimus juvenis conscientiam suam
 interrogans, nec ream sentiens, vix invenie-
 bat quid diceret; hoc unum subjecit:
 Ignosce, Pater, quod sciam, nil feci, nisi
 quod sexies aut septies à somno graviter
 impugnatus sum, illudque identidem
 menti occurrebat, Abi & dormi; sed quia
 nondum à te dimissus eram, perstiti. His
 auditis senex continuò intellexit, quod
 quoties cogitationibus & somno restitisset,
 toties novam coronam promerisset.
 Hæc dicere tamen è re discipuli non futurum
 censuit. Ergo dissimulans quid vidisset,
 aliis Patribus rem ordine narravit. Pelagius
 hæc omnino verba subjiciens: Discamus,
 inquit, quia & pro parvis cogitationibus
 Deus nobis coronam tribuit. *a* Bonū
 ergo

DE MORTIFICATIONE. 313

ergo est, ut quis propter Deum in omnibus seipsum sibi extorqueat. Nam regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.

Hoc Seraphico Francisco Christus significans: Si me desideras, inquit, dulcia tibi amarescant, & amara dulcescant. Amarum quid est Mortificatio: tunc verò dulcescit, cum Christi causâ suscipitur. Dulcia videntur mundi gaudia, sed amarescunt deliciis cælestibus collata.

§. IX.

Mortificatio non honesta solum, nec utilis tantum, sed planè necessaria est, nec in unam tantummodo diem aut hebdomadam, nec in unum duntaxat mensem aut annum, sed in omnem vitam extendat sese necesse est. Quod Bernardus graviter affirmans: Quis enim, inquit, ita ad unguem omnia à se superflua rescecavit, ut nihil se habere putet putatione dignum? Credite mihi, & putata repullulant, & effugata redeunt, & reaccenduntur extincta, & sopita denuo accenduntur. Parum est ergo semel putasse, a sæpe putandum est, imò (si fieri possit) semper, quia semper, quod putari oporteat (si non dissimulas) invenis. Quantumlibet in hoc corpore manens profeceris, erras, si vitia putas emortua, & non magis suppressa. Addit: Unum in tanto discrimine consilium est, observare diligenter, & mox ut renascentium vitiorum capita appare-

o
pare.
a Putare, amputare, Mortificare, hæc idem.

parebunt, promptâ severitate succidere. Non potest virtus cum vitiis pariter crescere. Ergo ut illa vigeat, ista crescere non sinantur. Tolle superflua, & salubria surgunt: utilitati accedit, quicquid cupiditati demis. Demus operam putationi. *a* Putetur cupiditas, ut virtus roboretur. Nobis putationis semper est tempus, sicut semper est opus. *b*

In hortis cultioribus rem oculis est cernere. Solent hortulani myrti aliarumque herbarum ductibus diversas imagines in areolis efformare, ut hic quidem herilia insignia, illic leo vel cervus, istic aquila vel struthiocamelus exprimatur: at verò nisi olitor industrius sit, & pænè quotidie luxuriantem herbarum comam attondeat, brevè nec leonem ampliùs, nec cervum, nec aquilam, nec struthiocamelum silvescentes frutices representabunt. Idem prorsus hic evenit: sis leo licet vel aquila, fortis tibi videre, ac tui victor, si tamen non assidue quod exerescit reseces, si cesset Mortificationis studium, brevè nec leo, nec aquila, sed monstrum eris non absimile Satyro Faunòque, hoc est, homini effreni & pravis affectibus pleno.

Cùm dixisset Christus: Si quis vult venire post me, abneget semetipsum; continuo adjunxit: Et tollat crucem suam quotidie. Non tantùm semel iterumque in hebdomade aut mense, aut anno: *Quotidie*. Nulla

a Seu, Mortificationi. *b* Bern. serm. 58, in Cant. sine, mihi pag. 741.

DE MORTIFICATIONE. 315

dies abeat sine hac Mortificationis lineâ. Romanus Imperator Titus, quo die in neminem beneficium contulisset, dicere solebat: Amici, diem perdidimus. Non minùs ille diem eum perditum credat, quem nullâ sui victoriâ insignierit.

Franciscus Borgias Dux Gandiæ, è Duce Societatis IESV Generalis tertius, cibum eo die insuavem sibi dicebat, quo corpus nullâ mortificatione affecisset. Nec quidem extremum vitæ diem ab hac lege mortificationis eximium volebat. Ita corpori semper bellum movebat, neque unquam dederat, quo sibi male faceret, juratus sui hostis. Hinc amicos nominabat, quæ nos incommoda vocamus. Pluvias, ventos, frigora, æstus, omnemque cæli intemperiem excepit latissimè. Podagræ dolores, acerbos obtretratores, & quoscunq; demum mortificationis auctores sustinuit patientissimè. Nec hostem sibi capitaliorem esse censuit quàm corpus. Huic magis vexandò, arenam calceis & scrupulos injecit, ut eundo pedes offenderet; brumâ sapiente caput & calvitiam aperuit, fervente sole, quò plus ureretur, eò lentius incessit. Continuis imbribus iter faciens: Quàm bellè, ajebat, amici mei me juvant, atque ad edomandam hanc belluam (sic corpus vocabat) adigunt! Deum rogavit sapius, ut quicquid vita jucundi habet, in supplicium sibi verteretur: hæc ei amaritudo fuit dulcissima. Noctes insomnes ducere, inter lucra numeravit. Quin & in morbo mortificationis

usum non intermisit. Catapotia seu pilulas non glutire, ut alii, sed mandere consuevit, ut os & palatura amarore cruciaret; potiones medicas tantò promptius sumpsit, quantò plus horruit: ut, ubi plus olim voluptatis, jam plus sentiret tormenti; & ut gula tot priùs deliciis imbuta, suos jam carnicifex experiretur.

Hoc Sanctorum omnium contentissimum fuit studium, seipsos Mortificationibus assiduis frangere. Etenim probè sciebant, non decere sub spinoso capite membra esse delicata.

Neque verò quisquam terreatur, licet hinc multum sentiat difficultatis, licet indolem nactus sit calidam, ferocem, asperam, & domari difficilem: non hæc Mortificationis impedimenta, sed sæpe adjumenta sunt. Quantò prolixior lucta, quantò difficilior pugna, tantò major gloria, tantò illustrior corona. Huc illud Jobi apta vero: Vocem exactoris non audit. Quod explicans Gregorius: Clamorem exactoris non audire, inquit, est violentis tentationum motibus minimè consentire. ^a Sunt quos improbi exactores identidem vellicant, hunc gula, illum iracundia, istum luxuria vehementius invadit, & velut exactor jus suum postulat. Obtunde aures, & tam constanter nega, quàm petunt. Nemo est indolis tam indomitæ, quin eam, si velit, vincere possit, & sub jugum mittere. Sed victoria forsitan rara est? Nullus hinc animo cadat; præstat vel

vel semel tantum vincere quam nunquam. Succumbis hodie? resume animum: cras vices. Nihil hic turpius quam clypeum abjicere, & pugnare nolle. Hortatur Augustinus, & cum ascendente Domino pariter in altum nos erigens: Ascendamus etiam post illum, inquit, per vitia & passiones nostras. Et ne quisquam hoc fieri non posse arbitretur, subjungit: De vitiis nostris scalam nobis facimus, si vitia ipsa calcamus; attollent enim ipsa nos, si fuerint infra nos. ^a His gradibus adjuti, plurimi magnos ad virtutem progressus fecere. Sapiens dominatur astris, naturæ impetus coercet; sentit in se malignam indolem, non consentit. Neque verò sensus noxam contrahit, sed consensus.

a Aug. serm. 3. de Ascens. Dom.

§. X.

Socratem nescio quis Medicorum curiosus inspexit, & hominem libidini ac crapule ^a pronum pronuntiavit. Vix manus continuerunt Socratis discipuli, quibus Magistri sui sobria continentia jam pridem perspicuissima erat. Hos Socrates repressurus: Sententiam, inquit, ne precipitate, o boni; talis enim, qualem hic me depinxit, fuisset, nisi me alium philosophia & virtus fecissent. Miseros nos, o Christiani, o Religiosi, si minus virium & animi ad hanc rem adferamus quam idololatram! -

Alexandrum Macedonem Plutarchus

o 3

aliis

a Ratus ab exteriori fronte id sibi constare.

aliis Monarchis longè censer antecessere, quandoquidem alii tales sint nati, ille talem suâ se dextrâ, vi, gladio, vulneribus, cruore fecerit. Ita prorsus multò majorem illi gloriam assequuntur, qui naturæ suæ malignitatem fortiter conantur vincere, quàm qui mitissimam indolem sortiti ad omnem virtutem faciles ducuntur. Nihil proficit, qui nihil in se superat.

Receperat in familiam suam sanctus Ignatius Lojola juvenem acri ac vehementi ingenio, quem sapius ut pater hortatus: Vince te, aiebat, vince te. Si enim te ipsum vice-
ris, caeleste præmium multò cumulatius feres, quàm qui animam sortiti sunt virtuti pronissimam. Cùmque hunc ipsum juvenem unus è Patribus, ut minus tractabilem ac turbatorem domûs accusâssèt, Ignatius non ad vulgi trutinam, sed ad prudentiæ stateram dicta examinans: Quæso, inquit, mitius, mi Pater: equidem hunc ipsum, quem tu acriter objurgandum putas, plus ego paucis mensibus profecisse arbitror, quàm duos illos anno integro. *a* Erant duo illi suavitate morum & candore nemini non amabiles. Ex quo liquet, solidi profectus rationem non ab ingenio sedato, sed à conatu sui vincendi ac studio petendam. Nemo igitur desperet: plus proficit, qui sibi ipse plus resistit.

Coronidis loco, duplex hoc consilium suggero planè necessarium: Si maligniores affectus velis eradicatum ire, *Parva non*

negli-
a Ribadeneir. in vitâ illius l. 5 c. 10. post init.

neglige, & Ulcus tange. Parva, inquam, non negligere: nam si muscam nolis aut non possis configere, crede mihi nec elephantum confodire: si nec uno quidem alterove bollo fraudare gulam, si oculorum curiositati nihil, nisi quod turpissimum est, negare audeas, si non leviora etiam linguæ delicta corrigas, si non etiam scintillas cupidinum Mortificatione sopias, breviter cernes incendium. Aut ergo in minutis etiam te vince, aut in magnis nunquam tui dominus eris.

Deinde, quod dixi, *Ulcus tange.* Sunt qui mortificando se, vitalia nunquam feriant, & Ulcus nunquam tangerent. Famem aut sitim mortificas? optimè facis: sed magis deberes appetitum honoris. Tergum flagellis pulsas? Ah cur linguam non flagellas nocentissimam? Verbis & veste humilitatem præfers? Animum oro, animum humilitate imbuere. Argenteas lampades aliâve munera templis consecras? Rectè hoc quidem, sed interim non tangis Ulcus, libidines tuas non desinis. Argentum tuum non displicet Deo, sed magis placeret tua castimonia. Hic ulcus tuum est; hoc tange, hic Mortificationis scalpellum applica, parti læsæ adhibe malagma, non sanæ: Sacris peregrinationibus te fatigas? Non malè. Sed melius faceres, si tu domi tuæ maneres, & avaritiam à te aut invidiam in exilium ejiceres. Vigilias tolerare discis? Optimè. Sed quæso te, discas simul injurias ferre, &c. Ita moneo, Ulcus tange, & eum è tuis defectibus

bus mortificatione perpetuâ sanare stude, qui profectum tuum magis impedit. Pharisæi, ut scimus, superficiem radebant, ad interiora vix unquam penetrabant. Idcirco Medicus cælestis ulcus eorum tangens: Pharisæe cæce, inquit, munda prius quod intus est, calicis & paropsidis, ut fiat id, quod de foris est, mundum. ^a

In regum fastis narratur, Amalecitis devictis imperatum à Deo Sauli regi, ne cuiquam parceret; viros, feminas, juvenes, senes, pueros, lactentes & omne pecus gladio meteret: sic enim Deus jusserat: Vade & percute Amalec, & demolire universa ejus. Sed divinis jussibus obtemperatum non est. Nam pepercit Saul & populus optimis gregibus ovium & armentorum, & vestibus, & arietibus, & universis quæ pulchra erant, nec voluerunt disperdere ea. Quidquid verò vile fuit & reprobum, hoc demoliti sunt. ^b Hoc Deo nimis quàm displicuit. Ideò ipse Samuel Agagum regem Amalecitam ad se adductum in frustra condidit.

Haud aliter aliqui se mortificant in iis quæ non valde sentiunt; nil refecant de vivo, ulcus non tangunt, Agagum non jugulant. Quid igitur tibi blandiris de tuis mortificationibus? Rex Agag etiamnum vivit, superbia tua & impatientia tua nondum finierunt, libidines tuæ nondum expiraverunt, ultionis appetitus spirat adhuc. Agagus

^a *Matth. c. 23. v. 23. & seqq.*

^b *1. Reg. c. 15. v. 9.*

gus Deo in sacrificium offerendus est, hunc ma-
 cta. Illud in te vitium expugna, quod te
 potissimum abstrahit à Deo. Mortificatio-
 nis ferrum in eam animi affectionem strin-
 ge, quæ plurimum puris habet aut veneni.
 Hoc moneo; Ulcus tange.

A C T I O N E S M O R T I F I C A T I O N I S.

1. Prima omnium est, quam modò ex-
 plicavi, Ulcus tangere. Itaque Mortificatio-
 nem quâ parte maximè delicatus es aut vi-
 vax, eò potissimum dirige. Garrulus es?
 frena linguam. Gulosus es? coërce gulam.
 Libidinosus es? exteriores sensus omnes
 cohibe. Fastuosus es? amputa supercilium.
 Ambitiosus es? ad vilia te demitte. Ava-
 rus es? pecuniam ut hostis invade. Desi-
 diosus es? ad labores, ad industriam te ur-
 ge. Eadem de ceteris est ratio.

2. A parvis ad majores se mortificatio-
 nes assuefacere. Qui militiam aspirant,
 prius arma tractant ludicra, decursiones e-
 questres celebrant, pugnae simulacra cient,
 sic bello se parant. Pari modo ut totas no-
 ctes pervigilare discas, unam alteramve
 horam vigila; ut totos dies esurire possis,
 prius mitioribus te jejuniis exerce: ut ma-
 ximas injurias tolerare nôris, patientiam
 in minimis obfirma. Frange voluntatem
 etiam in licitis, ut eam tantò potentiùs ab-

irahas ab illicitis. Judicium tuum desere in levioribus, ut in feriis eò minus illius sis renax. A mitioribus ad mortificationes insigniores facilis est semita.

3. Cùm duplex sit Mortificatio, exterior corporis, interior voluntatis, judicii, pravarumque affectionum; Exterior his ferre actionibus se exerit. 1. Sabbatum, aut pervigilia beatissimæ Virginis jejunio solet colere. Beatus Franciscus à festo die Apostolorum Petri & Pauli usque ad diem Virginis in cælum Assumptæ jejunium quadragintadiæ inijt. Lusitanæ regina Elisabetha à die S. Joannis Baptista ad diem festum jam dictum pane tantum & aquâ jejunavit. 2. Ab uno saltem alterove festulo his talibus diebus abstinere; 3. Ciliçinam vestem aut cingulum gestare. 4. Aliquid somno decerptum vigiliis addere. 5. Indormire asseri, aut lectum solito duriorern sternere. 6. Funiculis dorso incussis Christi flagra nonnihil gustare. 7. Ad urbicum aut suburbana beatissimæ Virginis templa revifere; peregrinationem, præfertim vicinam, ad ejusemodi ades instituerè.

4. Mortificationis vigilans solertia studiosissimè cavet, ne voluptas necessitatis formosam larvam induat, & ita quæ aperta non posset, recta tam honesto schemate subrepat. Sed tandemprehenditur hoc furtum. Nam fraus ista hinc patet: Necessitas vilibus & paucis contenta est: voluptas delicatam ambit affluentiam; mul-

tis & exquisitis etiam ægrè satiatur.

5. Qui stigmata & Mortificationem Domini IESU in corpore suo circumferre cupit, is cum Paulo seipsum sapius accurate scrutatur, ubinam lateat quod mortificandum sit; num Voluntas, num Intellectus seu Judicium ægrotet, num sensus exteriores cautiùs cohibendi, num carnis petulantia severiùs castiganda, &c. Notitia morbi, principium salutis. Nam qui scit ex stomacho se laborare, pedem sibi non patietur amputari: ita qui in voluntate vitium deprehenderit, illi remedium adhibebit, non intellectui aut iudicio.

6. Mortificatio subinde certo numero gaudet. Sunt, qui trigesies in die mortificare se soleant, sunt qui sexagies; sunt qui crebriùs, alii rariùs. Aliqui in his insigniora quinque Christi vulnera, alii septem sancti Spiritus dona, alii novem Angelorum ordines, alii ætatem Christi, aut Virginis Matris observant, & pio cultu Mortificationum suarum numerum ad aliquid horum referunt, laudabili prorsus Arithmetica: nam quemadmodum David, ut regiam virginem Michol in conjugem impetraret, tamdiu Philistæos insecutus est, dum centum eorum capita colligeret: ita ei, qui beatitudinem velut sponsam ambit, non difficile est, ad numerum suos hostes, pravas affectiones jugulare. Neque enim hæc Deo velut venditores merces adnumeramus, sed segnitiam nostram hac numerandi ratione excitamus. Quod idem fit in precibus.

7. Mortificationem in se non nihil amarum multâ perfundit dulcedine, si omnes ejuscemodi actus jungantur Christi cruciatibus, velut obolus thesauro infinito. Exempli causâ: Sub initium aut finem, aut dum in actu est Mortificatio, brevi precatiunculâ is, qui seipsum mortificat, ad omne sic offerat: *Domine IESU, hanc ego guttulam in mare acerbissimæ Passionis tuæ defero. Placeat tibi propter te, quod ego hic amore tui facio.*

CAPVT VNDECIMVM.

Rosa Græcula,

seu,

Misericordia & Eleemosyna.

§. I.

ROSA, quam Græculam vocant, latissimis est foliis, sed convolutis foliorum paniculis, nec dehiscens nisi manu coacta, semperque nascenti similis. Huic rectissimè, putem, Misericordiam conferimus, quæ foliis valdè latis in plurimorum salutem semet exporrigit, nec unquam alios iuvando lassescit, semper recens, semper similis nascenti.

Beatissima Domini Mater, quantò sibi ipsa severior, tantò benignior fuit aliis. Nam
quod

DE MISERICORDIA. 325

quod Salomon ait, lex clementiæ in linguâ ejus. *a* Damascenus eam jure merito *Curationum pelagus* appellat. *b* Illam paradisi arborem, *Lignum vite*, malè comessando concoximus; pro illo Deus suppeditavit *Venam Vitæ*, è quâ Christus aqua viva, & omnis Misericordia nobis ac gratia profluxit. Moses Sebeonis filium laudans: Iste est Ana, inquit, qui aquas calidas invenit in solitudine. *c* Nos rectius: Ista est mulier, quæ reperit Misericordiæ thermas. Bernardus illarum saluberrimum calorem sentiens, & idè ingenti affectu exclamans: Sileat Misericordiam tuam, inquit, Virgo beata, si quis est, qui invocatam te in necessitatibus suis sibi meminerit defuisse. Nos quidem servuli tui ceteris in virtutibus congaudemus tibi, sed in hac potiùs nobis ipsis. Laudamus virginitatem, humilitatem miramur: sed Misericordia miseris sapit dulcius. Misericordiam amplectimur chariùs, recordamur sapius, crebriùs invocamus. Hæc est enim, quæ totius Mundi reparacionem obtinuit, salutem omnium impetravit. Constat enim pro universo genere humano fuisse sollicitam, cui dictum est: Ne timeas Mariæ: invenisti gratiam, utique quam quærebas. Quis ergo Misericordiæ tuæ, ô benedicta, longitudinem & latitudinem, sublimitatem & profundum queat investigare? Nam longitudo ejus usque in diem novissimum invocantibus eam sub-

o 7

venit

a Prov. c. 31. v. 26. *b* Damasc. de dorm. Virg.
c Gen, c. 36, v. 24.

venit universis. Latitudo ejus replet orbem terrarum, ut tuâ quoque misericordiâ plena sit omnis terra. Sic & sublimitas ejus civitatis supernæ invenit restaurationem, & profundum ejus sedentibus in tenebris, & in umbrâ mortis obtinuit redemptionem. Per te enim cælum repletum, infernus evacuatus est; instaurata ruina cælestis, Hierusalem; expectantibus miseris vita perdita data. Sic potentissima & piissima charitas & affectu compatiendi, & subveniendi abundat effectu, æquè locuples in utroque. Ad hunc igitur fontem sitibunda properet anima nostra. Ad hunc Misericordiæ cumulum totâ sollicitudine miseria nostra recurrat, *a*.

Olim ab arcanâ Dei Curiâ, *b* ab editâ justitiæ sententiâ nulla fuit appellatio. At verò nunc est ad solum gratiæ & ad tribunal Misericordiæ, nunc superexaltat Misericordiæ judicium, *c*. Quod insigniter Bernardus explicans: Si criminum, inquit, immanitate turbatus, conscientiæ fœditate confusus, judicii horrore perterritus, barathro incipias absorberi tristitiæ, desperationis abyssò, cogita Mariam, *d*. Quàm enim clemens nunc erit in cælo, quæ tam misericors fuit in terrâ? Gregorius Nicomediensis: Quotidie, inquit, videbatur ei Angelus loqui, & quasi charissimæ sorori vel matri obtemperabat

a Bernard. ser. de Assump. beatiss. Virg. mihi pag. 256. *b* Dom Cammergricht Gottes.

c lac. c. 2. v. 13.

d Bern. hom. 2. super Missus est; &c.

rabat ei, quæ ambrosium nutrimentum de manu Angeli accipiebat, eoque reficiebatur: victum vero, quem à Pontificibus templi accipiebat, pauperibus erogabat.

Eliæ cibum subministrat corvus, Danieli Angelus, Iudæis manna effundunt nubes: quid de Domini Matre dicemus? Palladius, qui vixit ævo Theodosii Majoris, asserit, Apollo & Anuph sanctissimos viros dies noctesque precibus exegisse, atque hinc alimoniam quotidianam ab Angelo accepisse. Atqui nullam gratiam fas est credere concessam servis, quæ negata sit Matri. Habuit ergo divina virguncula suos veluti convivtores in templo mendiculos, quos etiamnum parvula ingenti misericordiâ reficiebat. Potuit hæc virgo dicere, quod Iobus: Ab infantia meâ crevit mecum misericordia, & de utero matris meæ egressa est mecum.

Misericordiam itaque cum eâ adolevisse, jamque illam in celo nobis veniam & gratiam deprecere, Ecclesiæ consensus & nostra fides asserit. Pro hominibus, dum vixit, supplicavit. In nuptiis Canæ id factum constat, ubi Filium rogavit, tenuioribus sponsis subveniret, idque impetravit. Id ergo jam multo magis faciet in patriâ. Pro aliis supplicare ab amore provenit, atqui amor in patriâ perfectior est, ergo illic pro viatoribus magis supplicatur.

Erudite Thomas Aquinas: Caritas, inquit,

a Gregor. Nicom. de oblatione Maria.

b Job c. 31. v. 18.

XI.
replet orb
tricordiâ p
plimitas e
rationem
tenebris,
emptione
infernus e
elestis. Hie
vita per
sima chari
subvenien
s in utroq
nda prop
tricordiâ
isleria nos
ab editâ
pellatio.
e & ad trib
altat Mis
piter Bern
nquit, imm
ceditate co
tus, barath
desperatio
am enim c
im miseric
edificis: Qu
telus loqui
atri obtem
ra t
atiff. Virg
the Gotes
ff; &c.

quit, hoc requirit, ut pro aliis oremus. *a* Quod confirmans Chrysostomus: Pro se orare, ait, necessitas; pro altero charitas fraternitatis hortatur. Dulcior autem ante Deum est oratio, non quam necessitas transmittit, sed quam Charitas fraternitatis commendat. *b* Neque aliter Hieronymus: Si Apostoli, ait, & Martyres in corpore constituti, quando adhuc pro se debent esse solliciti, pro aliis orant, quantum magis post coronas & triumphos? *c* Atqui Virgo beatissima à primo, quo vivere cœpit momento, plus Charitatis habuit, quàm omnes simul & sancti homines & beati Angeli, *d* ergo illa etiam ardentius pro nobis deprecatur, & efficacius impetrat: ita prorsus, ut si illa una & sola quippiam rogaret, & omne cælum reclamaret, uti Angelum Angelo restituisse narrat Daniel, potentior tamen esset Virginis matris oratio, quàm calitum ceterorum omnium. *e*

Huc pius ille scriptor animum attendens: Mediatrix est, inquit, inter nos & filium, qui nihil illi petenti negat, cum sit illius mater, sedeatque ad ejus dexteram, super omnes creaturas exaltata, & ipsi proxima. *f* Seraphinus Firmianus, dubium

a S. Thom. 2. 2. q. 83. a. 7. *b* Chrysost. tom. 2. hom. 14. in imperfecto, circa principium.

c Hierom. 1. contra Vigilant. *d* Collectivè sumpti, ut in scholis loquuntur. *e* Vide Suarez tom. 2. in 3. D. Thom. disp. 23. sect. 2.

f Ioannes Rusbrochius libell. de 7. amoris gradibus, c. 8. medio.

problema p
m fiduciam
erigimus?
elpondens:
o divina pie
terrore. I
tamen pot
deò exactur
otiosus vel
volumus?
lasmus infan

rcis mos en
templum
Mos hic I
am Hinc i
solum, sed
imaginem
runt. Imo,
vus moneta
gnatam ma
s fuisset. Hi
quod servu
n drachm
n tenebat,
ecurius nob
plum gratis
ulo vel ge
è rutores
manorum C
mus. Sub a
i plurimum
Philofratu

velut problema ponens: Cur, inquit, audaciorum fiduciam in matrem quam in filium erigimus? Mox è Bernardo & Anselmo respondens: Quia in Matrem, inquit, à Filio divina pietas derivatur, absque iustitiæ terrore. In filio licet attrahat pietas, terret tamen potestas. Scimus iudicem eum esse ad eò exactum, ut rationem de verbis etiam otiosis vel singulis sit exacturus. Ecquid volumus? infantia mores hinc exhibemus, læsus infans accurrit matrem.

§. II.

Græcis mos erat, ut injuriam à se defensorum templum, aram, vel statuam accurreret. Mos hic Imperatorum ævo migravit Romam. Hinc ingenui & servi non in templis solum, sed ad quamlibet Imperatorum imaginem aut statuam asylum sibi repererunt. Imò, quod Philostratus testatur, si servus monetam tantum Cæsaris imagine signatam manu tenuisset, eum cadere nefas fuisset. Hinc capitis quispiam damnatus, quòd servum percussisset, qui argentam drachmam Tiberii imagine inscriptam tenebat. ^a

Securius nobis asylum est Mater Dei, templum gratiæ, ara misericordiæ: si vel verbulo vel gemitu tangamus hanc aram, longè tutiores sumus, quam si omnium Romanorum Cæsarem effigies manu teneamus. Sub alis Phœnicis istius omnes afflicti plurimum subsidii reperiunt. Iure de hac

a Philostratus l. I. in vitâ Apollonii, c. 11.

hac matre dicimus: Filii autem hominum sub regmine alarum tuarum sperabunt. ^a Affectu magno pro se quisque dixerit: Inhabitabo in tabernaculo tuo, protegar in velamento alarum tuarum.

Sancti omnes in Misericordiam prout velut oliuæ in hortis confixæ fuerunt, At Virgo beatissima velut oliuæ totum orbem complexa, olivas alias omnes inumbravit.

Beatus Dominicus, familiam suam nondum confirmatam, vidit velut diducto celo, quæ ratione Christus stans in gentem humanam tres lanceas vibraret, orbem iræ suæ metam convulsurus. Hic mater ad filii pedes provoluta, veniam impetravit orbi. ^b Hic utique mater idem sensit quod filius, qui famelicæ plebis misericordiam commotus: Misereor, inquiebat, super turbam. ^c

Cum Senis annona incredibiliter oneraretur, Catharina virgo modicum farinæ jam putidæ in panes pinsuit. Hos deinde in egenos distribuit liberalissimè, nec tamen deesse cœpit quod daretur: quantum enim largius cœpit quod daretur, tantò plus supererat. Imò quod mirius, gratissimi saporis erant hi panes, nec à dominicâ etiam gula spernendi. Sed adjutricem habuit Catharina è celo Virginem divinam, quæ visa est suis manibus è massâ formare panes ^{co}

^a Psalm. 38. v. 8. Et Psalm. 60. v. 5.

^b Chronicon S. Dominici, Sur. Ez. ov. tom. 13.

^c Marci. 8. v. 2.

coquendos. Nimirum plena est Misericordia Virgo cælestis, verus balsami hortus, vberimum salutis promptuarium; verbo, Mater misericordiæ.

Meo sensu, perire nequit, quisquis Angelos & Angelorum Dominam in suas partes traxerit. Sed illud, obsecro, non nesciamus, à Pythagorâ sapienter dictum; Similia non nisi à similibus comprehenduntur. Misericordiam tibi postulas? nec tu eam alteri nega: gratiam ambis? hanc & alius à te impetret. Misericordiâ, gratiam pro gratiâ consequemur. Quales nos sumus in similes nobis, talis in nos est Deus.

§. III.

Hic instituto quo cæpimus, non incongruum erit, si latissima hujus rosæ folia paulò explicatiùs proponamus. Misericordia omnibus non tantùm noscenda, sed penitis medullis combibenda est. Eleemolyna porrò nihil aliud est quàm Misericordia transiens in effectum & opus.

Veritatis oraculum est: Beati Misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequuntur. *a* Misericordia beatis omnibus adeò innata censi potuit, ut eorum sororem dixerim. Hortatur Paulus: Induite vos ergo sicut electi Dei, sancti & dilecti, viscera Misericordiæ. *b* Sancti omnes ex hac familiarità sunt, quæ vix certiore signo noscendam se præbet, quàm quòd omnes hujus stem-

a Matth. c. 5, v. 7. *b* Coloss. c. 3, v. 12.

lus fui cæco, & pes claudo, pater eram pauperum, a Tantâ scilicet egenorum miseratione tangebam, ut non tantum cæcis & claudis stipem dederim, sed conatus sim etiam, quantum licuit, oculos & pedes dare. Pater eram pauperum, cum ipsis pauper, quando eorum paupertatem adeo sensi, perinde si eâ ego ipse laborarem. Cum illi altius dormirent, ego huc illuc animum versabam, quâ ratione pupillis providendum, succurrendum viduis, unde panem, lectulos, vestem haberent. Reverâ Sancti omnes affectu tales fuere, qualis Iob esse potuit censu & manu. Atque hoc in Sanctis, qui etiamnum superstites sunt, observare licet. Hinc illum nemo facillè sanctum pronuntiaverit, qui ab egenis averso est animo, & in eorum causam nequaquam propendet; qui subinde dat aliquid, sed amorem non redolent data; Misericordiam non sapiunt ipsius munera,

Ecquis negaverit, quin omnes sancti spiritu sapientiæ imbuti decesserint? nam cælo nullus admittitur, qui spiritum stultiæ defert ad tumulum. Atque spiritus sapientiæ spiritus humanus est & suavis. b Ipsam audi sapientiam: Benignus est, inquit, spiritus sapientiæ. Ideo Palastinus Rex David apertè proclamat: Beatus, qui intelligit super egenum & pauperem, in die malâ liberabit eum Dominus. c Sunt qui in rebus physicis sint peritissimi: Vinum vix gustant,

a Iob c. 31. v. 17. b Sap. c. 1. v. 6.
c Psalm. 49, v. 1.

gustant, & ex quâ patriâ fir nörunt; ostrea primo morsu, ex quo lacu sint, deprehendunt; omne monetæ genus exactissimè distinguunt, suum corio, suum panno, serico & holoserico pretium statufere nörunt optimè, discernunt omnia intelligentior: Super egenum & pauperem vix intelligunt, inopiam horum non satis inspiciunt, non æstimant paupertatis miserias, & inde misericordia non magna sequitur. Beatus ergo qui intelligit super egenum & pauperem. Quisquis enim hac in re intelligens est, is Augustini & Cassiodori sensu, pauperi etiam non petenti offert, tacentem intelligit, de remedio pauperis, affectu pietatis cogitat, Non intelligens, dum petatur expectat; post multas preces vix demum lentus & serus, quod petebatur, præstat.

O verè iucundus homo, qui miseretur & commodat; in æternum non commovebitur! *b* Siquidem beati Misericordes. Sed ubinam, quæso Domine, beati sunt? Pauperibus promissum est regnum. Sed & hi quoque reges erunt qui Misericordiæ excellenterint. Nam egentibus non marsupium tantum & manum, sed & pectus aperiant; cur eis Deus cælum clauderet? cum siibrem largiuntur, si possent, cor adderent; largiri omnibus cum non possunt, saltem volunt.

a Iuvenal. de Montano gulone sat. 4. v. 140.
 Nulli major fuit usus edendi, tempestare meatu.
Osireæ callebat primo deprêndere morsu,
An ex Lucrino aut Rutupino lacu forent.
b Psalm. III, v. 5.

DE MI
 nt, Quando
 xit calo, &
 d porcit etia
 tre.

icunque ig
 nt legitime
 onem ipsi su
 inia merissim
 cas olim a
 mittens: Vad
 & introdu
 le, tenensque
 lu, caput ejus,
 nxi te reger
 em, & fugies
 tal erat. Qui
 comò suum
 fil subjecit, ut
 lo. Formam ref
 salutatus rex
 centenis mi
 ac diademate
 pannis, quib
 te a cruore qu
 vindicata est
 est laboris,
 ricordiæ ole
 aruum est.
 eganter hoc
 Danquit, modi
 qu late cresca
 4. Reg. 9. v.

volunt. Quando igitur Misericordia Deum detraxit calo, & mortalitatis sacco induit, poterit etiam hominem in calum atrahere.

§. I V.

Quicumque igitur Misericordes sunt, reges sunt legitime uncti. Oleum ad hanc unctionem ipsi suppeditarunt, cetera regni insignia merissimo Dei favore sunt affecti. Elisæus olim adolescenti lenticulam olei committens: Vade, inquit, in Ramoth Galaad, & introduces in interius cubiculum Iehu, tenensque lenticulam olei fundes super caput eius, dicens: Hæc dicit Dominus: Vnxi te regem super Israël. Aperiésque ostium, & fugies. *a* Facta omnia, ut imperatum erat. Quibus auditis qui aderant, continuo suum quisque pallium Iehu pedibus subiecit, ut ea congesta tribunalis aut solli formam referrent. Quàm facili apparatu salutatus rex Iehu? Quanto sanguine, quot centenis millibus capitum coronæ regum ac diademata non raro steterunt? His ipsis annis, quibus hæc scribo, corona Bohemiæ cruore quanto, quot hominum millibus vindicata est? Ut rex cæli vngaris, vix vllius est laboris, aut impendii; tu modo Misericordiæ oleum adfer, & regnum illud jam tuum est.

Eleganter hoc Augustinus exprimens: Da, inquit, modica, & accipe magna. Vide, quàm latè crescat fenus tuum, Da temporalia,

ralia, accipe æterna: da terram, accipe cæ-
lum. Vide quid sis accepturus: Percipite re-
gnum, quod vobis paratum est ab initio
mundi. Terrena dedisti, quæ si non de-
didisses, in terrâ putrescerent. Quid enim in-
de facturus esses, si non dedisses? Quod
perituum erat in terrâ, servatum est in cæ-
lo. Ergo quod servatum est, hoc accepturi
sumus. Servatum est meritum: factus est
thesaurus tuus meritum tuum. *a*

Salomon (quod regum facti memorant)
ad ingressum tabernaculi fecit duo ostiola
de lignis olivarum. *b* Hic non immeritò
quis quærat: Cur, quæso, ad arcanissima
hæc templi penetralia, ad sancta sancto-
rum, non cedro, non cupresso, aut nobilio-
re ligno, cur imò non ex auro fabrefacta
est janua, præsertim cum id loci sanctitas
postularet? Sciamus architectum hic fuisse
Spiritus sanctum, qui non loci majesta-
tem, sed rei mysterium spectavit. In illa san-
ctorum sanctissima, in aureum Dei pala-
tium nemo admittitur, nisi per oleaginum
ostiolum ingrediatur, per alterutrum certè
ingrediendum est. Qui Misericordiam ex-
hibere nequit, consilio, manu, auxilio, vo-
luntate saltem miserescat aliorum & affe-
ctu. Chrysostomi sententiâ: Nullus miser
est, nisi qui noluerit misereri. *c* Et ne ullus,
quamvis plurimum dederit, vel minimum
eò gloriatur: Divites, ait, ex multo modic-
cum,

a Aug. in Psal. 36. ante med. mihi pag. 123.

b 3. Reg. c. 6. v. 31.

c Chrys. de duab. viduis, & Misericord.

cum, vidua ex modico totum dedit. Quid ingemiscitis, o non minus avari quam opulenti, cum stipem erogatis? è pecuniæ vestræ acervo non quidem millesimam partem donatis: vidua illa omnes opes suas, totum arariolum suum, quicquid thesauri habuit, dedit; hæc multum dedit.

Beati qui Deo donant sine gemitu, beati misericordes. Hic, obsecro, paulò alius penetremus, quid demum Misericordia tam affabile habeat & decorum, unde divinis oculis tantopere placeat. Quæ enim alia virtus, nisi Misericordiæ cognata Charitas, adeò rapit Deum atque Misericordia? In orbis ultimo conventu, in totius humanæ gentis concilio supremo, die illo decreto-rio & judiciali, parentibus ad tribunal universis Angelis, cum de summâ rerum omnium decerneretur, iudex omnium non explicabit quòd Abel primus martyr & virgo fuerit, quòd Abrahamus speculum obedientiæ extiterit, quòd Noëmus orbem asseribus clausum servavit: Davidis lacrimas & pœnitentiam filebit: quid Moses & Elias in Thabore secum locuti, non exponet: quòd Petrus primus post se crucem conscenderit, quòd multa millia Martyrum in eundem suggestum sint secuti, non prædicabit: Sed illud publicè recitabit cum laude maximâ, velut gratias agens; quis sibi fragmentum panis dederit, quis frigidam porrexerit, quis defloccatum palliolum donarit, quis hospitio se foverit, quis ad ægotum, quis ad detentum carce-

re reuiferit. Supremum hunc iudicem Misericordiae filii praerogatiuam singulari alloqui audebunt, disponent sermones suos in iudicio; a voces illorum erunt: Da, Domine, quia dedimus; da Te, quia tuam causam dedimus; miseri sumus aliorum, tu nostri miserere: fecimus quod iussisti, redde quod promissisti. At ille totius regni se debitorem promptissimè professus: Meum, dicit, promissum agnosco; misericordiam uestram laudo; Venite, possidete regnum: pro panis fragmine epulum caeleste nunquam finiendum, pro attrito palliolo uestem immortalitatis reddo, pro hospitio ciues Angelorum uos constituo: Venite, possidete regnum.

Verè singularissimum quid habet Misericordia praeter ceteris uirtutibus. Haec enim una omnium maximè Orbis fatali die triumphabit. Idcirco Christus: Euntes, inquit, discite, quid est, Misericordiam uolo, & non sacrificium. b Perinde si dixisset: Nondum satis capitis, quantarum uirium sit Misericordia. Eia ergo discite, quid sit super egenum & pauperem intelligere, & quam hoc ipsum incredibiliter Numini summo placeat. Pater meus caelestis calum non referat nisi sui similibus. Atqui uos potentiam diuini Patris, sapientiam, & in omni loco praesentiam imitari non potestis. Estote ergo misericordes, sicut Pater uester caelestis misericors est, & quidem in omnes.

§. V.

a *Psal.* lxxv. v. 5. b *Matth.* c. 9. v. 13.

S. V.

Romæ olim Censores obierunt domos, ut in rem præsentem venirent, sciréntque, quâ ratione res familiaris administraretur, num fortè in ferinam vermes, in panarium mures, in vestes tineæ grassarentur, non levi rei domesticæ damno.

Vtinam hodièque talis censura sit, reperirentur qui mures, tineas, vermes malint pascere, quàm pauperes, qui laborent parietes potius quàm egenos malè vestitos operire. Sed his multò plures sunt, quorum non panem aut vestem, sed vermes pectus exedunt, & omnem miserationis affectam corrumpunt, ut neminis egestatem aut miserias facilè commiserentur.

O ergo beati Misericordes, quoniam misericordiam consequentur. Dum misericordiâ vestrâ commoveri vultis? vos ipsi prius misericordes estote. Ad vestram Deus exemplum sese componet; quem vos illi modum monstraveritis, eum sequetur: Date, & dabitur vobis. Datis alacriter & promptè? promptissimè dabitur & vobis. Datis liberaliter & copiosè? liberalissimè vobis retribuetur.

Dialecticorum præceptio est, Syllogismus in *Dari* negari non potest; hunc Syllogismum nos Christus docuit, quo utendum est iis, qui nolunt negari sibi quæ poscunt. Syllogismus est iste: Date, & dabitur: Estote misericordes, & misericordiam consequemini. Nimirum in hoc vitæ mercatu triticum

cum tritico, oleum oleo comparandum, sed ita ut tritici pugillus totum modium, lecythus olei centum librarum dolium lucretur.

Quæri potest, quæ omnium artium sit quætuosissima. Num fortè maximum facit lucrum gemmarius, qui gemmas interpolat, ut pluris revendat? Fors Iurisperudentia omnium lucrosissima est, quæ cum consilia subministrat, pro singulis pagellis laxissimè scriptis singulos poscit aureos. Fors mercatura plurimum lucratur, quæ centenos expendit florenos, & trecentos aut quadringentos recipit. Quid si usura sit; quæ fenus ex triente, ex centesima fecit bestibus, aut ex asse? *a* Num agricultura maximos facit quæstus? magnos facit, sed modestos, & pænè omnium honestissimos. Num ars Typographica plurimum habet lucelli? multum habet, præsertim si sedulo tractetur. Belgarum quosdam aspice è typographiis prodeuntes ditissimos. Verùm nec usura, nec mercatura, nec iurisperudentia, nec agricultura, sed, si Chrysoftomo credimus, ars omnium artium optima, ars artium omnium quætuosissima est eleëmofyna. Agricultura pascit, textoria vestit, architectonica protegit, typographica instruit. Artium quæque alterius artis indiget: cum autem oporteat misereri, nihil

a Da man juor vom 100. gab 4. oder 5. Gulden/ so gibt man jetz 8. oder alle Monat 1. Gulden vom 100. quæ est usura ex asse, seu libralis, altera bes centesima dicitur.

aliud nobis opus est, sed sola voluntas est necessaria. Si des panem, cum habens solum, ad perfectionem artis venisti. Hanc itaque suscipiamus artem & scientiam, & obeamus. Melius enim est hanc scire, quam esse regem, & diademate coronari. Hæc namque te docet, quomodo possis Deo similis fieri, quod est omnium summa bonorum. *a*

Gazophylacium est Misericordia, & quidem inexhaustum. Gazophylacium seu ararium Salomoni fuit multo amplissimum, hinc enim templum pænè aureum totum prodiit: sed hoc tam amplum & locuples ararium tandem exhaustum est. Cœpit & Salomon egere, idè & subditos immodicis tributis premere. Ditiissimum fuit ararium Cræsi, sed direptum est. Non minùs dives fuerat Darii, sed dissipatum est. Opulentissimum Sardanapalus palatium habitavit, sed combustum est. Misericordia gazophylacium est, quod non exhauriri, nec dissipari, neque comburi, neque diripi, neque suffodi potest, æternum, inexhaustum. Hoc Christus digito monstrans: Nolite, inquit, thesaurizare vobis thesauros in terrâ, ubi ærugo & tinea demolitur, & ubi fures effodiunt & furantur. Thesaurizate autem vobis thesauros in cælo, ubi neque ærugo, neque tinea demolitur, & ubi fures non effodiunt, nec furantur. *b* Bona omnia

p 3

qua-

a Chrysof. tom. 5. hom. 33. mihi pag. 216. & seqq. *b* Math. c. 6. v. 19, & 20.

quæcumque extra cælum reconduntur, vel putredini, vel rapinis, vel aliis mille pereundi periculis subjecta, adeoque peritura sunt omnia. Rationi autem minimè consentaneum, ut illic sua quisque bona locet, ubi vel corrumpantur, vel à furibus rapiantur.

En ergo cælum reponendi thesauri locum commodissimum, qui nulli corruptioni obnoxius, nulli-furum accessui expositus, nulli pereundi vel amittendi periculo subjectus; omnia illic reposita æternùm tuta sunt. Tu forsàn arbitraris tuas tibi pecunias perire, si eas in stipem erogēs: toto calo erras; pereunt servatæ, servantur erogatæ. Ego verò, inquis, fures nullos metuo, pecunias tutissimo loco reposui, centum seris custoditas. Imò verò metuendus est quàm maximè fur ille, quem ego tibi optimâ fide monstrabo. Vide, obsecro, & audi: Si sciret paterfamilias, quâ horâ fur veniret, vigilaret utique, & non sineret perfodi domum suam. Et vos estote parati, quia quâ horâ non putatis, filius hominis veniet. *a* Nostine hanc furem? Nôsti, scio, sed forsàn non caves? Latentissimè subrepit fur iste, ideoque ipsemet præmonens: Ecce, inquit, venio, sicut fur. *b* Nec inermis venit: mortem præmittit cum telo quo vitam omnium haurit, & thesauros omnes diripit: Tu autem quæ parâsti, cujus eruntis?

Quam-

a Matth. c. 24. v. 43. Luc. c. 12. v. 30.

b Apoc. 16. v. 15. c. Luc. c. 12. v. 29.

DE MI
vis igitur
ffionem, &
nis tuis arc
nt. Heu q
ta providen
cz, & non
huisses fut
t præsent
us ta ipse
regas & re
re claudis
tes à fure
Ergo per
os, pecuni
in calo r
; hodiern
migrandun
entur; si
am suo ju
ex eo, qu
& mihi non
Habuiti r
orem, hab
das, plura
s, æterna
ccipe cælum
pignum. a
lis?

Aug. tom. 10.
cap. 76. de T

Quamvis igitur æruginem & tineas, & suffossionem, & incendia, & latrones à pecuniis tuis arceas, hunc furem non effugient. Heu quàm hebes tibi visus est, & curta providentia, qui vitæ consulis tam caducæ, & non consulis æternæ! Imò si consuluisses futuræ, consultum etiam fuisset præsentis. Pulchrè castigat te Deus, ut tuus tu ipse tibi fur sis. Nam opes congregas & recondis, tenebris illas ac carcere claudis & damnas, quid aliud expectes à fure, quàm quod tu ipse facis? Ergo per baiulos fidos, homines egenos, pecunias tuas in cælum trans mitte, in celo repone, æternæ vitæ prospice; hodierno vel crastino vel perendino migrandum est; opes tuæ te non sequentur; si eas non præmiseris, amissisti.

Quàm suo jure postulat Christus: Da mihi ex eo, quod dedi tibi. De meo quero, & mihi non donas? Da mihi, & reddo. Habuisti me largitorem, facito me debitorem, habeam te feneratorem. Pauca mihi das, plura reddam. Temporalia mihi das, æterna restituam. Præbe testum, & accipe cælum; da numum, & accipe regnum. *a* Quid avarè congeris & recondis?

*a Aug. tom. 10. hom. 29. c. 2. mihi pag. 180.
& serm. 76. de Tempore, mihi pag. 269.*

§. VI.

At dices : Mihi non recondo , sed seruo filiis , sed hæredibus aliis. Hic Augustinus solidissimè respondens : Relinquent , ait , alienis divitias suas . Quid filii ipsius ? Et ipsi servant , quod eis reliquerunt parentes sui . Parum est quia servant , & augment . Quibus & ipsi servant ? Filiis suis , & illi filiis , & tertii filiiis . Quid Christo ? quid animæ tuæ ? omnia filiis . Inter filios suos quos habent in terrâ , computent unum fratrem quem habent in cælo , cui totum dare debebant ; vel dividant cum illo . Quomodo autem alieni sunt filii ? Si quis tuorum tibi nil prodest , alienus est . Iam attendamus illos divites , qui malè vixerunt , qui superbè egerunt , mortui sunt , & reliquerunt , non dico extraneis , sed filiis suis reliquerunt divitias suas ; & filii ipsorum viam parentum suorum sequuntur . Sicut illi superbi , ita & isti ; sicut illi rapaces , ita & isti ; ut illi avari , & isti , alieni ab illis sunt . Quid dives in sammarâ clamat ? Habeo quinque fratres . Unum fratrem amicum non feci , qui jacebat ante januam : Illi mihi fratres subvenire non possunt , qui possident divitias meas , alieni à me facti sunt .

Ergo fac tibi amicos de mammonâ iniquitatis . Fortassis ea , quæ acquisivisti , de iniquitate acquisisti ; aut fortassis ea ipsa est iniquitas , quia tu habes , & alter non habet , tu abundas , & alter eget . De istâ mammonâ iniquitatis , de divitiis istis fac tibi amicos ,

DE MIS
 uens eris, N
 claurario, a
 u Christi, & t
 vice tibi in p
 ens, imitare t
 urias in hien
 dies tribula
 prosi in poste
 imprudens
 dentissimus
 fuit Sabaud
 benignus ad
 , ut hos on
 um defensor
 ones appella
 his ille vest
 manu dedit,
 posuit, ad e
 it. Fors fuit
 de canibus
 , inquit Dux
 e ingentem
 sibum præbe
 oratorem il
 t, è quo in
 tus. Infra
 diculis stipe
 atum: Hi,
 ego calum v
 o, illi mihi
 na. Atqui
 In Eparch
 Augustin ad
 pag. 123.

& prudens eris. Noli timere. Ponunt pueri
in thesaurario, a & securi sunt: ponis in
manu Christi, & times? Esto prudens, &
prospice tibi in posterum, in celo. Esto
prudens, imitare formicam, reconde aestate,
ne esurias in hieme. Hiems est dies novissi-
mus, dies tribulationis. Collige, quod ibi
tibi profit in posterum; si autem non facis,
simul imprudens & insipiens peribis. b

Prudentissimus certe atque sapientissi-
mus fuit Sabaudix Dux III. Amadaus,
qui benignus adeo & liberalis fuit in pau-
peres, ut hos omnium suorum propugna-
culorum defensores diceret, suosque com-
militones appellaret. His ille cibum potum-
que, his ille vestes suo detractas corpori
sua manu dedit, prandentes adsedit, cibum
anteposuit, ad edendum humanissime in-
vitavit. Fors fuit ut Legatus externus quis-
piam de canibus venaticis quæreretur. Cra-
stino, inquit Dux, ostendam. Interim pro-
more ingentem pauperum turbam coegit,
cui cibum præbere solitus erat. Proximo
die oratorem illum in triclinium suum
duxit, è quo in subjectam planitiem pro-
spectus. Infra visæ sunt mensæ oblongæ,
mendiculis stipatæ. Atque jam Dux ad
Legatum: Hi, inquit, canes sunt, qui-
bus ego calum venor: panem ego illis ex-
pedio, illi mihi olim, ita spero, caeleste
manna. Atqui, ait Legatus, hoc genus
p 5 homi-

a In Sparhasen/zum Schatzgett.

b Augustin. tom. 48. in Psalm. 48. post med.
m. pag. 183.

hominum vaftrum, & sæpe otiofum effi.
De hoc, ait Dux, ego non laborem. Quod
fi Deus ita noftra examinet, quis illi pro-
bus fit? a

Liceat de heroë hoc canere, quod de
Probo Claudianus:

*Hic non divitiis nigrantibus abdidit antra,
Nec tenebris damnavit opes, fed largior imbre
Sue verat innumeras hominũ aitare cateruta.
Quippe velut denfo currentia munera nimbo
Cernere femper erat, populis undare penates,
Afiduos intrare inopes, renſeare beatos.
Præcepſ illa manus fluvios ſuperabit lberos,
Aurea dona vomens -----*

Huic verè perilluſtri Comiti adjungo not
diſparis exempli & ſanguinis Imperatorii
feminam Leonoram Auſtriam Imperato-
ris Maximiliani I. ſororem. Hæc pientiffi-
ma herois, ut Collegium Societati Ieſu ſta-
biliret, pecuniam è ſuis veſtibus & gemmis
redegit. Omnem inſuper veſtem linteam,
iſpis etiam culinæ uſibus neceſſariam, ſuis
etiam manibus paravit, habuitque pediſe-
quas in eâ re nobiles adjutrices. Neque
unam tantum religioſam domum libera-
liſſima hæc benignitas pro teatro habuit:
latius patebat, per omne genus hominum
pervagata. Nullum tempus opitulandi mi-
ſeris prætermiſit. Publica noſocomia pri-
vatorumque ædes, in quibus agros eſſe
comperit, creberrimè interviſit: idque tanto
ſtudio & alacritate, ut nemo unquam vel
tenuiſſi-

a Ita Lambertus Vanderbuclcius & Muſſie-
tus l. 2. Coſmograph. de Ducibus Sabau. dit.

uſſimus eius
perbenignè c
peſtà de cub
; cum iis n
tve traduxi
ille fortè pr
nè confier
dægratiã ſin
ad feminam
quoniam,
in ſpes ſuas
mationis m
eſt, ut eam
erè ad agro
m uſus ſuis
& bellario
ſura gener
cit: læpèq
naces motb
medicoru
m præſidiis
revocaret ſi
ſſimum Leo
pauperibus
pecuniis, ſed
ninã regiã
ſdem laud
ſque omne
tionis foret.
laciniã n
oco nomi
Bis. genere C
in Salisburge
e. Prævinc. Jo

DE MISERICORDIA. 147

tenuissimus ejus optavit officium, cui non illa perbenignè contulerit. Sapè nocte intempestâ de cubili surrexit, ut agris adesset; cum iis non rarò triduum quadri-
duumve traduxit. Fuit, ut viro religioso, cum ille fortè prodeunti foràs interveniret, ingenuè confiteretur, se quidem aurâ captandæ gratiâ simulare exitum, re verâ tamen ad feminam prodire graviter affectam: Quæ quoniam, inquit, in me secundum Deum spes suas habet, bonæque, ut audio, existimationis mulier habetur, faciendum mihi est, ut eam hodie convisam. Multa præterea ad ægros è suâ domo misit, quæ in eorum usus suis ipsa manibus apparavit. Nam & bellariorum, & aquarum, & olei complura genera ægrorum causâ domi confecit: sapèque factum est, ut longos ac pertinaces morbos abigeret, ægrôsque diurnâ medicorum arte delusos domesticis tantùm præsidiiis ac curationibus ad pristinam revocaret firmitatem. Hoc itaque contentissimum Leonoræ Audium fuit, ægrotis ac pauperibus beneficere, suis non solum pecuniis, sed & obsequiis. Quod quidè in feminâ regiâ vix satis laudari potest.

Ejusdem laudatissimi exempli viros feminasque omnes alias omitto. Res infinitæ descriptionis foret. Vbi de eleëmofynâ egerimus, laciniam magis deducemus. Vnicum hoc loco nominem: Eberhardus gente Boius, genere Comes, Biburgensis Antistes, inde Salisburgensis Pontifex, nulli unquam

p 6

quid-

a P. Provinc. Soc. Iesv, Mantua tunc agenti.

quidquam, dum vixit, Mariæ nomine pe-
tenti denegavit. *a* Hic illud dixisse satis sit:
Non videri vitam esse perscriptam vllius
sancti hominis, qui non singulariter hunc
Misericordiæ affectum induerit, ut proinde
Tarsensis Paulus congruentissimè horte-
tur: Induite vos ergo sicut electi Dei, san-
cti & dilecti, viscera Misericordiæ. *b* Nihil
tam divinum habet homo, quàm de aliis
bene mereri.

a Fasti Mariani parte 2. die 1. Julij. de hoc
eodem Bavaria Sanctæ Volu. I. mihi pag. 132.
b Loco supra citato.

§. VII.

Hunc in pauperes amorem Gregorius
Nazianzenus oratione illustri explicans:
Charitatis, inquit, præcipuam partem in
eo sitam esse comperio, ut pauperes amo-
re ac Misericordiâ complectamur. Paupe-
res & afflitos Deus esse vult, ut nos in-
firmitatis nostræ submoneant, illudque
nobis persuadeant, ut nulli rerum præsen-
tium atque in oculos cadentium velut fir-
mæ ac stabili animum adjiciamus. Cum
igitur nil sit stabile in præsentî vitâ, de opi-
bus in tuto collocandis cogitandum est,
Beneficentiæ in pauperes infinita sunt
commoda. *Addit, quod singularissimè no-
randum:* Nullus omnino cultus Deo perin-
de gratus est, ut Misericordia erga pauperes.
Nihil tam Deo proprium est, quàm Miseri-
cordia & Beneficentiâ. Imitandus est nobis
Deus.

Deus, 4 Quid
mitari Deum.

Pater vester ca

Sed vix ulli en

cordia quàm Sa

ntem jure m

lens: Miseric

mitur iniquita

teretur paupe

idet ei, Nam fi

ium magis pl

Qui autem

morem paup

in exaudietur.

nosori: Pecca

time, & inio

perum. d l

ua, & Eleemo

de igitur Elee

, & hæc pro

elemosyna viri

gratiam homi

bit, e Sera nin

ne, quando

sentem, aut

firmum, aut

mus tibi, f

o sub pauperi

fra, Christu

a Gregor. Naz

b Luc. c. 6. v. 3

c. 21. v. 3. e

e Eccli. c. 3. v.

f Mat. c. 23.

DE MISERICORDIA. 349

Deus. *a* Quid enim est dare beneficium? Imitari Deum. Estote misericordes, sicut & Pater vester cælestis misericors est. *b*

Sed vix ulli encomiaſtæ plus debet Misericordia quàm Salomoni, qui hanc unam virtutem jure merito summis laudibus extollens: Misericordiâ, inquit, & veritate redimitur iniquitas. Feneratur Domino, qui miseretur pauperis, & vicissitudinem suam reddet ei, Nam facere Misericordiam & judicium magis placet Domino, quàm victimæ. Qui autem obturat aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur. *c* Idcirco Daniel Nabuchodonosori: Peccata tua, inquit, eleemosynis redime, & iniquitates tuas misericordiis pauperum. *d* Ignem ardentem extinguit aqua, & Eleemosyna resistit peccatis. Conclude igitur Eleemosynam in corde pauperis, & hæc pro te exorabit ab omni malo. Eleemosyna viri quasi sacculus cum ipso, & gratiam hominis quasi pupillam conservabit. *e* Sera nimis est interrogatio illa: Domine, quando te vidimus esurientem, aut sitientem, aut hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere: & non ministravimus tibi, *f* & non pavimus te? Judici tuo sub pauperis formâ obeunti nunc ministra, Christum sub egeni schemate latentem

p 7

a Gregor. Naz. 16. de pauperum amore.

b Luc. c. 6. v. 36. *c* Prov. c. 16. v. 6. c. 19. v. 17. c. 21. v. 3. & 13. *d* Dan. c. 4. v. 24.

e Eceli. c. 3. v. 33. c. 29. v. 15.

f Matth. c. 25. v. 44.

tem nunc pascere. Nemini non expavescendum illud : Si non pavisti, occidisti. Qui enim habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrem suum necesse habere, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo ? *a* Judicium sine Misericordiâ illi, qui non fecerit Misericordiam. *b* Euntes ergo, discite, quid est : Misericordiam volo, & non sacrificium, *c* Beneficentiâ & communionis nolite oblivisci, talibus enim hostiis promeretur Deus, *d* Bona est oratio, bona profus, sed cû Eleemosynâ & Jejunio. *e* Optimè dixit Publius : *f* Homo, qui in hominem misericors est, meminit sui. Sic demus, quomodo vellemus accipere. Demus, & dabitur nobis.

Quapropter milites occidendum : Date, & dabitur vobis, date, date, Beatius est magis dare, quàm accipere. *g* Anima, quæ benedicit, impinguabitur, & qui inebriat, ipse quoque inebriabitur, *h* Veruntamen quod superest, date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. *i*

ACTIO-

- a* 1. Ioan. c. 3. v. 17. *b* Iacob. c. 2. v. 13.
c Matth. c. 9. v. 13. *d* Hebr. c. 13. v. 1.
e Tob. c. 12. v. 8. *f* Publius Mimus. *sentent.*
g Actor. c. 20. v. 35. *h* Prov. c. 11.
i 25, *i* Luc. c. 11. v. 41.

De
A C
M I S

1. Primu
diffine obser
quo detur. E
nos in paup
rumenâ num
gdam, da
affectû, & pl
2. Miseric
que in sched
monendâ &
queat, excita
dam sapius i
tum sibi ipsi
quam habuit
Iohannes Ele
andrinus,
tia & quinge
torem non i
pius sic inter
& prout iusti
3. Miseric
maniter &
dicere bon
umano ben
reflas a Sira
si sine tristi
um tuum, &
tucudine. b

a Senec. l.

ACTIONS

MISERICORDIÆ.

1. Primum est, quod Misericordia solertissimè observat, ut, quod datur, affectu magno detur. Hic certè majoris pretii est pronus in pauperes affectus, quàm aureus è crumenâ numus. Si plura non potes, da frigidam, da æra duo minuta, sed da ingenti affectu, & plurimum dedisti.

2. Misericordiæ est pauperrimos quosque in schedâ descriptos habere, memoriæ monendæ & ad Misericordiam, si ea languet, excitandæ. Idcirco juverit hanc schedam sapius inspicere, & nomina descriptorum sibi ipsi lentè recitare. Talem catalogum habuit illud Misericordiæ speculum Joannes Eleemosynarius, Patriarcha Alexandrinus, qui quotidie ultra septem milia & quingentos pauperum aluit. Si quis autem non ipsemet det eleemosynam, sapius sic interroget: Num iis quibus jussi, & prout jussi, fideliter datur quod jussi?

3. Misericordia est cum pauperibus humaniter & benignè loqui. Optimum est adjicere bona verba rebus bonis, & vultu humano benignoque commendare, quæ præstas. *a* Siracides monet: Declina pauperi sine tristitiâ aurem tuam, & redde debitum tuum, & responde illi pacificè in mansuetudine. *b* Congregationi pauperum affabilem

a Senec. l. 2. de benefic. c. 3. *b* Eccli. c. 4. v. 8.

bilem te facito. Neque etiam rigidè scrutandi sunt pauperes & examinandi, num eleemosynâ sint digni. Quàm absurdum est, argenteis numis liberalem esse, & verbis bonis tam parcum ! Et quæ ista est, ô homo, eleemosyna ? obolum projicis, & probis afficis ; das panem, & vocas impostorem. Nunquid tibi supplicanti Deus unquam dixit : Recede impostor ? Ergo meritis ne contumeliam inferas ; super omnia vultus accedat bonus commiserationem spirans, non indignationem : verba sint benigna, & humanitatis plena, ut, quod deest stipi, non desit sermoni. Beneficia non sunt exasperanda.

4. Misericordiæ est citò dare. Ingratum est beneficium, quod diu inter manus dantis hæsit. Gratissima sunt beneficia parata, facilia, occurrentia, ubi nulla est mora. Verissimè bis dedit, qui citò dedit. Quod Publius eleganter dixit : Bis inopi beneficium dat, qui celeriter dat, & minus decipitur, cui negatur celeriter. Hoc ipsum Salomon inculcans : Nec dicas, ait, amico tuo ; Vade & revertere, & cras dabo tibi, cum statim possis dare. Hac in re plurimum peccatur à multis, qui nihil à se impetrari sinunt, nisi post molestissimas dilationes. Hoc aliud non est, quàm omne beneficium corrumpere, differendo. Tardè velle, nolentis est. Beneficium morosè aut lentè datum panis lapidosus est, quem esurienti accipere quidem necessarium, sed comedere, acerbum, a

a Senec. 1. 2. de benef. c. 7.

5. Mi-

5. Misericordia actuosa vult, ut ipse des stipem, si potes, non per alios. Germani veteres liberorum manibus stipem inferebant, ut sic eos assuefacerent ad promptè dandum. Pannoniæ rex Stephanus in egenos largissimus, non tantùm Eleemosynæ plurimum dedit, sed & ipsemet plerumque dedit. Hinc evenit, ut sub noctem egressus pinguißimum marsupium in pauperes effusus, redierit evulsâ barbâ, & bene contusus à pauperibus, qui tamen hanc regis injuriam minimè cogitabant, sed pecuniam manibus nimium avidis involabant. Hoc autem Stephanus triumphum suum interpretatus est, & ob id singulares Deo gratias egit. Margareta Hispaniarum regina ita suos, quos in Christiani orbis solatium pepererat liberos, erudiit, ut illi à teneris unguculis suâ etiam manu Eleemosynas erogarent. En obsecro, cujus non puduit tantos Principes, nos tantillos pudebit?

6. Misericordia actuosa gnavè circumspicit, quibus det, quomodo det, & quare. 1. Quibus det, nam egenis vult dare, non opulentis; in vasa fundit vacua, non plena. Contrarium fit ferè nostro ævo: multum effunditur, sed in vasa jam antè plena; multum donatur, sed divitibus, quorum est largiri, non accipere dona. Inter eos autem quibus dandum, meo judicio, primi sint Adolescentes pauperes, qui Mussis vacant, & panem non habent. 2. Attendit Misericordia, Quomodo det. Inter modos dandi, de quibus hîc agimus, is etiam præclarus est,

est, cum conditur testamentum, non obli-
visci pauperem Christum; si Christum non
vis heredem ex asse scribere, saltem in ha-
reditatis partem admitte. 3. Quare det,
omnia scilicet propter Deum, idque non
verbis solum, sed factis. Quod sollicitè bea-
tus Joannes monet: Filioli mei, non dili-
gamus verbo neque linguâ, sed opere & ve-
ritate. *a* Idem beatus Jacobus ingerens: Si
frater aut soror nudi sint, inquit, & indi-
geant victu quotidiano, dicat autem aliquis
ex vobis illis: Ite in pace, calefacimini &
faturamini; non dederitis autem eis quæ
necessaria sunt corpori, quid proderit? *b*

7. Veræ Misericordiæ est, & largiter &
hilariter dare. Eum namque dicemus Mife-
ricordem, qui, ut beatus Paulus loquitur,
miseretur in hilaritate. *c* Hilarem enim da-
torem diligit Deus, qui non ex tristitiâ aut
necessitate largitur. *d* Quod Siracides oculi-
lis subjiciens: In omni dato, inquit, hilarem
fac vultum tuum, & in exultatione sanctifi-
ca decimas tuas. Da Altissimo secundum
datum ejus, & in bono oculo adinventio-
nem facito manuum tuarum, quoniam
Deus retribuens est, & septies tantum red-
der tibi. *e* Hæc utique credimus, sed etiam
num trepidamus, nec satis fidimus pollici-
tis divinis. Ergo mendax Deus? ergo promi-
sit, quod præstare aut nolet, aut non pote-
rit? Fidamus securissimè, & demus Altissi-
mo

a 1. Ioan. c. 3. v. 18. *b* Iac. c. 2. v. 15. & 16.

c Rom. c. 12. v. 8. *d* 2. Cor. c. 9. v. 7. & 8.

e Eccl. c. 35. v. 11. & 12.

mo secundum datum ejus, quoniam septies tantum reddet nobis.

8. Sine omni ostentatione ac pompâ, & quantum fieri potest occultè dare eleemosynam. Servatoris monitum est: Cùm facis eleemosynam, noli tubâ canere ante te, sicut hypocritæ faciunt in synagogis, & in vicis, ut honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextra-tua, ut sit eleemosyna tua in abscondito, & Pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi. Nihil æquè vitandum in beneficio quàm jactantia. Res satis loquetur, vel tacentibus nobis. Ecquid opus nomen aut insignia suadonis omnibus affigere? Hadrianus Imperator id fecit, & ob id *Herba parietina* dictus est, quòd ejus nomen per omnes parietes serperet. Satis est à Deo sciri quòd damus, tamen si nemo sciat mortalium.

9. Certam pecuniæ partem seponere in egenos tribuendam. Exempli causâ sic suademus. 1. Est qui annis singulis post omnes expensas centum florenos sibi reponat, est qui reponat mille. Primus si quinque, alter si quinquaginta florenos det in stipem, non nimium dabunt. Hoc enim dimidium duntaxat decimarum est. Idem judicium esto, proportionem hac servatâ, de omnium opibus, censu, annuîque proventibus. 2. Est qui sapius in anno pecunias recipiat. Hic præclare fecerit, si accepti

sem-

a. Matth. c. 6, v. 2, 3, 4,

semper primitias Deo consecret ; Verbi gratiã , quindecim , aut octodecim , aut viginti florenos recipit : quid si medium seponat , aut saltem viginti sestertios , seu quinque bacios ? Nam istud hic consilium est , ut quotiescunque pecuniã summa capitur , aliquid inde , primitiarum loco , pauperibus seponatur . Quisquis hoc prudenter fecerit , damnum nullum sentiet , sed omnium rerum suarum incrementum experietur .

3. Convenit in iis non tenacem ac sordidum esse , quã vix unquam amplius venduntur pretio , ut sunt vestes detrita , ciborum reliquiã , ligna in silvis decidua . Et cur Deo non demus promptè , quod libenter daremus assessoratori ?

Sic nobilis mercator Hispali felicissimè negotiatus est : sic alius Olyssipone hanc consuetudinem suam abrogans onustas naves in ipso portu perdidit ; has cum mercibus tempestas , illum fortunis omnibus convertit paupertas , imò Deus , in quem tam restrictus & tenax esse cœperat . Hęc lucra nostra sunt , cum tam illiberales & iramunicifici sumus in rerum omnium largitorem .

10. Convivium mendicis , aut tenuis fortunã hominibus subinde instruere , cuius nobile foret anctarium , iis etiam ministrare . Ignotum plurimis aut exosum illud Christi monitum videtur : Cum facis prandium aut cenam , noli vocare amicos tuos , neque fratres tuos , neque cognatos , neque vicinos divites ; ne fortè te & ipsi reinventent , & fiat tibi retributio . Sed cum

facis

De M
 is convivium
 dos & cœcos
 bent retribuere
 in Resurrecti
 aliquot no
 nces , Reges
 non esse h
 mus , nec ill
 es ad divina
 litere .
 . Unum ali
 que tandem
 . Ita Clem
 fecit , qui h
 numerofo
 o victu ac v
 . In omni
 pmiior , seu
 scutella De
 ris feracis
 bus imple
 dentur paup
 sentier men
 endi valde
 libus non
 oriam illu
 novis sabb
 cis Mariã d
 gratis dispe
 spectat , i
 itis unus co
 nta , omnia
 bi vivus sed
 omnia pau
 Luc. c. 14. v.

facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos & cæcos: & beatus eris, quia non habent retribuere tibi, retribuetur enim tibi in Resurrectione justorum. **4** Faciunt hoc aliquot nobiles familiæ, faciunt hoc Principes, Reges, Pontifices. Nemo hîc dixerit, non esse hoc moris ampliùs. Alioquin dicemus, nec illud esse moris ampliùs, homines ad divina monita tam surdos cælo admittere.

11. Unum aliquem è pauperibus, quemcunque tandem, perpetuò, velut Christum alere. Ita Clemens VIII. Pontifex Maximus fecit, qui honorando Christi collegio non numerofo, tredecim pauperes quotidiano victu ac vestitu sustentavit.

12. In omni prandio & cenâ, si mensa sit opimior, scutellam vacuum apponere, quæ scutella Dei appelletur, hanc autem è diversis ferculis, hinc & hinc desumptis partibus implere, eo fine, ut hæc miscellanea dentur pauperibus. Aliquid sibi adimixtix sentiet mensa ditior, at sibi plurimum impendi valde sentient egeni. Hoc è viris nobilibus non neminem constat facere. Quò etiam illud referendum. Nobilis familia quovis sabbato in honorem beatissimæ Matris Mariæ omne lac armenti in pauperes gratis dispensat. Huc illius monasterii mos spectat, in quo quotiescunque è cœnobitis unus concedit fato, toties per dies triginta, omnia illi fercula in locum mensæ, ubi vivus federat, deferuntur. Post mensam omnia pauperibus dantur.

a Luc. c. 14. v. 12. 13. 14.

CA-

CAPVT DVODECIMVM.

Rosa Alabandica.

seu,

Verecundia, Modestia, Pudicitia.

§. I.

ALABANDICÆ Rosæ a non immerito
conferimus hanc virtutem, sive illam
appellemus Verecundiam, seu Modestiam,
seu Pudicitiam: diversa nomina, res ead-
dem.

Beatus Ambrosius divinæ Virginis Vere-
cundiam artificioso penicillo sub oculis
ponens: Verecunda sermone, inquit, arbi-
trum mentis solita non hominem, sed
Deum querere. Quando ista vel vultu læsit
parentes? quando dissensit à propinquis?
quando fastidivit humilem? quando derisit
debilem? quando vitavit inopem? eos so-
lita virorum cætus invisere, quos Mi-
sericordia non erubesceret, neque prateri-
ret Verecundia. Primus est pudor, qui in
ipso cognitionis ingressu Domini Matrem
commendat legentibus, & tanquam testis
locuples dignam, quæ ad tale munus elige-
retur, afruit, quòd in cubiculo, quòd sola,
quòd salutata ab Angelo tacet, & mota est

a Der Leibfarben Rosen,

DE
troitu ejus,
peregrinam
taque quamv
tamen non
dat hic qui
nc vivam
sed quia c
ium fronte
quæ sit intus
conclavia,
ob causam
Nihil tor
ocax, nihil in
or, non vox
s simulacru
tis, b Verbo
em sibi vol
a Virginis sum
masenus pa
a somum exto
elus mollitiem
e, gressus sed
remotus,
erati, & qu
in juvenili
er, noster nim
ur, quæ mel
ocant compr
tantiâ hæc Vi
ur pastoribus &
iffi & Pontifici
ambros. l. 1. eff
tem l. 2. de Vir
cama se. orat. 1.
in

in introitu ejus, quod ad virilis sexus speciem peregrinam turbatur aspectus Virginis. Itaque quamvis esset humilis, præ verecundiâ tamen non resalutavit. *a*

Laudat hîc quidem Mediolanensis Præsul hanc vivam Dei domum ab exteriori formâ, sed quia curiosus spectator cum audit ædium frontem laudari, mox solet quærere, quæ sit intus ædium forma, quàm venusta conclavia, quæ symmetria ædificii, eam ob causam Ambrosius continuò adjungit: Nihil torvum in oculis, nihil in verbis procax, nihil inverecundum: non gestus fractior, non vox petulans, ut ipsa corporis species simulacrum fuerit mentis, figura probatis. *b* Verbo: Si sanctitas ipsa convenientem sibi voluisset formam sumere, hanc Virginis sumpsisset effigiem.

Damascenus panè simili elogio cælestem hanc domum extollens: Honestus, inquit, vestitus mollitiem omnem ac luxum fugiens, gressus sedatus atque ab omni levitate remotus, mores severi, hilaritate temperati, & quod maximè mirandum, senilis in juvenili corpore Prudentia. *c* Hîc sermo noster nimium sterilis non assequetur ea, quæ melius animo & cogitatione poterunt comprehendi, quàm modestâ prudentiâ hæc Virgo cum imis & summis, cum pastoribus & regibus, cum templi ministris & Pontificibus sit locuta.

Mo-

a Ambros. l. 1. offic. c. 18. tom. 1. mihi p. 12.

b Idem l. 2. de Virginib. initio, mihi pag. 98.

c Damasc. orat. 1. de Nativ. Virginis.

Modestia probi hominis pars maxima, quam ideò Paulus tantopere commendans: Modestia vestra, inquit, nota sit omnibus hominibus. Mens nequit sic esse nota, sit ergo mentis imago. Rectè dixit Ambrosius: Bona domus in ipso vestibulo debet agnosci. *a* Si horologii structura interior turbetur, si rotulæ discordent, foris etiam mentietur index; hinc jactantia, levitas, petulantia, hinc plurimum indecori. Neque hæc facillè fallunt oculos. Nam, teste Ambrosio, Habitus mentis in corporis statu cernitur: animi vox est corporis motus. Et meministis, inquit, quendam amicum, cum sedulis se commendaret officiis, hoc solo tamen nomine in clerum non esse receptum, quòd gestus ejus plurimum dedecoret. *b* Humiles nos esse decet, mites, graves, patientes, modum tenere in omnibus.

Quo in genere omnes omnino & homines & Angelos hæc una Virgo superabat. Loquebatur, inquit Nicephorus, sine audaciâ, sine risu, sine perturbatione, fastus omnis expers, simplex & humilitatem præcellentem colens. Hanc porrò virtutem Virgo suis etiam cultoribus cupit esse quàm commendatissimam, ut quam ipsa tantum æstimasset, à suis quoque non negligeretur. Hinc, Divo Gregorio teste, virgunculam, cui Musa nomen, admonuit, ut à risu, jocis, ludo, & ab omni puellari levitate abstineret, si secum esse cuperet in cælo. *c* Beatus Bonaven-

a Ambros. loc. cit. *b* Ambros. l. 1. officior.
c. 18. & c. 20. *c* Greg. l. 4. dial. 6. 7.

naventura non sine ratione affirmat, Virginem eâdem sollicitudine, dum in vivis ageret, ad virgines coævâs attendisse, ne aliqua ex illis ullo sermone peccaret, ne in risu vocem extolleret, ne superflua vel inutilia tractaret, néve injuriam ulli faceret. *a*

Ita omnis Modestiae ac Verecundiae speculum Dei parentem statuimus. Dicta & dicenda omnia confirmamus illâ ratione, quam nemo vel hostium negaverit,

Ex omni numero humanae gentis, ex omni mulierum ac virginum coetu, è tot centenis millibus, imò è tot millionibus hominum, Deus utique potestatem optionemque habuit solutissimam, eligendi in Matrem, quamcunque vellet, & quae illi maxime placeret. Siquidem ab omni aeternitate omnes omnino homines sibi praesentes habuit, singulos exactissime novit, ut qui omnium ac singulorum corda penitissime scrutatur. Atqui ex his omnibus hanc Virginem elegit in Matrem, ergo absque omnibus castissimam, ergo Verecundiae ac Pudicitiae, omniumque virtutum laude cumulatissimam, ergo sui amantissimam elegit. Hinc Bernardus, Virginis divinae cultor integerrimus, illud elogii proclamans: *Electa ex omnibus*: Praedica, inquit, reverendam Angelis, desideratam gentibus, Patriarchis Prophetisque praecognitam, electam ex omnibus, praelatam omnibus; magnificam gratiae inventricem, mediatricem salutis, restauratricem saeculorum. Exalta denique

a Bonavent. Medit. vitae Christi, c. 3.

exaltatam super choros Angelorum ad caelestia regna. *a* Ergo electa ex omnibus. Id nobis Esdras Sacerdos explicaverit, qui Sionis electionem prædicans: Dominator Domine, inquit, ex omni silvâ terræ, & omnibus arboribus ejus elegisti vineam unicam: & ex omni terrâ Orbis, elegisti tibi foveam unam: & ex omnibus floribus Orbis, elegisti tibi lilium unū: & ex omnibus abyssis maris, replēsti tibi rivum unū: & ex omnibus ædificatis civitatibus, sanctificasti tibi metipsum Sion: & ex omnibus creatis volatilibus, nominasti tibi columbam unam: & ex omnibus plasmatas pecoribus, providisti tibi ovem unam. *b* Ita prorsus sanctissima Dei Mater, columba una, lilium unum, ovis una, *Electa ex omnibus.* Idem Chrysostomus affirmans: Si alia, inquit, melior fuisset, ea electa fuisset. Beata Maria ultra omnem humanæ naturæ modum Modestiam ac Temperantiam excoluit, non levis, non jocosa, non cantatrix. Quod si quæ virgo alia majori modestiâ, vel ampliori puritate præter hanc ornata extitisset, illam sibi Dominus præ hac ipsâ omnino in habitaculū delegisset. *c* Siracidæ calculo, gratia super gratiâ est mulier sancta & pudorata. *d*

a Bern. epist. 174. ad Lugdunens. post init.

b 4. Esdræ c. 5. v. 23. & seqq. *c* Chrysost. hom. 1. in cap. 1. Matth. mihi pag. 653.

d Eccli. c. 26. v. 19.

§. II.

Ferunt, Aristotelis filiam interrogatam,
quis

is ei colo
pondisse,
exhiben
videtur
Optim
erius su
s: Pare
filii, tute
innocer
nis: om
m præ se
am pro
rias vit
e dedit
Angelo
in sermo
brofius
tos. Cū
a tu int
ventris
er Don
sti, quo
t tibi à
nem à se
hæc ma
in immo
pleben
dum a
cionant
, & fra

Aristot
Valer
Luc. c. 1
Ibid. v

quis ei color in vestem maximè placeret, respondisse, vultus purpuram, quam spectatori exhibemus cum erubescimus. A patre hoc videtur hausisse, cujus illud effatum est: Optimus color, quem gignit pudor. *a* Valerius suis Verecundiam coloribus illustrans: Parens est, inquit, omnis honesti consilii, tutela solennium officiorum, magistra innocentia, chara proximis, accepta alienis: omni loco, omni tempore favorabilem prae se ferens vultu. *b* Bernardi sensu, nil tam proprium est verecundia, quam proprias vitare laudes. Cujus illustrissima certè dedit exempla Domini Mater. Cum ab Angelo salutaretur gratia plena, turbata est in sermone ejus: *c* Ut agnoscas, inquit Ambrosius, aures religiosas & oculos verecundos. Cum exclamaret Elisabet: Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Et unde hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei ad me? Beata quae credidisti, quoniam perficientur ea, quae dicta sunt tibi à Domino, *d* Virgo hanc omnem laudem à se in Deum derivavit. Cumque ipsa haec mater ad concionem filii adstaret, non immodestè aut importunè per stipitam plebem penetravit, sed expectavit foris, dum auditorum aliquis illius misertus concionanti Christo diceret: Ecce mater tua, & fratres tui stant foris, volentes te

q 2

vide-

a Aristot. l. 4. ethic. c. 9. sed aliis verbis.

b Valerius l. 4. c. 5. initio.

c Luc. c. 1. v. 29.

d Ibid. v. 42. & seqq.

videre. *a* Cùm apud diversos filius convivam simul & doctorem ageret, nunquam illa auctoritate maternâ domum illam irrupit, nunquâ sermonem ullum interruptit.

Bernardus hæc luculentiùs dissertans: Gratissima sanè gemma in diademate, inquit, micans in capite stella, rubor in facie hominis verecundi. An verò quis potat, quòd hac caruerit gratiâ, quæ gratiâ plena fuit? Pudibunda fuit Maria. Ex Evangelio id probamus. Ubi enim aliquando loquax, ubi præsumptuosa fuisse videtur? Foris stabat, quærens loqui filio: nec maternâ auctoritate aut sermonem interruptit, aut in habitationem irruit in quâ filius loquebatur. In omni denique textu quatuor Evangeliorum (si bene meminerimus) non nisi quater Maria loquens auditur. Primò quidem ad Angelum: secundò ad Elisabeth: tertio ad filium, cùm jam esset annorum duodecim: quartò in nuptiis ad filium & ministros. Et is quidem sermo certissimus index ingeniæ mansuetudinis, & virginalis Verecundiæ fuit. Væ nobis qui spiritum habemus in naribus, væ qui totum proferimus spiritum, qui juxta illud Comici, pleni rimarum effluimus undique. Toties Maria filium auditit non modò turbis loquentem in parabolis, sed discipulis secretum regni Dei mysteria revelantem; vidit miracula facientem, vidit deinde in Cruce pendentem, vidit expirantem, vidit resurgentem, vidit & ascendentem: Sed in his

omni-

DE
omnibus quot
quoties pudici
ur audita? Ob
hanc virtutem
enditis ei plac
us: nihil enim
ul tam congru
Petrus Galat
tu dignissim
memorans
ergo beatissim
rit, sed semp
mixos teneri
eo spiritu
tè illicitum
illo aure
ut non nisi
or. b
Sed illud mi
num unqua
x unâ seâe m
estis hæc V
ctitatem pu
nibat. Et
ectu hujus
sensit, verò
is telo jam
ginis divini
lit & hausit.
mmam in s
ctus Berna
Bern. serm. a
num, mibi
canis Cathol.

omnibus quoties verecundissimæ Virginis, quoties pudicissimi turturis vox memoratur audita? Obsecro vos filioli, æmulamini hanc virtutem. Si Mariam diligitis, si contenditis ei placere, æmulamini Modestiam ejus: nihil enim tam idoneum homini, nihil tam congruum Christiano. *a*

Petrus Galatinus mirissimum quid atque scitu dignissimum de Virgine hac regiã commemorans: Tam fuit modesta, inquit, Virgo beatissima, ut oculos nunquam elevarit, sed semper, nisi Deum oraret, humi defixos tenuerit. Et inter ceteras perfectiones eo spiritu Prophetiæ donata est, ut si forte illicitum quid auditura vel visura esset, illico aures & oculi ejus clauderentur; ita ut non nisi voluntati divinæ deservirent. *b*

Sed illud mirabilius, quòd nullum hominum unquam decore vultus sui læserit. Vix unâ se se morantur decor & pudor: ac celestis hac Virgo uno eodémque vultu & sanctitatem pudoris, & decòris majestatem exhibebat. Et non solum nullus hominum aspectu hujus Virginis impuriore ictus animi sensit, verùm etiam qui animum Cupidinis telo jam vulneratum habuit, solo Virginis divinæ intuitu sensus castiores sensit & hausit. Adeò omnem maligniorem flammam in spectatoris pectore extinxit. Sanctus Bernardinus multiplicem istius

q 3

gra-

a Bern. serm. de verbis Apocalypsis, Signum magnum, mihi pag. 266. *b* Galatin, l. 7, de Arcanis Cathol. veritatis, c. 5.

gratiæ causam assignat in hac Virgine, & cuius oculis velut temperatissimus ros effluxit. ^a

Basiliscus oculis venenat, suis Maria omne concupiscentiæ venenum pellebat, & ad castimoniam invitabat. Quâ quidem ratione, vel solis oculis potentissimè concionabatur.

Arbor est seu frutex, cui nomen Agnus castus: *b* hæc flore, semine, odore rutam æmulatur, & hominem, inquit Dioscorides, castum efficit. Flori potissimum hujus arboris tam formosum nomen tribuitur, ut *Agnus castus* appelletur. Talis reverà fuit arbor Domini Mater, quæ solo jactu oculorum, ad meliora trahere, & castimoniam persuadere potuit. Radii è Christi oculis micantes, plus terruerunt mercatores in templo, quàm flagra & funes. Oculi beatissimæ Virginis intuentium pectus amore castitatis imbuerunt admirabiliter. Atque hæc etiam Divi Ambrosii sententia est, ita pronuntiantis: Quos visebat, iis integritatis insigne conferebat.

^a Bernardin. tom. 2. ser. 2. post diem Palmatum. Cornelius Mussus Risontinus Episc. & Michael Lochmair Theol. Doctor.

^b Abrahams Baum/oder Schafmilt.

§. III.

Dionysius illud Salomonis carmen, *Sicut lilium inter spinas*, sic interpretatur: Innumera sanctorum virginum sibi munda, sibi rosa, sibi fuerunt casta; si tamen illas cum hac

Virgine conferebat, neque enim alii earum attingerentur. Porro hæc Virgine donum filios non tantum accipit. Quo in habitu filii, hominum, imo vulnere aut tristis exarantem aut Hierosolymis est seipsum habens ad Filium sanctæ virginis cognita, Iulcher facie in facie, qui in eis, etiam si prorsus Unde & dicitur Eamus, & sem tanto tempore nomen mirandum, rogus affirmatrem Domini in eis effigem, sibi prorsus que sibi resistere. Quæ circa vagantur. Relat. S. Birgittæ. v. Carbo tom.

hac Virgine conferas, rectè dixeris fuisse spinas, neque enim prohibere poterant, quin alii earum aspectu pungerentur, & ignes conciperent non adeò puros. Hoc tamen potuit hæc Virginia Virgo, cujus hoc singulare donum fuit, sine vulnere oculorum, alios non tantùm aspicere, sed & ab aliis aspici. Quo in genere hæc mater plurimum habuit filii, qui speciosus formâ præ filiis hominum, formosissimus omnium tam amano vultu radiabat, ut nemo turbatus aut tristis eum aspexerit, quin continuo hærentem animo tristitiam ejecerit. Inde Hierosolymis proverbium enatum, ut mœsti seipsos hortarentur, & dicerent: Eamus ad Filium Mariæ, qui lætificabit nos.

Hæc sanctæ viduæ Brigittæ celestibus ostentis cognita, Ipsa ejus verba hîc recito: Tam pulcher facie erat, quòd nullus videbat eum facie, qui nò consolabatur in aspectu ejus, etiamsi præcordialiter dolorem haberet. Unde & dolentes dicere consueverunt: Eamus, & Filium Mariæ videamus, ut saltem tanto tempore releverimur. *a* Equè tamen mirandum est, quòd nostri avi Theologus affirmat, *b* Non solum preces ad Matrem Domini fusas, sed & pictam Virginis effigiem, si pio sensu aspiciatur, libidini pravisque animi motibus incredibiliter resistere. Quid ergo, mei oculi, quid in diversa vagamini? huc convolate, hoc

¶ 4

vos

a Revelat. S. Birgittæ l. 4. c. 70. ad finem.

b Ludov. Carbo tom. 2. Theolog. pract. p. 1. c. 15.

vos asylum proteget, hic ab hoste securitas, hic ipsius Modestiae ac Verecundiae imago exactissima.

Rectè Bernardus sanctioris vitae principium à Verecundiâ ducendum existimans: Ordo vitae, inquit, tenendus est. Et à Verecundiâ prima quaedam fundamenta ducantur, quæ socia & familiaris est mentis placidæ, proterviam fugit, honestatem fovet. *a* Modestia, Thomæ Aquinatis calculo, Temperantia soror, corporis motus & gestus, atque etiam actiones tam ludicras, quam serias, & quæ ad vestitum culumque corporis spectant, honestè decentèque moderatur. *b* Eò spectat Augustini præceptio: In omnibus motibus vestris, nihil fiat quod cuiusquam offendat aspectum, sed quod vestram deceat sanctitatem. *c* Sit gravitas in oculis, pondus in linguâ, maturitas in incessu, honestas in omni motu. Quod beatus Paulus severo jussu sic exigit: Modestia vestra nota sit omnibus hominibus. *d* Modestia ingens vitae ornamentum ac præsidium, quo carere noluerunt ignari etiam disciplina Christianæ.

Archytas Tarentinus philosophus modestissimus ab omni verborum ac morum turpitudine quàm maximè abhorrebat.

Cosconius avo Domitiani verecundissimus

a Bern. l. de ordine vite, mihi pag. 1116.

b Verecundia S. Thomæ Aquinati singularis virtus non est. 2. 2. q. 144. Nos hic eam cum Modestia confundimus *c* Aug. in Reg. tom. 1. mihi pag. 364. *d* Philip. c. 4. v. 5.

mus poëta, nil nisi castum & pudicum cecinit: eam ob rem irrisus est à Martiali, quòd illius poëmata pueris tantùm & virginibus convenirent.

Publius Virgilius poëtarum decus atque Deus, animo, & ore, & calamo adeò verecundus fuit, ut vulgò Parthenias diceretur. Liceat hîc altùm ingemiscere. Reperiuntur nonnunquam, qui Parthenii Sodales nominantur, tam non verecundi, tam animo quàm ore ac moribus impudici, ut eos in prostibulo educatos diabolis longè similioreseas, quàm Angelis. Horum supremo die accusator erit nobilissimus Hetruscus juvenis Spurina, quem supra nominavimus, qui eò profecit verecundiæ, ut cum plurium oculos suâ formâ sollicitari cognôsser, oris decorem vulneribus suâ manu factis confunderet, mallêrque deformitatem pudoris sui testimonium, quàm formam aliene libidinis esse irritamentum.

Hujus germanus frater censei potuit adolescens, qui super pudicitie causâ in populi Romani rostra productus, oculis in terram defixis, rubore pudibundo & silentio pertinacissimo pudicitiam suam vehementiùs populo probavit, quàm longis & accuratis orationibus oratorum disertissimi potuissent. Hunc si Diogenes vidisset, idem illi quod adolescenti laudabiliter erubescenti suggessisset: Bono animo es, fili, istiusmodi virtutis tinctura est.

Lycurgus Spartanorum legislator Modestiam ac pudorem commendaturus imperavit,

peravit, ut adolescentes maximè manus in viâ intra pallium continerent, silentio incederent, nusquam circûspicerent, oculos humi defixos gererent. Optima lex non pueris, sed viris, præcipuè religiosis, lata.

O Christiani, quoties in legem Verecundia turpissimè peccamus tam oculis, quam ore, ac manu. Prima diaboli sagitta, oculus. Qui non capitur oculis, facilius resistet verbis. Samson, David, Salomon pro mille testibus sunt. Jam panè veniam damus Democrito, qui oculos sibi eruens, & excæcando semetipsum, ut Tertullianus loquitur, incontinentiam emendatione profitetur. *a* Christianus oculos non effodit, sed claudit, quotiescunque lædendam metuit verecundiam, quam non tantùm excellens forma, vestis lasciva, sed petulantior pictura facillimè offendit. Hinc Persarum instituto, quod Xenophon narrat, *b* capite luebatur, nudum hominem aspexissè, tanquam si scelus immane foret perpetratum.

a Tertull. *Apol.* c. 46. *b* Xenoph. in *Institut.* *Cyri.* l. 1.

§. IV.

Martia Varronis filia summè laudanda hinc sese ultro ingerit. Hæc sculpendi & pingendi arte insignis, ne virginitatis candorem, quem cupiebat illæsum tueri, offenderet, à fingendâ virili figurâ semper abstinent. O pictores & sculptores! ô quoties nec vestræ nec alienæ verecundiæ consulitis, neque

DE
ne Perdicum
natura legem
is, investem
tribus propi
em & venen
ocillum tam
num, & au
ra vos reos a
Reginâ, hoc
verecundis
ari. Spuria
urgent in ju
nujus, & co
nd Verecun
simum doc
tum. Philipp
erentur capi
rat, sed par
vidit hoc qui
cepit: Injuri
in se Philippi
er Philippus.
dere, si quid
olum, ait ca
bal, in aurem
derte vestem
d Rex nihil o
te: Et verè,
n te homine
puit.
quicquid ad
om fit, placer
pi sinxerunt
Luc. c. 11. v. 3

neque Perlicum duntaxat institutum, sed & naturæ legem violatis, quando prætextu artis, investem hominem innumeris spectatoribus propinatis, ipsissimam oculorum pestem & venenum pudicitie! Scalprum aut penicillum tam inverecundum, lascivam manum, & animum impudicum arguit, Maria vos reosaget. Quod Servator de Austri Reginâ, hoc ferè de virgine illâ, rorquet aliis verecundis adolescentibus poterit affirmari. Spurina, Persæ, Martia, plurimique alii surgent in judicio cum viris generationis hujus, & condemnabunt illos. a

Illud Verecundiæ simul ac Patientiæ nobilissimum documentum hîc minimè recendum. Philippus Macedo, cum sub hastâ venderentur captivi, pro tribunali sublimis federat, sed parùm decorè, & veste reductiore, Vidit hoc quispiam è captivis, & clamare cœpit: Injuriâ se affici, esse enim paternum se Philippi cognatû. Quod cum miraretur Philippus, & verò dicere hominem ac docere, si quid veri habeat, juberet; Apud te solum, ait captivus, accedensque ad tribunal, in aurem insurrat: Domine rex, dimitte vestem, nam sic parùm decorè sedes. Rex nihil offensus, imò & gratiam retulit: Et verè, inquit, iste mihi amicus est; mittite hominem: simulque aliter se composuit.

Quicquid adversùs honestatem aut decorum fit, placere non potest. Hinc eruditè præsci finxerunt Minervam tibias abjecisse

ob verecundiam, cum eas ad pellucidum fontem inflaret, & genarum tumorem velut in speculo videret. Cato major præclare docuit, & sensu prorsus religioso: Unumquemque seipsum maximè revereri debere, neminem enim unquam sine seipso esse.

Observavit hoc sedulo Sigismundus I. Poloniae Rex, qui summâ & panè virginali verecundiâ fuit, dum vixit. Nudus aut minus compositus aspici non sustinuit.

Huic merito suo jungenda Eleonora illustriſſima femina, Emmanuelis Sosa Lusitani Principis conjux, quæ cum marito & sexcentis comitibus naufragium passa, post arma & opes à barbaris direptas, jamque pedes iter faciens in armatos Æthiopes incidit. Hi Sosam ipsum & ceteros utriusque sexûs nullo discrimine vestibus nudare sunt aggressi. Ad eò ablati armis animi omnium ceciderant, ut jam prædonibus his etiam obnoxii contra nec hiscere quidem auderent. Eleonora tantùm generis memor, ac pudoris retinens; obniti acriter, quin etiam pugnis colaphisque barbaros ultro ad necem irritare: quoad mariti denique hortatu, & deficientibus jam planè viribus, abstulit. Nec mora: detractæ direptæque vestes naufragis metu ac pudore confusis, atque ab tantâ rerum indignitate oculos avertentibus. Tum verò castæ matronæ tristior omni morte lux visa, cumque aliud non suppeteret, è vestigio sese arenis defodit; quidquid corporis extabat, soluto rapit fusoque crine obtexit. Mox ad comi-

DE
es voce suppre
vestro fidem
ti; nil ultra
onsulite. Hic
ur vocem incl
so tumulo, q
sam velur e
etu & jejun
tus sepulta
bit. a O mag
tam quam ve
a Maffei
g. 457. ubi n
ribitur

Non desunt
peditia & pu
esar conjura
petus in cu
s confectus,
e manu fin
xit, quò hor
corporis p
Sic & Oly
ater, cum e
id unice c
ret pudorem
bitrata.
Sic & Pant
ti mortem,
erat, à Prol
cidi iussa, I
a Sweton, in I

tes voce supremâ: Vos quidem, inquit, Duci vestro fidem egregiam præstitistis, optimi viri; nil ultra opus est. Ite, vobisque ipsi consulite. Hic altus omnium mœror ac dolor vocem incluserat. Eleonora verò in hoc ipso tumultu, quem ipsa sibi fecerat, seque ipsam velut exanimem in eo collocarat, fletu & jejuniis longo exhausta, jamque prius sepulta quàm mortua, diem suum obiit. a O magnam heroidem, quæ potius vitam quàm verecundiam exuere sustinuit.

a *Maffesius l. 16. hist. Ind. ante med. mibi pag. 457. ubi naufragium longè mœstissimum describitur.*

§. V.

Non desunt quibus in ipsâ etiam morte modestia & pudor cordi fuerunt. Julius Cæsar conjuratorum strictis pugionibus appetitus in curiâ, jamque multis vulneribus confectus, caput togâ obvolvitur, simulque manu sinistrâ sinum ad ima crura deduxit, quò honestiùs caderet, etiam inferioris corporis parte velatâ. a

Sic & Olympias Alexandri Macedonis mater, cum eam Cassander interim iussisset, id unice cavit, ne minus verecundè caderet pudorem mortis suæ testem optimum arbitrata.

Sic & Panthei Lacedæmonii uxor post viri mortem, quem in Ægyptum secuta fuerat, à Ptolomæo inter Lacænas ceteras occidi jussa, priusquam ferrum reciperet,

q 7

pedes

a *Sueton. in Jul. Cæs.*

pedes diligenter obvolvitur veste, omnemque aliam corporis partem velavit; jugulum duntaxat nudum præbuit, ut honestissimè cadens, pudorem, quem per omnem vitam servaverat, relinqueret in-violatum.

Sed obstupescendum illud feminae factum, omne fidei ac verecundia exemplum longissimè superat. Ab omni ævo vix simile quidquam posteris memoria tradidit. Anno Christiano millesimo trecentesimo sexagesimo septimo, Petrus Castellæ rex post primum cum Henrico fratre congressum, victor Hispalim rediit. Inter complures quos triumpho insolentior iussit periri, nobilissima matrona Urraca Gulmania Joannis Alfonsi Gulmani mater fuerat. Hanc in celeberrimâ urbis plateâ flammis exuri vivam voluit, crudelis Princeps. Ad Gulmaniae rogum adstitit famula Isabella Ubedia, virgo honestissima: cumque domina in igne ob acerbissimos dolores impatientius sese jactaret, ita ut vestis incomposita, & pes nudus cerneretur, famula animi plena in ipsos ignes insiluit, disjectam vestem composuit, eamque tandem manu tenuit, dum & ipsa (quod præne fidem superat) cum dominâ conflagraret. Quid jam Romanos heroas canimus? Mutios Scavolas, & Attilios Regulos miramur: non impar hic feminae animus, aut major. Factum non laudo, sed ancillæ fidem, sed Verecundia prodigium obstupesco. Mori maluit hæc virgo, quàm dominam

DE V
am minus ver
Christiana M
de decora est
colloquiis,
merciis, do
magistratu
ac liberis,
& latiniã.
rute non car
de. Verecund
tutis ac fama
ritatis serè a
dia. Ubi ill
de illa exulat
Christiana V
im affectus
ponit, hæc
perua, non
affirmans:
e composu
ergo statu
onstantiã m
bilitate ind
e subsistat.
m perditore
tum est:
t confusi, &
o cadent i
Hispani Hist
Ioan. Mari
hol. de Scobar
ilavio, ante
Gregor part
Hierem. c. 8.

nam minus verecundè morientè cernere. *a*

Christiana Modestia ubique pulchra, ubique decora est Verecundia, in congressibus, in colloquiis, in conviviis, in itinere, in commerciis, domi, foris; coram civibus, coram magistratu, coram Regibus, coram servis ac liberis, coram notis & ignotis, in luctu & lætitiâ. Tam igitur necesse est hac virtute non carere, quàm inter homines vivere, Verecundia moderatrix cupiditatum, virtutis ac famæ custos, & laus naturæ. Virginitatis ferè atque Innocentiæ dos Verecundia. Ubi illa est, spes magna boni est; unde illa exulat, spes virtutis nulla est.

Christiana Verecundia & Modestia primum affectus, deinde mores exteriores componit, hæc ab illâ oritur, sine quâ, non perpetua, non diuturna est. Quod Gregorius affirmans: Intus, inquit, est custodia, quæ composita servat exterius membra. Quæ ergo statum mentis perdidit, foris in inconstantia motionis fluit, atque exteriori mobilitate indicat, quòd nullâ interiori radice subsistat. *b* Hinc Inverecundia hominum perditorum nota. De desperatè malis dictum est: Quin imò confusione non sunt confusi, & erubescere nescierunt: idcirco cadent inter contuentes. *c* Timidè

a Historia Hispalensis l. 1. c. 14. Mentionem facit Ioan. Mariana l. 17. Hist. Hispan. c. 10. Barthol. de Sobar. tomo Conc. Quadrag. serm. 2. de diluvio, ante med.

b Gregor. part. 3. pastoral. c. 24.

c Hierem. c. 8. v. 12.

primùm ac verecundè turpitudinem admittimus : mox majus-aliquid mens audet : paullatim minima facit maxima. Inde ad præcipitium itur, ubi, priùs Modestia sic exiit.

Videte mihi Julianum Apostatam, hominem ex asse nequam. Non semper talis fuerat, sed futurum talem. mores illius incompositi maturimè prodebant. Gregorius Nazianzenus ejus contubernalis a hoc monstrum sic depingit : Nil boni, ait, ominari videbantur cervix non statura & erecta, humeri subsultantes, & ad æquilibrium subinde agitati, oculi leves, vagi, furioseque intuentes, pedes instabiles & titubantes, nasus contumeliam & contemptum spirans, vultus lineamenta ridiculi idem significans, risus petulans & effrenis, nutus & renutus temerarii, lingua salax, lubrica, volubilis, sermo hærens, spiritûque concisus, interrogationes stultæ & præcipites, responsiones his nihilo meliores, postulata immatura, facilitas projecta ad idem eodemque tempore negandum simul & concedendum, colloquia temeraria sine ordine, sine fundamento, sine ratione. Ut hæc conspexi, statim prolocutus sum : Heu quale malum Romanorum terra nutrit ! Optabam equidem dum hæc dicerem, alienum quid à veritate dicere, & falsus esse vates. Id enim satius fuisset, quàm hunc ignem grassari per Orbem, totque inde tantæque orti mala, quanta vix unquam Romanum sensit

a In Atheniensi Academiâ.

DE
imperium, a
omnis : H
diur ore per
e, digito lo
ur malum,
nat. b
a speculum
cides dixit
ecursu faci
tis corporis
nominis en
em superbo
e deprehend
obseruet :
un magnific
ramque pa
os talis in
t. Nam d
e. d
Gregor. Naz.
Prov. c. 6. v.
Prov. c. 17.
Gravissime p
eo quod el
averunt ex
im ibant, &
ibus suis,
t. a Hæc no
tium vitioru
erit : Quid
Isai. 3. v. 1

fir imperium, *a* Huc ex asse quadrat illud Salomonis : Homo apostata , vir inutilis , graditur ore perverso , annuit oculis , terit pede , digito loquitur , pravo corde machinatur malum , & omni tempore jurgia feminat. *b*

Ita speculum mentis est facies. Nam quod Siracides dixit ; Ex visu cognoscitur vir , & ab occurso faciei cognoscitur sensatus. Amictus corporis & risus dentium , & ingressus hominis enuntiant de illo. *c* Ajunt hominem superbum signo minimè fallaci posse deprehendi , si quis à tergo incessum ejus observet : quàm enim jactuosus sit , quàm magnificè incedat , quàmque se libret in utramque partem facile apparebit. Nec oculos talis intra stationem suam continebit. Nam oculi stultorum in finibus terræ. *d*

a Gregor. Nazianz. orat. 1. in Julian.

b Prov. c. 6. v. 12. *c* Eccli. c. 19. v. 26.

d Prov. c. 17. v. 24.

§ VI.

Gravissimè per Isaiam questus est Deus : Pro eo quòd elevatae sunt filiae Sion , & ambulaverunt extento collo , & nutibus oculorum ibant , & plaudebant , ambulabant pedibus suis , & composito gradu incedebant. *a* Hæc non maxima vitia erant , sed latentium vitiorum argumenta. Nemo ergo dixerit : Quid ab exterioribus & minutis labe-

a Isai. c. 3. v. 16.

labeculis istis tam rigide censor? mea me conscientia defendit.

Ignoscas nobis, mi homo, quòd te hominem esse improbum credamus. Qualem te videmus, talem te judicamus. Verba tua, gestus tui, vestes tuæ, tua omnia exteriora petulantiam olent & improbitatem. Quid ergo miraris, quòd te intus & in cute inverecundum censemus, quando te talem foris cernimus? Ubi Modestia & Verecundia non est, ibi compositæ mentis argumentum nullum est: aviculas à plumis & cantu, multas animantes à pilis & incessu, campanam à mole & tinnitu, hominem à verbis & gestu nòsse possumus. *a* Bona, inquis, conscientia mihi est. Quæso te, cura, ut bona etiam sit tibi fama. Nobis enim, inquit Augustinus, necessaria est vita nostra, aliis fama nostra. *b* Hoc sanè sensu Tarlensis Paulus: Rogamus, inquit, vos fratres, ut abundetis magis: & operam deris, ut quieti sitis, & ut vestrum negotium agatis, & operemini manibus vestris, sicut præcepimus vobis: & ut honestè ambuletis ad eos, qui foris sunt. *c* Providentes bona non tantùm coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus. *d* De cetero quæcunque sunt vera, quæcunque pudica, quæcunque iusta, quæcunque sancta, quæcunque amabilia, quæcunque

a Man kennt den Vogel am gfang/
Die Block am Klang/re.

b August. l. de bono Viduitatis c. 22.

c 1. Thessal. c. 4. v. 11. *d* Rom. c. 13. v. 17.

DE V
que bona fa
s disciplinæ, h
Nimirum ext
s est non fa
nimo virtuti
difficiliter
nem plures
eus bone, tm
certè valen
vix dubium
o. Homine
gestibus, v
at?
nucleus spiri
tur & servat
est. Verè mo
entes & luce
mundo. Hin
ores suis M
que ut rem n
observari vo
illas vir san
te confirmavi
om conversu
in habituri.
ciã, dejectis
t. incessu mo
dit ita demò
pne oblivion
amiratione:
populum,
cus: Et verò
Philip. c. 4. v.
6. Perf. sat. 3.

cunque bonæ famæ: si qua virtus, si qua
laus disciplinæ, hæc cogitate. *a*

Nimirum exterior hominis compositio
testis est non facile mendax delitescens
in animo virtutis aut vitii. E colore vultus
non difficulter noscitur, sanus an æger sis.
Si quem plures monent,

Heus bone, tu palles, surgit tibi lutea pellis; b
hic certè valetudinis offensæ argumen-
tum vix dubium habet. Eadem est morum
ratio. Hominem inuerecundum verbis
aut gestibus, valde pudicum animo quis
credat?

Nucleus spiritus cortice modestiæ rectè
tegitur & servatur. Ubi Christus est, mode-
stia est. Verè modesti homines lucernæ sunt
ardentes & lucentes, ardentes Deo, lucen-
tes mundo. Hinc omnes Religionum con-
ditores suis Modestiæ leges scripserunt,
easque ut rem magni momenti religiosissi-
mè observari voluerunt. Quod Franciscus
Assisias vir sanctissimus exemplo suo exi-
miè confirmavit. Nam die quodam ad so-
cium conversus: Eamus, inquit, concio-
nem habituri. Jvit, sed quantà potuit mo-
destiâ, dejectis humi oculis, manibus quie-
tis, incessu moderato aliquot urbis plateas
obiit, ita demùm rediit domum. Hoc socius
panè oblivionem interpretatus, nec sine
admiratione: Ubi, ait, mi Pater, est concio
ad populum, de quâ dixeras? Cui Fran-
ciscus: Et verò, mi Frater, ait, jam concio-
nati

*a Philip. c. 4. v. 8. b Siehst gelb vnd spitzig
aus. Pers. sat. 3.*

nati sumus: dictum prudentibus sat est. Ut scias modeste per urbem incedere, concionari est. Parum agunt verba, si desit Modestia. Plerique omnes plus oculis credimus quàm auribus; a neque tardius tantum sed & minus penetrant animum audita quàm visa. Facunda concio, Modestus homo.

a *Segnius irritant animos demissa per aurē,
Quàm quæ sunt oculis subiecta fidelibus,
Et quæ ipsi sibi tradit spectator.*
Horat. de arte poetica post initium.

A C T I O N E S M O D E S T I Æ , S E V V E R E C V N D I Æ .

1. Modestia est, aliis loquentibus tacere, & eos, quibuscum loquendum, demisse, reverenter, verecunde alloqui, oculis non directe in colloquentis vultum, sed humi ut plurimum defixis: cum foràs prodeundum, per plateas immoto capite, manibus quietis; gradu non præcipitante, veste decenter compositâ, oculis in prætereuntes non curiosè projectis incedere. Hæc autem multò magis observat in templo Modestia, præcipuè verò coërcet oculos, in quos sibi plurimum sumit imperii. Nam uti lascivia, si quem occupet, suam plerumque sedem in oculis figit: sic & Verecundia, si quem sibi

L
sibi vendicer,
les agit excub
2. Risui er
sum effusum
cavet. Neque
terius in risu
tam sapiens vi
tingit, in om
quâ, aut e
lritur. Christ
memoratur
ulus risus à M
3. Modesti
ulationem o
ffitate per p
mum perera
ta. Monach
r, non magn
2. Paulus su
it, inquiet
os: In quam
quit, ibi ma
transire de
cursus vaga
4. Modesti
o sine auri
inde ut sur
ificii est, ea
dire, non vi
c genere ar
n, inquit, t
m, & sicut n
a Eccli. 6. 21
c. Luc. 6. 9. v.

sibi vendicer, ad oculorum portam pervigiles agit excubias.

2. Risui etiam moderatur Modestia: risum effusum aut cachinnos solertissimè cavet. Neque enim illud Siracida ignorat: Fatuus in risu exalrat vocem suam: Vir autem sapiens vix tacitè ridebit. *a* Homo sine spiritu, in omnibus caret modo. Itaque sine causâ, aut è causâ leviculâ in cachinnos solvitur. Christus risisse nunquam, ter flevisse memoratur. Intempestivus, frequens, effusus risus à Modestiâ semper alienus fuit.

3. Modestia quietem amat, vagam discursationem odit, & non tantùm sine necessitate per plateas non vagatur, sed nec domum pererrat, loco sibi assignato contenta. Monachus qui toto cœnobio vagatur, non magnum præbet specimen Modestiar. Paulus suos hortatus: Corripite, inquit, inquietos. *b* Et suos Christus emittens: In quamcunque domum intraveritis, inquit, ibi manete, & inde ne exeatis. Nolite transire de domo in domum. *c* Inquietus discursus vagæ mentis indicium.

4. Modestiar præceptum est: In multis esto sine auribus, sine oculis, sine linguâ, perinde ut surdus, cæcus, mutus. Magni hoc artificii est, ea quæ nocitura sunt, posse non audire, non videre, non loqui. Magnus in hoc genere artifex vates regius: Ego autem, inquit, tanquam surdus, non audiebam, & sicut mutus non aperiens os suum.

Et

a Eccli. c. 21, v. 23. *b* 1. Thess. c. 5, v. 14.

c Luc. c. 9, v. 4, & c. 10, v. 7.

Et factus sum sicut homo non audiens, & non habens in ore suo redargutiones. *a* Hoc Modestiam iuvat, oculos in terrâ, cor in cælo defigere.

5. Denique hoc agit Modestia, ut vultus, incessus, sermo, status, habitus, ut gestus, omnisque motus corporis, intra decori ac decentiæ limites contineantur. Rugas in fronte, & multo magis in naso cavet. Serenitatem in vultu, maturitatem in aliis omnibus, quæ sub aspectum cadunt, exhibere conatur. Hinc rectè Priscorum metro dicitur,

Corona virtutum omnium Modestia.

a Psal. 37. v. 14. & 15.

CAPVT DECIMVM

TERTIVM.

Rosa Hierichuntina Germaniæ.

seu,

Obedientia.

§. I.

TANTI est hæc virtus, ut eam non immerito Hebræus vates victimis longè prætulit. Melior est enim, inquit, Obedientia quàm victima, & auscultare magis, quàm offer-

a Rosen von Hiericho dicitur, nostris hortis non ignota, odorisfera, tigillis illigari solita.

DE O

ere adipem a
la est hæc virtu
nitatem antri e
mutare poss
câ perfection
m verbulo E
dâm integerr
e obsequi
promeruerit
tinum omni
inus Senens
uit, saltem de
quæ major
men fuisset
nardini ver
fectionum ac
tem abyssum
li.
andem Obe
pfitit etiam p
hildis loqui
fit aut cont
S. radoribus in
dus Bonaven
ciem gratiam
ns mandatis
q. mis eum &
lit, tamen
oibus, velut
trinta, seu Naz
se Bethlehemu
i. Reg. c. 15.
Bernardin. s
Mechtild. de a

offerre adipem arietum. *a* Tam verò artificiosa est hæc virtus, ut plumbi vilitatem ad dignitatem auri extollere, ut silices in gemmas mutare possit. Obedientia divinæ Matris eâ perfectione fuit, ut illo solo ad Angelum verbulo FIAT, quo divinæ voluntati quàm integerrimè assensa est, eam fidei atque obsequii actionem exhibuerit, quàm plus promeruerit, quàm omnes sanctorum hominum omnibus suis actibus. Ita Bernardinus Senensis sentit. *b* Eo namque actu meruit, saltem de congruo, dignitatem matris, quæ major est quàm si ei totius Orbis regimen fuisset commissum. Elevabatur (Bernardini verba sunt) ad infinitatem perfectionum ac gratiarum, ad imperscrutabilem abyssum charismatum Spiritus sancti.

Eandem Obedientiam quam Angelo præstitit etiam parentibus, quos, ut beata Mechtildis loquitur, nullâ re unquam offendit aut contristavit. *c* Eandem verò & Sacerdotibus in templo exhibuit, nam ut beatus Bonaventura sentit: Inter alia speciale gratiam petiit quotidie parendi omnibus mandatis Pontificis. Josepho sponso, quamvis eum & gratiâ & dignitate præcellerit, tamen ut suo se capiti submisit in omnibus, velut ipsi Deo, idq; annis circiter triginta, seu Nazarethum, seu Hierosolyma, seu Bethlechem iret, seu in Ægyptum tendende-

a 1. Reg. c. 15. v. 22.

b Bernardin. serm. 15. de festivo. B. V.

c Mechtild. de arcanis, l. 7. c. 5.

tenderet. Quin imò Imperatori Augusto idololatræ, jamque partui vicina promptissimè, nec justâ quidem excusatione usa, obtemperavit.

Quæserit quis eo tempore : Quid agis Mária ? teipsam & infantem periculo exponis ? Ita Imperator jubet.

Mane domi, jam novem menses elapsi sunt, jam instat partus ; mane domi. Aliud Imperator jubet.

Augusti arrogantia censerî vult orbem, non Deus. Nihilominus Augusto ut Imperatori, ut Præsecto Dei parendum est.

At paupertas obstat ; nam quocunque veneris, omnia ubique hospitia oppleta reperies ; cognati non admittent, ignoti excludent. Quid facies ? in viâ pariendi tempus te opprimeret. Quicquid hoc sit, Imperatori parendum est.

At hiems vetat, quò properas tempore tam alieno ? Sic Imperator præcipit ; alienum tempus Obedientiæ nullum est.

At prægnantes & puerperas lex ista non urget. Non est obedientis, sed imperantis gratiam legis facere, & exceptionem dare.

Rectè hæc quidem omnia diceres, ô Mária, si quidem Dei Voluntas hæc esset, describi Orbem, & capita hominum in censum redigi. At reverà, ut dixi, non est hoc aliud quàm Augusti superbia, inimica Deo. Augustus vult orbis Dominus videri, hinc excelsissima hæc descriptio. Falleris, ait Virgo, quisquis ita sentis. Hoc omne ab æterno Dei decretum est, hæc ipsissima Dei Vo-

lan-

Iuntas est, quæ Romano fastu velut instrumento utitur. Vult Deus describi orbem, vult singulos in natale solum terramque patriam, ut iussum est, proficisci. Hac autem occasione vult optimus Deus suum Filium, ut prædictum est, nasci Bethlehemi. Ergo Imperatori hæc talia iubenti obtemperandum est.

Hæc demum vera, hæc integra est Obedientia, imperium remotis excusationibus toto amplexu recipere. Recepit hoc modo beatissima Virgo.

Quò illud quoque referendum, quòd Josephum sponsum ac conjugem omni reverentiâ coluerit. Christo filio, post mœstissimum triduum invento, poterat mater dicere: Ego & pater tuus dolentes quærebatimus te. Non ita dixit (quod Augustinus accuratè observat) sed illum verborum ordinem invertens: Pater tuus, inquit, & ego dolentes quærebatimus te. Virtutis est, legi obnoxium parère; majoris est à lege eximium, nihilominus parère, quòd Virgo fecit, cum sese, quamvis mundissima, inter immundas puerperas lustrandam sisteret. Magni est promeriti in re etiam levi ac facili obedire; multò majoris est in arduâ. Nil acerbius fuit huic Matri quàm absentia filii: at cum sciret divinæ hoc Voluntatis esse, Obedientissimè divinis nutibus se subiecit: Ecce ancillam Domini. Cum filius triduum à parentibus abesset, cum solitudinè jejuniis frequentaret, cum suis se hostibus offer-

offerret, cum in cruce demum Expiraret, Ecce ancillam Domini, quæ divina Voluntati nec verbulo contradicat.

§. II.

Inobedientia reginæ Vasthi omnibus fuit offendiculo, Virginis Mariæ Obedientia omnibus est exemplo. Ita Religionis speculum purissimum non casta tantum & pauper, atque obediens, sed Paupertatem, Obedientiam, Castitatem voto etiam firmavit. Docemus id argumentis.

Apostoli se Votis obligantes: Ecce nos, inquiunt, reliquimus omnia, & secuti sumus te. *a* Non facultates tantum, sed & uxores deseruimus, non pauperes solum, sed & continentes, sed & obediens futuri. Et en adsumus, quidquid præceperis, quocumque duxeris, secuturi paratissime, & voto ad istud nos obligamus. De his Apostolorum Votis luculentè profus Angustinus: Dixerant, inquit, parentes illi: Ecce nos dimisimus omnia, & secuti sumus te, Hoc Votum potentissimi voverant. Sed unde hoc eis, nisi ab illo, de quo hic continuo dictum est: Dans Votum voventi? Non enim Domino quisquam quidquam restitutum voveret, nisi qui ab illo acciperet quod voveret. *b* Non minùs clarè Thomas Aquinas: Intelligentur, inquit, Apostoli vovisse pertinentia ad perfectionis statum, quando Christum relicto omnibus secuti sunt.

a Matth. c. 19. v. 27. *b* August. tom. 5. l. 17. de civit. c. 4. post med. mihi p. 207.

nt. *a* Atque
monstrat. *b*
Quod si Apo
strinxerunt s
uriti Matre,
god Castitate
tribus, divo T
gitta vills ca
locutam affe
eo, si esset ei a
atem, & n
ando, *c*
Obedientia ve
rahami, om
num longè si
en convenit:
urnea. *d* Obe
n, quod illa fi
onus admitt
a in rebus ar
se fieri, sese
egnans Betal
m filio in Ag
i patibulo ite
ravit, rectissi
mina sorore
vincunt om
toriam. *e* Vi
piscimus par
perant & lev

a S. Thom. 2. 2.
b Alvarus l. 2.
c S. Birgit. l. 1.
d Cantic. c. 7.

sunt, *a* Atque hoc Pelagius Alvarus fufius demonstrat. *b*

Quòd si Apostoli his Votorum vinculis obstrinxerunt se Christo, non idem de Christi Matre, potiore jure dicendum? Quòd Castitatem voverit, res certa priscis Patribus, divo Thomæ ac Theologis. Beata Birgitta vissis cælestibus erudita Virginem sic locutam asserit: Vovi etiam in corde meo, si esset ei acceptabile, observare Virginitatem, & nihil unquam possidere in mundo. *c*

Obediencia verò Virginis, Obedienciam Abrahami, omniumque religiosorum hominum longè superavit. In eam cæleste carmen convenit: Collum tuum sicut turris eburnea. *d* Obedienciæ symbolum est collum, quod illa flectit, præmitque ut præcepti onus admittat. Quia verò Virgo beatissima in rebus arduis, & quæ videbantur non posse fieri, sese fortissimam exhibuit, quia prægnans Bethlehemum contendit, quia cum filio in Ægyptum migravit, quia sub filii patibulo stetit, quia difficilia omnia superavit, rectissimè turris vocatur eburnea. Geminæ sorores istæ Patientia & Obediencia vincunt omnia. Vir obediens loquetur victoriam. *e* Victoria est nobilissima quam adipiscimur parendo, iis etiam qui acerba imperant & severa.

I 2

Tan-

a S. Thom. 2. 2. q. 88. a. 4. sine articuli.

b Alvarus l. 2. de planctu Eccles. c. 56.

c S. Birgit. l. 1. Revelat. c. 10. post initium.

d Cantic. c. 7. v. 4. *e* Prov. c. 21. v. 28.

Tanti æstimat Gregorius obediendo sic vincere, ut dixerit, ceteris quidem virtutibus demones impugnari, Obedientiâ verò vinci. Quid hoc autem miri? Deum vincit Obediens. Huic tali victori illud Angeli accinendum: Quoniam si contra Deum fortis fuisti, quanto magis contra homines prævalebis? *a* Rectè igitur Augustinus, Sola, inquit, Obedientia tenet palmam; sola inobedientia invenit pœnam. *b*

Jobo post ærumnas omnes exantlâtas singuli cognatorum ovem unam aureâmq; in aurem donârunt. Quòd eleganter exponens Gregorius: Jussa, inquit, excipiunt aures, auditum postulat Obedientia, & hoc inauris repræsentedabat: At si huic muneri desit ovis, non prompta, non facilis erit Obedientia. Hoc nimirum Obedientiam commendat, paratè, libenter, integrè, quod jussum est, exequi. Subinde, sed raro tales Judæi: Omnia, inquit, quæ præcepisti nobis, faciemus, & quocunque miseris, ibimus; sicut obedivimus in cunctis Mosis, ita obediemus & tibi. *c*

Joannes Domini oculus, Obedientiæ suæ describendæ non immemor, Obedientiæ Mariæ videtur esse oblitus. Nam cum è cruce Dominus suam illi Matrem commendasset, donum tam nobile acceptare non distulit, quod & sacris Evangeliiis scripto inseruit; *Et ex illâ horâ accepit eam discipulis in sua.* *d* Cur, obsecro, se tantum

a Gen. c. 32. v. 28.

b Aug in Psal. 70. *c* Ios. c. 1. v. 16. & 17.

d Ant, In suam. Ioan. c. 19. v. 27.

D
obedisse nar
unxit, Ex il
um in filiam
obatur, ut ill
nis Obedien
voluntate
arant. Cum
regium Ch
vissent, idq
tivissent, à c
mnati. Nec
varium mor
ret, deinde
quos Domi
verris abitur
hil mitigan
ndum, se D
pedisse. De
rvacaneum
m nihil un
m, quod di
cisse, Nilig
mmendare
amper explo

Theopom
ue disciplin
; Peritia, i
umque esse
orum salute
berent ad
usta est, in
brint.

obedisse narrat? Cur non illud etiam ad-
 junxit, Ex illâ horâ accepit ipsa discipu-
 lum in filium? Hic Joannes vi altiore sic re-
 gebatur, ut illud silendo perfectissimâ Vir-
 ginis Obedientiam, & summam cum divi-
 nâ voluntate conjunctionem mirificè præ-
 dicarit. Cùm enim Joannes, ejusque frater
 ad regium Christi solium assessores esse cu-
 pivissent, idque per matrem non obscure
 petivissent, à ceteris Apostolis ambitus sunt
 damnati, Nec illud nesciebatur, quod ad
 Olivarium montem cum ceteris primò dor-
 miret, deinde & fugerit; inter illos etiâ fue-
 rit, quos Dominus ut incredulos ante suum
 è terris abitum increpavit. His itaque non-
 nihil mitigandis necessariò videbatur di-
 cendum, se Domini mādato quamprimùm
 obediisse. De Virgine hoc asserere planè su-
 pervacaneum fuisset, cùm omnibus cōster,
 eam nihil unquam & nec minimum qui-
 dem, quod divinæ Voluntati adversaretur,
 fecisse. Nil igitur opus ab Obedientiâ eam
 commendare, cujus obsequendi studium
 semper exploratum ac certum fuit.

§. III.

Theopompus olim cùm interrogaretur,
 quæ disciplina potissimùm exerceretur Spar-
 tæ; Peritia, inquit, jubendi, & obediendi.
 Cùmque esset, qui diceret, omnem Sparta-
 norum salutem in eo consistere, quod reges
 haberent ad imperandum; Non sola hæc
 causa est, inquit, sed quod cives obedire
 nōrint.

Meliùs Respublica Christiana, sanctiùs administrarentur cœnobia, si Obedientia, quam vel ipsi idololatræ à suis exigebant, fœdeliùs præstaretur.

Exemplo sit Publius Crassus Mucianus, quem Romanæ historiæ scriptores tradunt quinque habuisse rerum præcipuarum maxima; quòd esset ditissimus, quòd nobilissimus, quòd eloquentissimus, quòd jurisconsultissimus, quòd Pontifex maximus. Hic cùm in Consulatu Asiam provinciam obtineret, & urbem Leucas pararet oppugnare, opùsque esset firmâ & procerâ trabem ad fabricandum arietem, quo urbis muri quaterentur, ad Meleatensium architectum scripsit, ut à duabus arboribus, quas apud eos vidisset, grandiozem mitteret. At architectus ultra obedientiam sapiens, ubi comperit cui usui trabem peteret, non majorem, ut iussus erat, sed minorem misit, quam faciendo arietis aptiorem, & portatu faciliorem existimabat. Crassus eum mox acciri iussit, accitumque interrogavit, cur non, quam iusserat, misisset. Architectus prudenter à se factum censere, causas & rationes adferre, & multa pro se dicere, jamque etiam sui facti commendationem sperare. At Crassus viro vestimenta detrahi, & acriter cadi virgis imperavit. Et ne hoc ulli videretur sævum: Omne imperantis officium, aiebat, corrumpitur atque dissolvitur, si quis ad id, quod facere iubetur, non obsequio debito, sed consilio non deliderato respondeat. a

a Gellius l. 1. Noct. Atticæ, c. 13.

An-

DE
Audite hoc,
ot quot Obed
est, non ingen
silium adfer
dicebat san
antis est, sed
n est, multu
pere. Infeli
obedientia, e
us.
obedientiam
me sapius p
ponit Came
narratione.
& orator Po
tra Albigen
urus, socium
n Canonici
rogatus iter
is precibus, i
n aperte det
p, aiebat, à
ciam hanc
ribus non a
Deo puni
s pondus
ritanâ febr
correctus,
e ultimam v
a Sapiam
camus.
Illud terri
a Thomas Ca
Hu sui a vi

Audite hoc, homines religiosi, audite, quotquot Obedientiam abjecit: Obedientis est, non ingenium, non prudentiam, non consilium adferre, sed obsequium. Prudentia, dicebat sanctus Ignatius, non obtemperantis est, sed imperantis. Cum obediendum est, multum velle sapere, est prorsus desipere. Infelix semper est etiam sapiens inobedientia, etiam inter felicissimos successus.

Inobedientiam Deus severissimè ac rigidissimè sapius punivit. Ejus rei specimen proponit Cameracensis Proëpiscopus hac tali narratione. Jacobus de Vitriaco Legatus & orator Pontificis expeditionem crucis contra Albigenes per Flandriam promulgaturus, socium adsciscere cupiebat Fulconem Canonicum Insulensem. Recusavit ille: rogatus iterum, recusavit iterum. Rejctis precibus, iussus est id facere. Quod tamen apertè detrectavit. Cui Jacobus: Posses, ajebat, à sacris te amovere, & contumaciam hanc anathemate persequi, sed acerbius non agam; tam refractarios mores Deo puniendos transcribo. Vox ingens pondus habuit, nam statim Fulco quantanà febrì & simul foedo alvi profluvio correptus, viginti quinque annis ad usque ultimam vitæ horam, quod deliquerat, luit, a Sapiamus vel alienis malis, & obedire discamus.

Illud terrificum simul & jucundum.

r 4

Fuit

a Thomas Cantiprat. l. 1. c. 22. num. 2. de miraculo sui avi

Fuit è religiosis viris, qui per urbem vagari
 assueverat; quod ut licentiùs faceret, varias
 exeundi causas confinxit; jam agros invi-
 sendos, jam dissidentes conciliandos, jam
 nescio quæ alia curanda dixerat. Nunquam
 tamen sine præsidis sui veniã domo exiit.
 Hic ipse quadam die à plutibus rogatus est,
 ut hominem à diabolo inessum, precibus
 consuëtis liberaret. Istud obsequii genus
 refugere non potuit. Ergo manus admovet,
 precari incipit, Evangelium sancti Joannis
 legit. His religiosè præmissis subjungit: Præ-
 cipio tibi per virtutem sanctæ Obedientiæ,
 hoc hospitium deferas. Ad quæ diabolus
 promptissimè: Quid tu, inquit, homo ridi-
 cule, mihi præcipere habes per virtutem
 sanctæ Obedientiæ, qui nunquam verè
 Obediens es? Desine hæc, aut te invadam.
 Erubuit miser, & irritò conatu abijt. Inunc,
 & obedire disce. Vis esse sapiens? esto Obe-
 diens.

Recentissimum est, quod addo. Inobe-
 diens & contumax quispiam juvenis In-
 golstadio Augustam venerat, in Gymnasio
 Societatis IESV discipulus futurus, Verùm
 ob infrequentiam, aliàsque culpas, cum ju-
 beretur dare pœnas, recusavit, idque perti-
 naciter; ita Gymnasio seipsum exclusit. Eo
 ipso die in proximum pagum egressus, hi-
 lariter perpotavit, in regressu incidit in ne-
 scio quem adversarium, cum quo digladiat-
 us, & letaliter vulneratus est. Receptus in
 tugurium vicinum & stramineum lectum,
 manè

a Jordan. Sax. l. 2, c. 2.

DE
 nè ubi & crap
 pæne omner
 oluit, à quo
 um illum fit
 in przsidium
 trix, nostras
 necessitatibu
 ctis libera no
 dicta. Atq
 illo ipso die
 orum Inobed
 go subditi e
 ti propter Deu
 Ctus, ne per
 d iram. Ex his
 r, quanta nos
 gteat pro Obe
 is iui & Deus e
 Mo autem ino
 no sine velet, d
 at qui mihi im
 hi habet pruden
 rius est: quis
 H. Petrus jan
 ai subditi estor
 no tantum bo
 dyolis. Hæc est
 co scientiam si
 tie injuste. c
 Pet. c. 2. v.
 Bern. de 12. p
 pa 964. c. 1. Pa

manè ubi & crapulam edormiit, & sanguinem panè omnem amisit, sacerdotem acciri voluit, à quo præsentè identidem petiit, versum illum sibi sapius repereret: Sub tuum præsidium confugimus sancta Dei genitrix, nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus nostris, sed à periculis cunctis libera nos semper Virgo gloriosa & benedicta. Atque ita Sacramentis perceptis illo ipso die obijt. Fons plurimorum malorum Inobedientia.

§. I V.

Ergo subditi estote omni humanae creaturæ propter Deum. *a* Et mementote, quod Christus, ne perderet Obedienciam, perdidit vitam. Ex his ergo, ait Bernardus, discimus, quanta nos, qui puri homines sumus, oporteat pro Obedienciâ perpeti, pro quâ is, qui & Deus erat, non dubitavit mori. *b* Nemo autem inobedientiam suam honesto nomine velet, dicatque: Dominus meus, aut qui mihi imperat incogitans est, & nihil habet prudentiæ, nimis asper, nimisque rigidus est: quis tam insano capiti obediat? Huic Petrus jam pridem occurrens: Servi, ait, subditi estote in omni timore dominis, non tantum bonis & modestis, sed etiam dyscolis. Hæc est enim gratia, si propter Dei conscientiam sustinet quis tristitias patiens injuste. *c* Lex vetus sacerdotis imperio

I 5

a 1. Pet. c. 2. v. 13.

b Bern. de 12. gradib. humil. & superb. mibi pag. 964. & 1. Pet. c. 2. v. 18.

rio detrectantes obsequi, morte multandos; filios contumaces & paternorum iussum protervos contemptores lapidibus obruendos statuit. Adamum cum posteris Inobedientia paradiso exturbavit. Inobedientia Lothi conjugem in statuam mutavit. Inobedientia Onam Jude filium immaturâ morte sustulit. Inobedientia Dathan & Abiron cum sociis terræ hiatu haustos in tartara demisit. Inobedientia Saul regem & regno & vitâ spoliavit. Inobedientia Amasiam aliôsque complures reges hostibus vincendos objecit. Inobedientia Prophetam Jonam immani ceto glutendum exposuit. Eadem Prophetam alium, levissimè, ut videbatur, delinquentem, leoni necandum dedit. Rectè dixit Bernardus: Nullam profus inobedientiam dico parvi ducendam, & Innumerorum interitus Inobedientia.

Neque verò in cœnobiis tantùm rigidè punitur Inobedientia, sed etiam in castris, etiam inter idololatrias, etiam inter conjunctissimos, etiam capitis supplicio leve inobedientiæ delictum expiatur.

Posthumius Tiburtus Dictator Aulum Posthumium filium, quem unum ad generis successionem propagandam habuerat, cujus infantiam sinu atque osculis foverat, quem puerum litteris, quem juvenem armis instruxerat, sanctum, fortem, sui pariter ac patriæ amantem, quia tamen non suo jussu,

a Bernard. de precept. & dispensat. c. 9. ubi pag. 926.

DE
 flu, sed suâ
 ites fuderat,
 go filii suppl
 am esse victo
 res obtenta
 Equè rigido
 s Torquatu
 am iidem fi
 ce Gemin
 vocatus, se
 in victoriam
 tibi à liçore
 ulsit; satius
 , quàm patri
 e militari dis
 Simillimum
 emorat. Epi
 ntra Spartan
 tia est regre
 ungens, ne c
 ni, patris ab
 em exprobr
 ns, paterni m
 , & vicit eti
 iratus cor
 pür cerricib
 eus, severa
 enta.
 Xenophon
 a Valer. l. 2. c.
 b Plus. i
 m Raor.
 e Xenoph. l. 4
 utarcho rom.

jussu, sed suâ sponte, præsidio progressus
hostes fuderat, victorem securi jussit feriri.
Quo filii supplicio monstravit, infelicissimam
esse victoriam, quæ contra obediendi
leges obtenta esset.

Æquè rigidus exactor Obedientiæ T. Manlius
Torquatus, qui bello Latino Consul
suum itidem filium, quod à Tusculanorum
Duce Geminio Metio ad dimicandum
provocatus, se ignaro descenderat, glorio-
sam victoriam & speciosa spolia referentem,
abripi à lictore, & in modum hostiæ mactari
jussit; satius esse judicans patrem forti fi-
lio, quàm patriam obtemperandj exemplo,
aut militari disciplinâ exercitum carere.^a

Simillimum est, quod Plutarchus com-
memorat. Epaminondas Thebanus Dux
contra Spartanos pugnans, in urbem ad co-
mitia est regressus, prius filio Stesimbrotro
injungens, ne cum hoste confingeret, Spar-
tani, patris absentiam cognitâ, juveni timidi-
tatem exprobrârunt; quod ille indignè fe-
rens, paterni mandati oblitus est, & confi-
xit, & vicit etiam; pater autem inobedi-
entiæ iratus coronam illi victoriæ detrahi, &
caput cervicibus præcidi jussit.^b Ita me
Deus, severa sunt hæc obedientiæ docu-
menta.

Xenophon ^c de Chrysantho milite. Hic
r 6 cum

^a Valer. l. 2. c. 2. Gell. l. 9. Noct. Attic. c. 13.
fin. ^b Plut. in paral. ex Ctesiphonte l. 3. re-
rum Græc.

^c Xenoph. l. 4. de disciplinâ Cyri; relatus à
Plutarcho tom. 1. in Marcello.

cum elatâ jam ac vibratâ bipenni hostem esset percussurus, ut tubam receptui canentem inaudit, actutum ab hoste illaeso, placidè ac compositè recessit.

His addendus Pausanias Græci agminis Imperator. Hic cum inter sacrificandum, Mardonius Dux Persarum inexpectatus irrueret, suos omnes abjectis ad pedes clypeis iussit quiescere, nec prius hostem repellere, quàm pugna signum daretur. Tanta omnium fuit Obedientia, ut suo quisque ordine perstaret immobilis, jamque pluribus ab hoste cæsis, vim tamen illorum nemo repulit, ad unum pugna signum, quod expectabant, attentissimi.^a

Sed exemplis longè perfectioribus urgemur.

^a *Plutarch, tom. I. in Aristide.*

§. V.

Considerate mihi, obsecro, Obedientiam Abrahami nunquam satis laudandam. Si Abrahamus alium in pariete pictum Abrahamum filii cervicibus imminentem vidisset, rem utique laude dignissimam fecisset, tam promptè obediendo. At nullo Abrahamus simili exemplo impellebatur, primus erat, quem imperium tam rigidum premebat. Non uno vulnere paternum peccatus sauciabatur, nam pluribus præceptis onerabatur.^a Principio Deus imperat: *Tolle filium tuum.* Responderit Abrahamus: *Ece adsum, obsequi paratus; sed duos habeo filios,*

^a *Sic aliqui explicant.*

filios. Deus iterum: *Tolle filium tuum unigenitum*. Domine, uterque suæ matris unigenitus est. Divina vox iterum: *Tolle unigenitum, quem diligis*. Vtrumque diligo, dixerit Abrahamus. Ita demum præcepti gladius altissimè defigitur: *Tolle Isaac*. Ah, quale hoc imperium, quàm cruentum, quàm horrendum patri! Iubetur pater in victimam mactare filium, quem ex ingenuâ & liberâ Sarâ unicum, lectissimum, ac dilectissimum singulari favore Numinis accepit. Iubetur non alienâ, sed suâ manu eum occidere, quem semper obedientissimum habuit. Hoc omni morte durius est parenti. Iubetur triduanum iter cum eodem conficere, ut ipsâ morâ temporis affectus cresceret, & difficilior fieret Obedientia. Quid hoc triduo cogitâsse credendus est Abraham, quoties filium non sine altis suspiriis, non sine acerbissimis lacrimis aspexit? Quid hoc triduo cibi, quid somni ceperit mœstissimus pater, imò vix pater, & nec homo quidem ob nimiam mœroris acrimoniâ: Sed plura hîc consideranda.

Iubetur filium adolere in holocaustum, ut nihil relinquatur, quod suo solatio inferat in sepulchrum. Iubetur filium jugulare in alto montis vertice, quem veluti crucem oculis defixam ante & post eadem filii in conspectu haberet. Prioribus accedit: Filius fascem lignorum, velut suum ipse patibulum portat, quod aliàs jumenta gestarent: famuli, ne sacrificium vivæ hostiæ interpellent, ad montis radices subsistere jubent.

jubentur. Solus cum solo filio pater formidabile montis jugum ascendit. Quot hic patris gemitus, anhelitus quàm graves, qui mutui aspectus? Quid ultima filii interrogatio: *Pater mi, ubi est victima holocausti?* His vocibus paternum pectus velut candenti forcipe discerpebatur. Quo demum colore vultus, quo sensu animi suum illud pronuntiavit pater: *Fili mi? Quare denique palpitatio cordis, quod letale gelu occupavit Abrahamum, cum velut filii carnifex, Isaacum amantissimum ligaret, ligatum ara imponeret, dextram ferro amaret, vibraret gladium, jamque filii jugulo immereret?* Hæc omnia una potuit Obedientia.

Deus summe! quàm mascula hæc virtus! quanta sui victoria! Maluisset utique Abrahamus ipse millies mori, quàm suum sanguinem, suas delicias, amorem suum matrisque gaudium, quàm omnem posteritatis spem, quàm innocentiam tam amabilem suâ manu trucidare. Si Abrahamus, ut dixi, alium ante se Abrahamum simile quid audentem vel in picturâ unquam vidisset, exemplo animosior hoc aggredi potuisset. At ille hoc primus audere jussus est. Nihilominus constantissimè adversus omnem naturæ sensum obedivit, usque ad montem, usque ad aram, usque ad gladium, ad usque filii jugulum.

Huc omnes, huc sacri & profani, ad hoc spectaculum seu potius miraculum Obedientiz oculos & animum advertite, quicumque vel dominis, vel parentibus

aut

De
aut majoribus
quantum, m
fra diverit C
mur; excusat
verfationes
mille intercu
obsequium p
En Abrah
excusat, non
naturæ sensu
diat. Illud B
me dicatur:
tas, fugit cra
parcipit præc
aures auditu
n, itineri ped
rantis colliga
dunt plerumq
exteriora, &
mutent, qui n
corporis com
stiz obfusca
recessisse sign
est, quâ na
Obedientia.

a Bern. serm

La vis est C
bus illæis fer
tum marmor
feras velut ov
exsuccas mo
re potuerit

aut majoribus Obedientiam debetis. Ah quantum, mi Deus, ab hac Abrahami, nostra divertit Obedientia! In minimis tricamur; excusationes centum, moræ ac tergiversationes sexcentæ, obmurmurationes mille intercurrunt, dum jussa veniant ad obsequium perfectum.

En Abrahamum! non tergiversatur, non excusat, non hæret, nihil moratur, omni natura sensum expugnat, ut jussa expediat. Illud Bernardi de Abrahamo verissime dicatur: Fidelis obediens nescit moras, fugit crastinum, ignorat tarditatem, præripit præcipientem, parat oculos visui, aures auditui, linguam voci, manus operi, itineri pedes; totum se colligit, ut imperantis colligat voluntatem. Addit: Ostendunt plerunque voluntatem animi signa exteriora, & difficile est, ut vultum non mutant, qui mutant voluntatem. Nubilosa corporis compositio, & facies tenebris tristitiæ obfuscata, devotionem ab animo recessisse signant. a Hinc facile conjectare est, quâ naturâ, quibus viribus polleat Obedientia.

a Bern. serm. de Obedient. mihi pag. 1744.

§. VI.

Ea vis est Obedientiæ, ut prunas manibus illæsis ferre, ut aquas veluti pavimentum marmoreum calcare, ut immanissimas feras velut oviculas loro ducere, ut arbores exsuccas mortuâsque fronde & flore vestire potuerit. Affirmat Severus Sulpitius,

ex aridissimo illo storacino virgulto, quod
obedienter triennio rigatum aquis in no-
vos se flores induit, enatam arbusculam à
se visam esse. Ad hanc irrigandam obe-
dientissimus juvenis aquam è Nilo petiit,
eamque per duo millia passuum suis hu-
meris deportavit.^a

Beatus Adelhardus Caroli Magni conso-
brinus, ubi monachum induisset, iustus
hortulanum agere, non promptè tantum,
sed & hilariter paruit, tamen & artis il-
lius penitus ignarus, & laboris insuetus
esset.

Beatus Thomas Aquinas, ille sol Theo-
logorum, jam grandævus & doctor, velut
ex Obedientiâ se socium præbet fraterculo
ignoto foràs prodeunti. Cùmque ducto-
rem suum nonnihil properantem agrius
assequeretur, aliquoties objectâ tarditate
reprehensus patientissimè id tulit, itaque
Obedientiæ junxit patientiam.

Beatus Lamberrus adolescens nobilissi-
mus, non profapiâ solùm, sed & Obedien-
tiâ, quia Landoaldo promptissimè parere
didicit, prunas, quò iustus erat, illas à veste
derulit.

Beatus Maurus S. Benedicti discipulus,
ad imperantis vocem per aquas tutis
vestigis cucurrit, & Placidum à morte ser-
vavit.^b

Beatus Mutius filiolium suum manibus
comprehensum, jamjam in aquas projectu-
rus

^a Sulpit. l. 1. dial. c. 13. Pelag. libel. 14. n. 36

^b Gregor. l. 2. dial. c. 7.

properabat, n
darat, à rig
casset.

Beatus Dosithe

is, juvenis o

us; omni

us, ad per

se unicam ob

m feliciter e

os cælitè vi

firissimum q

quam histori

enquit, occul

nhumanus, u

se omnino ne

annes Opani

b liber, à me

m memoratu

monasterio m

ateticus senex

suam neglig

veratis dixerim

Calus (Achat

plens & mirè

gi quaque &

b illo sene,

tè, aut convi

veribus quot

quater illi obvi

Aari, quo stat

balle. Aliud t

Nn modò liver

liu, modò facien

Alii vocant In

rus properabat, nisi eum eadem vox, quæ id mandârat, à rigidissimâ hac Obedientiâ revocâsset.

Beatus Dositheus sancti Dorothei discipulus, juvenis olim delicatus & vanitatum plenus, omnisque sanctioris disciplinæ ignarus, ad perfectionis apicem per unam atque unicam obedientiam tam constanter quàm feliciter enisus, post mortem inter beatos cælites visus est.

Mirissimum quid narrat Climacus, & ne quisquam historix fidem desideret: Non ero, inquit, occultator iniquus, nec fraudator inhumanus, ut ea apud vos sileam, quæ silere omnino nefas est.

Ioannes Opanii Sabbaites, vir ab affectibus liber, à mendacio alienissimus, ista mihi memoratu dignissima narravit. Erat in monasterio meo, ajebat, morosus planè ac tetricus senex, & quod pejus, rerum suarum negligentissimus, quod in gratiam veritatis dixerim. Huic commissus est discipulus (Achatius audiebat ^a) juvenis prudens & mirè obtemperans. Hic indigna quæque & prorsus incredibilia passus est ab illo sene, qui eum non probris tantum, aut conviciis ac contumeliis, sed & verberibus quotidie afficiebat. Ego frequenter illi obvius quærebam: Ut vales Ahati, quo statu res tuæ sunt? Bono, ajebat ille. Aliud tamen loquebatur vultus. Nam modò liventem tumidumque oculum, modò faciem foedè laceratam, modò

caput

^a Alii vocant Innocentium.

caput tuber aut cruentum exhibebat. Ego patientissima obedientia non ignarus: Mi optime frater, aiebam, pugna viriliter, & sustine non duraturam æternam. Novennium totum sub sene tam immiti ac saevo exegit, & obiit, Patrum cæmeterio inhumatus. Quinto ab obitu die acerbus ille senex, aliò profectus discipulum suum esse mortuum nuntiavit. Fuit hic è senioribus, qui valentem illum juvenem jam obiisse persuaderi non potuit. Cui Achatii magister: Veni ergo, aiebat, illius tumulum monstrabo. Cùmque jam ambo in cæmeterio starent ad illius juvenis sepulchrum, tunc alter: Ergone, ait, mi Achatii, ergone mortuus es? Mox defunctus è tumulo respondit: *Obediens non potest mori.* Hic Achatii rigidissimus magister terribus, prouentibus lacrimis in terram se abiecit, petiitque supplex à cœnobii antistite, liceret sibi ad tumulum sui discipuli cellulam construere. Quod & impetravit. Iamque aliis moribus vixit, illud sæpius ingeminans: *Homicida sum, eheu homicida sum.* Hæc optimâ fide Climacus. 4 Et verè mori non potest Obediens, Hoc sanctissimis quibusque hominibus probè cognitum fuit. Hinc illi tam obedientes,

a Climacus gradu 4. de Obedientia propriam finem, mihi pag 20.

atus Iacobus
familiã En
subitò juber
omnia sepe
egredi, sep
es, vitra de
Post aliqu
ssum reve
it.
atus Ioannes
simus, dein
peulta milliari
tulit, & pret
grandius indic
largiter irri
ta in præscripto
atus Francisc
ebat Obedien
co in huic jugo
po sine lucro ab
dit redigens s
ret, eique se
Dum portò T
ex pravit. Plan
tate sublimi,
Eui qui obdient
diat, altero tere
atus Guilielm
monachus,
patis coquere,
ret ne munezi, q

Runde gar mol

§. VII.

Beatus Iacobus Alemannus è S. Domini familiâ Encaustices peritissimus, & cum subitò juberetur, opere maximè fervente, omnia seponere, & ad mendicandum egredi, seposuit omnia; & furnum, colores, vitra deferens ad saccum prope-
ravit. Post aliquot horas ad laborem intermissum reversus, omnia exactè absoluta reperit.

Beatus Ioannes Damascenus vir olim clarissimus, dein Monachus, corbes venales per multa milliaria ex obedientiâ Damascum tulit, & pretium, prout jubebatur, duplo grandius indicavit: & quamvis ab omnibus largiter irrideretur, ab Obedientiâ tamen præscripto nec latum unguem abiit.

Beatus Franciscus Assisias tam vberem asserebat Obedientiâ fructum, ut iis qui collum huic jugo submitterent, nihil temporis sine lucro abiret. Hinc seipsum in ordinem redigens supremum officium alteri cessit, eique se gubernandum commisit. Duorum porrò Tironum Obedientiam sic exploravit. Plantulas in horto feri voluit radice sublimi, capite in terram defixo. Eum qui obedienter noluit desipere, repudiavit, altero retento.

Beatus Guilielmus olim Aquitaniz Dux, dein monachus, iussus pistorem agere, & panes coquere, cum cenæ tempus urgeret, ne muneri, quod illi mandatum erat, defuisse

a Kunde gar wol schmelzen.

defuisse videretur, ingenti animo furnum insiluit, & prunas convertit veste. Ab aliis sapius hoc factum memoratur. Nimirum Obedientia in periculis tuta, in infimis excelsa, invicta in adversis.

Antonii Magni discipulus Paulus Simplex, iussus est haurire aquam, eamque mox iterum effundere; contextas sportulas dissolvere, ac denuo contexere; vestem dissuere, eandemque iterum consuere, nunquam non paratissimus obedivit. Quam quidem ratione Antonium magistrum suum patrandis miraculis superavit.

Beatus Lambertus Stabulensis monachus, dein Trajectensis Episcopus, & martyr, cum in cœnobio noctu clam ad preces electo surgens calceorum altero è manibus elapso alios è somno excitasset, Abbas illi tali quicunque esset, imperavit ad crucem ex more se conferret, & expectaret dum revocaretur. Fecit id promptissime, & solo cilicio tectus per totum nocturnum officium summo frigore pœnè obrigit, dum omnibus finitis, & ad calorem properantibus Abbas monitus, flens illum & culpam deprecatus revocavit. ^a

Beatus Genebaldus Laudunensis Episcopus in cœnobii cellulam à S. Remigio conclusus, ut septennio toto expiabilem susciperet vitam, cum Angeli voce ante septennium nondum penitus expletum moneretur egredi, in formam crucis prostratus respondit: Etiam si ipse Dominus Iesus

ad

ad me indignissimum venire dignaretur, pedem tamen prius hinc foras non efferrem, dum ille, qui me illius nomine hoc ex-gastulo conclusit, advenerit, a

Elstanus in Wintoniensi cœnobio cœ- quum agebat, vir miræ simplicitatis & Obedienciæ. Ad hujus obedienciam cùm exercendam, tum penitus explorandam præcipiens Abbas: Mi frater, agebat, hanc mihi operam gratificare, & carniū partem ex lebete imo extrahe. Ille has voces non aliter ac divinas adorans, manum impigram in ahenum bulliens immisit, eduxitque illæsus, quod fuerat imperatum.

Beatus Rogerius monachus, jam animam acturus Arsenium Abbatem sic fertur allo- cutus: Quæso te Pater (vides enim quid patiar) ex Obedienciâ me mori jube, ut etiam moriendo merear : siquidem jam annis sexaginta hoc unice Deum rogavi, ne mei præsidis injussu morerer. Ergo, ait Arsenius, mi frater, nunc morere : Mors Domini IESU te vivis & beatis conjun- gat. Dictum factum. Desiit Abbas loqui, & Rogerius vivere; imò cæpit: nam eâdem nocte Rogerius se spectandum Arsenio præbuit, dixitque mortem sic obitam pluris à Christo æstimatam, quàm ullam totius vitæ actionem.

Nescio quid sacrificiis omnibus majus est obedire. In illis de alienâ pelle agitur, hic de propriâ.

a Lippel, 1. Octob.

§. VIII.

Elisabetha Regis filia ita excelluit obedientiâ, ut in conjugis sui palatio ad arbitrium religiosi senis Contadi viveret. Iussa quodam die in templo interesse concioni, at illa ob improvisum Principis femine adventum, id omittere panè necessarium judicabat. Non admisit excusationem Conradus, sed inobedientiæ culpam flagellis aboleret, præcepit. Promptè obediit Regina, illustrissimo tam obedientiæ quàm patientiæ documento.

Euphrosyna virgo Alexandrina, quæ virili habitu Smaragdi nomine in cœnobium admissa, quoniam illi multus in ore decor inerat, ne cujusquam è viris religiosi animum labefactaret, in cellulâ inclusa, humanis pariter divinisque officiis defungi iussa est. Paruit non minùs libenter quàm constanter, annos triginta octo carcerem passa perpetuam. Tandiu veste sexum, cellulâ seipsam texit obedientissimè: ita Christo servit, cœnobiarchæ obtemperavit. Patuit tandem obstupescenda virtus Virginis. Cùm enim monoculus cadaveri daret osculum, recepit visum. Sic ea quæ obediendo omnium sese oculis subtraxerat viva, amissos oculos reparavit jam mortua.

Euphrasia virgo Constantinopolitana, Theodosii junioris cognata, religiosam paupertatem amplexa, jussu antistitæ ad furnum saxa detulit, retulitque in locum pristinum sine cunctatione, ipsos triginta dies

De C
es labori tam
studans. Nullu
rundus. Eade
abstergendis
cupata. se fili
endum felici
Hæc specimi
is, non merc
or elicit, alter
Nos obedi
m, qui non ta
m, quàm volu
Hortatur Pau
gans: Omnis
olimioribus s
gestas, nisi à
fati, Dei ord
sunt, ipsi sibi
tur obedite p
re eis. 6
Obedientiam
entia, imò e
ut. Sol & luna
tra, & mare
quaderet, ha
araonem ha
neci parueru
tri & procell
ia mors Chr
ostolis, bea
iz, beato Fran
lepho Anchie
latus Sergius
Rom. c. 13. v.

dies labori tam sterili, imò tam fructuoso insudans. Nullus enim obedienti labor infecundus. Eadem in culinâ eluendis scutellis, abstergendis ollis, sordibus exportandis occupata, se filiam Senatoris esse inter obediendum felicissimè oblita est.

Hæc specimina sunt Obedienciæ non servilis, non mercenariæ, quarum alteram timor elicit, alteram cupiditas; neutra laudatur. Nos obedientiam commendamus filiorum, qui non tam metuunt patris severitatem, quàm voluntatem amant.

Hortatur Paulus, & ad Obedienciam instigans: Omnis anima, inquit, potestatibus sublimioribus subdita sit. ^a Non est enim potestas, nisi à Deo. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit: qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt. Igitur obedite præpositis vestris, & subjacete eis. ^b

Obedienciam porrò vel etiam ratione carentia, imò etiam sensu destituta exercent. Sol & luna obedierunt Iosue; cælum, terra, & mare Mosi, cum illud tenebras offuaderet, hæc Dathan & Abiron, istud Pharaonem hauriret. Aër & grando Samuclii paruerunt, pluvia & ignis Eliæ, venti & procellæ, diaboli, & morbi, ac ipsa mors Christo, serpentes & colubri Apollolis, beato Antonio & aliis plurimis feræ, beato Francisco Assisiati aves, beato Iosepho Anchietæ pisces & aliæ animantes; beatus Sergius Abbas leone, beatus Gallus urso,

^a Rom. c. 13. v. 1. ^b Hebr. c. ult. v. 17.

urso, beatus Norbertus lupo ad obsequium est usus; beata Theodora crocodilo velut navigio vecta est. Scilicet cum homines nolunt, bestia fiunt obsequiosa.

Omnia creata obediunt Conditori, solus homo reluctatur. O miser quid resistis? aut obediendum, aut moriendum est. Vbi nihil obedientia, nihil divina gratia,

Memorantur duo Turcarum principes, Mustapha, qui Cyprum expugnavit, & Mahometes, in colloquio cum oratoribus Christianis dixisse: Mirari se in Europam non severius in rebelles ac seditiosos cives animadverti. Suum quidem Dominum nti pro simbolo his verbis: *Aut obediendum, aut moriendum.* Et hanc legem ab omni principe inviolatam esse servandam. a

Reveram Deus in servandis legibus suis hoc ipsum exigit, Aut obedi, aut morere. Ita Deus cum Adamo & ejus posteris est pactus: Aut obediendum, aut moriendum; aut hujus arboris fructus non gusta, aut mortem tolera. Quod Augustinus insignitissime oculis subjiciens: Homo, inquit, positus sub precepto, audivit a Domino Deo: Noli tangere. Quid? hanc arborem. Quid est enim illa arbor? Si bona est, quare non tango? si mala est, quid facit in paradiso? Prorsus idem est in paradiso, quia bona est: sed nolo, tangas. Quare non tango? Quia obedientem te volo, non contradicentem.

a Florimund. Remund. l. 4. de ortu hares. c. 9. n. 2. mihi pag. 558.

em servum.
um, & tunc ju
est arbor; se
Ego Dominu
ota causa est
fist esse sub D
omino, nisi fi
Obientia tenet
venit poenam
sapissime
prohibetur, s
r. Obedienti
ta navigatio,
fiendo confect
m & distinct
Obedientia v
August. tom. 8. p.
314.

§
mo omnium
est, seu simple
it considerat,
tatem istam S
penathedram M
aristai; omnia
obis, servate d
id illorum no
tion cum laude
tus non scuta
tueri, Cur hoc
tu imperatum e
usto, non alio

Latth. c. 23. v. 4.

entem servum. Serve, audi prius Domini
jussu, & tunc jubentis disce consilium.
Bona est arbor; sed nolo tangas. Quare?
Quia ego Dominus sum, & tu servus es.
Hac tota causa est. Quid autem tibi expedi-
dit, nisi esse sub Domino? Quomodo eris
sub Domino, nisi fueris sub praecepto? Sola
Obediencia tenet palmam, sola inobediencia
invenit poenam. *

Ita sapissime non adeo malum est
quod prohibetur, sed melius est quod prae-
cipitur. Obediencia, ut Climacus loquitur,
est tuta navigatio, tutum periculum, iter
dormiendo confectum. At videamus arti-
culatim & distincte, sed breviter, quibus
notis Obediencia vera dignoscatur.

a August. tom. 8. in Psalm. 70. post med. mi-
bi pag. 314.

§. IX.

Primo omnium Obediencia, si vera est,
caeca est, seu simplex: non enim imperantis
vicia considerat, sed praecepta. Sanctaria
caecitatem istam Servator injungens: Su-
per cathedram Moysi, ait, sederunt Scribae
& Pharisei; omnia ergo, quaecunque dixe-
rint vobis, servate & facite; secundum ope-
ra vero illorum nolite facere. * Obediencia
ita cum laude caeca est, qua praecepti
causas non scrutatur. Non est Obediencia
querere, Cur hoc? quamobrem illud? quare
istud imperatum est? cur mihi, non alteri?
quare isto, non alio tempore? Apage sis co-
lubrinum

a Matth. c. 23. v. 2.

lubrinum CVR istud. Non sic Abraham, qui
exiit nesciens quò iret. Ad rem dixit Grego-
 rius: Nescit iudicare, quisquis perfecte didi-
 cit obedire. Pessimè oculatus est, qui ratio-
 nes exigit, quare hoc, quare illud faciendum
 fit. O bone, quàm multò cerneris acutiùs, si
 minùs esses oculatus! Tui oculi te talpam
 faciunt. Cùm præcepti rationem exigis, non
 subditum sed parem te geris, aut superio-
 rem eo qui præcipit. Optimè hìc Bernardus:
 Quicquid vice Dei præcipit homo, ait,
 quod non sit certum displicere Deo, haud
 secus omnino accipiendum est, quàm si
 præcipiat Deus. *a* Divi Benedicti dictum
 est, & verissimum: Obedientia, quæ majori-
 bus præbetur, Deo exhibetur. Ita Christus
 apertissimè: Qui vos audit, me audit. *b*

Secundò, Obedientia vera est *prompta &*
velox. Hìc illud est instillandum: Quod fa-
 cis, fac citò. Obsequia morosa vel tarda, tam
 ingrata sunt, ut sæpe nulla sint. Tardè velle,
 nolentis est. De Voluntate promptâ Ber-
 nardus differens: Sola, inquit, voluntas est,
 quæ totius operis ornat effectum, sine quâ
 etiam nec bene aliquid agitur, etiam si bo-
 num esse videatur. Audi quid Dominus de
 simplici promptoque populo protestetur:
 In auditu, inquit, auris. obedivit mihi: Ut
 videlicet ostenderet, uno eodémque mo-
 mento processisse & imperantis imperium,
 & obsequium obedientis. *c* Citò voluisse, est
 bis obedivisse. Obedientia verò non expe-

a Bern. l. de præcept. & dispensat. c. 6.

b Luc. c. 19. v. 16. *c* Bern. loco supra cit.

stat strictum præceptum, non differt, non tergiversatur, non excusat, non segniter nec cum torpore opus suscipit.

Silvanus Abbas discipulum habuit Marcum, commendatiorem ceteris & chariorem, ob insignem Obedienciam. Hoc ceteri, ut solet, livore vsti ægrius tulerunt. Ideò etiam vicini senes ad Silvanum venerunt, amicitia gratia, reipsa singularis illius in Marcum amoris causam exploraturi. Hos Silvanus assumens & circumducens singulorum cellas obiit, atque ad cuiusque januam pulsans ad laborem singulos evocavit. Plerique omnes nonnihil cunctati morosius demum egrediebantur, Vbi ad Marci cellulam pervenit, illud unicum pronuntiavit, *Marce*. Vix vocem Marcus audiit, & mox provocans: *Adsum, ajebat, quid imperas Pater?* ubi quid fieri vellet mandavit, versus ad hospites: *Videtis, inquit, mei Patres, diversitatem Obediencie. Ceteri quam leniti, & cunctabundi, ubi hærent? etiamnum, puto, deliberant. Quo dicto Marci jam absentis cellam ingressus, reperit in charta litteram P. incæptam quidem, sed non finitam. Et en, inquit, promptissimæ Obediencie testimonium, characterem cœptum, nondum absolutum; vox mea interrupit. Mirati hospites. Dignissima est, ajunt, tam prompta Obediencia, quæ singulariter ametur. O filium perfectæ Obediencie, exclamat Trithemius, qui maluit scriptionem illico interrumpere.*

Abraham, dixit Gre perfectæ d est, qui rat id faciend res acuti culi te tal em exigis, aut supe ne hic Ber pit homo te Deo, h est, quã edicti dicit, quã maj. Ita Chr audit. b est rompu tum: Quoc vel tarda, t. Tardè v promptã voluntas tum, sine etiam si d Dominu o proteste vivit mihi odemque tis imperi ato voluisse terò non e

sat. c. 6. co supra ca

quàm Obedientiam vel momento differ-

re. ^a
 Tertiò, Obedientia vera, *Fortis* est & *Robusta*, difficultia non detrectat, aggreditur ardua. Videte Abrahamum, naturam vitæ. Videte Dominum IESVM, nec crucem recusavit, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. *b* Imò quod amplius & notatu dignissimum, Christus in utero Virginis Matris, ut optimi Theologi sentiunt, *c* voto se Patri obstrinxit moriendi in cruce. Ergo viriliter agite, & confortetur cor vestrum, omnes qui speratis in Domino. *d* Bernardus hortatur: Si tribulatio intonat, si persecutio refultat, si peccatores tibi laqueum ponunt, si maligni tuum iter impediunt, tu Obedientiæ viam non deseras, sed dic: Paratus sum, & non sum turbatus, ut custodiam mandata tua. Misisti manum tuam ad fortia? agendum est instanter, obediendum est fortiter. ^e Ægyptii ut fortiter obedientem sub oculos constituerent, canem Gallicum venaticum Lælapem pingebant, qui velocissimo impetu sequeretur leporem, voce tamen domini univocè audito sibilo naturæ suæ velut

^a Trithem. in c. Reg. S. Benedicti. §. Hi tales.

^b Philip. c. 2. v. 28. c. Franc. Suarez tom. 2. in 3. part. D. Thom. q. 28. sect. 8. Est ergo, inquit, probabile, Christum in primo instanti Conceptionis suæ se voto consecrassè Deo ad redimendos homines, & in hunc finem omnes actiones ac passiones vitæ suæ voto obstrixisse.

^c Psal. 30. v. 25. c. Bern. de Obed. tom. 2. p. 43.

D
 elur oblitus, t
 b insequendo
 er homo obed
 imationi suæ
 us reclamet. ap
 er repugnet, il
 lo secius man

Quartò, Obe
 on est. Di
 òne Deo su
 t jumentum
 ortum Alexan
 on prius cœno
 acus, quam
 obedientiam.
 nit, subiectum
 in Obedientia
 t monasterii fi
 um tam ingre
 un genua fet
 ra pro me, qu
 oc septennio
 enque post ta
 entia & Tole
 numerandus
 stitendus erat
 in ipse, tum
 mitteretur e
 emanere. Per
 stulit, post d
 rtà Cœnobii
 a Psal. 61. v.

ento disse
tis est & A
ggregitur
tam vicit
crucem rec
ad morte
quod an
Christus
mi Theolo
maxit morie
& confon
i speratis
Si tribul
tat, si pecc
si malign
dientia via
sum, & ne
mandata tu
a? agendu
st fortiter.
tm sub oc
icum venat
i velocissim
voce tamen
naturæ su
vel
f. Hi tale
marz. tom.
Est ergo, i
imo instan
Deo ad r
finem omni
o obtulisse.
om. 2. p. 43

DE OBEDIENTIA. 413

velut oblitus, subito cursum susteret, atque ab insequendo lepore abstineret. Haud aliter homo obediens, etiamsi jubeantur inclinationi suæ adversantia, etiamsi voluntas reclamet, appetitus recalcitret, caro acriter repugnet, ille tamen vim sibi faciens, nihilo secius mandata exequitur.

§. X.

Quarto, Obedientia nulla est, si *Humilis* non est. Dicat obsequendi studiosus: Nonne Deo subjecta erit anima mea? a Ut jumentum factus sum apud te. b Isidororum Alexandrinum civem primum, non prius cœnobio receptum affirmat Climacus, quam submississimam sponderet Obedientiam. At ille: Sicut ferrum, inquit, subjectum est fabro, ita & ego me ipsum Obedientiæ expono. Jussus est igitur ad monasterii fores habitare, & ad omnium tam ingredientium, quam egredientium genua sese provoluere, dicereque: Ora pro me, quoniam peccator sum. Fecit hoc septennio toto submissione incredibili. Iamque post tanta tamque diuturna Obedientiæ & Tolerantiæ experimenta ceteris annumerandus, & ad sacros ordines admittendus erat. At ille maximis precibus cum ipse, tum per alios hoc unum petiit, permitteretur eo loco, quo dignus esset, permanere. Permissum. Nec Deus præmium distulit, post diem decimum vocatus est à portâ Cœnobii in aulam cæli. Septimo post

f 3 die

a Psal. 61. v. 1. b Et Psal. 72. v. 22.

die mortuus est & ipse janitor. Nam obedientissimus hic Isidorus promiserat Janitori, si ad divinum conspectum admitteretur, illum brevi Beatitudinis socium vocandum. Vocavit, ut constaret omnibus, perfecta Obedientia, & divina Humilitatis primum (ita Climacus loquitur) non fuisse dilatatum. Et addit scriptor: Interrogavi ego ipse virum hunc, dum in vivis esset, quomodo tandem animo ferret tam acerbum vivendi genus? Ad quæ ille: Principio quidem, inquit, putabam ob peccata mea me venditum. Quæ unâ re nihil acerbius mihi contingere potuisset, & nisi me summâ vi adigissem, nunquam ad aliorum pedes accidissem. Sed evoluta anno id mihi non amplius fuit difficile, quod prius censebam fieri non posse. Exacto anno altero, cum assidue primum & Obedientia & Patientia cogitarem, suave mihi fuit sic abjici, & ego me ipsum aliorum affectu & contubernio indignum judicabam. Nimirum Obedientia cum vera est, serîo submissa est. *a*

Quintò, Obedientia non minus *Hilaris* est quàm *Humilis*. Divini Pauli monitum est: Non ex tristitia aut ex necessitate, *Hilarem* enim datorem diligit Deus. *b* Bernardo teste, serenitas in vultu, dulcedo in sermonibus multum colorant Obedientiam obsequentis. Quis enim locus Obedientia, ubi tristitia cernitur ægritudo? Si Obedientiam tuam cupis esse commendatam,

a Climacus gradu 4 pag. 5. post init. 4 gradus.
b 2. Corinth. c. 9, v. 7.

DE
tam, super or
Acerba & aust
de obsequium
um manus &
labet, quas ei
currir, volat a
st. Enimvero
volaret, si d
er. Mœror pl
ue facit plur
leëmofynâ,
erit: Si pener
neritum perdi
ona opera,
nis? *a* Pari mo
rastes invitus
ta perdidisti &
Sextò, Obe
non qui coepe
lvus erit. Mu
ore paucorum
ardus, singul
ntum fructus
quid enim cu
arsus deficer
t: Si conver
e fecerit iniqu
us non reco
undâ oblivio
nas Persevera
obedientia an
troducitur, ut

a August. in
b Idem l. 10.

tam, super omnia vultus accedat bonus. Acerba & austerâ facies insuave facit omnine obsequium. Obedientia vera non tantum manus & pedes, sed & alas subinde habet, quas ei hilaritas aptat. Obedientia ita currit, volat ad exequendum quod iustum est. Enimvero non iret non curreret, non volaret, si dolenter & mœstè obtemperaret. Mœror plumbeum caput, manus pedesque facit plumbeos. Quod Augustinus de Eleëmofynâ, idem de Obedientiâ dici poterit: Si panem dederis tristis, & panem & meritum perdidisti. Si bona semina sunt bona opera, quare seminantur cum lacrimis? a Pari modo dixerim, Si Obedientiam præstes invitus & tristis, laudem Obedientiæ perdidisti & præmium.

Sextò, Obedientia vera *Perseverans est*. Non qui cœperit, sed qui perseveraverit, salvus erit. Multorum est incipere, perseverare paucorum. Perseverantia, inquit Bernardus, singularis est filia summi regis, virtutum fructus, earumque consummatio. Quid enim currere prodest, & ante metam cursus deficere? Dominus Prophetarum dicit: Si conversus fuerit justus à justitiâ suâ, & fecerit iniquitatem, omnium justitiarum ejus non recordabor. Vides ergo quàm profundâ oblivione virtutes illæ sepeliantur, quas Perseverantia non insigniverit. Hæc sola Obedientiæ amatorem ad regis cubiculum introducit, ut eum videat in decore suo. b

f 4

Sed

a August. in Psal. 42. & in Psal. 45.

b Idem l. 10. Confess. c. 26.

Sed de Perseverantiâ egimus Parte primâ,
capite ultimo. Obedientiæ Actiones nunc
considerandæ.

ACTIONS OBEDIENTIÆ.

1. Obedientia non expectat, dum iterum ac tertium aut severè aliquid imperatur, satis est illi scire, quid is velit fieri cui parendum est. Christo Domino Patris Voluntas summum fuit præceptum.

2. Obedientia non dicat quid sibi præcipiendum sit, neque præcepta ad suum sensum detorqueat. Augustinus id exprimens: Optimus, inquit, minister tuus est, qui non magis nititur hoc à te audire quod ipse voluerit, sed potius hoc velle quod à te audierit. *a*

3. Obedientia parentum, præceptorum, majorum jussa studiosè in minimis etiam exequitur. Atque in eo maxime laborat, ut, quod imperatum est, perfecte ac integrè fiat, nec tantùm id quod præcipitur, sed eo etiam modo quo præcipitur, perficit. Prout Christi nutritius, Joseph obediit, fecitque sicut præcepit ei Angelus Domini. *b* Prout beatus Paulus docuit: Filii obedite parentibus per omnia. *c*

4. Obe-

a August. l. 10 Confess. c. 26.

b Matth. c. 1. v. 24. *c* Coloss. c. 3. v. 20.

4. Obedientia unicam habet exce-
ptiunculam. Siquidem tunc solum tergi-
versatur, cum id quod manifestè malum
est, imperatur. In aliis omnibus sine excu-
satione *Simpliciter, Promptè, Fortiter, Hila-
riter, Submissè, Perseveranter*, ut diximus,
obsecundat.

5. Obedientia vera non terretur, nec
retrocedit, etiamsi duriter, etiamsi stultè,
verbisque contumeliosis, & sine spe pro-
bandi obsequii difficilia & ardua imperen-
tur. Beata Catharina Bononiensis Obe-
dientiam illam, ut præcipuam & saluberrimam
æstimabat, cum arduum quid moro-
so vultu præcipitur.

6. Obedientia non tantum manum
operi admovent, sed intellectum quoque
ac voluntatem subiecit, ut etiam velit quod
vult ille qui præcipit, judicètque rectè im-
perari, quod exequendum est. Sunt enim
quatuor Obedientiæ gradus. Primus, ex-
qui reipsa quod præcipitur. Alter, volunta-
tem suam, imperantis voluntati subicere,
ita ut propter Deum, quod præceptum est,
libenter faciat. Tertius, suum quoque judi-
cium iudicio imperantis submittere, id-
que melius factu censere quod imperatum
est. Quartus denique, hæc non solum ob-
servare in iis quæ strictè præcipiuntur, sed
in illis etiam quæ nutu significantur facien-
da. Hos omnes gradus ascendit Obedien-
tia.

CAPVT DECIMVM

QVARTVM.

Rosa Spincola,

seu,

Humilitas.

§. I.

SPINCOLAM ait Plinius utilissimam, foliis plurimis, sed minutissimis. Humilitas beatissimæ Virginis, ut verbo multa complectar, prodigiosa fuit Humilitas, quæ aliorum etiam sanctissimorum hominum Humilitatem plurimum excelluit. Nec mirum: tot annis domi suæ excellentissimum Humilitatis magistrum audiit, & quæ docuit, facientem vidit. Ab hoc tam arcaua Humilitatis mysteria didicit, ut jam magistra Humilitatis, mera in hoc genere artificia exhiberet: horum jam monstro septem.

Primum: Et verbis & reipsâ ancillam sese professâ est: quò accuratiùs ei Angelus Dei benevolentiam, futura matris conditionem, filii nascituri potentiam exposuit, tantò illa constantiùs respondit: Ecce ancilla Domini. Sententiam non muto, tantò monarchæ esse ancilla gestio: Ecce ancilla. Addeò divinis oculis hæc Virgo sese commendaverat,

DE
mendaverat, t
institissimæ Tri
tio. At illa t
nam se rata,
tissima, hoc ut
homini; quic
mandarit, ex
obile Humil
en. De quo B
m sublimis h
ovit honoribu
larèr Dei eligi
on mediocris
te oblata tant
m. Non mat
jectione: Ma
militas hono
Alterum: jam
sò Dei grvida
rum minima i
nistratura. C
ncipi, aut I
icæ. Et quavi
pra fuerit, illa
enè oblita, m
ns, in Deù de
povocata: Tu c
e, inquit, mag
m, quia resp
timus Deus d
animam ancil
te merito bo

à Bernard. her
hi p. 44

mendaverat, ut ad eam nomine ac jussu sanctissimæ Triados, è cælo mitteretur Legatio. At illa tantâ cæli benevolentiam indignam se rata, ad omne imperium promptissima, hoc unum respondet: Ecce ancilla Domini; quicquid Dominus ac Deus meus mandarit, exequar ut ancillarum infima; Nobile Humilitatis & artificium & specimen. De quo Bernardus: Quæ est hæc, ait, tam sublimis humilitas, quæ cedere non novit honoribus, insolescere gloriâ nescit? Mater Dei eligitur, & ancillam se nominat. Non mediocris reverâ humilitatis insigne, nec oblatâ tantâ gloriâ oblivisci humilitatem. Non magnum est esse humilem in abiectione: Magna profus & rara virtus, humilitas honorata: a

Alterum; jam mater Numinis effecta, jam filio Dei grvida, nihilominus velut famularum minima in ædes Zachariæ properat, ministraturâ. Cui tandè: Reginæ forsan, aut Principi, aut Imperatrici Augustæ? Anni unice. Et quavis maximis hinc laudibus excepta fuerit, illa tamen Humilitatis suæ minime oblita, mox omnem laudem à se removens, in Deum derivavit. Nam cognatæ verbis provocata: Tu quidè Elisabeth Domini matrem, inquit, magnificas, at ego matris Dominum, quia respexit Humilitatem ancillæ suæ: optimus Deus oculos suos dignatus est in minimam ancillarum suarum flectere. Idcirco jure merito bonorum omnium fonti gratias ago,

à Bernard. ham. 4. sup. Missus est, post med.
mibi p. 44.

ago, quia fecit mihi magna, qui potens est.

Tertium: Romani Cæsaris imperio, ut subditam se stitit Bethlehemi, censum pendit. Nemo dicentem audiit: Quid ad me Romanus Imperator? majorem gesto Dominum. Cùmque in oppido Bethlehem, omnibus undique angulis excunearetur, non offensa, non excandescens, nemini malè precata submississimè antrum subiit, & inter pecudes habitavit Virgo illa, quæ quatuordecim reges stemmatis sui majores & avos numeravit.

Quartum: Post purissimum ac divinissimum puerperium, inter puerperas immundas & à Pontifice lustradas se collocavit. In sacrificium tulit quod solebant ferre pauperes; non agnum, sed duos turtures, unà & Humilitatem & Paupertatem professa; tanquam si nec ditior esset ceteris feminis, nec purior, aut sanctior. In numerum & ordinem aliarum non tantùm se redigi passà est, sed ipsa sese ceteris adjunxit, velut una ex illis.

Quintum: Non solùm sustinuit se fabri nuptum collocari, sed ab eodem se gubernari permisit; victum quotidianum manibus ac labore parare adjuvit. Hunc ipsum fabrum lignarium, velut familiæ caput omni reverentiâ prosecuta est, illi proinde in omnibus, quæ familiam spectant, obtemperavit.

Sextum: Pauperibus & vilibus cognatis submissione mirâ sese attemperavit.

Homi-

D.
Homines abje-
tres Domini d
cum iis ad fili
Magdalena: u
tium averlata
videretur. Spe
& causam ill
Septimum
tum, in cenac
Christi, ut q
Nam Lucas
nomina; Hi o
rantes unanin
ribus, & Mari
filii monitum
recumbe in no
submisit infra
supra omnes A
nis oraculis:
bitur. e.
En septemp
Sed præter dic
tam loquendo
quam veste a
missa! Vestie
toris.
Porro arc
Dei hominis n
Ius id aliis pat
stia Cana in n
enim matris a
ut famula pre

a Actor. c. 1.
c. Luc. c. 18. v.

Homines abjecti & increduli erant, qui fratres Domini dicebantur, illa nihilominus cum iis ad filii concionem venit. Sed nec Magdalena nondum emendata consortium averfata est. Et ne cognatos pauperes videretur spernere, nuptiis etiam interesse & causam illorum agere non detrectavit.

Septimum: Post Domini in caelum abitum, in cenaculo ultima nominatur Mater Christi, ut quae postremo loco confederit. Nam Lucas post Apostolorum expressa nomina; Hi omnes, inquit, erant perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus, & Mariâ Marre *Iesv. a* Quam illa Filii monitum servasse dicenda: Vade & recumbe in novissimo loco? *b* Quia igitur se submisit infra omnes homines, evecta est supra omnes Angelos. Congruè hoc divinis oraculis: Qui se humiliat, exaltabitur. *c*

En septemplex Humilitatis artificium. Sed præter dicta, quam eadem hæc Virgo, tam loquendo quam silendo, tam gestu quam veste aliisque rebus omnibus submissa? Vestis illi è lanâ aut lino nativi coloris.

Porro arcanissimum illud mysterium Dei hominis nemini detexisset, nisi Angelus id aliis patefecisset. Quantâ verò modestiâ Canæ in nuptiis vinum impetravit? Nec enim matris auctoritatem interposuit, sed ut famula preces allegavit. Christo Filio

a Act. c. 1. v. 14.

b Luc. c. 14. v. 10.

c Luc. c. 18. v. 14.

tot miracula patrante, nulli unquam in aurem dixit, se hujus hominis Matrem esse. Admiranda in omnibus submissionis & modestiæ fuit. Idcirco respexit Deus humilitatem ancillæ suæ.

§. II.

Quando igitur Deus tantopere hanc unam virtutem amat, voluit in utroque sexu eos præficere; qui humanam gentem tam ignotâ Humilitatis disciplinâ imbuerent, iurò ut Bernardus loquitur, voluit altissimam matris Humilitatem prædicari, ut omnes filium matri, matremque filio simillimam dicerent. Porrò ex hac Virginitatis humilitate nota est summa æqualitas animi tam in adversis, quàm prosperis. Viderat illa magnos Evangelii successus, audiit filii miracula: populi ad concionem accursus læta spectavit: simul tamen etiam in oculis erat ingratiſſimus Judæorum animus, & summa cæcitas, Pharisæorum invidia, magistratûs injustitia, discipulorum inconstantia, plebeculæ discordia, cum alii bonum, malum alii dicerent Christum Filium. Hæc Virgo omnia, quia verè humilis fuit, æquanimitate summâ toleravit. Perinde illi erat accursus opilionum, & adventus regum; Simeonis fœuſſimam precationem & penetrantem gladium nullo discrimine accepit. In omnibus sanctissimam Dei voluntatem respiciebat, cui se submississimè inclinabat, quidquid demum offerretur perpetiendum,

Am-

Amb
mialtes
pauperi
egenoru
tota ge
trocina
Ludo
ca: Mar
ta Deig
ab omni
jorem f
beata M
tate à p
benefic
latum,
item qu
gratiaru
de admi
Arist
nari del
animo d
loquunt
privativ
beatissi
totâ rec
modo i
hilum
sic inter
cillæ su
Affir
tiâ omni
a Blo
b Ar
c Cal.

Ambrosius Virginis, disertissimus encomiastes: Corde humilis, inquit, & in prece pauperis spem reponens. Ea nimirum in egenorum turbâ spem suam collocat, quam tota gens humana cupit speratque sibi patrocinaturam.

Ludouicus Blossius de hac ipsâ Dominicæ Matris humilitate differens: Intemerata Dei-genitrix, inquit, Virgo Maria, cum ab omni peccato sit à Deo præservata, majorem se humiliandi causam habet, quam beata Maria Magdalena, quæ divinâ bonitate à peccatis liberata fuit: majus enim beneficium est à vulneribus permanere illæsum, quam ab inflictis vulneribus sanari: itémque præclarus est, & majori dignum gratiarum actione, servari à peccatis, quam de admissis consequi veniam *a*

Aristotelis scitum est: Locus proportionari debet locato. *b* Atqui Philosophorum animo duplex est infinitum, Positivum, ut loquuntur, & Privativum. Positivum, Deus; privativum, nihilum, seu non ens. Virgo beatissima, ut infinitam Dei majestatem se totâ reciperet, seipsam privativâ quodammodo infinitate induit, suâ agnoscendo nihilum. Hinc Vatablus illud cæleste carmen sic interpretatur: Respexit nihilitatem ancillæ suæ.

Affirmat Cælius Rhodiginus, *c* sententiâ omnium sapientum, inter omnia temporis

a Blossius in dictis Patrum, mihi pag. 615.

b Aristot. l. 4. Physic. c. 6. & seqq.

c Cæl. l. 7. antiq. lect. c. 31. mihi pag. 274.

poris mala, malum maximum numerari
servitutem, Virgo divina ut altissimum hu-
militatis gradum conscenderet, ancillæ ac
servæ conditionem sibi tribuit, teste *Isai*
cælo: perinde si diceret, ut Theophylactus
loquitur; Ecce tabula sum pictoria, pingat
in me pictor quod voluerit.

En arborem pomis aureis plenissimam,
quæ quò fructuum est ditior, hoc terræ vi-
cinius: quanto enim magis abundat, tanto
se magis inclinat. Hæc sui despicientia &
Humilitas cælo Deum detrahit, imò & vul-
neravit, Nec verò vulneratum se dissimulat
cælestis sponsus: Tota pulchra es, inquit,
amica mea, & macula non est in te. Vulne-
rasti cor meum, soror mea, vulnerasti cor
meum, in uno oculorum tuorum, & in uno
crine colli tui. *a* Rupertus hoc crine Humi-
litem designari adstruens: Quid gracili-
us, inquit, quid flexibilis crine unico?
Quid subtilius & contractius Humilitate?
Capillum unicum vix oculi deprehendunt,
Humilitas eò deprimit hominem, ut vix
sefe inter homines numeret.

Hebraeus vates Hieremias: Fortis, inquit,
impegit in fortem, & ambo pariter conci-
derunt, *b* Iustissimus Deus, & Virgo humil-
lima pugnârunt, sed pariter conciderunt,
Virgo ad terram; hæc enim cadentis verba
sunt: Ecce ancilla Domini. At verò Deus,
Dominus fortis, Dominus potens in præ-
lio, sponte suâ delapsus cælo in uterum
Virginis, in uno colli crine, unicâ Humil-

ratis

a Cantic. c. 4. v. 7. & 9. *b* Hier. c. 46. v. 12.

etatis virtute victus est. Ancilla sum, ait divina mater, fiat mihi secundum verbum tuum. Non ait: *Faciam* secundum verbum tuum. Id enim de se iudicavit, quidquid unquam fecisset notæ melioris, aut factura esset, id totum Deo adscribendum; seipsam à se nullarum esse virium, præsertim ad opus tam immensum. Fiat ergo, fiat, fiat mihi. Dei est iubere & imperare, Dei est facere; meum est exequi, & Deo maxima patranti non resistere.

Hinc verissimè Bernardus de divinâ Virgine: Etiam si, ait, ex Virginitate placuit, tamen ex Humilitate concepit. *a* Augustinus perinde si cælestem Virginem coram alloqueretur, affectu præcipuo: Dic mihi, ait, ô Mater Sancti Sanctorum, quid, quæso, boni egisti, quid donorum obtulisti, quos patronos adhibuisti, per quos reges ambuisti, quâ cogitatione, quo spiritu eo pervenisti, ut venerit in uterum tuum Filius Dei? Virginis responsum additur. Quæris à me, quod obtulerim munus, & unde sim effecta mater creatoris? Oblatio mea, humilitas mea. Respexit Deus, non vestem, non gemmas, non formam, non stirpem, sed humilitatem ancillæ suæ. Dum esset rex in accubitu suo, Nardus mea dedit odorem suum. *b* Ab omni ævo Dei Filius in sinu Patris velut in accubitu fuit. Hunc virginæ Humilitatis nardus veluti depressa herbula odore tam suavi demulsit, ut eò tractus descende-

xix.

a Bern. hom. 4. super Missam est.

b Cant. c. 1. v. 12.

rit ad hortulanam hanc, in cujus horto nardus illa fuerat educata.

§. III.

Hic quæstio nobis nascitur non facilis: Quid est Humilitas? In re omnium notissimâ vix reperio responsum, quod undequaque satisfaciat. Narrat Climacus ^a, religiosissimorum hominum convenisse senatum, in quo hæc ipsa quæstio ponebatur discutienda: Quid est Humilitas? Varii super eâ re varia. Primus sententiam rogatus dixit: Humilitas est rectè factorum intensissima oblivio. Alter: Humilitas est animi contriti sensus. Tertius dixit: Humilitas magnum opus est, & divinum; via autem Humilitatis hæc est, ut seipsum quis subiectum omnibus ponat. Hoc verò est subiectum esse omnibus, ut non attendat aliena peccata, sed sua semper aspiciat, & pro iis Deum sine intermissione deprecetur. Alii alia. Demum unus aliquis: Humilitas, inquit, est gratia sine nomine. Ibi nominis aliquid acquirit, ubi noscitur. Præceptor è celo, Humilitatis magister: Discite, inquit, non ab homine, non ab Angelo, sed à me, non aurum aut gemmas creare, non Mundum fabricare, vel in Mundo mirabilia facere, non mortuos suscitare, sed quia *mitis sum & humilis corde*, & invenietis requiem animabus vestris. *b* Bellorum ac litigiorum finis nullus est, qui à solâ Humilitate pendens est.

Ani-

^a Climacus gradus 25. ^b Matth. c. 11, v. 29.

Enigma duplex Climacus, quem dixi, proponens: Unicus est, inquit, inter omnia creata locus, quem sol tantummodo semel aspexit. Unicus est dies, quo totus planè Orbis in tripudio fuit. Geminum hoc mysterium sic eruendum. Cùm mare rubrum Israël's populus sicco vestigio vadosem haberet, fundus maris eo solùm die solaribus radiis patuit. Dies ille unicus tripudii dies fuit, quo Noëmus cum omni familiâ ex annuo Arca sepulchro prodiit. Quo certè die affirmari potuit: Totus hodie Orbis exultat. Sicut ergo locus & dies unus præ ceteris hætenus eximii fuerunt, sic una atq; unica Humilitatis virtus tam est eximia, ut eam solam diabolus imitari nõ possit. Quò quis minus humilitatis habet, tantò apostata angelo charior & conjunctior est.

Hinc ad illam quæstionem: Quinam è numero divorum maximi censendi sint, responsum hoc videtur dandum: *Qui humilissimi.* Homo humilis semper cautissimus est, & nil æquè ac vanam gloriã, & suam voluntatem timet. Voluntas propria velut astutissimus furum & exercitatissimus incredibili fallaciã zonam secat. a Hinc Humilis: Mihi ipsi, ait, & meæ voluntati nunquam satis sapio: decies decipior, priusquam semel id observem.

Pœnitentia magnarum virium est; luctus seu perseverans pœnitentia majorum est: *la Schneide ein Seckel ab / vnd lasse einen zusehen.*

to nar-

facilis:
notif-
unde-
a, reli-
e sena-
ebatur
arii su-
ogatus
inten-
t animi
militas
autem
subje-
subje-
aliena
pro iis
Alii,
tas, in-
ominis
eptor è
inquit,
d à me,
Mun-
ilia fa-
ra nisi
equiem
giorum
ate pe-

Ani-
v, 29.

est: utrumque superat Humilitas. Pœnitentia flagitiis indormientem suscitât, luctus cælum pulsât, Humilitas aperit & introducit, Humilitas ex hominibus, imò ex diabolis facit Angelos. Priscis ad Dialecticæ leges rectè videbatur dici: Superbia ex Angelis fecit diabolos, ergo Humilitas ex diabolis poterit facere Angelos.

Manasses Rex impiissimus, diabolum potius quàm hominem dixisset, multa mala operatus est coram Domino, juxta abominaciones gentium, seduxit Judam & habitatores Jerusalem, ut facerent malum super omnes gentes. ^a Annis quinquaginta quinque regnavit. Tandiu Deus Humilitatem hujus diaboli, sic loquar, expectare sustinuit. De eo Climacus: Invenio, inquit, Manassen ceteris amplius & perniciosius peccasse, pro quo si Mundus totus jejunasset, nullam sceleribus ejus dignam pœnitentiam inferre potuisset: valuit tamen Humilitas insanabilia ejus vulnera curare. Per Humilitatem factus Manasses è diabolus Angelus; ex abyssu flagitiorum per Humilitatem attractus est in cælum.

Fabris lignariis machina tractoria est, fucculam ^b Vegetius nominat, cujus maximus est usus in attollendis trabibus. Huic instrumento simillimam rectè dixero Humilitatem, quâ Christus molem pænè immensam, Orbem flagitiis opertum cælo attraxit, Humiliavit semetipsum. ^c Si unicum

^a 2. Par. c. 33. v. 6. & 9. ^b Germani
Storck oder Kranich. ^c Philip. c. 2. v. 8.

poplitem vel semel submisisset Christus, Orbem è malis eruere potuisset, tanti est Humilitas.

Hinc illa Ecclesiæ precatio inter omnes nobilissima: Omnipotens sempiterne Deus, qui humano generi, ad imitandum Humilitatis exemplum, Salvatorem nostrum carnem sumere & crucem subire fecisti: concede propitius, ut & patientiæ ipsius habere documenta, & Resurrectionis consortia mereamur. *a* Non horruit Servator Orbis in crucem suffigi, modò vel sic disceremus Humilitatem.

Quid ergo demum est Humilitas? Gratia Dei, sine nomine. Si meum mihi liceat aperire sensum, Humilitatem ego esse dixerò, aurum malleatum quod pagellis inseritur, *b* Unicus aureus hac arte in subtilem adeoque tenuem lamellam diducitur, ut pænè mensam obtegat. Humilitas summè ductilis omnes malleorum ictus tolerat, & in laminas deducitur tam amplas, ut totum Orbem integant. Nihil in Orbe est, quod homini verè demisso nimis vile sit. In omnibus & erga omnes se submittit, ad omnium pedes se abjecturus, si Deus vel nutu id postulet.

a Dominico die Palmarum.

b Stättle Gold.

§. IV.

O aurum omni auro nobilius, & quod unum atque unicum in celo summi est

pre-

pretii. Sed illud non nesciendum, tantæ subtilitatis esse hoc aurum, ut ad halitum robustiorem unicum è libello avolet. Videte Pharisæum hominem totum aureum, tot jejuniis, tot eleemosynis, tot aliis præclaris actionibus præstantem; merum aurum. Sed ubi hoc afflavit vana gloria, mox aurum omne difflatum evanuit. Minatur olim Deus: Erit serpens flatu adurens. *a* Ubi vana gloria est, ibi nidus est adurentium horum serpentum. Hinc maximi est artificii, & planè rari, hoc malleatum subtilissimum aurum inter tot inanis gloriolæ flatus illasum teneri. Hinc Pimenius Abbas, aliique viri sanctissimi, miracula etsi reverè potuerint edere, noluerunt, eam solùm ob causam, ne subtilissimum Humilitatis aurum difflaretur. *b*

Vanissimus est sine Humilitate omnis labor. Humilitas præcursor Charitatis est, ajebant veteres, sicut Joannes Domini Iesv. *c* Et uti navigium sine clavo non gubernari, ita nemo sine Humilitate potest beari. Pelagius Græcus interpret in testimonium venit his omnino verbis: Dixit Abbas Joannes: Quia janua Dei est Humilitas; & patres nostri per multas contumelias acti, gaudentes per hanc januam intraverunt in civitatem Dei. Quia Humilitas & Timor Dei, superant universas virtutes. *d* Eodem teste cum

a Deut. c. 8. v. 15. *b* Paschasius c. 14. n. 1.

c Rufinus l. 3. n. 126. Paschasius c. 13. n. 7.

d Pelagius libell. 15. n. 22. & n. 63. & n. 74. & num. 86.

cum quid
Humilitas
cias his
vinci cum
Superbia
Hinc il
vinci ma
Superbia
Quicquid
missum,
tiam re
gabat, se
tur negli
etiam ac
non com
tissime te
latebat ig
ur coenob
cus, ut c
consumer
nobiarcha
arbitratus
lissime ex
est, quid f
convocat
unius cu
quam vel
pretii est
jactantia.
veltras on
te, ferat si
ferat, Tun

a Marti
nachorus

cum quidam interrogaret senem : Quid est Humilitas ? Respondit ei senex : Ut beneficias his qui tibi malefaciunt. Melius est vinci cum Humilitate , quam vincere cum Superbiâ.

Hinc ille notissimus cælo Eulalius , quia vinci maluit cum Humilitate , quam cum Superbiâ vincere , omnibus superior evasit. Quicquid in cœnobio culpabile fuerat admissum , Eulalius velut omnium negligentiarum reus accusabatur. Ille verò non negabat , sed humi se prosternens deprecabatur negligentiam. Cùmque ei biduana etiam ac triduana jejunia ob culpas , quas non commiserat , indicerentur , ille patientissimè toleravit. Tanta tamen Humilitas latebat ignota. Ita demum hoc agebatur , ut cœnobio excluderetur velut inutilis fucus , ut qui vix aliud sciret , quam fruges consumere , & vasa frangere. At verò Cœnobiarcha rem pensulatiùs examinandam arbitratus , divinos nutus super eâ impensissimè expetiit. Atque ubi à Deo edoctus est , quid factu foret optimum , suis omnibus convocatis : Credite mihi , ajebat , ego hujus unius cum Humilitate mattulam a malo , quam vestras omnes cum Superbiâ. Nullius pretii est labor , quem murmur foedat , aut jactantia. Verum ut hæc oculis cernatis , vestras omnes mattas in acervum congerite , ferat suam & Eulalius. Factum , ut jussit. Tunc cœnobia pater ignem admoveri jussit.

a Matta , rude textum è juncis : olim Monachorum lectus.

justit. Mox labor omnium arsit, unius Eulalii mattula permanfit à flammis intacta. Hic demum in theatro spectabatur Humilitas Eulalii, ad cujus genua omnes aduoluti veniam rogârunt, aliter in posterum de tanto Dei amico locuturi. At Eulalius lugens cellulam ingressus : Væ mihi, ait, infelici, quia Humilitatem meam perdidit, quam multo tempore conatus sum acquirere. Ex eo igitur loco in vastam solitudinem secessit, cælitibus notior futurus quàm hominibus, nec dubitavit rerum omnium jacturam facere, modò unam retineret Humilitatem. a Verissimè dixit Abbas Pastor: Tam necessaria est homini Humilitas, quàm halitus, quem assiduè recipit emitendo. Perfectus hominis est Humilitas; tantò plus addes perfectui, quantò plus Humilitati.

Hæc illa sunt artificia, quæ nos ad immortale regnum evehunt: hæc via est ad vitam. Humilitate ac Patientiâ cælum emercimur.

Præcorum certè Patrum sollemnissimum dictum fuerat: Hominis perfectio Humilitas, quam diabolus nec tolerare potest, nec imitari.

Palmarum ramos tulerat Macarius ad domunculam suam tæxendis corbibus. Huic dæmon messoris habitu cum falce occurrit: jamque impetum facturus videbatur in Macarium, & graviter percussurus. Sed minæ fuerunt irritæ. Mox cum indignatio-

ne vocife
cati, non
longè sim
operibus
jejunas,
gilas, eg
fatigas,
una, fater
inquit Ma
litas, excl
ducit. a

Narrat
firmamus.
a Ruffin
Pascha su

In The
malo geni
mus senex
re quæ ac
num: Des
Exibo, ait
ad unicam
Dic sodes
li qui sum
randi? Cu
ales sunt
Deus scit,
mar: Exeo,
it, Humili
quilino hot
Addo qu

a Pelagius

ne vociferari capit stygius messor : O Macari, non possum te laedere, quantumvis te longè sim robustior, & in exercendis arduis operibus multò exercitator. Tu crebrò jejunas, ego nullo reficior cibo. Tu sæpe vigilas, ego semper. Tu multis te laboribus fatigas, ego nunquam quiesco. Verùm re unâ, fateor, me vincis. Quidnam illud est? inquit Macarius. Mox cacodæmon? Humilitas, exclamat, & cum voce oculis sese subducit. *a*

Narrationem sequentibus testimoniis firmamus.

a Ruffinus n. 124. Pelagius libell. 15. n. 26. Paschasius c. 13. n. 6.

§. V.

In Thebaidem deportatus est homo à malo genio infessus. Sed vix demum optimus senex Anachoreta persuasus est, facere quæ ad rem spectare videbantur. Demum: Desere, inquit, hoc hospitium, & exi. Exibo, ait nequissimus hospes, sed tu prius ad unicam hanc interrogationem responde. Dic sodes: Hædi ad iudicis sinistram statuendi qui sunt, & quinam agni dextrâ collocandi? Cui senex promptè: Hædi quidem tales sunt qualis ego: agni verò qui sint, Deus scit, Mox diabolus horrendum exclamat: Exeo, exeo. Hostium maximus me pellicit, Humilitas. Sic purgatum est ab hoc inquilino hospitium. *a*

Addo quod dicta firmet. Duo germani fratres

a Pelagius libell. 15. n. 65.

fratres incredibili animorum concordia simul habitauerunt. Agre tulit satanas unam in duobus corporibus animam, & concordiam tam suavem: hanc igitur in illos regulam struxit. Cum minor natu sub crepusculum lumen inferret, stygius insidiator candelabrum una cum lumine evertit. Hoc alter incuriam sui fratris interpretatus, subito excandescens pugnis in fratrem ivit. Mox iste in genua & in preces descendens: Da veniam, inquit, o mi optime frater, lumen iterum accensum statim aderit. Hac tam prompta Humilitas cacodemonem dire cruciavit. Eadem nocte hoc ad diabolorum principem relatum est, seminatis inter Monachos discordiis ob unius Humilitatem nihil effectum esse. Quod cum audisset idolorum sacrificulus, qui illic locorum habitavit, ad monachos illos se contulit. Ab his sacra Christiana edoctus, & fonte lustrali tinctus, in eorundem numerum cooptatus est, factus unus ex illis. Omnem vero industriam in uno Humilitatis studio collocavit. Hinc & dicere solebat: Humilitas solvit omnem virtutem inimicorum demonum. Nam ipse ego colloquens illos saepius audiui: Cum turbamus Monachos, unius plerumque Humilitate turbæ omnes componuntur. ^a

Venerat Christus in Orbem, ut obiret mortem. Cur ergo mortem sibi ab Herode mox oblatam fugere maluit, quam dicere:

^{Quod}
^a Pelagius libell. 15, num. 89, seu ult. Ruffinus num. 18.

Quod fa
 fuit: qu
 me doc
 fingestu
 luit. H
 voluit,
 est. Hi
 sce, inq
 & tu te
 dit, & t
 te prap
 præsle
 ire cont
 perbos
 spectato
 humiler
 dit ocul
 tus est I
 te: hu
 re hoc:
 spicit,
 milia de
 ta, id est
 de prima
 Cum
 speciosa
 Joanne
 omni po
 pto, &
 me incl

a Hila
 b-Ber
 c Au
 est 175.

Quod facis, fac citius? Humilitas in causâ fuit: quam ut nos verbis factisque amplissimè doceret, in crucem attolli, atque ex hoc suggestu Humilitatis præcepta tradere voluit. Hoc igitur, inquit Hilarius, à se disci voluit, quod virtutum omnium maximum est. *a* Hinc jure optimo Bernardus: Erubescere, inquit, superbe cinis; Deus se humiliat, & tu te exaltas? Deus se hominibus subdit, & tu dominari gestiens hominibus, tuo te præponis auctori? Quoties hominibus præsele desidero, toties Deum meum præire contendo. *b* O miseros nos & fatuè superbos! Theatrum in cælo habemus, & spectatores deligimus in terrâ! Deus in humilem ubique benevolentissimos intendit oculos. Augustinus præclarissimè: Altus est Deus, inquit. erigiste? & fugit à te: humilias te? & descendit ad te. Quare hoc? Quia excelsus est, & humilia respicit, & alta de longè cognoscit. Humilia de proximo respicit, ut attollat: alta, id est superba, de longè cognoscit, ut deprimat. *c*

Cum claudus, qui ad Salomonei templi speciosam portam mendicârat, à Petro & Joanne integram valetudinem recepisset, omni populo in vehementem stuporem raptus, & ad Apostolorum plausus maximè inclinato, Petrus ut germanus columbæ filius,

t 2

a Hilarius in Comment. Psal. 118.

b Bern. serm. 1. super Missus est.

c Aug. serm. 2. de Ascension. Domini, quæ est 175. de Temp.

filius, ipseque columba lacte lota, sic omnem coetum allocutus est; Viri Israëlita, quid miramini in hoc, aut nos quid intuemini? *a* Pendamus illud: Quid nos intuemini? Oculos à nobis amovete, & in Deum potius convertite: nos gloriam aut favorem vestrum minimè ambimus, qui Deum tantummodò spectatorem cupimus.

Hoc prorsus est non theatrum solùm, sed & spectatores in cælo sibi quarere, quod solertissimè semper Humilitas facit. Jure de Homero questus est Tullius, quòd humana, nempe consuetudines, pompas & delicias regum ad divina transferret, cùm potius fuisset, divina nobis, virtutes videlicet, & cælitum mores ob oculos ponere. *Humana*, inquit, ad divina transferebat; divina mallem ad nos. *b* Quid enim opus hominum nãnias & insanias falsas inferre cælo? *Quantò* salubrius esset & opportunius, divina sensa, cælestesque consuetudines, ad quas vitam fingeremus nostram, deferre ad nos?

Videte Angelorum principem in altum ascendentem: Similis ero Altissimo. *c* Dixit, & cecidit. Videte primos hominum non in vitis auribus admittentes hunc sibilum: Eritis sicut dii. *d* Audierunt, & ceciderunt: comparati sunt jumentis insipientibus, & similes facti sunt illis. *e* Quis ergo cognovit sensum Domini? *f* Sentum tuum, Domine,

a Actor. c. 3. v. 12.

b Cic. l. 1. Tuscul. 99.

c Isai. c. 14. v. 14.

d Gen. c. 3. v. 5.

e Psal. 48. v. 21.

f Rom. c. 11. v. 34.

mine, q
mè resp
bis quo
sensit C
Dei esse
feri sim
milis er
nium m
opprob
est habi
nem di
re volui
nam ip
derant.
tuendan
Humilis
ris sui g
Deo od
Verè
homo.
a Sap
c Bas

Athe
nosque
scripsit
Quar
es Deu
Ita prof
est vicin
sensu in
excellen

mine, quis sciet? *a* Hic Paulus opportunissime respondens: Hoc, inquit, sentite in vobis quod & in Christo IESU (sive quod sensit Christus IESUS) qui cum in formâ Dei esset, semetipsum exinanivit. *b* Vultis fieri similes Deo? Ne quis ergo dixerit: Similis ero Altissimo; sed: Similis ero omnium minimo, qui vermis & non homo, opprobrium hominum, & abjectio plebis est habitus. En Dei sensum, en similitudinem divinam. Dei filius inter homines agere voluit, ut hominibus persuaderet, divinam ipsis imaginem, quam superbiâ perdidderant, non aliter quàm Humilitate restituendam. Præclarissime dixit Basilus: Vit Humilis Deo est similis, & in templo pectoris sui gestat eum; superbus autem, cum sit Deo odibilis, diabolo est similis. *c*

Verè simillimus est Deo submissi animi homo.

a Sap. c. 9. v. 17. *b* Philip. c. 2. v. 5.

c Basl. in exhortat. ad filium spirituales.

§. VI.

Atheniense adventanti Pompeio, divinosque honores recusanti, gratulabundi scripsere:

Quatenus te censes hominem, eatenus nobis es Deus.

Ita prorsus ad Christianum sensum, Deo est vicinissimus, quisquis humillimus. Quo sensu imbutus Ambrosius: Nihil, inquit, excelsius Humilitate. Humilitas nihil habet

dispensii. Qui se exinanivit, plenus est. *a*
 Cui Chrysoſtomus ſubſcribens : Quòd ſi
 veram, inquit, elationem concupiſcis, hęc
 ego te viam docebo ; non enim nôſti, Qui
 præſentibus rebus tanquam magnis inhiat,
 is vilis eſt, & abjecti animi : itaque nun-
 quam Humilitas eſt ſine magnitudine ani-
 mi, neque Superbia ſine Humilitate. *b*

Huc refero, quod Gregorius Magnus cui-
 dam Antiftiti nimis anxie pallium poſtu-
 lanti reſcripſit : Decorari pallio volumus,
 forſan moribus indecori, cum nihil in epi-
 ſcopali cervice ſplendidiùs fulgeat, quàm
 Humilitas. *c* Humilitate ſublines, Humi-
 litate reddimur Deò ſimiles. Sauli Regi
 dicitur : Nõnne cum parvulus eſſes in
 oculis tuis, caput in tribubus Iſraël fa-
 ctus es? *d*

Ambroſius, quem paulò antè dixi : Bo-
 na Humilitas, inquit, quæ nihil appetendo,
 notum quod contemnit, adipiſcitur : Ipſe
 enim Dominus Iesus ſe humiliavit, ut nos
 elevaret, & humiliavit ſe uſque ad crucem,
 propter quod exaltavit illum Deus, ut in
 nomine eius omne genu ſectatur. Quanta
 fecit Dominus, audeo dicere, & non flexi
 ei genu? ſed flexi ei, poſtquam ſe humili-
 vit : ſic enim per Humilitatem, per crucem
 ſibi Eccleſiam congregavit. *e*

Quod Ambroſius aſſerit, id nos quoti-
 die

a Ambroſ. l. 8. in c. 18. Luca. *b* Chryſ.
 hom. 70 in Ioannem. *c* Gregor. l. 2. epiſt. in
 Elione 11. Epiſt. 54. d 1. Reg. c. 5. v. 15.

e Ambroſ. in Pſal. 118. v. 153.

die in re divinâ facimus. Hic etſi Filium Dei, Deum de Deo, lumen de lumine, conſubſtantialem Patri, per quem omnia facta ſunt, nominari audimus, non tamen genua fleximus. At verò cùm *Hominem factum*, auribus inſonat, & caput & genua reverenti veneratione ſubmittimus.

Idcirco Paulus in preces ſeſe ſubmittens: Obſecro vos, inquit, ego vinc-tus in Domino, ut dignè ambuletis vocatione, quâ vocati eſtis. *a* Quomodo tandem? *Cum omni Humilitate.* Ille ſolus pro dignitate ambulat, qui ambulat cum Humilitate: non in vanis ceremoniis, non in fatuis magnificentiis, nec in profanis jaçtantiis, ſed in ſui contemptu, & jugi ſubmiſſionis ſtudio.

a Ephes. c. 4. v. 1.

§. VII.

Cùm Chriſtus pro concione de divite ac mendico verba faceret, mendici nomen expreſſit, divitis ſubticuit, ne ulla hominis ſuperbi memoria ſupereſſet, quia Deus, inquit Gregorius, humiles novit, atque approbat, ſuperbos ignorat. *a* Omnia Prophetarum & Apoſtolorum oracula clamant: Humiles ſpiritu ſuſcipiet, Humiles ſpiritu ſalvabit: qui Humiles conſolatur, exaltabit Humiles: Humilibus dat gratiam. *b*

De ſene religioſiſſimo narrant, qui heb-

t 4

domay

a Gregor. in catenâ S. Thomæ.

b Luc. c. 4. v. 6.

domades septuaginta per rigidissimam inē-
diam exegit, non enim nisi uno solum die
quothebdomadibus cibum sumpsit, idque
eo fine, ut à Deo gratiam impetraret ob-
scurius sacra pagina testimonium pene-
trandi. Non impetravit quod petiit. De-
num ipse secū: En, inquit, inediā me ipsum
conficio, & frustra, Quin aliquem me peri-
torem accedo, eumque super hac re inter-
rogo? Sunt complures in viciniā, qui uti-
que juvare poterunt. Ita tuguriolum suum
superis commendatum jam clausurus egre-
diebatur. Et en adest juvenis, non è Lyceo,
sed è calo, qui senem affatus: Septuaginta
hebdomades, inquit, quas severis jejuniis
traduxisti, non te proximum Deo fecerunt.
Nunc verò quia jejuniis Humilitatem ad-
dis, jamque in eo es, ut aliis te submittas,
eòsque interroges, ego ad te mittor inter-
pres arcani, aperuitque sacri ænigmatis sen-
sum, & evanuit. ^a Nimirum Humilibus dat
gratiam. Quod carnis maceratio non po-
test, Humiliras potest. Nihil nimis difficile,
nihil arduum nimis Humilitati, quæ diabo-
lum vincit tam facili strategemate.

Ruffinus & Pelagius, testes mihi sapius
nominati, commemorant de homine soli-
tudinis cultore optimo sene, qui Humilita-
tis luculentum testimonium præbuit hac
ratione. Adductus fuerat ad illum malo ge-
nio infessus, ferox, & spumas ore agitans.
Hic seni optimo colaphum incussit. Adeò
non agrè tulit hoc senex, ut quamprimum
alte-

^a Pelagius libell. 15. n. 72.

alteram
ti. Dam
ferens,
Sic fug
Humili
exulat.

Hum
gne, &
nolcun
Guarrie
tem in
habueru

Cum
dus, Pra
dam sic
ad aram
dignum
Et audie
iste mul
tur adve
gnation
Æthiop
curus, v
bat: Be
bate, c
nus te is
sus. d

Hæ H
illius, n

a Ru
nim. 53.
b Gua
c Du
d Pela

alteram etiam genam obuenerit percutien-
ti. Dæmon hoc Humilitatis incendium non
ferens, diverforium suum mox deseruit. *a*
Sic fugandæ sunt hæc muscæ ab orco. Ubi
Humilitas domi suæ est, ibi cacodæmon
exulat.

Humilitas bonæ mentis proprium insi-
gne, & evidentissima Sanctorum, quâ dig-
noscentur, nota. Atque utinam, inquit
Guarricus, nos illam haberemus Humilita-
tem in peccatis nostris, quam verè Sancti
habuerunt in virtutibus suis. *b*

Cùm Abbas Moses sacris esset initian-
dus, Præsul hominis experiundi gratiâ quos-
dam sic instruxit è clericis: Ubi Moses, ait,
ad aram accesserit, repellite illum, velut in-
dignum qui ad mysteria hæc admittatur.
Et audiamus, obsecro, quid dicturus sit vir
iste multorum opinione sanctus. Cùm igitur
adveniret Moses, mox subornati indi-
gnationem simulare ac dicere: Exi foràs
Æthiops. Moses nec verbulo quidem oblo-
cutus, vel obluçtatus, hæc sibi ipse occine-
bat: Bene tibi fecerunt cinerente & cacca-
bate, *c* qui cùm homo non sis, nihilomi-
nus te inferre in medium hominum es au-
sus. *d*

Hæc Humilitatis phrasæ sunt, hi mores
illius, non tantùm seipsum contemnere &

t 5

abjice-

a Ruffinus num. 125. Pelagius libell. 15,
num. 53.

b Guarric serm. 1. de Purificat.

c Du Utschengrüdel/ du russiger Kessel.

d Pelagius libell. 15. n. 29.

abjicere, sed & contemptu ab aliis illato gaudere. Superbus veluti bulla est, quæ per aërem nitidâ globositate volans se monstrat, & jactat quasi ab omnibus suspiciendam. Ubi hanc vel culmo vel acûs apice levissimè contigeris, mox concidit, abique in auras tam venusta jactantia. Tange superbum a superiore verbulo, vel oculo insuaviore, mox cernes vanissimum tumorem, inanissimam bullam, quæ omni vituperio aut contemptu concidit. At contrâ submissi animi homo perpetuâ sui despicientiâ in omnes adversos casus adeò roboratur, ut omnem malorum imperum in lucro ponat, nec unquam magis crescat, quàm cum maximè deprimitur.

Jure merito Theologorum caput Thomas Aquinas asserit: Humilitas est virtutum excellentissima & potissima. *a* In unâ atque unicâ Humilitate universa sapientiæ Christianæ disciplina consistit. Hebræi Sapientis dictum est: Ubi est Humilitas, ibi & Sapientiæ. *b* Hoc sensu Leo Magnus apertissimè pronuntians: Tota, inquit, dilectissimi, Christianæ sapientiæ disciplina, non in abundantia verbi, non in astutiâ disputandi, neque in appetitu laudis, & gloriæ, sed in verâ & voluntariâ Humilitate consistit, quam Dominus Iesus ab utero matris usque ad supplicium crucis pro omni fortitudine & elegit, & docuit. *c*

Viam

a S. Thom. 1. 2. q. 161. art. 5. concl.*b* Prov. c. 11. v. 2.*c* Leo serm. 7. de Epiphaniâ.

Viam ad cælum certissimam omnium & tutissimam indagamus? Ea est, inquit Augustinus, prima humilitas, secunda humilitas, tertia humilitas: & quoties interrogares, hoc dicerem, non quod alia non sint præcepta, quæ dicantur, sed nisi humilitas omnia, quæcunque benefacimus, & præcesserit, & comitetur, & consecuta fuerit, & proposita quam intueamur, & apposita cui adhæreamus, & imposita quâ reprimamur, jam nobis de aliquo bono facto gaudentibus totum extorquet de manu superbia: vitia quippe cetera in peccatis, superbia verò etiam in rectè factis timenda est, ne illa, quæ laudabiliter facta sunt, ipsius laudis cupiditate amittantur. Itaque sicut Rhetor iste nobilissimus, a cùm interrogatus esset, quid ei primum videretur in eloquentiæ præceptis observari oportere; Pronuntiationem dicitur respondisse: cùm quæreretur, quid secundo, eandem pronuntiationem: quid tertio, nil aliud, quàm pronuntiationem, dixisse: si interrogares, & quoties interrogares de præceptis Christianæ Religionis, nihil me aliud respondere, nisi humilitatem liberet, etsi forte alia dicere necessitas cogeret. *b*

Augustino sese Bernardus opportunissime coniungens: Obsecro proinde, inquit, & plurimum rogo, non patiamini sine causâ tam pretiosum exemplar vobis exhibitum esse, sed conformamini illi, &

t 6

reno-

a Demosthenes.

b Aug, tom. 2, epist. 56. mihi pag. 101.

renovamini spiritu mentis vestræ. Studete
Humilitati, quæ fundamentum est custod-
que virtutum. Intolerabilis impudentiæ
est, ut ubi sese exinanivit Majestas, vermi-
culus infletur & intumescat, *a*

a Bern. serm. 1. in Natali Domini.

ACTIONES

HUMILITATIS.

1. Homo verè humilis nullo modo vult
humilis, sed vilis videri. Bernardo teste, Hu-
milis non vult humilis prædicari, sed vilis
reputari. Gaudet contemptu sui, hoc solo
sanè superbus quòd laudes contemnit, *a*
Non tantùm excellentissima virtus est Hu-
militas, ut è S. Thomâ demonstratum est
suprà, sed & subtilissima. Multi se humiles
putant, sed hoc ipso quòd de se talia cre-
dant, humiles non sunt. Virtutes suas scire
& numerare, Humilitatem non sapit.

2. Humilitas non majori tantùm, sed
æquali, sed & inferiori novit cedere; omni-
bus se subjicit: præferre se vel uni, piacu-
lum grande credit. Nec enim ignorat, quis
dixerit, Non nocet, si omnibus te suppo-
nas: nocet autem plurimum, si vel uni te
præponas *b*

3. Humilitatis est, omnem ignomi-
niam,

a Bern. serm. 16. in Cantica non procul à fine,

b Imit. Christi l. 1. c. 7. fine.

niam, contemptum, injuriam, suavi ac jucundâ perpeffione posse digerere; imò verò hunc talem cibum etiã vltro appetere, tanquam sibi convenientiffimum, tritum illud vfurpando, Similis est lactuca labris. Nam, uti carduus afino, ita contemptus homini verè submiffio fapit. Facile cuivis est dicere, Peccator fum, fed quã id verè fentias, ignominia probabit.

4. Humilitatis est omnem impatien-
tiam & iracundiam crebris victoriis expu-
gnare. Quis unquam vidit hominem verè
humilem, qui ignes & flammã vomeret?
Nemini talis nifi fibiipfi irafcitur, in nemi-
nem nifi in fe fulmen vibrat. a Indignari,
furere, tonare, fulminare, superbiam sunt ar-
gumenta; Humilitas sereno femper calo,
mente femper pacatã gaudet.

5. Homo humilis difcipulum fe femper
gerit, & jugiter cupit addifcere, etiã fi
Balaami afinã habeat magiftãam. Super-
bus contrã docere omnes, à nemine vult
difcere, tanquam ipfe omnium Magifter,
omnibus fit fapientior. Chryfoftomus ora-
torum facundiffimus paratum fe ajebat,
etiã ab aniculã moneri, & doceri de con-
cionandi ratione. Humilitas docilis est,
nulli monitori afpera, nec ullum fpernit
præceptorem, nifi eum qui docet vitia.

6. Humilitas illud Domini præceptum
(vade & recumbe in noviffimo loco) tena-
ciffimè retinet, & fideliffimè observat. Ita
quantum in fe est, infimum quærit locum,
t 7 infi-

a Ein Demütiger ſpeibet nit Zewr auß.

inimos sodales, infimum officium, infirmi pretii vestem & mensam. Humilis sibi sapius insulurrat: Nec sale quidem, quo tua tibi ossa conditur, dignus es. *a* Affectatam gravitatem, magnificos incessus, primos accubitus, salutationes honorificas, inanes pompas, ambitiosas ceremonias, ampullantia verba, laciniosa splendidaque vestimenta & odit & arcet Humilitas.

7. Assiduum Humilitatis canticum est: Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam. *b* Vanum ac fatuum est tribuere homini, quod proprium sit Numinis, ad quod bona omnia sunt referenda; omnes humanæ vitæ successus inde sunt: quicquid in Orbe nomen boni sortitur, inde velut è fonte vberissimo promanat. Nos quid sumus? pulvis, umbra, nihil.

8. Humilis laudes non tantum non ambit, sed ultro delatas fugit, velut Circes incantamenta, aut Sirenum insidiosissimam musicam. Humilis in seriâ sui ipsius despicentiâ quotidie proficit, & vix unquam se excusat: Neque tantum ex animo seipsum despicit, sed ab omnibus despici ferventer appetit, gaudetque vehementer, cum sui voti fit compos. Humilis ad omnem Dei nutum paratissimus, &, ut loquatur, resignatissimus est.

9. Humilitatis maximus hostis inanis aura, seu vana gloria. Humilis gloriam contemnit exhibitam, nec appetit exhibendam.

a Verdienst das Satz in der Suppen nit.

b Psalm. 113. v. 1.

dam. Nullam contumeliam timet, quia nullam gloriam amat. Vix unquam audies dicentem Humilem: Ego hoc feci, ego istud elaboravi; me auctore, me suasore hoc negotium confectum est. Humilis, quicquid præclare ac laudabiliter facit, totum Deo adscribit. Ipse suas virtutes nescit, illudque Apostoli assidue versat ore: Non ego, sed gratia Dei mecum. *

10. Humilis iudicat neminem, neminem spernit, neminem condemnat, nisi seipsum, quem omnibus inferiorem iudicat, & omni divinâ gratiâ indignum reputat. Comis est in amicos, mitis in domesticos, patiens in temerarios, humanus in universos.

11. Vera Humilitas eas actiones obviis vlnis amplectitur, quæ multum laboris, & minimum habent honoris. Ad Humilitatis virtutem nunquam pervenit, qui opera Humilitatis refugit. Humilitas honoratiores cathedras non ambit, applausus non quærit, Deo se probare contendit, sine cuius singulari ope nec minimam tentationem vincere, nec ullam cogitationem bonam suscipere se posse novit.

12. Humilis perpetuus suiipsum accusator est, & grandem semper catalogum imperfectionum suarum in oculis habet. Quicquid demum encomiorum in se congeratur, quicquid honoris deferatur, ille paupertatis suæ non ignarus, hæc identidem ipse

iple sibi occentat: Stulte, quid ab iis intumescis, quæ alii de te foris prædicant; intus te aspice: talis & talis es, vitiis scates, nec id negare potes: corvus es, tametsi plumas cygni præ te feras. Ergo inspice teipsum sine palpo, & nosce; causam non inuenies, cur cristas erigas. Nihilum es, imò quod peius, vitiorum domicilium es, & tamen à prudentiâ & à sanctimoniâ vis censeris? Duplex nequitia; quòd virtute careas, & tamen ob virtutem commendati appetas.

CAPVT DECIMVM

QVINTVM.

Rosa Hierichuntina

Palæstina,

seu,

Charitas DEI.

§. I.

PRINCIPIVM scriptionis duximus à *Charitate proximi*: iam finem addimus à *Charitate Dei*. Quod & ipsa frons libri per geminæ *Charitatis* imagines sub aspectum ponit. Nimirum in his duobus mandatis uniuersa lex pendet & Prophetæ. a *Majus horum aliud mandatum non est.* a

a *Matth. c. 22. v. 40.*

est, a

DE CHARITATE DEI. 449

eff. a Atqui *Charitatis* altitudo sine *Humilitatis* basi non consistit. Ad conficiendum Speculum non satis est nitor vitri, si desit additamentum plumbi.

Mater Domini, Virgo beatissima, verè speculum fuit, idque tersissimum. Duo erant in hoc speculo, vitrum & plumbum. Vitrum etsi politissimum, etsi crystallinum, & summi pretii, si desit plumbum, nullius rei formam reddit. Ita virtutes ceteræ, Obedientia, Caritas, Patientia in matre Domini mirabiliter effulserunt, si tamen defuisset *Humilitatis* plumbum, Deus in hoc speculo bonitatis suæ immensitatem tam excellenter non vidisset. Adde: Speculum istud fuit concavum, quod oppositum soli concipit ignem, & inflammat sibi proxima. Animus submissus & humilis divinis amoribus facilè ardet. Pars *Humilitatis* est *Charitas*, quam hîc Hierichuntinâ rosâ foliorum centum & quinquaginta divite designamus.

Petrus Damianus divinæ Matris amorem cum aliorum amore conferens: *Quem* admodum, inquit, stellæ sunt minores faculæ, & velut scintillæ ad solem, imò penitus sese abdunt cum sol adest: ita Virginis divinæ charitas ad ceterorum omnium divorum charitatem collata, velut sol est inter minora sidera. Quantum verò gratiæ est in homine, tantum est & charitatis; eadem utriusque mensura est. Virgo

hæc,

a *Marcic*, I 2. v. 31.

hæc, quia plena gratiâ, plena fuit & charitate. Amor divinus singulis vitæ momentis, à primo quo vivere cœpit momento, in eâ crevit mirificis augmentis. Deus bone, quantus charitatis thesaurus! Hinc non præcepta solum omnia, sed & consilia Christi exactissimè servavit: hinc adversa omnia, & quicquid obvenit luctûs, patientissimè tulit.

Hoc habet rosa Hierichuntina, etiam aridissima, etiam centum annorum, cum aqua vel leviter imponitur (quod ipse meis oculis spectavi sæpius) tunc illa sese explicat, & diffundit ramulos, perinde ac si sua stirpi hæreret recentissima, cum totis annis arêa claudi soleat. Vix aliter Virgo, quò plus aquas mœroris sensit, eò magis charitatis brachia expandit. Hinc Christum inter dolores etiam & ægrimonias, non solum ut Deum, verum etiam ut hominem omni amore dignissimum, unicùmque filium, maximùmque benefactorem summè dilexit, & patris & matris officio functa diligendo.

Deus olim imperans: Ignis, inquit, in altari semper ardebit. Tale fuit hæc Virgo altare, in quo flamma pervigil nutriebatur. Hoc altare cacodæmones, non tantum non insultu temerare ausi, sed nec accessu. Vti muscæ bullientes ollas & ardentes rogos fugiunt, ita dæmones hanc aram divini amoris plenissimam sibi tremendam declinârunt.

Hæc

Ha
dum
sum
qua
suo,
virib
Hinc
bus,
gueo.
magn
cit fla
Matre
ter. I
rum in
acced
genas
cælesti
& glaci
Am
est, vi
ma pre
tis: N
num n
Hinc T
cetero
ego c
pore n
Christ
moniu
mum
limum
Narr
a Lu
c Ga

DE CHARITATE DEI. 451

Hæc illa mulier est amicta Sole, Calidum profectò pallium habet, cui concessum sole vestiri. Hæc illa una hominum est, quæ Dominum Deum suum ex toto corde suo, & ex totâ animâ suâ, & ex omnibus viribus suis, & ex omni mente suâ dilexit. *a* Hinc illæ voces amantis: Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo. *b* Nihil languoris est ab amore non magno. Delectabilem hunc morbum inducit flammæ istius exundantis vehementia. Matres omnes amore vicit divina hæc Mater. Iunge amorem aquilarum & pellicanorum in pullos, tigridis & leonæ in catulos, accedat amor cunctarum matrum in unigenas suos: adde amorem Seraphinorum & cælestium mentium reliquarum: frigus erit & glacies præ amore MARIÆ.

Amor qui Deum spirat, cum magnus est, vix vllâ re magis gaudet, quàm plurima pro Deo pati. Hinc & illæ voces amantis: Nolo esse sine vulnere, cum Dominum meum in cruce sic vulneratum cerno. Hinc Tarsensis Paulus generosissimè: De cetero, inquit, nemo mihi molestus sit; ego enim stigmata Domini Iesv in corpore meo porto. *c* Vestigia plagarum quas Christi amore acceperat, amoris & testimonium & solatium habebat. Suavissimum gaudii genus est, amato quàm simillimum esse.

Narrat Alexander Neapolitanus, cum mo-

a Luc. c. 10. v. 27. *b* Cantic. c. 2. v. 5.

c Galat. c. 6. v. 17.

morem ab Æthiopicibus servatum esse, ut ii qui sese in regis familiaritatem per frequens obsequium insinuassent, unà cum rege ad supremos annos viverent, summumque inter amicos locum tenerent. Quòd si aliquà corporis parte rex mancus fieret, eodem se membro mutilarent; rege verò per mortem sublato, suave ducerent moriendo sequi antecedentem amicum. *a* Prodeat jam Christianus, & audeat cum Anselmo dicere: Ego sum de familiâ Christi; ego sum de militiâ regis æterni, paratus vinciri, cædi, uri, mactari pro Domino IESU. Hæc illa sunt amoris stigmata, hæc sincera amicitia tessera est. Nimis languidè amat, qui pro amato pati recusat.

§. II.

Fit nonnunquam ut homini minùs noto, & nescio quæ Principum mandata perferenti non satis fidei habeatur. Ille tunc litteras profert honorarias, *b* & dictis fidem adstruit. Haud aliter Paulus, cum fortè Galatarum quidam subdubitarent, num Paulus iis æstuarer flammis in Deum quas dictis scriptisque jactaret, & num verus à Deo legatus esset: ille variis ad persuadendum argumentis usus: De cetero, inquit, mihi nemo molestus sit, ego stigmata Domini IESU in corpore meo porto. Perinde si dixisset, Theodoreto interprete, *Non amplius ad vos scribam, sed pro litteris vibices*

a Alexand. ab Alexandris l. I. Gen. dier. 6. 26.

b Credenzschreiben.

DE CHARITATE DEL. 453

ostendam, & plagarum signa, ut ea veritati suffragentur. Sic Paulus Christi fuit epistola, non atramento scripta, sed sanguine; scripsit amor.

Sanctus Franciscus Xaverius eo in Deum hominésque amore ferebatur, ut subinde difficile fuerit judicare, num fortior is amor, an solertior extiterit. Hoc igne æstuâs Xaverius hominem sceleribus opertum in ipsâ navi ad peccatorum confessionem perducere conabatur, sed frustra. Incepto igitur paulisper destitit, ut securum ex improvise adoriretur. Vbi ergo in terram descensum est, statuit in exitiali morbo ultima experiri remedia. Itaque aliud se jam agere simulans, pervicacem hominem comiter, per speciem animi relaxandi in saltum frequentibus palmis confitum ducit. Ut in locum ab arbitris remotum venit, subito veste posita, tergôque nudato, procumbit in genua, & flagra ferreis aculeis sanè aspera promit, & in seipsum savire incipit, simulque testatur, quicquid hoc supplicii esset, illius se causâ subire. Potuit dicere Xaverius: *Non amplius ad vos scribam, sed pro litteris vibices ostendam.* Alter qui hoc spectavit, attonito similis Francisci cruore aspergebatur. Hinc admiratione in misericordiam versâ, mox ad pedes Xaverii advolutus rogavit, alienam culpam suo tergo luere desisteret, se paratum esse sua expiare peccata. Xaverius hac victoriâ lætus, extemplo vestem induit, & auditâ confessione, hominem perditum in viam ac spem salutis reduxit. *a*

In
a Horat. Turfelin. l. 5. vitæ c. 19. medio ferè.

In Logicorum Pradicamentis, ut vocant, Actio & Passio p̄nè ultimum & minimum locum obtinent. At verò in Pradicamentis Amoris, *Agere & Pati* principe loci sunt, & primum omnino principium. Gregorii Magni scitum est: Probatio dilectionis; exhibitio est operis. Agere scit, & Pati Amor, si verus est; si agere non vult, aut pati recusat, neutiquam verus amor est. Audite amantem, qui ad agendum & patientium paratissimus: Quis, inquit, nos separabit à Charitate Christi: tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? Certus sum, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque Principatus, neque Virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare à Charitate Dei. *a* Hoc nimirum est Agere, hoc Pati. Adversa omnia velut ad duelum provocare; ad ardua quæque obfirmare animum.

Fortis est ut mors dilectio. *b* Mors nunquam otiosa est, nunquam feriat, solennissimis etiam diebus Nascentis & Resurgentis Domini arcu & sagittis utitur, sternit, jugulat & mactat. Haud aliter amor actuosissimus est, & agendo & patientiando, nescit otiosi, dum amor est. Mors omnes corporis sensus extinguit, & animum jubet separatim vivere velut Angelum, omni rerum fluxarum cupiditate, ille-

DE CHARITATE DEI. 455

cebris omnibus rejectis: sic & amor divinus si quem occupârit, dum à carnis contagione abstrahit, lasciviam omnem interfcindit, vitiis omnibus mori præcipit, Angelum efficit, Fortis est ut mors dilectio. Mors corpus, etsi antè formosissimum, vermibus objicit, in tabem & cineres dissolvit, ipsi animo abominabile reddit: ita divinus Amor, ubi animum suâ suavitate imbuerit, carnem delicatius antè habitam facit exosam, luto ac vermibus cognatam, imò lutum & vermes esse ostendit. De iis omnibus quos Dei charitas sic afficit, dici potest: Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo. *a* Fortis est ut mors dilectio: Amor, mors suavissima.

Beata Catharina Genuensis à Spiritu sancto præceptore jussa est in fundamentum optimæ vitæ sibi sumere hæc tria: ex Oratione Dominicâ illud unum: *Fiat voluntas tua.* Ex Angeli salutatione voculam illam unicam, IESVS. E totis Bibliis unicam illud verbum, *Amor.*

a Coloss. c. 3. v. 3.

§. III.

Fingunt Poëta, circa Cupidinem, tanquam dominum suum, minores alios Cupidines volitare, velut jussa & imperiū expectantes. Ad rem facit Poësis hæc & pictura. Quicquid amorū est, Amori divino subserviant oportet, atq; ut famuli herum circumstant, & imperata faciant, aut ad Cypriidis turpitudines ablegandi. Amor divinus
velut

velut sol inter minora sidera, amoribus & affectibus omnibus præsit.

Ecclesiastes Orbis liberè proclamat: Si Charitatem non habuero, nihil sum. Etsi habuerim Prophetiam, inquit, & noverim mysteria omnia, & omnem scientiam, etsi habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum. Etsi distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, etsi tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. *a* Sola Charitas, inquit Augustinus, discernit inter filios Dei & filios diaboli. Signent se omnes signo Crucis, respondeant omnes Amen, cantent omnes Alleluia, baptizentur omnes, intrent Ecclesias, impleant parietes basilicarum, non discernuntur filii Dei à filiis diaboli, nisi charitate. Qui habent Charitatem, nati sunt ex Deo. Quicquid vis habere: hoc solùm non habeas, nihil tibi prodest. Alia si non habeas, hoc habe, & implèsti legem. *b* Tolle Charitatem, & omnem sustulisti virtutem, Reginam amove, & pedisequas illius omnes expulisti. Charitate salvâ, omnium virtutum salus in integro est. Vera Dei Charitas cor Deo, & quicquid charissimum est, offert.

Unicus erat Abrahamo filius, hunc ipsum tamen admovit aræ immolandum. Dedissetque haud dubiè in holocaustum, quod

a I. Corinth. c. 13. v. 2. & 3.

b August. tom. 9. in epist. I. Ioan. tract. 5. mihi pag. 250.

DE CHARITATE DEI. 457

quod in Orbe charissimum habuerat, ni-
voce caelesti monitus recepisset denuò do-
natum sibi filium, quem voluntate ac ani-
mo jam sacrificaverat. Præclarum sanè do-
cumentum, omnia quæ hominum sunt,
Deo deberi, vel quia terrestrium sit bono-
rum auctor, vel quod æternorum pro me-
ritis distributor.

Considerate mihi, obsecro, regem He-
bræum David. Quantis, ô superi, affectibus,
quàm largis, quàm incensis in Deum rap-
iebatur! A divinis nutibus velut infans
ab ubere pendeat David. Velle suum &
nolle jam penitus in divinam Voluntatem
transfuderat. Hinc ignes & flammæ pervi-
giles in regio pectore ardebant; hinc gemi-
tus & lacrimæ tam uberes, ut regius thala-
mus iis non aspergi tantum, sed lavari po-
tuerit. Hos oculorum fontes ejaculatus est
Amor, qui tantò fervebat potentior, quan-
tò magis dolebat Numen à se offensum.
Porro templum hic ipse rex longè augu-
stissimum Deo destinavit, clarè inter suos
testatus, nefas esse & ab omni pietate alie-
num, se domum habitare cedrinis trabibus
sultam, monumentum verò divini foederis,
in quo caput & summa religionis tunc sita
esset, sub pellibus contineri. Eam ob caus-
sam argenti & auri vim prope infinitam,
quod sacra paginæ testantur, attribuit: ar-
genti quidem mille millia, auri verò cen-
tum millia talentorum dedit. Summam
quam nemo crederet, nisi sacris paginis fi-
dem haberet. Ioannes Baptista Villalpan-

dus & Hieronymus Pradus calculum po-
 nunt Hispanicæ monetæ congruum, ajunt-
 que maximam illam argenti & auri vim
 fuisse duo mille, octingentos duodecim
 millones, insuper octo millia trecentos
 septuaginta quinque Hispanicorum ducato-
 rum. *a* Infinito prope numero lignorum,
 lapidum, æris, ferri, gemmarum ab his im-
 pendiis penitus secluto.

Atque hos incredibiles sumptus pau-
 pertatem suam rex David appellans: Ecce
 ego, inquit, in paupertate meâ præparavi
 impensas domûs Domini. *b* Nimirum
 tanto in Deum affectu æstuabat, ut quic-
 quid obtulisset Deo, nihil se dedisse cre-
 deret. Hinc illa tot ardentissimè amantis
 suspiria: Quemadmodum desiderat cer-
 vus ad fontes aquarum, ita desiderat ani-
 ma mea ad te Deus, *c* Quid enim mihi est
 in cælo? & à te quid volui super terram?
 Quis mihi placeat in cælo præter te? quem
 ego in terris amem, colam, suspiciam
 præter te? Cetera sanè omnia mihi sor-
 dent te uno excepto: te unum ego ample-
 ctor, te unum opto, te unum suspiro at-
 que ardeo, qui unus es amandus, & co-
 lendus, & toto animo desiderandus. Tu
 mihi, mi Deus, es omnia. Defecit caro
 mea, & cor meum: Deus cordis mei, &

a *Seu*, Spanischer Ducaten 2812008375.
 bis millies octingentis duodecies centena mil-
 lia insuper octo millia trecentos septuaginta
 quinque Hispanicos ducatos.

b 1. Par. 6. 22. v. 14. *c* Psalm. 41. v. 1.

pars mea Deus in æternum. a His flammis noctes atque dies hæc fornax tumultuabatur: intimam cum Deo amicitiam sitiebat rex David, vel medios ingressurus ignes, modò esset cum Deo suo. a *Psalm. 72. v. 25.*

§. IV.

Metellus veteris Romæ Pontifex Vestalium æde ab igne fortuito correptâ, per medias flammâs irruens, Palladium incendio subtrahit. Cessit illi audax conatus prosperè, nam simulachrum Dæ servavit. Sed res feliciter cessisset, si visum non amisisset. Fuit tamen clades illa religiosæ mentis, & immodicæ charitatis in Deum testis locupletissima: fuit & ornamento, datum est enim Metello, ut curru veheretur in curiam, qui honor nulli ejus ordinis ad id tempus contigerat. Quid nos Christiani, quibus argumentis nostrum in Deum amorem asserimus? Rex Hebræus tot auri talenta divino cultui offert, & tanquam nihil dedisset, inopiam suam excusat; cor insuper addit amore plenum, & optimis quibusque affectibus, etiamnum tamen frigere se patat.

Deorum inanium sacerdos per medios ignes ruit, ut ligneum Dæ truncum subtrahat. Quis nostrum pro vero & immortali Deo id audet? Heu quàm friget noster ignis, quàm est debilis noster amor! Vix leviter digitulus nobis uritur, mox intepescit amor, pro amore indignatio & furor se prodit.

dit. Ah quàm non fortis est ut mors dilectio nostra! Ab ipsis etiam feminis castissimi amoris robore triumphamus.

Machabæorum mater non vulgare Charitatis exemplum edidit, in gentili pietate tuendâ, siquidem suis septem filiis auctor fuit, ut inter cruciatus ac supplicia mori mallerent, quàm veri Dei cultum abnegare. Illustre prorsus in feminâ facinus, sed illud multò illustrius, quòd extremis cruciatibus talem sese obtulit, veritatis studio & amore incensa, quales eos voluit & optavit, qui ejus hortatu & impulsu tam pulchram mortem obierunt.

Tarsensis Paulus oraculo cælesti monitus futurum, ut si Hierosolyma proficisceretur, hostiliter acceptus in carceres & in vincula raperetur. At ille nihilominus institutum iter animosissimè prosecutus est, nullas ærumnas, cruciatus nullos pertimescens, divini amoris doctor & assertor acerrimus. Modò ille ad Christum suum properaret, viam sibi per hostes, per tela, per ignes aperire nil formidabat. Dignus vel ob hoc divinæ Charitatis exemplum, qui plus in cælo viderit, quàm homini fas sit in terrâ loqui.

Sed quid attinet in uno alteròve hanc purissimi amoris flammam velut digito monstrare, qui hos sanè non fatuos, sed sapientissimos ignes ad cælum duces secuti sunt? Petrus, Andreas, & Philippus crucis patibulum non modò non recusarunt, sed velut ad genialem lectulum votis omnibus

pro-

properà
millia C
caleban
ti sunt
tuerunt
fuitibus
ruti, n
alto pra
me, flu
dispar,
bus fuit
erevit,
nes, rad
rotas, l
bricavit
à Christ
tissimè
Nove
tere vin
mam d
himur,
que pre
Hic il
cile. H
dum i
difficil
lunt. C
mi am
nia me
re volu
Christi
toto cr
non lab
difficul

DE CHARITATE DEI. 467

properarunt, amore duce. Post hos, tot millia Christianorum, qui iisdem ignibus calebant, crucem patulis brachiis amplexati sunt, nec ab eâ prius quam mortui potuerunt avelli. Telis quidam confossi, alii fustibus ad necem cæsi, multi lapidibus obruti, non pauci à feris discerpti, aliqui ex alto præcipitati, plurimi flammis, ferro, fame, fluctibus perempti. Mortis genus his dispar, sed Charitatis studium idem omnibus fuit. En amor fabri ferrarii munus exercuit, & gladios, secures, malleos, pectines, radios, craticulas, ungulas, novaculas, rotas, laminas æneas, tunicas molestas fabricavit, ut animos satiaret amantium, qui à Christo invitati mortem amori suo libentissimè impenderunt.

Noverant hi omnes sub larvâ mortis latere vim resurgendi, sub specie odii summam dilectionem tegi; cum ad labores trahimur, ad requiem vocari; cum undequaque premimur, ad cælum attolli.

Hic illud verissimum, *Amanti nihil difficile*. Hoc millies & usque millies inculcandum iis, qui Christi amatores videri volunt, difficilia tamen perferre aut aggredi nolunt. Cum enim adversa ingruunt, frigidissimi amatores isti manus, pedesque & omnia membra subducunt, velut erinacei: agere volunt, pati renunt, volunt tamen inter Christi amicos numerari. Erratis, ô boni, toto cælo, *Amanti nihil difficile*. Qui amat, non laborat. Solus amor est, qui nomen difficultatis erubescit.

En Sicheum juvenem Hemoris dynasta filium, qui Dinam Iacobi Patriarchæ filiam deperibat. Difficillimum quid ab hoc juvene, ejusque parente, & omnibus urbis civibus petebatur. Id tamen tam facile visum est juveni, ut id etiam patri ceterisque omnibus persuaserit non difficile futurum. Et en vel indecoro vulnere affici non recusat, modò amore non frustretur. Nam, ut pagina sacra loquitur, amabat valdè.^a

En ipsum Patriarcham Iacob difficillima quaque facillimè tolerantem. Pro Rachele toto servit septennio. Spe falsus, pro eadem & altero servit septennio. Denique aliud etiam sexennium impendit difficillimæ ac durissimæ servituti. Hanc ipsam tamen nec ut difficilem, ut nec duram accusavit: quin imò visi sunt ei pauci dies præ amoris magnitudine. *b* Servitus nemini non onerosa, nemini non difficilis, à Iacobo peragebatur viginti annis non sine jucundâ facilitate. Non est amara servitus, non est dura necessitas, ubi diligitur quod jubetur. *Amanti reverà nihil difficile.* Quod & beatus Hieronymus affirmans: Diligamus Deum, inquit, & facile videbitur omne difficile. Eiusdem omnino sententiæ Petrus Chrysologus: Ama Deum, ait, & ama totus, ut possis omnia sine labore vincere peccata. *c* Nil durum, nil grave, nil amarum computat verus amor.

AMOR

^a Gen c. 34. v. 19. ^b Genes c. 29. v. 20.

^c Chrysol. serm. 94. mihi pag. 249.

Amor est impenetrabilis lorica, quæ gladium excutit, jacula repellit, periculis insultat, mortem irridet, Si amor est, vincit omnia.

§. V.

Suidas apologum recitans: Sol, inquit, & Boreas certarunt inter se, uter expeditius viatorem vestibus spoliaret. Boreas initium facere, frigus & hiemes efflare, horrendum furere, & omni conatu id agere, ut viatoris capiti pileum, aut lateri pallium diriperet. Sed frustra fuit. Nam ubi hoc agi viator sensit, rei suæ satagens pro viribus obniti cœpit, pileum, ne avolaret, strictius sibi appressit; pallium, ne viventi abriperetur, brachiis subjecit, imò se illo involvit. Et jam eâ contentione fractus animus despondit Boreas. Sol studio vincendi, radios & æstum intendere, viatorem suaviter ferire, ignes occultos cœpit jacere. Ardebat jam & fumabat viatoris vertex, fauces arebant, humeri languebant, per omne corpus fluebat sudor. Ipse homo jam sibi grave pondus fuerat, nedum vestis. Ergo ventilatur vertex, pileus ponitur, solvitur sinus, rejicitur penula, segregatur toga; jamque umbraculum prospectat, aut flumen quo se mergat viator. Ita penes solem stetit victoria.

Quod sol in viatore, hoc amor in quovis homine potest. Videte hominem avaram Boreali frigore torpentem, ut sese re-

culis suis involvat, undequaque attrahit, nec unâ domo contentus, insulam appetit, nec unum ei pradium satis est, latifundia emit; multiplicat famulos, vestes, supellestitem. Quid mirum? Flat Boreas, urgent Mammon & Plutus. At quos amoris sol ufferit, ii longè aliter se tractant, arcas referant, stipem erogant, pauperibus vestes, cibos, pecuniam donant, viduas & pupillos iuvant, templa muneribus ornant; & en medium secat pallium Martinus, indusium cum veste projicit Franciscus, amictum omnem pretiosum exiit & mendico tradit Ignatius. Innumeros alios amoris sol ita affecit, ut sua omnia darent, modò Christum retinerent. *Amanti nihil difficile*. Compendiaria ad cælum via est amor. Amor omnes in se transfert affectus: amor omnia contemnit in amati gratiam. Amantium corda locus sunt, quem amantium animæ habitant, ubi si non sunt, nuspiani sunt. Emigrare illinc oportet omnia reliqua, quò amor ingreditur; ille occupat, ille impellit, nunquam cohibetur.

Eleganter & verè Chrysologus: Charitas nescit peccare, inquit, cum diligit; Charitas non est charitas si delinquit: Charitas Dei est custos sanctitatis, a Adeoque verissimum est illud Augustini: *Amor est omnis virtus*. Amanti nihil difficile. Petrum in Olivarum clivo aspice; senem armavit amor contra exercitum, inermem contra armatos cuneos, Apostolum contra carni-

carifices, piscatorem contra milites, tiro-
nem contra veteranos, Galilæum contra
tot Romanos, discipulum Christi contra
tot voraces lupos. Vis hæc solius fuit amo-
ris, qui unum tot centuriis armatorum op-
posuit.

Sed Petro pænè fortior Magdalena.
Adest illa præveniens solem, pretiosis un-
guentis instructa, amore munita. Sed quò
tendit obsecro? num ad sepulchrum, im-
mani saxo clausum, tot militum manipu-
lis vallatum? Quid meditaris mulier? num
insanis? tunc una excubias armatas per-
rumpere? tam grande saxum amovere? de-
functi corpus ungerè, imò verò & tollere?
si vis tollere, quare vis ungerè? Nescio, ait,
neque enim aliud scio quàm amare. *Ego*
eum tollam. Verissimè, *Amanti nihil est dif-*
ficile. Maria autem stabat ad monumen-
tum foris plorans. a Amor, inquit Orige-
nes, faciebat eam stare, & dolor cogebat
eam plorare. Ab eo die per annos triginta
duos plorare non desit, nec amando stare;
imò etiam volare didicit amando, & in die
sæpius in alium extolli,

a Ioan. c. 20. v. 11.

§. VI.

Elegantissimè Bernardus: Arcanum
grande Christus detegens: Ignem, inquit,
veni mittere in terram. Opus meditabatur
illustre & arduum, sedes Angelorum in-
staurare, quos rapuit secum Lucifer. Bo-
num erat tibi, o nobilissime Angelorum, si

ignifer potius fuisses quam lucifer. Charitas tibi defuit pars optima Humilitatis. Defuit tibi & Humilitas pars maxima Charitatis. Vult igitur Christus, ait Bernardus, Seraphim fabricare, ut ibi stent unde tu corruisti. *a* Ne mireris, Christiane, hominem sublimem & volantem, hominem sex alarum, hominem Seraphim factum, nam Dominus Seraphinorum factus est homo. En Magdalenam è sordibus & flagitiis erutam amore in Seraphim mutatam. Divinæ Charitatis alis sæpius de die in altum subvehitur. Hinc inter cælum & terram lis est orta, cælone an terræ sit assignanda. Cùm elevaretur, eam sibi asserebat cælum, velut Angelum, velut è Seraphinis unum. At reclamans terra: Mihi detur, ait, quia mulier est, quia peccatrix est. Hic Amor velut arbiter, sententiam dixit: Iam pridem desit esse peccatrix, mutata in Angelum, quia dilexit multum.

Prò superi! Inauditum est hydropicum aquâ satiarum esse! non minùs admirandum est amorem amore impletum dicere, Satis est; *dilexit multum*. Nil erat difficile amanti. Hanc amoris sententiam Apostolorum Collegium approbavit: nam cùm omnes nocte illâ mœstissimâ metus mortis occuparet, divinus ardor Magdalenam inflammavit; *dilexit multum*. Huic sententiæ applauserunt Angeli, testes oculati: Vidimus eam, ajunt, digressis aliis ad

monu-
a Bernard. serm. 3. de verbis Isai, c. 6. Vide Dominum, &c.

monumentum plorantem; *dilexit multum.*
 Eidem sententiæ beatissima Virgo Mater
 subscribens: Individua doloris & amoris
 comes, aiebat, in gravioribus mœroribus
 me nusquam deseruit; *dilexit multum.* In
 eandem sententiam iuit Ioannes Evangeli-
 sta, qui sine æmulatione factus: Me teste,
 inquit, ad crucem amplexandam, ad oscu-
 landos Magistri pedes accurrit, penetravit,
 aditit, perseveravit, *dilexit multum.* Et tu
 creme ac solitudo, vos quercus & inuix ru-
 pes quam fertis sententiam? Vtique non
 aliam, ajunt, quàm illam amoris, *dilexit
 multum.* Nobis testibus modò ad cælum
 velut Seraphim efferebatur, modò ad ter-
 ram ut pœnitentiæ magistra demittebatur,
Amanti nil erat difficile. Magdalena re aliã
 nullã summam amoris avaritiam exsatura-
 re potuit, quàm amore. Vt enim rectissimè
 Bernardus affirmat: Verus amor seipso con-
 tentus est. a Amor amore satiatur. Amas?
 satis est, iam legem implêsti, iam amori re-
 spondisti, iam cælum obtinuiisti. Nescit
 amor mentiri, recusat tegi: prodit se ignis
 & amorem suum loquitur. Amor summa
 gratiarum est, & præmium gloriæ non re-
 quirat, sed meretur, seipso contentus, in se-
 ipso & gratia sibi & gloria est. Amor omnia
 potest, & Deum vincere, & cælum rapere;
Amanti nihil difficile.

a Bernard de diligendo Deo, c. 3.

§. VII.

Fuit olim qui se ante suam mortem quo-

tidianâ tabe pramori sentiebat. Itaque ob
viciniam mortis nonnihil anxius, quasi-
vit ex homine religioso: Quid orô faciam?
magnis passibus ad sepulchrum propero:
voco palâm ad plures. Neque hîc mo-
ram licet trahere, eundum est. Tu ergo,
vir optime, suade ac doce, quî multa brevi
tempore queam perficere. Compendio hîc
opus est. Hoc enim jam totus agam, ut in-
viâ sim ad cælum, quò tamen non perve-
niunt, uti scis, nisi virtutis cultores. Huic
religiosus senex: Non est, inquit, quod tre-
pides: *AMA*, & numeros omnes explêsti:
Deum, inquam, ama, & tuum est cælum.
Sed dices forsan: Iam amo Deum. Ergo
magis ama. In dies, imò in horas, imò & in
momenta hoc aurum augeri potest; tantò
auctiorem reddes divinam gratiam; tantò
que cumulatorem efficies cælestem glo-
riam, quantò magis auxeris tuum in Deum
amorem. Deum nemo gratis amat: præ-
sens redditur moneta, donum gratiæ, cui
æquali gradu jungetur præmium futura
gloriæ. Ergo si à promeritis censeris vis opu-
lentus, *Deum ama*, tantò futurus opulen-
tior, quantò Deiamantior. Vires tuæ for-
tassis impares sunt jejuniis, ciliciis, flagel-
lis, aliisque carnis castigationibus? exhau-
stum corpus graviore labores respuit? En-
laborem facillimum simul & suavissimum,
Deum ama, & satis laboratum est. Plus om-
nibus laborat, qui Deum sincerè amat.
Nec utilior sanè, nec brevior esse po-
test præceptio, præ hac unâ, *Deum ama*.

Pleni.

Pleni
gustin
inquin
secret
quæri
terrâ
super
quis,
scala
tuum
neglig
lo es,
esse vi
spiritu
li inhi
melius
enim t
piterna
pereat.
Quic
quod v
fuis con
rit tibi
ibi con
cam, at
in eo c
qui rec
te fecit
superio
das à s
vertent
tis desin
a Rom
hi pag 31

Plenitudo legis est dilectio, a Ad hanc Augustinus stimulos subdens, Frumentum, inquit, si haberes in inferioribus, ne putresceret, levares ad superiora. Frumento tuo quaris mutare locum, & cor permittis in terrâ putrescere? Frumentum levares in superiora, cor leva in cælum. Et unde, inquis, possum? qui funes, quæ machinæ, quæ scælæ opus sunt? Gradus, affectus sunt: iter tuum, voluntas tua est: Amando ascendis, negligendo descendis. Stans in terrâ, in cælo es, si diligas Deum. Si ergo amator Dei esse vis, sincerissimis medullis castisque suspiciis illum dilige, ipsum ama, illi flagra, illi inhia, quo jucundius nihil invenis, quo melius, quo latius, quo diuturnius. Quid enim tam diuturnum, quàm quod est sempiternum? Non times, ne aliquando à te pereat, qui facit ne tu pereas. b

Quid ergo tibi placet in sæculo? Quid est quod vis amare? Quocumque corporis sensus converteris, occurrit tibi cælum, occurrit tibi terra. Undique pulchritudo operis tibi commendat artificem. Miraris fabricam, ama fabricatorem. Non ita occuperis in eo quod factum est, ut recedas ab illo qui fecit. Hæc enim quibus occuparis, sub te fecit, quia sub seipso te fecit. Si hærebis superiori, calcabis inferiora: si autem recedas à superiore, ista tibi in supplicium convertentur. c Vera igitur & brevissima virtutis definitio est: ORDO AMORIS. Ame-

mus
 a Rom. c. 13. v. 11. b Aug. in Psal. 85. mi-
 hi pag. 384. & 385. c Idem in Psal. 145.

mus charitatis miracula, quod Gregorius monet, quæ tantò sunt securiora, quanto & occultiora, & de quibus apud DEVM eò major fit retributio, quò apud homines minor est gloria. *a* Dictorum omnium clausula sit divini Pauli monitum: Super omnia autem hæc charitatem habete. *b*

a Greg. l. 18. mor. c. 15. *b* Coloss. c. 3. v. 14.

ACTIONS

AMORIS IN DEVM.

1. Divinus Paulus plures simul recenset Amoris actiones. Charitas patiens est, benigna est, Charitas non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non quærit quæ sua sunt, non irritatur, non cogitat malum: non gaudet super iniquitate: congaudet autem veritati. Omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. *a*

2. Plures alii amoris actus compendioso hi numerantur, 1. Pronissimo affectu cupere Deum videre. 2. Suâ Deo bona omnia velle, uti sunt sapientia, bonitas, potentia, &c. 3. Impensè gaudere, Deo ab Angelis, Beatis, probis omnibus serviri. 4. Unicè desiderare, ut res creatæ omnes honori divino sese impendant. 5. Animo dolere ob omnes in Deum injurias, & à se, & ab aliis

a 1. Cor. 6. 13. v. 4. & seqq.

aliis commissas. 6. Aversari omnia quæ quis Deo displicere cognôrit. 7. Sua omnia & seipsum ad quævis patienda offerre Deo. 8. Divini regiminis providentiam ubique agnoscere, & extollere. 9. Amoris augmentum & perseverantiam assiduis precibus efflagitare. 10. Unicam in omnibus Dei Voluntatem sibi sequendam proponere. Amor cum fervet, singulis horis aliquot ex actibus hîc nominatis elicit.

3. Princeps amoris actus est, serîo constituere, omnem Dei legem exactè observare. A Christo hoc discimus: Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est qui diligit me. Si diligitis me, mandata mea servate. *a* Hinc Augustinus: In tantum, inquit, Deum diligitis, in quantum ejus præcepta observamus. *b* Verissima beati Gregorii vox est: Probatio dilectionis, exhibitio est operis. *c*

4. Amor Dei verus in omnes curas & cogitationes hominis dominatur, quas suaviter ad Deum trahit. Eodem modo totam sibi voluntatem vindicat, quam cum Deo conglutinat. Voluntas verò sic divinæ Voluntati agglutinata ceteras post se animæ vires trahit. Hinc illud Augustini: Pondus meum, amor meus: quocunque feror, amore feror. Minus Domine te amat, qui aliquid tecum amat, quod non propter te amat. Veræ Charitatis evidens est indicium, amata rei crebra cogitatio: ubi enim

a Ioan. c. 14. v. 15. & 21. *b* Aug. tract. 32. in Ioan. *c* Greg. hom. 30. in Evang.

thesaurus tuus, ibi & cor tuum est. Quo sensu verissimum est Aristotelis scitum: Unicuique concupiscenti delectabile est ea cogitare, quæ concupiscit.

5. Verus amor ipsas etiam pœnas amat, omne quod affligit, requiem putat, amarum omne dulce æstimat, idque in gratiam amati. Qui amat, aut non laborat, aut ipsum amat laborem. Quod Augustinus disertissime affirmans: Nullo modo, inquit, sunt onerosi labores amantium, sed etiam ipsi delectant, sicut venantium, aucupantium, piscantium, vindemiantium, negotiantium, ludo aliquo sese oblectantium. Interest ergo, quid ametur. Nam in eo, quod amatur, aut non laboratur, aut ipse labor amatur. Et vide quàm pudendum & dolendum sit, si delectat labor ut fera capiatur, ut cupa & sacculus impleatur, & non delectat ut Deus acquiratur. *a* Omnia sæva & immania, prorsus facilia, & prorsus nulla efficit amor. *b* Nec enim mortem formidat amor, sed exire festinat, ut citius ad amatum perveniat. Dura omnia laborantibus, amanti- bus mitescunt.

6. Amor Dei inter opprobria securus, inter odia beneficus, inter iras placidus, inter invidias tutus, inter pericula generosus, in tentatione magnanimus, inter amicos latus, inter inimicos intrepidus, in adversis tolerat, in prosperis temperat, in omnibus invictus est.

7. Ve-

a Aug. tom. 4. de bono Viduitatù c. 21. mihi pag. 327. *b* Idem tom. 10. serm. 9. de verbis Domini c. 2. mihi pag. 14.

7. Verus Dei amor non est mercenarius. Amor perfectus est, cum se animus humanus cum omnibus suis viribus ardentem infundit Deo, adeoque summo bono propter illius sanctitatem, bonitatem, beatitudinem, perfectionem afficitur. Qui amat Deum ut sibi bonus sit, & beatitudinem comunicet, hic nondum perfecte amat. Et quamvis amor premium non ambit, non tamen sine premio diligit. Amori causa diligendi Deum, Deus est; modus, sine modo diligere. In ceteris rebus mediocritas suadetur, in amore quanto quis immoderatior, tanto erit Deo charior.

8. Divinus amor sedulo cavere solet minimos etiam conscientiae navos, qui amorem si non extinguunt, certe minuunt, & viam sternunt ad graviora. Divinus amor omnes actiones suas exactissime ac perfectissime conatur peragere, cum sincero proposito soli Deo placendi, nec ulli alteri nisi propter Deum: tantumque studii cuius operi impendit, ac si illud ultimum sit, & omnis ab eo salus pendeat.

9. Actuosi amoris divus Thomas tres precipue gradus statuit. Primus atque infimus est, non admittere aliquid Charitati contrarium, quale foret creatori rem creatam preferre. Alter est, solerter ad tollenda omnia amoris impedimenta conniti, si ve peccata sint, si ve alia quaecunque, uti est curarum ac negotiorum multitudo, & occasiones delinquendi. Tertius est, amor paene assiduus, qui fere semper in actu est, quem

quem *Virtutum* vocant, qui continuū Beatorum amorem modulo suo imitari nititur.

10. Divinus amor seipsum experitur in homine, in quo Deum agnoscit & veneratur. Quicquid enim benevolentia & affectus exhibere vult Deo, id exhibet homini, perinde ut Deo, certè ut imagini Dei. Quà quidem ratione facit, quod in comœdiis fieri solet, quas priùs in scenicis vestibus, & choragio theatri velut privatim agere solent, dein honoratissimum quemque spectatorem publicè admittunt. Ita prorsus amor seipsum explorat in *Charitate proximi*. Res certa, qui proximum non diligit, nec Deum diligit. Et qui nondum amare vult inimicos, Deum adhuc odisse convincitur. Si hominem tibi similem, & quem vides, non diligis, quomodo diliges Deum quem non vides? Hic Augustinus epilogi vicem testis locupletissimus: Dilectio, inquit, sola discernit inter filios Dei & filios diaboli. Signent se omnes signo crucis Christi; respondeant omnes, Amen; cantent omnes, Alleluja; baptizentur omnes; intrent Ecclesias; faciant parietes basilicarum: non discernuntur filii Dei à filiis diaboli, nisi charitate. Qui habent charitatem, nati sunt ex Deo; qui non habent, non sunt nati ex Deo. Magnum iudicium, magna discretio. Quidquid vis, habe, hoc solum non habeas, nihil tibi prodest. Alia si non habeas, hoc habe, & implesti legem. Sed ubi debemus nos exercere? In amore fraterno. Potes mihi dicere: Non vidi Deum, Nunquid potes

DE CHARITATE DEI. 475

tes mihi dicere: Non vidi hominem? Dilige fratrem: si enim fratrem, quem vides, dilexeris; simul videbis & Deum, quia vides ipsam charitatem, a Sit ergo spes nostra, Deus noster. Qui fecit omnia, melior est omnibus: qui fortia, fortior est: qui magna, major est: quicquid amaveris, ille tibi erit. Disce amare in creaturâ creatorem, & in facturâ factorem: ne teneat te quod ab illo factum est, & amittas eum à quo & ipse factus es. b Væ tali amori, qui suspicatur aliquid pulchrius, quàm sit ille à quo est omne pulchrum. Ergo qui verè amat, hominem etiam inimicum debito amore prosequitur, ut à se amari Deum testetur.

a Aug. tom. 9. in 1. epist. Ioan. tract. 5. mihi pag. 250.

b Idem tom. 3. in Psal. 39. circa med. mihi pag. 142.

F I N I S.

SVMe

SVMMA PRIVILEGII

REGIS CATHOLICI.

PHILIPPVS IV. Hispaniarum & Indiarum Rex Catholicus, & Potentissimus Belgarum Princeps, Diplomate suo fanxit, nequis R. P. Hieremia Drexelis Societatis IESV Sacerdotis Rōsā Virtutum quas Dei Mater orbi exhibet, intra novenniū, præter Ioannis Cnobbari voluntatem, ullo modo imprimat, aut alibi terrarum impressas, in Germaniæ Inferioris ditiones importet, venalesve habeat: Qui secus faxit, confiscatione librorum, & aliâ gravi poenâ mulctabitur, uti latius patet in litteris datis Bruxellæ 16. Maii, 1635.

Signat.

STEENHUYSE.

Et in Concilio Privato

GOTTIGNIES.

S. V. M.

SVMMA PRIVILEGII

CÆSARÆ MAIESTATIS.

CVM ex mandato Sacræ Cæsareæ Majestatis omnibus & singulis Typographis & Bibliopolis, atque aliis quibusunque Librariis negotiationem exercentibus, serio stricteque inhibeatur, ne quis libros ullos à Societatis nostræ Patribus hætenus editos, aut edendos in posterum, intra S. R. I. Regnorumque & Dominiorum Sacræ Cæsareæ Majestatis hereditariorum fines, simili aliòve charactere aut formâ, sive in toto sive ex parte excudere vel recudere, vel alio recudendos mittere, aut alibi etiam impressos in uehere, vendere aut distrabere clare seu palam, citra supradictorum Patrum consensum ac testimonium audeat vel præsumat: Ego FREDRICVS TASSIS, Societatis IESV per Flandro-belgicam Præpositus Provincialis, facultatem concedo Ioanni Cnobbaro libellos de Rossis selectissimarum Virtutum, quas Dei Mater orbi exhibet, Auctore R. P. HIEREMIA DREXELIO conscriptos, imprimendi. In cuius rei fidem has manu meâ subscriptas, & sigillo officii munitas dedi, Bruxellis 12. Septembris 1635.

FREDRICVS TASSIS.

Errores typographici in Prima Parte.

Pag.	Verf.	Error	fic corrigendus.
25.	ult.	accendebant	accendebat.
26.	16.	opreperer	opreperet.
43.	23.	mutuavit	mutavit.
60.	18.	Quintilani	Quintiliani.
65.	20.	didiscere	dediscere.
78.	27.	Olympius	Olympius.
118.	2.	Smaragdigna	Smaragdina.
140.	in notis	Hierem. c.	Hierem. c. 1.
184.	in notis	c. 2.	1. 2.
187.	5.	hæc avo	hoc avo.
210.	26.	exrarissimi	rarissimi.
267.	in notis	Tita	Tito.
279.	in notis	v. &	v. 3. &.
341.	10.	preunt	præunt.
351.	29.	imus	sumus.

In Secundâ Parte.

4.	1.	NDICVLVS	INDICVLVS.
29.	ult.	lis,	ii,
33.	7.	pondere	pondera.
43.	21.	deserverat	deseruerat.
55.	6.	scypos,	scyphos.
141.	11.	Quærat	Quærat.
177.	in notis	Ræmand.	Ræmund.
178.	custod.	S	Sed
	in notis	A ntioch.	Antioch.
179.	27.	dixerfa	diversa.
188.	4.	faltam	saltem.

vtē-

ndus,

lebat.

peret.

travit.

liani,

scere.

ppius,

dina.

a. c. i.

l. 2.

270.

ffimi.

Tito,

3. &

eunt,

mus.

lvs.

ii,

dera,

erat.

hos,

erat.

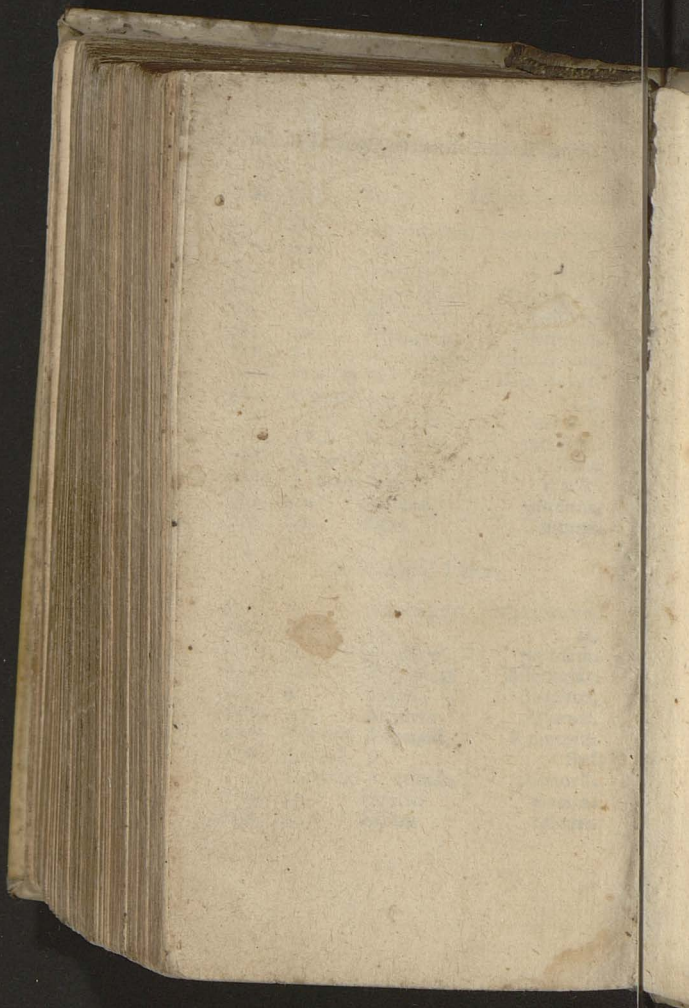
und.

Sed

och,

ersa.

tem.

100

Deu' sine homo fortis' an' Deo dante v. Hen. 4. 6. 14.

1502
Mose Seledis
M. 224
M. 224
M. 224